

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

ΠΕΜΠΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ 2015

Συντάκτες έκδοσης:

Αργύριος Μπόγλης, Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Δήμος Αναστόπουλος, Άννα Κανελίδου, Αγνή Αναστασιάδη,
Κατερίνα Πανταζή, Διαμαντής Αρβανίτης

Επιμέλεια έκδοσης:

Αργύριος Μπόγλης, Συντονιστής Έργου Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.

Εγκρίθηκε: με την υπ' αριθμ. 1.6/2016 απόφαση του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης

Άστρος, Ιανουάριος 2016

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013»
«Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστόου»

Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΤΠΑ

ΕΠΠΕΡΑΑ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη
«Κάνουμε τις πράξεις, ζούμε το αποτέλεσμα»

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η έκθεση αυτή χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» και ειδικότερα του έργου «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού». Εκδόθηκε στην ελληνική γλώσσα από το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού, ο οποίος ιδρύθηκε με τον Ν. 2742/1999, όπως συμπληρώθηκε με τον Ν. 3044/2002.

Η πλήρης αναφορά της παρούσας εργασίας είναι: Αργύριος Μπόγλης, Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Δήμος Αναστόπουλος, Άννα Κανελίδου, Αγνή Αναστασιάδη, Κατερίνα Πανταζή, Διαμαντής Αρβανίτης (Συντάκτες έκδοσης). 5^η Έκθεση αναφοράς υλοποίησης του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. και αξιολόγηση εφαρμογής των όρων προστασίας της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού.

- Επιτρέπεται η ολική ή μερική αναδημοσίευση κειμένων και χαρτών, μόνο μετά από έγγραφη άδεια του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

[Εισαγωγή](#)

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1](#)

Η Περιοχή Αρμοδιότητας

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2](#)

Οργανωτική Δομή Φορέα Διαχείρισης

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3](#)

Δράσεις ΕΠΠΕΡΑΑ

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4](#)

Παρακολούθηση

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5](#)

Ενημέρωση-Ευαισθητοποίηση

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6](#)

Φύλαξη

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7](#)

Παρακολούθηση εφαρμογής των όρων προστασίας

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8](#)

Γραφείο Διοικητικών Υπηρεσιών

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9](#)

Γραφείο Οικονομικών Υπηρεσιών

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10](#)

Προβλήματα – Προοπτικές

Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την τέταρτη έκθεση που συντάσσει ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού με σκοπό την αποτύπωση της υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των δράσεων που υλοποιεί στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», καθώς και την αξιολόγηση των όρων προστασίας της προστατευόμενης περιοχής για το έτος 2015.

Αρχικά, παρατίθενται ορισμένα γενικά στοιχεία της περιοχής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης αλλά και του νομοθετικού πλαισίου που την διέπει.

Ακολούθως, αποτυπώνεται η οργανωτική δομή του Φορέα (μέλη Δ.Σ., προσωπικό) και γίνεται μια σύντομη αναφορά στις αρμοδιότητες του, τόσο σύμφωνα με το Ν. 2742/1999, όσο και με την Κ.Υ.Α. 33999/2010 και τροποποίηση αυτής (δυνάμει των ΦΕΚ 160/ΑΑΠΘ/16-6-2011 και ΦΕΚ 226/ΑΑΠ/15-4-2013).

Εν συνεχεία, γίνεται εκτενής αναφορά στις δράσεις που περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο από το Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. τεχνικό δελτίο, ανά υποέργο καθώς και ο βαθμός υλοποίησης του κάθε ένα από την ένταξη της Πράξης έως 31/12/2015.

Τέλος, αναλύονται οι δράσεις που έχουν υλοποιηθεί σε αυτό το χρονικό πλαίσιο από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης, στο πλαίσιο του ΥΠΟΕΡΓΟΥ 1 «Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας» (έργο αυτεπιστασίας) και κλείνοντας αναφέρονται συνοπτικά τα διοικητικά προβλήματα του Φορέα.

Κεφάλαιο 1

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού ιδρύθηκε με τους Νόμους 2742/1999 (ΦΕΚ 207Α/7-10-1999) και 3044/2002 (ΦΕΚ 197Α/27-08-2002), με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Η συγκρότηση του παρόντος Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης προκύπτει από τις υπ' αριθμ. Υ.Α. 26432/2013 (ΦΕΚ 185/ΥΟΔΔ/25.4.2013) & 44469/24.9.2014 (ΦΕΚ 621/ΥΟΔΔ/9.10.2014), όπως ισχύει.

Ο Φορέας διοικείται από 11μελές Δ.Σ. που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.Κ.Α. και αποτελείται από εκπροσώπους υπουργείων, της αυτοδιοίκησης, τοπικών φορέων και περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Στην περιοχή του Πάρνωνα υπάρχουν περισσότεροι από 20 τύποι οικοτόπων. Μερικοί από αυτούς είναι μοναδικοί ή ιδιαίτερα αξιόλογοι για τον ελλαδικό και τον ευρωπαϊκό χώρο, όπως είναι οι εκτεταμένες δασικές εκτάσεις με μαύρη πεύκη, τα δάση με δενδρόκεδρο στη Μονή Μαλεβής, οι καστανέωνες στην Καστάνιτσα, η λιμνοθάλασσα Μουστού νότια του Άστρους, η χαράδρα του Δαφνώνα κ.ά.

Οι σημαντικότερες περιοχές στον Πάρνωνα είναι οι α) υγροτοπικές ζώνες και οι εκτάσεις με δενδρόκεδρους (πυκνές συστάδες και θαμνολιβαδικές εκτάσεις) β) εκτάσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως σημαντικές για την χλωρίδα, οι οποίες είναι αποκλειστικά θαμνολιβαδικές εκτάσεις και γ) οι κορυφές του όρους Πάρνωνα οι οποίες εκτός από θαμνολιβαδικές εκτάσεις περιλαμβάνουν και χορτολιβαδικές εκτάσεις σε ένα μικρό οροπέδιο.

Ο Υγρότοπος Μουστού περιλαμβάνει τους επιμέρους υγροτόπους που παλαιότερα συνδέονταν μεταξύ τους:

- Λιμνοθάλασσα Μουστού
- Χερονήσι (παλιά κοίτη του Βρασιάτη κοντά στον ομώνυμο λόφο)
- Έλος των Κάτω Βερβένων, βόρεια του Παραλίου Άστρους

Και οι τρεις υγρότοποι έχουν σχηματιστεί από την δράση των ποταμών Τάνου και Βρασιάτη και από υπόγεια νερά (καρστικές πηγές). Οι ποταμοί φέρνουν πολλά φερτά, λόγω των μεγάλων κλίσεων των ανατολικών πλαγιών του Πάρνωνα. Τα φερτά δημιούργησαν δέλτα με τις αποθέσεις τους από τα οποία απέμειναν οι σημερινοί υγρότοποι. Η λιμνοθάλασσα του Μουστού δέχεται γλυκά νερά από πηγή και θαλασσινό νερό από το κανάλι. Στην περιοχή φωλιάζουν ορισμένα προστατευόμενα είδη υδρόβιων και στρουθιόμορφων πουλιών αλλά η περιοχή είναι σημαντική κυρίως για την διαχείριση και τη μετανάστευση. Η περιοχή είναι επίσης σημαντική για την βίδα, ένα είδος προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση που φαίνεται να αποτελεί έναν (πιθανόν απομονωμένο) βιώσιμο πληθυσμό. Επίσης στην περιοχή του Μουστού και στις γύρω ρεματιές εντοπίζεται το τσακάλι, οικολογικά σημαντικότερο είδος το οποίο αρχίζει να εμφανίζει συρρίκνωση σε περιοχές της Ελλάδας και τον ευρωπαϊκό χώρο γενικότερα.

Ο δρυπώδης άρκευθος (*Juniperus drupacea*) είναι ένα ασιατικό είδος με μοναδική περιοχή εξάπλωσης στην Ευρώπη τις βόρειες πλαγιές του Πάρνωνα. Λόγω της μοναδικότητάς του προστατεύεται σε όλες τις περιοχές εξάπλωσής του.

Στις σημαντικές ζώνες περιλαμβάνονται επίσης και εκτάσεις με ορθοπλαγιές και πλαγιές με πολύ μικρή δενδρώδη ή θαμνώδη κάλυψη, όπως είναι αυτές στην χαράδρα της Έλυνας. Οι εκτάσεις αυτές είναι πολύ σημαντικές καθώς περιλαμβάνουν τέσσερα στενά ενδημικά είδη της χλωρίδας, που απαντούν μόνο σ' αυτήν την περιοχή, και πολλά είδη σπάνιων χασμόφυτων και σημαντικά είδη αρπακτικών πουλιών.

Σημαντικό στοιχείο της προστατευόμενης περιοχής είναι η σπάνια και στενά ενδημική χλωρίδα της, η οποία σε συνδυασμό με την ποικιλία των ιδιαίτερων τύπων οικοτόπων και την μεγάλη ζωική ποικιλότητα της περιοχής αποτελούν βιοτικές παραμέτρους σε ένα μοναδικής ομορφιάς αβιοτικό περιβάλλον που πρέπει να διατηρηθεί και να προστατευτεί από τον Φορέα Διαχείρισης.

Περιοχές NATURA 2000

Η προστατευόμενη περιοχή καταλαμβάνει έκταση 1.140.892 στρεμμάτων και περιλαμβάνει πέντε περιοχές που έχουν ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο «NATURA 2000». (ΕΖΔ: Ειδικές Ζώνες Διατήρησης, ΖΕΠ: Ζώνες Ειδικής Προστασίας Ορνιθοπανίδας):

- ΕΖΔ - Λιμνοθάλασσα Μουστού (κωδικός: GR 2520003)
- ΕΖΔ - Μονή Ελώνης και Χαράδρα Λεωνιδίου (κωδικός: GR 2520005)
- ΕΖΔ - Κορυφές όρους Πάρνωννα και περιοχή Μονής Μαλεβής (κωδικός: GR 2520006)
- ΕΖΔ - Όρη Γιδοβούνι, Χιονοβούνι, Γαΐδουροβούνι, Κορακιά, Καλογεροβούνι, Κουλοχέρα & Περιοχή Μονεμβάσιας (κωδικός: GR 2540001)
- ΖΕΠ - Όρη Ανατολικής Λακωνίας (κωδικός: GR 2540007)

Επιπλέον, εντός της προστατευόμενης περιοχής περιλαμβάνεται και μία Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά (ΣΠΠΕ) της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας.

- ΣΠΠΕ - Όρη Ανατολικής Λακωνίας (κωδικός: GR 123)

Οι περιοχές Natura 2000 που συμπεριλαμβάνονται στα όρια του Φορέα Διαχείρισης καταλαμβάνουν έκταση 596.034 στρέμματα.

Ζωνοποίηση Προστατευόμενης Περιοχής

Η προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού θεσμοθετήθηκε το φθινόπωρο του έτους 2010 με την έκδοση της Κ.Υ.Α. 33999/6.09.2010 (Φ.Ε.Κ. 353 Α.Α.Π.Π./6.09.2010) και τροποποίηση αυτής (δυνάμει των ΦΕΚ 160/ΑΑΠΘ/16-6-2011 και ΦΕΚ 226/ΑΑΠ/15-4-2013) και ισχύει βάσει της υπ' αρ. οικ. 81516/968/25.2.2000 απόφασης έγκρισης του Γενικού Διευθυντή Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης όρους Πάρνωννα-υγροτόπου Μουστού και το Νόμο 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011) περί «Διατήρησης της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», με σκοπό την προστασία της περιοχής ως εθνική φυσική κληρονομιά. Σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λεωνιδίου, Σκιρίτιδας και Απόλλωνος του Ν. Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερονθρών του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωννα-υγροτόπου Μουστού» η προστατευόμενη περιοχή περιλαμβάνει τις εξής ζώνες προστασίας του Ν. 1650/1986:

Α. Περιοχές Απόλυτης προστασίας της Φύσης: εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικότοποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή της άγριας

πανίδας, εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας.

α. Συστάδα Δενδρόκεδρου Μονής Μαλεβής (2.I): πρόκειται για την περιοχή γύρω από τη Μονή Μαλεβής και κυρίως νότια αυτής. Εδώ απαντά ένα από τα πιο αξιόλογα δάση με δενδρόκεδρο, όπου έκταση 740 στρ. σύμφωνα με το Φ.Ε.Κ. 121Δ/1980 έχει κηρυχθεί "Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης".

β. Υγρότοπος Μουστού (2.II): φιλοξενεί πολλά σπάνια, απειλούμενα και προστατευόμενα είδη παρυδάτιων και υδρόβιων πουλιών. Επιπλέον, είναι ο σημαντικότερος και ο μόνος αξιόλογος μεγέθους υγρότοπος στην ανατολική Πελοπόννησο και ο πρώτος που συναντούν προς το βορρά τα μεταναστευτικά πουλιά που ακολουθούν τις ανατολικές ακτές της Ελλάδας.

Σε αυτές τις περιοχές επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτήρα περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον.

Β. Περιοχές προστασίας της Φύσης: πρόκειται για εκτάσεις οικολογικής ή βιολογικής σημασίας, στις οποίες προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από δραστηριότητες και επεμβάσεις που είναι δυνατό να μεταβάλλουν ή να αλλοιώσουν τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξη του. Στην προστατευόμενη περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού περιλαμβάνονται οι παρακάτω:

α. Δάση Δενδρόκεδρου Πραστού (3.I): Χαρακτηριστική η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, δασικό είδος το οποίο σχηματίζει γύρω από τον Πραστό πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

β. Δάση Δενδρόκεδρου Αγίου Βασιλείου-Πλατανακίου (3.II): Το κύριο χαρακτηριστικό και των δύο αυτών περιοχών είναι η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

γ. Δάση Δενδρόκεδρου Παλαιοχωρίου (3.III): Χαρακτηριστική η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, δασικό είδος το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

δ. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Κορυφών Πάρνωνα (3.IV): Πρόκειται για μια μεγάλη, επιμήκη περιοχή με υψόμετρο άνω των 1.500μ., που περιλαμβάνει την κύρια κορυφογραμμή του Πάρνωνα, από τις κορυφές Μαλαβάζο (1.503 μ.) και Μεγάλη Τούρλα (1.935 μ.) στα βόρεια μέχρι την κορυφή Μαδαρή (1.685 μ.) στα νότια. Περιλαμβάνει σπάνια ενδημική χλωρίδα.

ε. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Μαζιάς-Κοντολινάς (3V): Πρόκειται για μόνιμο Καταφύγιο Άγριας Ζωής με σημαντική πανίδα και χλωρίδα, και ένα φαράγγι ιδιαίτερου κάλλους.

στ. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Αγίου Ιωάννη-Ορεινής Μελιγούς (3V.I): Περιοχή ιδιαίτερα σημαντική για την χλωρίδα.

ζ. Περιοχή Χαράδρας Δαφνώνα και Μονών Ελώνης και Σίντζας (3.VII): Περιοχή με μεγάλη γεωμορφολογική αξία και ιδιαίτερα σημαντική για τη χλωρίδα της. Εδώ φυτρώνουν μερικά πολύ σπάνια είδη φυτών και είναι έντονη η παρουσία ορισμένων βραχόφιλων ειδών πουλιών και αρπακτικών.

η. Υγρότοπος Μουστού (4.1): Περιμετρικά της Περιοχής Απολύτου Προστασίας εκτίνεται η ζώνη Προστασίας του Υγροτόπου Μουστού, περιοχή ύψιστης σημασίας για την διατήρηση του υγροτόπου.

Επιτρέπονται αρκετές υφιστάμενες δραστηριότητες, οι οποίες δεν έχουν αρνητικές επιδράσεις στην προστατευόμενη περιοχή.

Γ. Περιοχές Προστασίας Ρεμάτων: Επιμήκεις περιοχές προστασίας κατά μήκος των ρεμάτων Δαφνώνα, Βρασιάτη και Τάνου και εκατέρωθεν των όχθων τους πλάτους 50 μέτρων.

Δ. Οι υπόλοιπες εκτάσεις εκτός των περιοχών Απόλυτης Προστασίας της Φύσης, των Περιοχών Προστασίας της Φύσης, της ζώνης Προστασίας Μουστου και των περιοχών με εγκεκριμένο σχέδιο πόλης: Πρόκειται για το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής, το οποίο δεν εμπίπτει στην παραπάνω ζωνοποίηση. Περιλαμβάνει οικισμούς ή χωριά με ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον, λόγω της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

Επιτρέπονται σχεδόν όλες οι δραστηριότητες με ορισμένες ελάχιστες προϋποθέσεις.

Καταφύγια Άγριας Ζωής

Εντός της προστατευόμενης περιοχής εντοπίζονται συνολικά επτά (7) Καταφύγια Άγριας Ζωής.

- **Κουφοβούνι - Τσικούλιο** (Βαμβακούς - Καστάνιτσας) (~8.000στρ) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 32027/1630 ΦΕΚ 599/Β/19-4-76
- **Άγ. Γεώργιος ή Κάστρο** (Γερακίου) (~5.000 στρ) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 32027/1630 ΦΕΚ 599/Β/19-4-76
- **Μονή Παλαιοπαναγιάς** (Μελιγούς-Κορακοβουνίου-Άστρους) (~7.000 στρ.) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 162614/1852 ΦΕΚ520/Β/8-5-1979
- **Υγροβιότοπος Μουστου** (Μελιγούς και Κορακοβουνίου Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~5.900στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 563 ΦΕΚ329/Β/12-3-2001 (τροποποίηση και ισχύει)
- **Φονεμένοι-Κούτσουρα** (Αγ. Πέτρου Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~6.500στρ.) με την απόφαση του Υπ. Γεωργίας υπ' αριθ. 175778/2799 ΦΕΚ566/Β/13-9-1985
- **Κορομηλιάς - Βασκίνας** (Δήμου Νότιας Κυνουρίας) (~12.100στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 630 ΦΕΚ329/Β/13-3-2001 (τροποποίηση και ισχύει)
- **Φαράγγι Μαζιάς** (Καστάνιτσας και Πραστού Δήμου Βόρειας Κυνουρίας) (~16.050στρ.) με την απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου υπ' αριθ. 629 ΦΕΚ329/Β/14-3-2001

Η διαχείριση των Καταφυγίων Άγριας Ζωής στα όρια της Προστατευόμενης Περιοχής Πάρνωνα – Μουστου πραγματοποιείται σύμφωνα με όσα ορίζονται από τις Διατάξεις του Δασικού Κώδικα όπως ισχύει.

Σύμφωνα με την τροποποίηση των διατάξεων του άρθρου 57 του Ν.Δ. 86/1969 του Δασικού Κώδικα οι δραστηριότητες και οι απαγορεύσεις στα καταφύγια άγριας ζωής είναι οι εξής:

- Απαγορεύεται το κυνήγι κάθε ζώου και η καταστροφή κάθε είδους ζώνης με φυσική βλάστηση, των φυτοφρακτών, ή αμμοληψία, η αποστράγγιση και αποξήρανση ελωδών εκτάσεων, η ρύπανση των υδατικών πόρων και η ένταξη έκτασης καταφυγίου άγριας ζωής σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό.
- Επιτρέπεται η εκτέλεση έργων ή εργασιών και ιδίως αλιευτικά έργα, έργα αναδασμού, τουριστικές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις, κατασκηνώσεις, λατομεία μεταλλεία και δρόμοι, αφού προηγουμένως έχει υποβληθεί μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων τύπου Α' και έχει χορηγηθεί έγκριση περιβαλλοντικών όρων.

- Επιτρέπεται η σύλληψη ζώων και η συλλογή φυτών για επιστημονικούς σκοπούς. Η μεταφορά άγριας πανίδας για τον εμπλουτισμό άλλων περιοχών επιτρέπεται και εκτελείται μόνο από τη Δασική Υπηρεσία.
- Καθορίζονται από τη Δασική Υπηρεσία, ειδικά έργα βελτίωσης του βιοτόπου των καταφυγίων άγριας ζωής και έργα ικανοποίησης των οικολογικών τους αναγκών. Επιτρέπεται η τοποθέτηση μπάρας ελέγχου της πρόσβασης σε δασικούς δρόμους που οδηγούν εντός του καταφυγίου, κατά την κρίση του αρμοδίου δασαρχείου. Οι παραβάτες τιμωρούνται με πρόστιμο.

Οριοθέτηση Προστατευόμενης Περιοχής

Η οριοθέτηση της Προστατευόμενης Περιοχής του Πάρνωνα έχει γίνει με τα εξής κριτήρια, τοποθετημένα ιεραρχικά ξεκινώντας από το σημαντικότερο:

- Φυσικό Περιβάλλον (σημαντικοί οικότοποι με βάση την κοινοτική οδηγία 92/43 και το Ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο "Natura 2000").
- Διοικητικό σύστημα (όρια ΟΤΑ Και Συμβουλίων Περιοχής, περιοχές ευθύνης των Δασαρχείων, ΤΟΕΒ και Συνδέσμων ΟΤΑ).
- Τοπογραφία – Υδρολογικό σύστημα (λεκάνες και υπολεκάνες απορροής).
- Σημαντικά αρχαιολογικά – ιστορικά μνημεία.
- Δίκτυο Τεχνικών Υποδομών (επαρχιακοί δρόμοι, προσβάσεις στην περιοχή, υποδομές διαμονής επισκεπτών).
- Χρήσεις γης (θεσμοθετημένες ζώνες π.χ. λατομικές περιοχές)
- Δίκτυο Κοινωνικών Υποδομών (κέντρα εξυπηρέτησης σε τοπικό επίπεδο)
- Οικονομική λειτουργία της περιοχής (τοπικά οικονομικά κέντρα, δραστηριότητες κ.λ.π.)

Περιγραφή Προστατευόμενης Περιοχής

Τύποι οικοτόπων

Η προστατευόμενη περιοχή χαρακτηρίζεται από υψηλή ποικιλότητα τύπων οικοτόπων και βλάστησης με **23 τύπους οικοτόπων Ευρωπαϊκής σημασίας** (Παράρτημα I της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας») και **Ελληνικού ενδιαφέροντος** (εκτός Οδηγίας με μεγάλη εθνική σημασία). Περισσότερα στοιχεία έδωσε η μελέτη παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων που πραγματοποιήθηκε στην προστατευόμενη περιοχή στο πλαίσιο της Πράξης: *Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστου* του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Συνοπτικά αναφέρονται εδώ οι δασικοί χαρακτήρα τύποι οικοτόπων που καλύπτουν σημαντικό ποσοστό της έκτασης της προστατευόμενης περιοχής.

Εκτός από τις ψηλές κορυφές του όρους Πάρνωνα που είναι γυμνές από δέντρα και δασική βλάστηση (υψόμετρα μεγαλύτερα των 1500 μ.), τα μικτά δάση αειφύλλων σκληροφύλλων και φυλλοβόλων του μεσο- και υπερ- μεσογειακού ορόφου βλάστησης και τα δάση κωνοφόρων του υπερ- και ορεινού- μεσογειακού ορόφου βλάστησης συγκροτούν εκτεταμένα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας. Τα ενδημικά δάση με κέδρους (*Juniperus spp*, τύπος οικοτόπου **9560**), εδώ, στις βόρειες πλαγιές του όρους Πάρνωνα εκπροσωπούνται από τα μοναδικά στην Ελλάδα δάση με *Juniperus drupacea* (δρυπώδης άρκευθος ή δενδρόκεδρο). Τα δάση αυτά, μαζί με τα εκτεταμένα δάση μαύρης πεύκης (*Pinus nigra* subsp. *nigra*, τύπος οικοτόπου **9530**) συνιστούν οικοτόπους προτεραιότητας για προστασία και διαχείριση με βάση την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ, προσδίδοντας υψηλή

οικολογική σημασία στην προστατευόμενη περιοχή. Άλλοι αξιόλογοι δασικοί οικοτόποι, τόσο οικολογικά, όσο και από την άποψη της ποσοστιαίας κάλυψης του όρους περιλαμβάνουν:

- τα δάση με την ενδημική για την Ελλάδα κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*, Ελληνικού ενδιαφέροντος τύπος οικοτόπου **951B**),
- τα δάση καστανιάς (*Castanea sativa*, τύπος οικοτόπου **9260**), με κυριότερο το καστανοδάσος στην Καστάνιτσα
- τα δάση χαλεπίου πεύκης (*Pinus halepensis*, τύπος οικοτόπου **9540**),
- τα θερμόφιλα δρυοδάση με διάφορα είδη δρυών (*Quercus* spp., Ελληνικού ενδιαφέροντος τύπος οικοτόπου **924A**),
- τα δάση αιφύλλων σκληροφύλλων με αριά (*Quercus ilex*, τύπος οικοτόπου **9340**) που καλύπτουν τη δεύτερη μεγαλύτερη έκταση στον Πάρνωνα μετά την κεφαλληνιακή ελάτη,
- οι θαμνώνες και τα δάση αιφύλλων σκληροφύλλων με κυρίαρχο είδος το πουρνάρι (*Quercus coccifera*) που αντιστοιχούν στον Ελληνικού ενδιαφέροντος τύπο οικοτόπου **934A**.

Δάση Μαύρης Πεύκης (*Pinus nigra*)

Τα δάση μαύρης πεύκης (*Pinus nigra* subsp. *nigra*), αν και σχετικά κοινά στην Ελλάδα, αποτελούν έναν σχετικά σπάνιο τύπο δασών, με περιορισμένη εξάπλωση στην Ευρώπη. Για τον λόγο αυτό καθώς και για τη μεγάλη γενετική τους ποικιλότητα απολαμβάνουν ιδιαίτερο καθεστώς προστασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα δάση μαύρης πεύκης φιλοξενούν πολλά και σημαντικά είδη φυτών και ζώων, παίζουν σπουδαίο ρόλο στην προστασία των ορεινών εδαφών από τη διάβρωση, ενώ έχουν και οικονομική σημασία λόγω της παραγωγικότητάς τους σε ξύλο υψηλής ποιότητας. Τα δάση μαύρης πεύκης συγκροτούν τον τύπο οικοτόπου προτεραιότητας «(Υπο) Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα» με κωδικό **9530** του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΕ. Αποτελεί τύπο οικοτόπου προτεραιότητας με εξαιρετική αντιπροσωπευτικότητα και διατήρηση καθώς και εξαιρετική συνολική αξία.

Η μαύρη πεύκη είναι δέντρο ύψους 20-40 m, με κορμό ευθυτενή και κόμη στην αρχή πυραμιδοειδή, αργότερα ομπρελοειδή. Συνήθως εμφανίζεται σε υψόμετρο από 500 έως 1600 m και πολλαπλασιάζεται με σπόρους. Το είδος αντέχει σε χαμηλές θερμοκρασίες και χαρακτηρίζεται ως λιτοδίαιτο και ξηρανθεκτικό. Είναι δυνατόν να αναπτυχθεί σε ξερά και άγονα εδάφη και επάνω σε διάφορα είδη πετρωμάτων. Προστατεύει και βελτιώνει το έδαφος.

Η Ελλάδα και άλλες Μεσογειακές χώρες υπέφεραν κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του έτους 2007 από τις καταστροφικές πυρκαγιές οι οποίες προκάλεσαν σημαντικές καταστροφές σε πολλά μεσογειακά οικοσυστήματα, όπως τα δάση μαύρης πεύκης. Συγκεκριμένα στον Πάρνωνα οι πυρκαγιές έκαψαν μεγάλο ποσοστό της έκτασης των δασών αυτών. Τα δάση μαύρης πεύκης είναι προσαρμοσμένα να αναγεννιούνται εύκολα και άφθονα μετά από έρπουσες πυρκαγιές, ενώ δεν αντέχουν σε επικόρυφες πυρκαγιές, μετά τις οποίες δεν αναγεννιούνται. ο μεγαλύτερος κίνδυνος προκύπτει από το συνδυασμό επικόρυφης πυρκαγιάς και έντονης βόσκησης.

Δάση Δενδρόκεδρου (*Juniperus drupacea*)

Στην περιοχή περιμετρικά της Μονής Μαλεβής και σε έκταση 740 στρεμμάτων αυτοφυούς δάσους απαντά, ως κυρίαρχο είδος σε αμιγείς ή μικτές συστάδες με μαύρη πεύκη (*Pinus nigra* J.F. Arnold subsp. *nigra*) και κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica* Loudon), το είδος *Juniperus drupacea* (δρυπώδης άρκευθος ή δενδρόκεδρος).

Η περιοχή έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 και χαρακτηριστεί ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (2011) με όνομα: Όρος Πάρνωνα και περιοχή Μαλεβής και κωδικό GR2520006.

Πρόκειται για ένα εξαιρετικά ευαίσθητο δασικό οικοσύστημα, το οποίο λόγω της μοναδικότητάς του, με βάση την εθνική νομοθεσία, έχει κηρυχθεί Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης (ΦΕΚ 121/Δ/1980). Το είδος *Juniperus drupacea* έχει κηρυχθεί προστατευτέο είδος της αυτοφυούς χλωρίδας της Ελλάδας στην κατηγορία των Σπάνιων και Κινδυνευόντων (ΠΔ 67/1981), ενώ περιλαμβάνεται και στον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ειδών της Διεθνούς Ένωσης για την Προστασία της Φύσης (2006).

Η περιοχή είναι σημαντική για τη μεγάλη βοτανική, οικολογική, και συνολική επιστημονική της αξία και έχει χαρακτηριστεί ως περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης (ΚΥΑ 33999/2010). Επίσης, δάση δενδρόκεδρου εμφανίζονται σε μίξη με την ελάτη και με τα αείφυλλα πλατύφυλλα στις περιοχές Πραστού, Κοσμά, Πλατανακίου και Αγ. Βασιλείου.

Δάση Καστανιάς

Η καστανιά (*Castanea sativa*) είναι ένα φυλλοβόλο δέντρο, που μπορεί να ξεπεράσει τα 500 χρόνια ζωής και συχνά αποκτά μεγάλες διαστάσεις (έως 20 μέτρα σε ύψος και πλάτος και διάμετρο κορμού μέχρι ενάμισι μέτρο). Οι καστανιές του Πάρνωνα αναπτύσσονται ακριβώς πάνω από το όριο των μεσογειακών θαμνώνων (800 μέτρα περίπου) μέχρι τα 1300-1400 μέτρα. Στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, οι καστανιές αναφέρονται ως τύπος οικοτόπου 9260: "Δάση Καστανιάς". Είναι οικοτόπος με εξαιρετική αντιπροσωπευτικότητα και διατήρηση καθώς και εξαιρετική συνολική αξία. Απαντάται στον κυρίως ορεινό όγκο του Πάρνωνα, με κύριες εκτάσεις να εντοπίζονται στην Καστάνιτσα (4000 στρ.), στον Άγιο Πέτρο (τέσσερις συστάδες με συνολική έκταση περίπου 2500 στρ.) και τον Κοσμά (1500 στρ.).

Οι καστανιές της Καστάνιτσας, του Κοσμά και του Αγίου Πέτρου βρίσκονται στις γεωργικές περιοχές των Κοινοτήτων και διαχειρίζονται ως δενδροκομικές καλλιέργειες, με μόνη εξαίρεση την Κοινότητα Καστάνιτσας που μια συνεχόμενη έκταση 4000 στρεμμάτων έχει αναγνωριστεί σαν ιδιωτικό δάσος της ολότητας των κατοίκων του χωριού με την αρ. 142480/4-12-1937 Διαταγή του Υπουργείου Γεωργίας (αφορά τον μπροστινό καστανιώνα και τον λόγγο που εκτείνεται πίσω).

Δάση με κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*)

Στην Ελλάδα απαντούν τρία είδη ελάτης: η κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*), η λευκή ελάτη (*Abies alba*), καθώς και το υβριδίο τους, η υβριδογενής ελάτη (*Abies borisii-regis*). Στην περιοχή του Πάρνωνα εμφανίζεται η κεφαλληνιακή ελάτη, η οποία είναι ελληνικό ενδημικό είδος και επομένως ο οικοτόπος του είναι μοναδικός και ιδιαίτερα σημαντικός. Συγκεκριμένα, απαντά στην Κεφαλονιά, την Εύβοια και την ηπειρωτική Ελλάδα από την Πελοπόννησο έως τον Όλυμπο και τον Άθωνα, σε περιοχές με υψόμετρο από 600-1600 m. Τα δάση με κεφαλληνιακή ελάτη συγκροτούν τον τύπο οικοτόπου ελληνικού ενδιαφέροντος «Δάση ελληνικής ελάτης (*Abies cephalonica*)» με κωδικό **951B**.

Σε κάθε δέντρο τα άρρενα άνθη είναι συνήθως στα χαμηλότερα κλαδιά, όπου σχηματίζουν ερυθροκάστανες ταξιανθίες (Ιούλιο), ενώ τα θήλεα άνθη βρίσκονται στα μεσαία και υψηλότερα κλαδιά, όπου σχηματίζουν, όρθιους κώνους. Τα σπέρματα ωριμάζουν στους κώνους τον Σεπτέμβριο και διασπείρονται τον Οκτώβριο. Η κεφαλληνιακή ελάτη παρουσιάζει το φαινόμενο της πληροκαρπίας, δηλ. της παραγωγής μεγάλου αριθμού σπερμάτων που συμβαίνει μόνο κάθε 3-4 έτη.

Τα δάση με κεφαλληνιακή ελάτη, συγκροτούν αμιγείς συστάδες και μικτές συστάδες με μαύρη πεύκη (*Pinus nigra*) εκεί όπου διασπάται η συγκόμωση της μαύρης πεύκης και εισέρχεται σταδιακά η ελάτη, εκτοπίζοντας τη μαύρη πεύκη. Επίσης, απαντάται σε συστάδες αείφυλλων πλατύφυλλων κατ' άτομο, ένδειξη σταδιακής εγκατάστασής της και σε συστάδες σε μίξη με τον δρυπώδη άρκευθο (*Juniperus drupacea*).

Δάση με Πλάτανο (*Platanus orientalis*)

Τα δάση με πλάτανο (*Platanus orientalis*) ή οι πλατανεώνες έχουν ανατολικό - Μεσογειακή εξάπλωση και στην Ευρώπη αποτελούν μια ιδιαιτερότητα των νότιων και δυτικών Βαλκάνιων. Ο πλάτανος σχηματίζει δάση - στοές κατά μήκος των υδάτινων ρεμάτων, σε ποτάμια διαρκούς και περιοδικής ροής και σε ρεματιές, όπου υπάρχει υπόγειο νερό κοντά στο έδαφος. Στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, τα πλατανοδάση αναφέρονται ως τύπος οικοτόπου με κωδικό 92C0: "Δάση πλάτανου της Ανατολής (*Platanion orientalis*)".

Η οικολογική αξία των δασών με πλάτανο δεν μπορεί και δεν πρέπει να υποεκτιμηθεί, λόγω των παρεχόμενων λειτουργικών ωφελειών που αφορούν: την παρεμπόδιση της διάβρωσης, τη σταθεροποίηση των οχθών, τη συγκρότηση των νερών και των στερεών υλικών, τη διατήρηση της εδαφικής ποιότητας και τη διατήρηση των τοπικών κλιματικών συνθηκών.

Όσον αφορά την βιοποικιλότητα, η αξία τους έχει να κάνει με την παροχή καταφυγίου και κάλυψης (αποτελούν ενδιαίτημα για πολλά ζώα, αλλά επίσης και για υγρόφιλα φυτικά είδη), με τη θέση τους ως διάδρομος σε ανοιχτά άδενδρα τοπία και με την συμβολή τους στο μωσαϊκό χαρακτήρα του τοπίου.

Τα πλατανοδάση εξαρτώνται τουλάχιστον από την παροδική ροή του νερού και είναι έτσι ευαίσθητα στις υδρολογικές αλλαγές (εκτροπές νερού, κατασκευές στις όχθες των ποταμών, ταμιευτήρες) και στην έντονη ρύπανση των υδάτων.

Δρυοδάση του Πάρνωνα

Η πλατύφυλλη δρυς [*Quercus conferta* (*frainetto*)] καταλαμβάνει μια μεγάλη έκταση η οποία εμπίπτει στα διοικητικά όρια της Κοινότητας Καρυών και εκτείνεται σε μια ζώνη από 950 έως 1250 μ. Η πλατύφυλλη δρυς είναι είδος φυλλοβόλο ύψους έως 35 m. Εμφανίζεται σε όλη την ημιορεινή περιοχή της ηπειρωτικής χώρας από την Πελοπόννησο έως τη Β. Ελλάδα. Στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΕ, τα συγκεκριμένα δρυοδάση αναφέρονται ως τύπος οικοτόπου με κωδικό **92B0**: "Δάση οξιάς με πλατύφυλλη δρυ (*Quercus frainetto*)". Τα δρυοδάση του Πάρνωνα αποτελούν οικοτόπο με καλή αντιπροσωπευτικότητα και διατήρηση καθώς και καλή συνολική αξία. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει η έκταση 55 στρ. στην Παναγία Σέλα (Κοινότητα Πλατάνου) από σπερμοφυή πλατύφυλλη δρυ. Η έκταση αυτή έχει προταθεί από το Δασαρχείο Κυνουρίας ως Διατηρητέο Μνημείο Φύσης.

Οι πληροφορίες που υπάρχουν για την περιοχή αναφέρουν ότι το μεγαλύτερο τμήμα της έκτασης της Κοινότητας Καρυών όπως και γειτονικών Δημοτικών Διαμερισμάτων, καλύπτονταν από δρυοδάση τα οποία μετά την απελευθέρωση της χώρας από την Τουρκοκρατία (1821) κατεστράφησαν από πυρκαγιές, αλόγιστες υλοτομίες και έντονη βόσκηση με αποτέλεσμα στη θέση τους να εμφανιστούν τα αείφυλλα πλατύφυλλα (πουρνάρι, ρείκι) καθώς και η αφάνα. Το δρυοδάσος που αναφερόμαστε προήλθε από τεχνητή αναδάσωση η οποία έγινε με πρωτοβουλία ενός κατοίκου των Καρυών και η οποία στηρίχθηκε από την ολότητα των κατοίκων και από τις διοικητικές παρεμβάσεις της Δασικής Υπηρεσίας, όπως έκδοση απαγορευτικών διατάξεων για τη βοσκή κ.λπ.

Η πλατύφυλλη δρυς είναι το πολυτιμότερο και σημαντικότερο είδος δρυός της χώρας μας τόσο για την έκταση που καταλαμβάνουν τα δάση της όσο και για το πολύτιμο ξύλο της ως καυσόξυλο και ως τεχνικό (για υποδομές) και επιπλοποιίας.

Η χλωρίδα του Πάρνωνα

Με την πρώτη ματιά ο Πάρνωνα, με τις «γυμνές» κορυφές του να δεσπόζουν στο τοπίο, φαντάζει «άγονος» και «φτωχός». Στην πραγματικότητα όμως, η περιοχή κρύβει έναν ανεκτίμητο χλωριδικό πλούτο. Η γεωλογική ιστορία της, οι ιδιόμορφες κλιματικές συνθήκες και ο έντονος διαμελισμός της σε πολλές κορυφές, χαράδρες, ορθοπλαγιές, χείμαρρους κλπ., έχουν δημιουργήσει μία εντυπωσιακή ποικιλία οικολογικών συνθηκών, ιδανικών για την ανάπτυξη πολλών και διαφορετικών φυτών.

Στον Πάρνωνα δεν έχει γίνει ακόμα πλήρης και συστηματική καταγραφή των φυτών του. Μέχρι στιγμής, από τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί στα Πανεπιστήμια της Πάτρας και της Κοπεγχάγης, έχει σχηματιστεί ένας κατάλογος με περισσότερα από 900-1.000 είδη και υποείδη φυτών. Περισσότερα στοιχεία έδωσε η μελέτη παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας που πραγματοποιήθηκε στην προστατευόμενη περιοχή στο πλαίσιο της Πράξης: Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Αρχικά, 29 είδη και υποείδη επιλέχθηκαν για επιτόπια αξιολόγηση, τα οποία στη συνέχεια επεκτάθηκαν σε 31. Για τα 30 από τα 31 είδη υπάρχουν δεδομένα εποπτείας. Για ένα είδος (*Polygala crista-galli*) δεν υπάρχουν, καθώς δεν εντοπίστηκαν πληθυσμοί του, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες μας. Μεταξύ των αξιολογών ευρημάτων της έρευνας, ανακαλύφθηκε για πρώτη φορά στη νότια Πελοπόννησο το *Gymnospermium peloponnesiacum* (Berberidaceae) και εντοπίστηκε το στενότοπο ενδημικό *Clinopodium taygeteum* (Lamiaceae), του οποίου παλαιότερες αναφορές από τον Πάρνωνα ήταν ασαφείς και αμφισβητούμενες. Πολλά τοπικά ενδημικά φυτά του όρους έχουν εξαιρετικά περιορισμένη εμφάνιση και εντοπισμένους πληθυσμούς (*Astragalus agraniotii*, *Asperula malevonensis*, *Centaurea athoa* subsp. *parnonia*, *Centaurea leonidia*, *Nepeta orphanidea*, *Viola parnonia*). Για τα είδη αυτά, ο Φορέας διατηρεί την πλήρη ευθύνη εποπτείας και προστασίας των πληθυσμών τους καθώς δεν υπάρχουν εμφανίσεις τους εκτός της ευρύτερης περιοχής του Πάρνωνα. Αποτελεί παράδοξο το γεγονός ότι κανένα από τα παραπάνω φυτά δεν περιλαμβάνεται στους καταλόγους ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Για ένα σπάνιο είδος αγρωστώδους (*Trisetum laconicum*) που περιγράφηκε από τον Πάρνωνα αλλά δεν υπήρχαν δεδομένα πεδίου μετά το 1850 εντοπίστηκαν τόσο ο *locus classicus* που διατηρεί μέχρι σήμερα πληθυσμό του φυτού όσο και 6 ακόμα, νέοι πληθυσμοί. Πέραν των τοπικών ειδών και των ειδών που συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο εποπτείας, ένας σημαντικός αριθμός ελληνικών ενδημικών ή σπάνιων φυτών ανακαλύφθηκαν στον Πάρνωνα κατά τη διάρκεια του προγράμματος εποπτείας (*Acer hyrcanum* subsp. *reginae-amaliae*, *Colchicum peloponnesiacum*, *Bellevalia hyacinthoides*, *Cephalaria flava* subsp. *setulifera*, *Conium divaricatum*, *Astragalus thracicus* subsp. *cylleneus*, *Paeonia mascula* subsp. *hellenica*, *Lilium candidum* κ.ά)

Στον υγροβιότοπο του Μουστού, ο οποίος κατέχει σημαντική οικολογική αξία αλλά δεν χαρακτηριζόταν από την εμφάνιση σπανίων φυτικών ειδών, βρέθηκαν για πρώτη φορά 2 ενδημικά, και 2 ενδιαφέροντα είδη (*Bupleurum euboicum*, *Pulicaria sicula*) προσαρμοσμένα σε αλατούχα εδάφη. Αν και τα είδη αυτά έχουν ευρύτερη εξάπλωση, οι πληθυσμοί του Μουστού είναι μικροί και έχουν ανάγκη εποπτείας.

Τα ενδημικά φυτά της Ελλάδας που φιλοξενούνται στην περιοχή, σύμφωνα με νεότερα δεδομένα, υπερβαίνουν τα 125. Πολλά από αυτά περιορίζονται στα γεωγραφικά όρια της Πελοποννήσου (ενδημικά της Πελοποννήσου). Μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί 7 αποκλειστικά ενδημικά φυτά του Πάρνωνα, δηλαδή είδη που δεν υπάρχουν σε άλλη περιοχή του πλανήτη. Εκτός αυτών, 5 είδη της χλωρίδας του όρους περιορίζονται στον Πάρνωνα και στα μικρότερα όρη στα νοτιοανατολικά του.

Στα μεγάλα υψόμετρα του όρους Πάρνωνα έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 223 είδη φυτών, εκ των οποίων το 20% αποτελούν τα **ενδημικά της Ελλάδας** και το 13% τα **ενδημικά της Βαλκανικής**.

Στην κορυφή Μεγάλη Τούρλα ευρίσκονται τα περισσότερα από τα **ελληνικά ενδημικά του Πάρνωνα** και στην ίδια κορυφή τα 4 από τα 7 τοπικά ενδημικά του όρους.

Ως **ενδημικά** χαρακτηρίζονται τα φυτά που αναπτύσσονται σε μια ορισμένη περιοχή που έχει περιορισμένη γεωγραφική εξάπλωση.

Μεγάλος είναι επίσης ο αριθμός των σπάνιων και απειλούμενων φυτικών ειδών του Πάρνωνα. Αρκετά από αυτά προστατεύονται, τουλάχιστον σε θεσμικό επίπεδο, από διεθνείς συμβάσεις, κοινοτικές οδηγίες και το εθνικό δίκαιο. Συνολικά 74 taxa της περιοχής περιλαμβάνονται στο Π.Δ. 67/1981, οπότε θεωρούνται προστατευόμενα είδη.

Φυσικοί σχηματισμοί - τοπίο

Η περιοχή του Πάρνωνα συνδυάζει υψηλής αισθητικής αξίας φυσικά τοπία με αξιόλογα ανθρωπογενή τοπία, όπως οι παραδοσιακοί οικισμοί, οι χώροι των μοναστηριών, το παραδοσιακό αγροτικό τοπίο. Συνολικά, η περιοχή χαρακτηρίζεται από υψηλή τοπιακή αξία η οποία επιβάλλει να προστατευθούν/ διατηρηθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της από ενδεχόμενες αλλοιώσεις ή καταστροφές.

Στο ενδοδασικό περιβάλλον συναντάται ο χαρακτηριστικός τύπος του στεγασμένου τοπίου που δημιουργείται κάτω από την κομοστέγη του δάσους. Η πυκνότητα της βλάστησης και το περιορισμένο βάθος οπτικής διείσδυσης δίνουν την αίσθηση της απόλυτης επαφής με το φυσικό πλούτο. Στις ξέφωτες θέσεις η απεριόριστη θέα και η κυριαρχία του ορίζοντα μας παραπέμπει στο πανοραμικό τοπίο.

Το πανοραμικό τοπίο που εμφανίζεται σε όλα τα σημεία του χώρου είναι έντονο. Εκεί η θέα είναι ανεπηρέαστη από φυσικά εμπόδια ή υπάρχει μερικώς περιορισμός και επιτρέπεται η επέκταση του βλέμματος σε μεγάλες αποστάσεις και εκτεταμένο πλάτος. Η ποικιλία των λεπτομερειών της βλάστησης, τα μονοπάτια, ο καταγάλανος ουρανός, συνθέτουν το πολύμορφο αυτό τοπίο όπου ο παρατηρητής ανάλογα με την εποχή, το φωτισμό και τη διάθεση δίνει διαφορετική αξία κάθε φορά στα ξεχωριστά στοιχεία που τον περιβάλλουν.

Πανίδα

Η βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής δεν είναι πλήρως γνωστή. Έχουν πραγματοποιηθεί λίγες ερευνητικές εργασίες και ακόμα λιγότερες μελέτες και για συγκεκριμένες μόνο ζωικές ομάδες στη μεγάλη αυτή περιοχή, οπότε και η γνώση μας για την πανιδική σύσταση της περιοχής μόνο ολοκληρωμένη δεν χαρακτηρίζεται. Περισσότερα στοιχεία έδωσαν οι εννιά (9) μελέτες παρακολούθησης των ειδών και τύπων οικοτόπων που πραγματοποιήθηκαν στην προστατευόμενη περιοχή στο πλαίσιο της Πράξης: *Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστου* του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη» που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Τα μέχρι στιγμής δεδομένα –βιβλιογραφικά, παρατηρήσεις ερευνητών και του προσωπικού του ΦΔ, εργασία πεδίου αναδόχων υποέργων παρακολούθησης- για την περιοχή παρουσιάζονται ακολούθως:

Θηλαστικά

Στην προστατευόμενη περιοχή εξαπλώνονται 27 είδη θηλαστικών (εκτός των χειροπτέρων), που ανήκουν στις ακόλουθες οικογένειες: Ακανθοχοιρόμορφα (σκαντζόχοιροι), Μυγαλόμορφα (μυγαλές,

ασπάλακες), Λαγόμορφα (λαγοί, αγριοκούνελα), Τρωκτικά (ποντικοί, αρουραίοι, τυφλοπόντικες), Σαρκογάγα (τσακάλια, αλεπούδες, κουνάβια, ασβοί, νυφίτσες, κ.ά.) και Αρτιοδάκτυλα (αγριογούρουνα, ζαρκάδια, κ.ά.). Σημαντικότερο είδος η βίδρα (*Lutra lutra*), είδος προτεραιότητας για την ΕΕ, με έναν μικρό πληθυσμό να οριοθετείται στον υγρότοπο του Μουστού. Το τσακάλι (*Canis aureus*), αν και δεν είναι είδος προτεραιότητας, είναι είδος με μεγάλη οικολογική σημασία καθώς είναι ο μεγαλύτερος χερσαίος θηρευτής που επιβιώνει στην Πελοπόννησο και ως παμφάγο και πτωματοφάγο είδος συντελεί στον «καθαρισμό» των βιοτόπων που διαβιεί. Η αγριόγατα (*Felis silvestris*) θεωρείται εξαφανισμένη από την Πελοπόννησο αλλά υπάρχουν ενδείξεις ότι επιβιώνει σε ορισμένες απομονωμένες περιοχές. Από τα είδη των χειροπτέρων, εξαπλώνονται στην περιοχή 22 είδη, με τα 10 από αυτά να είναι είδη προτεραιότητας για την ΕΕ. Η οικολογική σημασία όλων των ειδών νυχτερίδων είναι τεράστια, καθώς αποτελούν βασικό ρυθμιστή των πληθυσμών εντόμων, επιβλαβών και μη.

Πουλιά

Η προστατευόμενη περιοχή παρουσιάζει αξιόλογο ορνιθολογικό ενδιαφέρον που μεταφράζεται σε τουλάχιστον 249 είδη με παρουσία μόνιμη ή εποχική, ενώ κάποια είδη είναι περαστικά κατά τη διάρκεια της μετανάστευσης ή περνούν τυχαία από την περιοχή. Τα 80 από τα είδη αυτά αναφέρονται στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας 97/409, χρίζονται ιδιαίτερης προστασίας. Στον ευρύτερο χώρο του Πάρωνα εμφανίζεται μια μεγάλη ποικιλία πουλιών κυρίως στρουθιόμορφων, για δε τον υγρότοπο του Μουστού -χρησιμεύοντας ως σημαντικός σταθμός διατροφής και υποστήριξης των μεταναστευόντων πληθυσμών- καταγράφεται πλήθος υδρόβιων και παρυδάτιων ειδών, με σημαντικά τα είδη ερωδιών, πουλάδων, αφρόπαπιων, κ.ά. Οι περισσότεροι βραχώδεις και απομονωμένες περιοχές φιλοξενούν είδη αετών, γερακιών και κουκουβαγιών, όπως ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*) ο σπιζαετός (*Hieraaetus fasciatus*), ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), ο μπούφος (*Bubo bubo*), κ.ά.

Ερπετά-αμφίβια

Στην προστατευόμενη περιοχή απαντούν 33 διαφορετικά είδη ερπετών. Από τις χελώνες υπάρχουν 6 είδη (2 θαλάσσιες, 2 χερσαίες και 2 των γλυκών νερών) με όλα τα είδη να είναι είδη προτεραιότητας για την ΕΕ, και την χελώνα καρέτα (*Caretta caretta*) να είναι το περισσότερο γνωστό είδος. Τα 14 είδη σαυρών που καταγράφονται στην περιοχή περιλαμβάνουν σαύρες ενδημικές της Πελοποννήσου όπως η μοραϊτόσαυρα (*Algyroides moreoticus*), η γραικόσαυρα (*Hellenolacerta graeca*), η πελοποννησιακή γουστέρα (*Podarcis peloponnesiacus*) και ο οφιόμορος (*Ophiomorus punctatissimus*). Από τα 13 είδη φιδιών που έχουν αναφερθεί για την περιοχή τα 2 είδη είναι προτεραιότητας για την ΕΕ και συγκεκριμένα ο τετράγραμμος (*Elaphe quatuorlineta*) και το σπιτόφιδο (*Zamenis situlus*).

Σε ότι αφορά στα αμφίβια στην περιοχή απαντούν 8 είδη, εκ των οποίων 2 είδη φρύνων και 4 είδη βατράχων, με τα είδη βατράχων να αποτελούν σε ένα βαθμό δείκτες της ποιότητας των εσωτερικών υδάτων της περιοχής.

Ψάρια

Σε ότι αφορά στην ιχθυοπανίδα, στη λιμνοθάλασσα του Μουστού και τις γειτονικές λίμνες απαντούν 11 είδη ψαριών, με το είδος Ζαχαριάς Αλμυρής (*Aphanius almiriensis/fasciatus*) να είναι είδος προτεραιότητας για την ΕΕ και ενδημικό είδος του υγροτόπου. Στα ποτάμια που καταλήγουν στον υγρότοπο ή βρίσκονται στον ορεινό όγκο της προστατευόμενης περιοχής αναφέρονται 2 είδη ψαριών.

Ασπόνδυλα

Τα ασπόνδυλα είναι η πολυπληθέστερη πανιδική ομάδα και η λιγότερο μελετημένη στην προστατευόμενη περιοχή, κυρίως εξαιτίας του τεράστιου εύρους των αντιπροσώπων της. Στο πλαίσιο των προγραμμάτων παρακολούθησης του Φορέα Διαχείρισης, η μελέτη των ασπονδύλων της περιοχής περιορίζεται στα υδρόβια ασπόνδυλα, τα χερσαία γαστερόποδα, τα ορθόπτερα, τα ισόποδα, τα αραχνίδια και τα εδαφόβια κολεόπτερα. Τα μέχρι στιγμής δεδομένα καταγράφουν 31 είδη υδρόβιων ασπονδύλων που περιλαμβάνουν ενδημικά είδη και δύο ενδημικά γένη υδρόβιων γαστεροπόδων. Για τα χερσαία γαστερόποδα αναφέρονται τουλάχιστον 12 είδη ενδημικά του Πάρνωνα και 5 είδη της ΝΑ Πελοποννήσου. Τα υδρόβια έντομα έχουν τουλάχιστον 6 αντιπροσώπους ενδημικούς του Πάρνωνα, ενώ τα μυριάποδα και αραχνίδια - σύμφωνα με τη βιβλιογραφία - πιθανόν να αντιπροσωπεύονται από τουλάχιστον 10 είδη ενδημικά της Ελλάδας, της Πελοποννήσου ή περιοχών αυτής. Τέλος, για τα εδαφικά κολεόπτερα η εξάπλωση τουλάχιστον 14 ειδών ενδημικών της Πελοποννήσου και ενός είδους ενδημικού του Πάρνωνα και ενός είδους προτεραιότητας για την ΕΕ, και για ισόποδα 2 ειδών ενδημικών της Πελοποννήσου και ενός είδους ενδημικού του Πάρνωνα θεωρείται δεδομένη.

Αξιολόγηση του Ανθρωπογενούς Περιβάλλοντος

Οι βιοτικές και αβιοτικές παράμετροι που συνθέτουν ένα προστατευτέο ενδιαίτημα δύνανται να επηρεαστούν από ανθρωπογενείς παράγοντες. Ο τρόπος άσκησης, η ένταση και ο τύπος των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων αποτελούν παράγοντες επίδρασης επί των στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος.

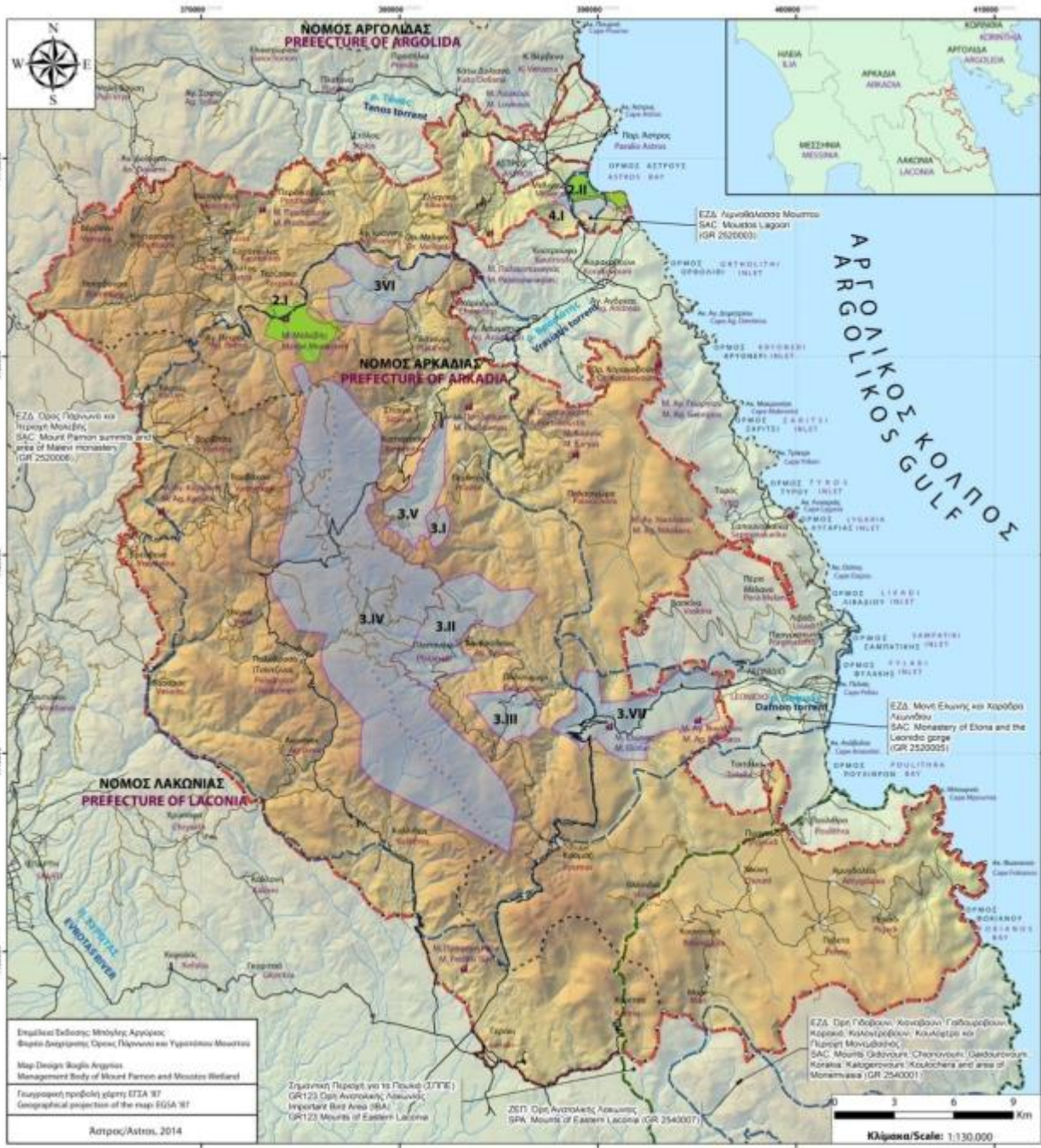
Στο χώρο δικαιοδοσίας του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου υπάρχει εύκολη ανθρώπινη πρόσβαση και ποικίλες ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Κατά τη διάρκεια του χειμώνα παρατηρούνται πλήθος παραβάσεων (π.χ. λαθροθηρία, επιχωμάτωση των υγροτοπικών περιοχών, δόμηση). Κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου, κύρια προβλήματα αποτελούν οι πυρκαγιές, η προσέλκυση επισκεπτών κυρίως πλησίον και εντός των υγροτοπικών περιοχών του Φ.Δ.Ο.Π.Υ.Μ., η παράνομη συλλογή τσαγιού και σπάνιων φυτικών ειδών, η κατασκήνωση, η ανεξέλεγκτη κτηνοτροφία, η δόμηση και η παράνομη λατόμευση.

Η ευρύτερη περιοχή του Πάρνωνα παρουσιάζει έντονη επισκεψιμότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους καθώς αποτελεί πόλο προσέλκυσης αρκετών επισκεπτών θρησκευτικού τουρισμού. Επιπλέον, η μεγάλη οικολογική αξία των υγροτοπικών περιοχών και των μοναδικών δασικών εκτάσεων κατατάσσει την περιοχή στις οικοτουριστικά αναπτυσσόμενες. Καθίσταται προφανές ότι η ευρύτερη περιοχή κατέχει όλα τα εχέγγυα για να αναδειχθεί σε οικοτουριστικό προορισμό, συνδυάζοντας ήπιες μορφές τουρισμού και περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και προστασίας.

Η υφιστάμενη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής παρουσιάζει κατακερματισμό αρμοδιοτήτων μεταξύ των πολυάριθμων αρμοδίων υπηρεσιών και αρχών που εμπλέκονται άμεσα και έμμεσα στα διάφορα επίπεδα και αντικείμενα διαχείρισης της περιοχής. Ο οριζόντιος και κάθετος συντονισμός μεταξύ των αρμοδίων, τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού, όσο και σε επίπεδο εφαρμογής της διαχείρισης, είναι ανεπαρκής. Αξιοσημείωτο γεγονός αποτελεί και το περιορισμένο εύρος αρμοδιοτήτων του Φ.Δ., βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

Ο Φορέας Διαχείρισης αποσκοπεί στην καταγραφή των ανθρωπογενών πιέσεων που ασκούνται στο προστατευτέο αντικείμενο και μέσω προσήκουσας χάραξης στρατηγικής, θα προβεί στις κατάλληλες ενέργειες και θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα ώστε οι προαναφερθείσες πιέσεις να ελαχιστοποιηθούν.

ΕΙΚΟΝΑ 1. ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Κεφάλαιο 2

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Με την υπ' αριθμ. Υ.Α. 26432/2013 (ΦΕΚ 185/ΥΟΔΔ/25.4.2013) απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, συστάθηκε το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και με την υπ' αριθμ. οικ. 44469/24.9.2014 (ΦΕΚ 621/9.10.2014/Υ.Ο.Δ.Δ.) με εντολή Υπουργού Π.Ε.Κ.Α. Απόφαση Γ.Γ. Π.Ε.Κ.Α. ορίστηκε ο Πρόεδρος του Δ.Σ. Με την υπ' αριθμ. οικ. 56977/22.12.2015 (ΦΕΚ 956/ΥΟΔΔ/31.12.2015) Απόφαση Υπουργού και Αναπληρωτή Υπουργού Π.Ε.Ν. Η σημερινή σύνθεση του είναι η εξής:

Πρόεδρος: Μήλιος Δημήτριος, ειδικός επιστήμονας, ΤΕ Πολιτικός Μηχανικός Έργων Υποδομής

Αντιπρόεδρος: Χρυσομάλλης Χρήστος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας

Γραμματέας: Μαχαίρας Παναγιώτης, εκπρόσωπος των Α.Σ. Καστανοπαραγωγών Πάρνωνα

Τακτικά μέλη:

- Σωτηρίου Γεώργιος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
- Φωτεινογιαννόπουλος Γεώργιος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων
- Σιμάδη Παναγιώτα, εκπρόσωπος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος & Ιονίου
- Ρουμेलιώτης Γεώργιος, εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου
- Μαντάς Παναγιώτης, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Πελοποννήσου (Π.Ε. Αρκαδίας)
- Μακρυσσοπούλου Χριστίνα, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Πελοποννήσου (Π.Ε. Λακωνίας)
- Τσουκάτος Στυλιανός, εκπρόσωπος της Ενώσεως Ξενοδόχων & Ιδιοκτητών τουριστικών καταλυμάτων Κυνουρίας
- Μπούσμπουρας Δημήτριος, εκπρόσωπος Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Αναπληρωματικά μέλη:

- Αναγνωστοπούλου Μαρία, εκπρόσωπος ειδικών επιστημόνων
- Γιακουμή Ελένη, εκπρόσωπος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- Τραϊφόρος Κωνσταντίνος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
- Μητσάκης Σταύρος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων
- Βουλουμάνος Παναγιώτης, εκπρόσωπος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίου
- Μπακούρης Γεώργιος, εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου
- Λυσίκατος Χαράλαμπος, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Πελοποννήσου (Π.Ε. Αρκαδίας)
- Παπαγιαννοπούλου Παναγιώτα, εκπρόσωπος της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Πελοποννήσου (Π.Ε. Λακωνίας)

Ανεζύρης Νικόλαος, εκπρόσωπος της Ενώσεως Ξενοδόχων & Ιδιοκτητών τουριστικών καταλυμάτων Κυνουρίας
Καχριμάνης Σταύρος, εκπρόσωπος των Α.Σ. Καστανοπαραγωγών Πάρνωνα
Δασκαλάκου Ευαγγελία, εκπρόσωπος Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης

Στο πλαίσιο υλοποίησης της πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. και με βάση το εγκεκριμένο Τεχνικό Δελτίο Προτεινόμενης Πράξης του Φορέα Διαχείρισης, απασχολούνται στις διάφορες Οργανικές Μονάδες του Φορέα Διαχείρισης δώδεκα (12) άτομα. Αναλυτικά το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης αποτελείται από τους (έως 31/12/2015):

Μπόγλης Αργύριος, ΠΕ Δασολόγος MSc: Συντονιστής έργου ΕΠΠΕΡΑΑ
Τρυφωνόπουλος Γεώργιος, PhD Βιολόγος: Υπεύθυνος Τμήματος Προστασίας & Διαχείρισης
Αναστόπουλος Δήμος, ΠΕ Μηχανικός Περιβάλλοντος MSc: Υπεύθυνος Τμήματος Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
Δήμα Αγγελική, ΠΕ Οικονομολόγος: Υπεύθυνη Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών
Κανελίδου Άννα, ΠΕ Δασολόγος MSc: Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης
Αναστασιάδη Αγνή, ΔΕ Ξεναγός: α/α Υπεύθυνη Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
Πανταζή Αικατερίνη, ΤΕ Ξεναγός MSc: Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων, Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
Αρβανίτης Διαμαντής, ΔΕ Ξεναγός: Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
Δημάκου Φωτεινή, ΔΕ Φύλακας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
Δημητρακόπουλος Ιωάννης, ΔΕ Φύλακας/Ειδικός δασικής προστασίας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
Κωλέττης Γεώργιος, ΔΕ Φύλακας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
Λυτρίβης Γεώργιος, ΔΕ Φύλακας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
Δημητρακοπούλου Αγγελική, ΠΕ Περιβαλλοντολόγος: Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας (Ημερομηνία Παραίτησης 26-10-2015)
Μάγγος Κωνσταντίνος, ΔΕ Φύλακας/Ειδικός δασικής προστασίας: Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης (Ημερομηνία Παραίτησης 16-09-2015)

Αρμοδιότητες σύμφωνα με το Ν. 2742

Στις αρμοδιότητες των Φορέων διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν. 2742/99 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» περιλαμβάνονται:

- Η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των Κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας των προστατευομένων αντικειμένων καθώς και των σχεδίων διαχείρισης.
- Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κανονιστικών όρων και περιορισμών που επιβάλλονται από την ΚΥΑ 6919/2004, καθώς και των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης.
Στο πλαίσιο αυτό, οι Φορείς διαχείρισης μεριμνούν για την συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών στοιχείων και δεδομένων για τις περιοχές ευθύνες τους, καθώς και για την συγκρότηση και λειτουργία σχετικών βάσεων δεδομένων και τεκμηρίωσης, σύμφωνα με τα υπάρχοντα εθνικά πρότυπα.
- Η επικουρία των αρμοδίων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών και πολεοδομικών όρων που ισχύουν ή

επιβάλλονται αντιστοίχως για έργα και δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους.

- Για το σκοπό αυτόν, οι Φορείς διαχείρισης εισηγούνται ή αναφέρουν προς τις αρμόδιες αρχές τις πράξεις ή παραλείψεις εκείνες που συνιστούν παράβαση των όρων και περιορισμών για τις περιοχές ευθύνης τους.
- Η κατάρτιση μελετών και ερευνών, καθώς και η εκτέλεση τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στο οικείο σχέδιο διαχείρισης και στα αντίστοιχα προγράμματα δράσης και είναι απαραίτητα για την ανάδειξη των προστατευόμενων αντικειμένων που εμπíπτουν στη περιοχή ευθύνης τους. Η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των αναγκαίων έργων υποδομής, καθώς και η προμήθεια του αναγκαίου επιστημονικού και τεχνικού εξοπλισμού για την άσκηση των λειτουργιών διαχείρισης.
- Η ανάληψη εκπόνησης ή εκτέλεσης εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δράσεων σχετικών με την περιοχή ευθύνης τους, τα οποία προάγουν ή προβάλλουν τους σκοπούς διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων.
- Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς των φορέων διαχείρισης, καθώς και στην προστασία ευθύνης τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι φορείς διαχείρισης μπορούν να ιδρύουν κέντρα πληροφόρησης στην έδρα των προστατευόμενων αντικειμένων, να διοργανώνουν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προβολή των στόχων και των επιτευγμάτων της διαχείρισης και να αναλαμβάνουν σχετική εκδοτική δραστηριότητα έντυπης ή και ηλεκτρονικής μορφής.
- Η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων εντός των ορίων των προστατευόμενων αντικειμένων, σύμφωνα με τους ειδικούς όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται στην ΚΥΑ οριοθέτησης και στον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής.
- Η διαχείριση δημοσίων εκτάσεων που παραχωρούνται προς τον Φορέα ή μισθώνονται από τον φορέα διαχείρισης κατά τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η ενοικίαση ιδιωτικών εκτάσεων που περιλαμβάνονται στην περιοχή ευθύνης τους και η πραγματοποίηση σε αυτές των προβλεπόμενων στον οικείο κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας και στο σχέδιο διαχείρισης αναγκαίων παρεμβάσεων.

Αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου

Στην υπ' αριθμ. 51922/2004 (ΦΕΚ 1926/Β/2004) Υπουργική Απόφαση «Έγκριση κανονισμού λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» και την τροποποίηση αυτού (Υ.Α. 48290/2010, ΦΕΚ/1780/Β/12.11.2010), περιγράφονται οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης.

Το Δ.Σ. ασκεί τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 15 του Ν. 2742/99 και αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά τη διοίκηση και λειτουργία του Φορέα, τη διάθεση των πόρων του και για κάθε άλλο θέμα που ανάγεται στην εκπλήρωση των σκοπών του Φορέα Διαχείρισης και των άλλων προστατευόμενων αντικειμένων.

Ειδικότερα το Δ.Σ.:

- Εισηγείται προς το ΥΠΕΚΑ τα πενταετή Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Φορέα καθώς και τις ανά πενταετία αναθεωρήσεις των όρων προστασίας και του Σχεδίου Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων.

- Εγκρίνει την ετήσια έκθεση αξιολόγησης και εφαρμογής των όρων προστασίας της περιοχής και του Σχεδίου Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων που συντάσσεται από τις υπηρεσίες του Φορέα και κοινοποιείται στο ΥΠΕΚΑ και στους αρμόδιους οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
- Εγκρίνει την τεκμηριωμένη εισήγηση για την κατ' εξαίρεση άμεση τροποποίηση ορισμένων ρυθμίσεων των όρων προστασίας της περιοχής και του Σχεδίου Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων, πριν την ολοκλήρωση της πενταετίας: α) για την αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων που σχετίζονται με την προστασία της περιοχής, β) για την προσαρμογή τους σε υποδείξεις και παρατηρήσεις της ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης, γ) για να εκτελεσθούν έργα και μέτρα ιδιαίτερα σημαντικά για την προστασία και διαχείριση της περιοχής.
- Εγκρίνει το ετήσιο πρόγραμμα δράσης και τον ετήσιο οικονομικό προϋπολογισμό του Φορέα.
- Παρακολουθεί και αξιολογεί την υλοποίηση του προγράμματος δράσης και του προϋπολογισμού και αποφασιζει για την τροποποίηση τους.
- Εγκρίνει τον ετήσιο οικονομικό απολογισμό και των απολογισμό δραστηριοτήτων.
- Καταρτίζει και προτείνει, προς τον Υπουργό ΠΕΚΑ, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, όλους τους κανονισμούς του Φορέα και τις τροποποιήσεις τους.
- Προσλαμβάνει και απολύει το προσωπικό και ασκεί τον πειθαρχικό έλεγχο σε δεύτερο βαθμό.
- Αγοράζει ή μισθώνει τις απαραίτητες εγκαταστάσεις, χώρους και μέσα και προμηθεύεται μηχανές, όργανα, έπιπλα, οχήματα και λοιπό εξοπλισμό που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία του Φορέα.
- Καθορίζει την τιμολογιακή πολιτική πώλησης των υλικών, εκδόσεων, δεδομένων, οπτικοακουστικού υλικού και κάθε άλλου πνευματικού προϊόντος που παράγει ή εκμεταλλεύεται ο Φορέας Διαχείρισης, το αντίτιμο εισόδου και ξεναγήσεων ομάδων επισκεπτών, καθώς και το ύψος των αμοιβών από την εκτέλεση ερευνών, μελετών και κάθε είδους υπηρεσιών στα πλαίσια των σκοπών του Φορέα για λογαριασμό τρίτων.
- Εκχωρεί σήματα ποιότητας.
- Καθορίζει τους όρους των διακηρύξεων προμήθειας πραγμάτων, μισθώσεων κ.λπ.
- Εκποιεί ή ανταλλάσσει ακίνητα και τα επιβαρύνει με εμπράγματα δικαιώματα και αποδέχεται κληρονομίες, δωρεές και κληροδοσίες.
- Συνάπτει δάνεια και συμβάσεις με τρίτους.
- Λαμβάνει θέσεις και εκφράζει τις απόψεις του για θέματα που έχουν σχέση με τα προστατευόμενα αντικείμενα αρμοδιότητας του Φορέα.
- Γνωμοδοτεί όποτε ζητείται η γνώμη του από αρμόδιες αρχές.
- Ορίζει τους εκπροσώπους του Φορέα σε κάθε φύσης όργανα, συμβούλια, επιτροπές, κ.λπ. στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
- Συγκροτεί επιτροπές και ομάδες εργασίας.
- Με απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του, μπορεί να μεταβιβάζει τις αρμοδιότητές του ή αρμοδιότητες του προέδρου του, εκτός από τη λήψη αποφάσεων πολιτικής και στρατηγικής, στον πρόεδρο, σε ένα ή περισσότερα μέλη του και στον διευθυντή.
- Μεριμνά για την εξασφάλιση της δημοσιότητας και διαφάνειας των διαδικασιών λειτουργίας του Φορέα με διάφορα μέτρα, όπως η ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού και φορέων για τον προγραμματισμό και τον προϋπολογισμό των εργασιών του, η δημοσιότητα για τις προσλήψεις προσωπικού, προμήθειες και αναθέσεις μελετών ή έργων.

Αρμοδιότητες σύμφωνα με την ΚΥΑ 33999/2010

Από τον Σεπτέμβριο του 2010 οπότε και εκδόθηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση 33999/2010 «Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λεωνιδίου, Σκίριτιδας και Τυρού του Ν.

Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερόνθρων του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωνα-Υγροτόπου Μουστού» (Φ.Ε.Κ. 353/Α.Α.Π./6-9-2010) και τροποποιήσεις αυτής (δυνάμει των Φ.Ε.Κ. 160/Α.Α.Π.Θ./16-6-2011 και Φ.Ε.Κ. 226/Α.Α.Π./15-4-2013), και ισχύει βάσει της υπ' αρ. οικ. 81516/968/25.2.2000 απόφασης έγκρισης του Γενικού Διευθυντή Περιβάλλοντος του ΥΠΕΧΩΔΕ της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης όρους Πάρνωνα-υγροτόπου Μουστού και το Νόμο 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011) περί «Διατήρησης της Βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», με σκοπό την προστασία της περιοχής ως εθνική φυσική κληρονομιά. (Βλ. πλήρες κείμενο στη διεύθυνση <http://www.fdparnonas.gr/management-body/joint-ministerial-decision/>).

Με την παραπάνω απόφαση χαρακτηρίζονται οι Περιοχές Απολύτου Προστασίας της Φύσης και οι Περιοχές Προστασίας της Φύσης καθώς και οι λοιπές περιοχές εντός της προστατευόμενης περιοχής και καθορίζονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις και οι δραστηριότητες ανά περιοχή (Βλ. Χάρτες στη διεύθυνση <http://www.fdparnonas.gr/downloads/maps/>).

Οι αρμοδιότητες του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

- Είναι αρμόδιος για την τήρηση και εφαρμογή των όρων και διατάξεων της εν λόγω απόφασης.
- Για ζητήματα που αναφύονται ως προς την υπαγωγή ή μη έργων και δραστηριοτήτων στις διατάξεις της Κ.Υ.Α., αποφαινεται το Δ.Σ του Φορέα Διαχείρισης, μετά από συνεργασία με τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες και εκδίδεται σχετική διοικητική πράξη Δ.Σ.

Κεφάλαιο 3

ΔΡΑΣΕΙΣ Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» 2007-2013

Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού υπέβαλε πρόταση για χρηματοδότηση στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. με τίτλο πράξης «Λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Εντάχθηκε βάσει της υπ' αριθ. πρωτ. οικ.182350/29-9-2010 Απόφαση ένταξης) η οποία εν συνεχεία τροποποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2011 με την Πράξη με τίτλο: «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Τροποποιήθηκε βάσει της υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 174046/29.11.2011 Απόφαση τροποποίησης) και τον Μάιο του 2014 με την Πράξη με τίτλο: «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (Τροποποιήθηκε βάσει της υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 125765/16.05.2014 Απόφαση τροποποίησης). Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται συνοπτικά η εγκεκριμένη Πράξη (αποτελεί την 2^η τροποποίηση του ΤΔΠΠ) ανά υποέργο και προϋπολογισμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΠΡΑΞΗ "ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ (2^Η ΤΡΟΠ.ΠΑΡΟΝ ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ)

Κωδ. Υποέργου	Τίτλος Υποέργου	Συνολικός Π/Υ υποέργου
Υ1	Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας	2.142.740,94 €
Υ2	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας	67.117,49 €
Υ3	Καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων	61.100,00 €
Υ4	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών	46.799,04 €
Υ5	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπόνδυλων	60.000,00 €
Υ6	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πουλιών	54.612,00 €
Υ7	Καταγραφή και παρακολούθηση ειδών ερπετών και αμφιβίων	31.980,00 €
Υ8	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών	35.000,00 €
Υ9	Αξιολόγηση και καταγραφή των ειδών μανιταριών	12.500,00 €
Υ10	Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων	41.650,26 €
Υ11	Παραγωγή εντύπων & υλικών ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης	75.000,00 €
Υ12	Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνισας	73.615,50 €
Υ13	Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα	600.000,00 €
Υ14	Σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή & εγκατάσταση της Έκθεσης Ερμηνείας Περιβάλλοντος Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα	79.000,00 €
	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕ Φ.Π.Α.	3.381.115,23 €
	Ποσό χωρίς Φ.Π.Α.	2.748.874,17 €
	Φ.Π.Α.	632.241,06 €

Ενέργειες απαραίτητες για την υλοποίηση του Τεχνικού Δελτίου

Στις 26-03-2013 δημοσιεύτηκε η διακήρυξη του Ανοιχτού Διεθνή Διαγωνισμού Παρακολούθησης που περιείχε **Υποέργα 2 έως 10**. Η διακήρυξη, αφορούσε μία ενιαία προκήρυξη που συμπεριλαμβάνει όλα τα υποέργα παρακολούθησης. Στις 13 Μαΐου 2013 έγινε η διενέργεια του διαγωνισμού από την Επιτροπή Διενέργειας Διαγωνισμού που συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 37/2013 απόφαση του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης. Στις 16 Μαΐου 2013 η Επιτροπή έκανε την αξιολόγηση των Τεχνικών Προσφορών του Ανοιχτού Διεθνή Διαγωνισμού και στις 6 Ιουνίου έκανε την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών και την τελική αξιολόγηση των προσφορών των προσφερόντων. Από τον ανωτέρω έλεγχο κρίθηκε άγονο το τμήμα που αφορούσε το Υποέργο 8, το οποίο και προκηρύχθηκε ως Πρόχειρος Διαγωνισμός (αριθ. πρωτ. 504/05-06-2013) για την επιλογή αναδόχου, στις 26 Ιουνίου 2013 διενεργήθηκε ο διαγωνισμός.

Μετά από όλες τις νόμιμες διαδικασίες ελέγχου δικαιολογητικών και αξιολόγησης τεχνικών και οικονομικών προσφορών και την κατακύρωση των αναδόχων με τις υπ' αριθμ. 47/2013 και 61/2013 (5^ο ΔΣ της 02/07/2013 και 6^ο ΔΣ της 18/07/2013 αντίστοιχα) αποφάσεις του ΔΣ και τα υπ' αριθμ. 109979-109986/10-10-2013 έγγραφα του ΥΠΕΚΑ με τη σύμφωνη γνώμη του για την υπογραφή των συμβάσεων, στις 16 Σεπτεμβρίου 2013 (για το Υποέργο 8), στις 15 Οκτωβρίου 2013 (για τα Υποέργα 2,3,4,5,6,7 και 10) και στις 31 Ιανουαρίου 2014 (για το Υποέργο 9) υπογράφηκαν οι συμβάσεις παροχής υπηρεσιών του Ανοικτού Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης μεταξύ του ΦΔ και των αναδόχων. Στη συνέχεια οι ανάδοχοι απέστειλαν στο ΦΔ την τροποποίηση του χρονοδιαγράμματος των φάσεων των υπηρεσιών παρακολούθησης, καθώς η προκήρυξη προέβλεπε διάρκεια 30 μηνών για την παροχή των υπηρεσιών, ενώ με την υπογραφή της σύμβασης των 16^η Σεπτεμβρίου 2013, 15^η Οκτωβρίου 2013 και 31^η Ιανουαρίου 2014 και την λήξη των υπηρεσιών την 31^η Οκτωβρίου 2015 η διάρκεια περιορίζεται σε 25.5, 26.5 και 23 μήνες, αντίστοιχα.

Στις 27-06-2014 δημοσιεύτηκε η υπ' αριθμ. 1006 διακήρυξη Πρόχειρου Διαγωνισμού, που αφορούσε την ανάδειξη αναδόχου για την Προμήθεια με τίτλο «Παραγωγή υλικών ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης», το οποίο εντάσσεται στο **Υποέργο 11**. Στις 16 Ιουλίου 2014 πραγματοποιήθηκε η Διενέργεια του Διαγωνισμού από την Επιτροπή Αξιολόγησης του Διαγωνισμού, που συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 32/2014 απόφαση του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης, προβαίνοντας στην παραλαβή και αποσφράγιση των προσφορών, τον έλεγχο όσον αφορά την ορθότητα και την πληρότητα των δικαιολογητικών και των τεχνικών προσφορών και, τέλος, την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών.

Έπειτα από τη σύνταξη του συγκριτικού πίνακα προσφορών και τηρώντας όλες τις νόμιμες διαδικασίες για την κατακύρωση του αναδόχου με την υπ' αριθμ. 111/2014 απόφαση του Δ.Σ (7^ο Δ.Σ τις 11-09-2014), στις 30 Σεπτεμβρίου 2014 υπογράφηκε η σύμβαση παροχής υπηρεσιών του Πρόχειρου Διαγωνισμού μεταξύ του ΦΔ και της Εταιρίας ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ. Η προμήθεια αρχίζει από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης και διαρκεί έως τις 31-10-2015, περιλαμβάνοντας τρεις φάσεις παράδοσης των υπό προμήθεια υλικών.

Στις 25-06-2014 δημοσιεύτηκε η υπ' αριθμ. 977 διακήρυξη Πρόχειρου Διαγωνισμού, που αφορούσε την ανάδειξη αναδόχου για την ανάθεση παροχής υπηρεσιών με τίτλο «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας» στο πλαίσιο υλοποίησης του **Υποέργου 12**. Στις 11 Ιουλίου 2014 πραγματοποιήθηκε η Διενέργεια του Διαγωνισμού από την Επιτροπή Αξιολόγησης του Διαγωνισμού, που συστάθηκε με την υπ' αριθμ. 32/2014 απόφαση του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης, προβαίνοντας στην παραλαβή και αποσφράγιση των προσφορών, τον έλεγχο όσον αφορά την ορθότητα και την πληρότητα των δικαιολογητικών και των τεχνικών προσφορών και, τέλος, την αξιολόγηση των οικονομικών προσφορών.

Έπειτα από τη σύνταξη του συγκριτικού πίνακα προσφορών και τηρώντας όλες τις νόμιμες διαδικασίες για την κατακύρωση του αναδόχου με την υπ' αριθμ. 130/2014 απόφαση του Δ.Σ (8° Δ.Σ τις 23-10-2014), στις 6 Οκτωβρίου 2014 υπογράφηκε η σύμβαση παροχής υπηρεσιών του Πρόχειρου Διαγωνισμού μεταξύ του ΦΔ και της Μελετητικής Κατασκευαστικής Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης Τέτραγκον. Η παροχή υπηρεσιών αρχίζει από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης και διαρκεί έως τις 30-10-2015, περιλαμβάνοντας δύο φάσεις παράδοσης των τμημάτων του έργου, 6μηνιαίας διάρκειας έκαστη.

Με το υπ' αριθμ. 132315/29-10-2014 έγγραφο της Διαχειριστικής Αρχής διατυπώθηκε η σύμφωνη γνώμη για την δημοπράτηση του **Υποέργου 13** "Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης του Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα".

Βάσει της από 20.12.2013 Προγραμματικής Σύμβασης του άρθρου 22 του Ν. 3614/2007 μεταξύ του ΦΔ και της Αναπτυξιακής Πάρνωνα η υλοποίηση του Υποέργου 13 θα γίνει από την Αναπτυξιακή Πάρνωνα.

Με την υπ' αριθμ. 2753/12-12-2014 (α.π. Αναπτυξιακής Πάρνωνα) διακήρυξη δημοπρατήθηκε το έργο στις 13.01.2015, και το σύστημα υποβολής προσφορών ήταν το σύστημα «προσφοράς επί μέρους ποσοστών έκπτωσης κατά ομάδες τιμών της Υπηρεσίας με έλεγχο ομαλότητας των επί μέρους ποσοστών έκπτωσης» του άρθρου 6 του Ν. 3669/08 (ΚΔΕ).

Με βάση τα αποτελέσματα της δημοπρασίας το έργο κατακυρώθηκε στην εταιρεία «ΕΔΡΑΙΟΣ ΑΤΕ» με μέση έκπτωση 9,40 %, ποσού 543.602,96 € και ημερομηνία σύμβασης την 03.04.2015 η εκτέλεση του έργου αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 29.12.2015.

Στις 22 Απριλίου 2015 δημοσιεύθηκε η Διακήρυξη Πρόχειρου Διαγωνισμού επιλογής Αναδόχου για την παροχή υπηρεσιών με τίτλο "Σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή και εγκατάσταση Έκθεσης Ερμηνείας Περιβάλλοντος Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα" στο πλαίσιο υλοποίησης του **Υποέργου 14**, με την κατακύρωση της υπηρεσίας στον ανάδοχο να πραγματοποιείται στις 28 Απριλίου 2015 και τη σύμβαση με τον ανάδοχο να υπογράφεται στις 5 Ιουνίου 2015 και να αρχίζει να υλοποιείται η Α' φάση της υπηρεσίας διάρκειας τριών (3) μηνών. Το υποέργο αφορά στη δημιουργία (σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή και εγκατάσταση) έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος με βασικό θέμα την ανάδειξη του χλωριδικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής του όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού. Η έκθεση θα εγκατασταθεί στο ιστορικό κτήριο του πρώην Δημοτικού Σχολείου Βασκίνας και η υλοποίηση του εν λόγω υποέργου συνδέεται άμεσα με το Υποέργο 13 και δεν μπορεί να υλοποιηθεί χωρίς την υλοποίηση του Υποέργου 13.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2010-2015

Εγκεκριμένος Π/Υ	Δαπάνες 2010	Δαπάνες 2011	Δαπάνες 2012	Δαπάνες 2013	Δαπάνες 2014	Δαπάνες 2015	Υπόλοιπο προς υλοποίηση
3.381.115,23 €	58.341,38 €	271.932,72 €	444.698,57 €	344.371,98 €	586.149,87 €	1.239.368,39 €	162.046,95 €

Συνολικά το ποσοστό υλοποίησης της Πράξης είναι στο **87,10 %** μέχρι και τον Δεκέμβριο 2015. Το ποσοστό υλοποίησης της Πράξης αφού αποπληρωθούν και ολοκληρωθούν τα εναπομείναντα έργα θα ανέλθει στο **91,90 %**.

Ακολουθεί περιγραφή του εγκεκριμένου Τεχνικού Δελτίου ανά Υποέργο.

ΥΠΟΕΡΓΟ 1: Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Το Υποέργο 1 υλοποιείται με την μέθοδο της αυτεπιστασίας. Αποτελείται από τέσσερα Πακέτα Εργασίας.

Πακέτο Εργασίας 1: Προστασία και διατήρηση των ειδών, χλωρίδας, πανίδας και των τύπων οικοτόπων

Το ΠΕ 1 περιλαμβάνει τις δράσεις της Φύλαξης, τον σχεδιασμό των δράσεων Προστασίας & Διαχείρισης, την υποστήριξη των Υποέργων 2-10 που αφορούν την Καταγραφή και Παρακολούθηση των ειδών της προστατευόμενης περιοχής, την «Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού», την «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της Λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του Οικολογικού Πάρκου και της ευρύτερης παράκτιας ζώνης του» καθώς και τον «Εξοπλισμό Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρκωνα και Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας».

Κατά το έτος 2013 ολοκληρώθηκε το έργο «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της Λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του Οικολογικού Πάρκου και της ευρύτερης παράκτιας ζώνης του», με την ορθή παραλαβή των παραδοτέων.

Στις 8 Οκτωβρίου 2014 υπογράφηκε η Σύμβαση μεταξύ του ΦΔ και του Αναδόχου για την υλοποίηση του έργου «Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού», η οποία ολοκληρώθηκε στις 30 Οκτωβρίου 2015.

Όλες οι απαραίτητες προμήθειες υποστήριξης των δράσεων του ΦΔ, πραγματοποιήθηκαν μέχρι και το τέλος του 2014.

Πακέτο Εργασίας 2: Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση

Το ΠΕ 2 αφορά το σύνολο των δράσεων προώθησης του ΕΠΠΕΡΑΑ, και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την προστασία της βιοποικιλότητας και την ανεκτίμητη αξία της προστατευόμενης περιοχής. Περιλαμβάνει δράσεις δημοσιότητας και προβολής του προγράμματος, δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, διοργάνωση ημερίδων σχετικών με την προώθηση της προστατευόμενης περιοχής και δράσεις οργάνωσης εθελοντών.

Η προστατευόμενη περιοχή του Όρους Πάρκωνα – Υγροτόπου Μουστού λόγω του ότι καταλαμβάνει έκταση 1.140.892 στρεμμάτων κυρίως δασικού τύπου, περιλαμβάνει πολυάριθμα ιστορικά χωριά των οποίων οι κάτοικοι αναπτύσσουν δραστηριότητες που θα πρέπει να εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου. Κατά συνέπεια λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι στο χώρο της προστατευόμενης περιοχής υπάρχει έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (κτηνοτροφία, γεωργία, δενδροκομία, μελισσοκομία, συλλογή βοτάνων, λατόμηση μαρμάρων, υπηρεσίες τουρισμού, περιορισμένη βιομηχανική παραγωγή), πέραν των επισκεπτών που δέχεται κυρίως τις τουριστικές περιόδους, και το γεγονός ότι η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού είναι ανεπαρκής σε θέματα προστασίας των περιοχών ευθύνης του ΦΔΟΠΥΜ, δημιουργούνται προβλήματα ακατάλληλης συμπεριφοράς.

Η δράση αυτή λοιπόν καθίσταται απαραίτητη προκειμένου οι κάτοικοι και οι επισκέπτες του όρους Πάρκωνα-Υγροτόπου Μουστού να εξοικειωθούν με την ιδέα της προστατευόμενης περιοχής, με

τους κανονισμούς και τους όρους που τη διέπουν, με τους στόχους που τίθενται α) για την προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και β) για τη βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, και να αποκτήσουν ενημέρωση και εκπαίδευση προς όφελος της προστασίας και της πρόληψης.

Ο Φορέας Διαχείρισης μέσω της υλοποίησης αυτής της δράσης στοχεύει επίσης στην ενίσχυση των συμμετοχικών διαδικασιών. Παράλληλα, θα γίνει προσέγγιση όλων των συναρμόδιων υπηρεσιών, των τοπικών συλλόγων και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην προστατευόμενη περιοχή για την από κοινού υλοποίηση των στόχων που τίθενται από το διαχειριστικό σχέδιο της προστατευόμενης περιοχής. Τέλος, θα γίνει προσπάθεια προώθησης των προτάσεων οικοτουρισμού που θα προτείνει ο ΦΔ μέσω επιτόπιων επισκέψεων σε στοχευμένες ομάδες πληθυσμού και με μικρές εκδηλώσεις που θα διοργανώνονται είτε αποκλειστικά από τον ΦΔ είτε σε συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους ή/και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Η αναγκαιότητα της δράσης αυτής εντοπίζεται στη γενικότερη προσπάθεια που έχει ξεκινήσει ο ΦΔ για την ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της υιοθέτησης ενός εξωστρεφούς χαρακτήρα που αφογκράζεται τις ανάγκες, τις προτάσεις και τις ιδέες της τοπικής και όχι μόνο κοινωνίας.

Πακέτο Εργασίας 3:Λήψη των αναγκαίων μέτρων διατήρησης και των κανονιστικών, διοικητικών ή συμβατικών μέτρων

Το ΠΕ 3 περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν την παρακολούθηση της εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τον Φορέα Διαχείρισης, την αναθεώρηση του υπάρχοντος διαχειριστικού σχεδίου και την μετατροπή της ισχύουσας Κοινής Υπουργικής Απόφασης σε Προεδρικό Διάταγμα χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής. Για την ορθή υλοποίηση των Π.Ε. 3.1 και 3.2 κρίθηκε απαραίτητη η τεχνική βοήθεια εμπειρογνώμονα για την αναθεώρηση τόσο του Διαχειριστικού Σχεδίου (έχει υλοποιηθεί με το Ε.Π.ΠΕΡ. και δεν έχει εγκριθεί από Υ.Π.Ε.Κ.Α.), καθώς και τη σύνταξη του Σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος.

Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η μετατροπή της Κ.Υ.Α. σε Π.Δ., έτσι ώστε ο Φορέας Διαχείρισης να αποκτήσει ένα ισχυρό εργαλείο για την ολοκληρωμένη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος. Μετά την έκδοση της Κ.Υ.Α. 33999/2010 (ΦΕΚ/353/ΑΑΠ/6-9-2010) και τροποποίηση αυτής (δυνάμει των ΦΕΚ 160/ΑΑΠΘ/16-6-2011 και ΦΕΚ 226/ΑΑΠ/15-4-2013), όπου έγινε ο καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού, είναι αναγκαία η μετατροπή της σε Π.Δ.. Η Κ.Υ.Α. έχει διάρκεια ζωής δύο έτη, με την πάροδο των οποίων θα πρέπει να έχει εκδοθεί το Π.Δ.. Αναφέρεται πως έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα των 2 ετών και το αντίστοιχο διάστημα ενός έτους που αφορά στην παράταση ισχύος της Κ.Υ.Α. με την έκδοση της υπ' αριθμ. 24817/2013 (ΦΕΚ 156/ΑΑΠ/10-5-2013), και οι διατάξεις της Κ.Υ.Α. είναι σε ισχύ σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 5γ του Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α/31-03-2011). Ήδη από το Α' Εξάμηνο του 2013 ο ΦΔ απέστειλε στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος/Διεύθυνση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού/Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ το σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος της Προστατευόμενης Περιοχής του ΟΠΥΜ ως Φυσικό Περιφερειακό Πάρκο, με το υπ' αριθμ. 491/03-06-2013 έγγραφο του ΦΔ. Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 36201/1293/9-10-2013 έγγραφο του ΤΔΦΠ του ΥΠΕΚΑ υποβλήθηκε στο Νομοπαρασκευαστικό Τμήμα του ΥΠΕΚΑ ο φάκελος του Σχεδίου ΠΔ για νομοτεχνική επεξεργασία. Κατόπιν τούτου και με το υπ' αριθμ. 1642/39/20-1-2014 έγγραφο του ΤΔΦΠ του ΥΠΕΚΑ απεστάλη φάκελος του σχεδίου ΠΔ για γνωμοδότηση προς το Γραφείο Γ.Γ. Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας & Ιονίου και στην Επιτροπή Φύση 2000. Έκτοτε, δεν υπάρχει καμία νεώτερη πληροφορία για το θέμα.

Με τη λήξη της παράτασης της υπηρεσίας του «Εμπειρογνώμονα» στις 31.01.2014 ο ανάδοχος παρέδωσε στο Φορέα Διαχείρισης το παραδοτέο: «Αναθεώρηση Διαχειριστικού Σχεδίου της

Προστατευόμενης Περιοχής» το οποίο και παρουσίασε στα μέλη του ΔΣ στην 1η συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στο ΚΠΕ Άστρους για το 2014. Σύμφωνα με το νόμο της Βιοποικιλότητας (Ν. 3937/2011) στο Σχέδιο Διαχείρισης ενσωματώνεται και ο Κανονισμός Λειτουργίας της Προστατευόμενης Περιοχής. Το παραδοτέο του αναδόχου, σύμφωνα και με τα υπογεγραμμένα στη σύμβαση, παραδόθηκε και επεξεργάστηκε στην τελική μορφή του από το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του Φορέα Διαχείρισης, ώστε ο Φορέας να έχει ένα επικαιροποιημένο και σύγχρονο Σχέδιο Διαχείρισης, το οποίο αναμένεται να υποβληθεί στην Γενική Δ/ση Περιβαλλοντικής Πολιτικής / Δ/ση Προστασίας Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης Αποβλήτων / Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μετά την περάτωση των παρεμβάσεων από το προσωπικό του Τμήματος στις 03.12.2015 στάλθηκε στα μέλη του ΔΣ το επικαιροποιημένο Σχέδιο Διαχείρισης ώστε να αποστείλουν τις διορθώσεις/υποδείξεις τους τις οποίες το προσωπικό θα συμπεριλάβει πριν την οριστική έγκρισή του στην πρώτη συνεδρίαση του 2016 από το ΔΣ του ΦΔ. Μετά την έγκρισή του αναμένεται να κατατεθεί για αξιολόγηση από το Τ.Δ.Φ.Π. του Υ.Π.ΕΝ.

Πακέτο Εργασίας 4: Διαχείριση – Υποστήριξη του προγράμματος

Το ΠΕ 4 αφορά κυρίως την υποστήριξη της λειτουργίας του προγράμματος προστασίας.

Πραγματοποιήθηκε η πρόσληψη δώδεκα (12) ατόμων με τη διαδικασία πρόσληψης του ΑΣΕΠ, προκειμένου να στηρίξουν στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. το ήδη υπάρχον προσωπικό, που μέχρι τότε αποτελούσαν δύο άτομα. Η αναγκαιότητα για επαρκή στελέχωση ήταν ένας από τους βασικούς στόχους του Φορέα. Με τις παραιτήσεις της κας Βαξεβανίδου Ζ. (Δασολόγος) και του κ. Πλακοκέφαλου Η. (Φύλακας) ο ΦΔ προέβη σε ανακοίνωση πρόσληψης προσωπικού με τη διαδικασία πρόσληψης του ΑΣΕΠ, σε αντικατάσταση των ανωτέρω, εντός του 2014.

Επιπλέον, εντός του 2015 διεξήχθησαν οι εξής διαγωνισμοί, οι οποίοι αναφέρονται περιληπτικά στον παρακάτω πίνακα και αφορούν και άλλα Πακέτα Εργασίας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΔΙΑΚΗΡΥΞΕΙΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ/ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2015

Τίτλος διαγωνισμού	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης (ΑΔΑ)
Προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος	
Γραφική ύλη έτους 2015	78ΙΧ46Ψ8ΒΞ-Μ7Ο
Φαρμακευτικό υλικό	7ΟΡΝ46Ψ8ΒΞ-Π9Σ
Εκπαιδευτικά στερεοσκόπια	7ΞΖ046Ψ8ΒΞ-Δ9Ξ
Επιπρόσθετος Ηλεκτρονικός Εξοπλισμός	Ω07Π46Ψ8ΒΞ-3ΜΕ
Πρόχειροι Διαγωνισμοί	
Έπιπλα Κέντρων Ενημέρωσης του ΦΔ	6ΘΣΤ46Ψ8ΒΞ-ΒΜ3
Σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή και εγκατάσταση Έκθεσης Ερμηνείας Περιβάλλοντος Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωννα (ΥΠΟΕΡΓΟ 14)	7ΟΕΙ46Ψ8ΒΞ-401

Παράλληλα στο συγκεκριμένο ΠΕ περιλαμβάνονται και οι λειτουργικές δαπάνες του προγράμματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ 1 ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2010-2015

Εγκεκριμένος Π/Υ	Δαπάνες 2010	Δαπάνες 2011	Δαπάνες 2012	Δαπάνες 2013	Δαπάνες 2014	Δαπάνες 2015	Υπόλοιπο υλοποίηση
2.142.740,94 €	58.341,38 €	271.932,72 €	444.698,57 €	344.371,98 €	409.503,99 €	422.911,16 €	2.829,00 €

ΥΠΟΕΡΓΟ 2: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας

Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 2 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών χλωρίδας ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών χλωρίδας των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. και τα Σπάνια, Ενδημικά και Απειλούμενα (ΣΕΑ) φυτικά είδη και υποείδη των περιοχών Natura 2000. Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν: α) Η εξάπλωση και εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Για την υλοποίηση του προγράμματος του, ο Ανάδοχος βρισκόταν σε συνεχή επικοινωνία με το Φ.Δ., και τον ανάδοχο του έργου «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α.

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των ειδών χλωρίδας για την περίοδο 2012-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικείμενου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.)
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τη χλωρίδα.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών χλωρίδας ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών χλωρίδας.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας.

- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας.

ΥΠΟΕΡΓΟ 3: Καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων

Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 3 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Στο αντικείμενο της εν λόγω δράσης περιλαμβάνονταν η καταγραφή, η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης και η παρακολούθησή της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων της Οδηγίας 92/43 και άλλων σημαντικών οικοτόπων.

Η δράση αυτή ήταν απαραίτητη για την εκτίμηση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή ευθύνης του Φορέα, αποτελεί δε απαραίτητο εργαλείο για το βέλτιστο σχεδιασμό των μέτρων διαχείρισης της περιοχής, σκοπός των οποίων, μεταξύ άλλων είναι και η εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης, η ανόρθωση ή/και η αποκατάσταση των τύπων οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε.

Με το παρόν υποέργο σχεδιάστηκε και θα εφαρμόστηκε ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) σε τοπικό επίπεδο (στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου), το οποίο ήταν ενταγμένο σε ένα εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων, το οποίο εφαρμόστηκε την περίοδο 2007-2012 (άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.). Με το έργο αυτό διασφαλίστηκε η εποπτεία και η εφαρμογή ενός συστήματος επαναξιολόγησης (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης οικοτόπων.

Ταυτόχρονα, τροφοδοτήθηκε την 3η Εθνική Αναφορά-Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. (περίοδο αναφοράς 2007-2012 - άρθρο 17 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.) με δεδομένα παρακολούθησης (field monitoring data) και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης (field data on conservation status assessment) οικοτόπων, ως αποτέλεσμα εργασιών πεδίου.

Ευρύτερα, η δράση παρακολούθησης συνέβαλε και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης - διατήρησης που έχουν εφαρμοστεί στις περιοχές ευθύνης-αρμοδιότητας των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων (έντυπο αναφοράς εποπτείας σύμφωνα με το άρθρο 11, για τους τύπους οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.) χρησιμοποιήθηκαν οι ακόλουθες παράμετροι:

- Έκταση (area) και εύρος εξάπλωσης (range),
- Δομές και λειτουργίες του τύπου οικοτόπου (πληρότητα ειδικών δομικών και λειτουργικών στοιχείων του τύπου οικοτόπου),
- Τυπικά είδη (πληρότητα παρουσίας τυπικών ειδών οικοτόπου),
- Επιδράσεις - πιέσεις - απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Ο Ανάδοχος παρέδωσε επιπλέον, μια επικαιροποιημένη έκδοση της βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα του παρόντος προγράμματος παρακολούθησης σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου του (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας other species, απειλές κ.λπ.) καθώς και προτάσεις για επέκταση του Δικτύου, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και κατόπιν συνεννόησης με το Φ.Δ. Επίσης, πρότεινε ικανοποιητικές τιμές

αναφοράς, καθώς και στόχους διατήρησης των τύπων οικοτόπων ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που παρακολούθηθηκαν, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησής τους σε κάθε μια περιοχή. Τέλος, παρέδωσε τα πρωτόκολλα και τη διαδικασία παρακολούθησης της επόμενης διαχειριστικής περιόδου.

Για την υλοποίηση του έργου του, ο Ανάδοχος βρισκόταν σε συνεχή επικοινωνία με το Φ.Δ. και τον ανάδοχο του έργου «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» του Τμήματος Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α.

Πεδίο εφαρμογής του προγράμματος παρακολούθησης αποτέλεσαν όλοι οι χερσαίοι τύποι οικοτόπων του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. που απαντούν στην περιοχή αρμοδιότητας του Φ.Δ. καθώς και οι εθνικής σημασίας τύποι οικοτόπων.

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός συστήματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων για την περίοδο 2012-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των τύπων οικοτόπων ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων.
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των τύπων οικοτόπων

ΥΠΟΕΡΓΟ 4: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών

Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ

ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., πλην όσων χαρακτηρίζονται ως θαλάσσια είδη (κητώδη, μεσογειακή φώκια), και όσων εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον (ενδημικά Βαλκανικής χερσονήσου, Ελλάδας ή τοπικά ενδημικά, προστατευόμενα από διεθνείς συνθήκες ή την εθνική νομοθεσία). Επιπλέον, περιλαμβάνεται και το είδος *Vormela peregusna*, το οποίο εντάχθηκε στην Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ. από την ένταξη της Βουλγαρίας – Ρουμανίας και των λοιπών χωρών στην Ε.Ε.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα ασπόνδυλα.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων) ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων).
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων).
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών θηλαστικών (πλην χειροπτέρων).
- Ειδικότερα για τα είδη της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. *Canis aureus* και (Παράρτημα V) *Lutra lutra* (Παράρτηματα II/IV), η παρακολούθηση θα περιλαμβάνει και την τηλεπαρακολούθηση μέσω της τοποθέτησης ραδιοπομπών σε άτομα των δύο ειδών στην περιοχή του Υγροτόπου Μουστού.

ΥΠΟΕΡΓΟ 5: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπόνδυλων

Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπονδύλων της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστου, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών ασπονδύλων ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης ειδών ασπονδύλων: λεπιδόπτωρων, κολεόπτωρων, οδοντογνάθων, ορθοπτέρων, ισοπόδων, αραχνιδίων, και χερσαίων μαλακίων, των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. και όσων εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον (ενδημικά Βαλκανικής χερσονήσου, Ελλάδας ή τοπικά ενδημικά, προστατευόμενα από διεθνείς συνθήκες ή την εθνική νομοθεσία). Σημειώνεται ότι θα έπρεπε να διερευνηθεί η ύπαρξη του είδους *Catoptra thrips* (= *Paracossulus thrips*), που ενσωματώθηκε στα παραρτήματα της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ. μετά την ένταξη της Βουλγαρίας – Ρουμανίας και των λοιπών χωρών, και το οποίο δεν έχει ενσωματωθεί στην κατάλογο παρουσίας στην Ελλάδα.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπονδύλων αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών ασπονδύλων για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με την Οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικείμενου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα ασπόνδυλα.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών ασπονδύλων ανά Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών ασπονδύλων.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστου, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ασπονδύλων.

- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ασπονδύλων.

ΥΠΟΕΡΓΟ 6:Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πουλιών

Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πτηνών της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών πτηνών ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών πτηνών του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας 2009/147/Ε.Ε. που απαντώνται στην Ελλάδα, καθώς και τα μεταναστευτικά είδη που μπορούν να αποτελέσουν είδη χαρακτηρισμού των Ζ.Ε.Π. Από τα παραπάνω έχουν εξαιρεθεί όσα είδη απαντώνται στην Ελλάδα ως τυχαία ή ως αποκλειστικά διερχόμενα, ενώ περιλαμβάνονται τα είδη *Perdix perdix* και *Phasianus colchicus*, ως είδη εθνικού ενδιαφέροντος, που περιλαμβάνονται στο ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο ως απειλούμενα.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πτηνών αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών πτηνών για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με την Οδηγία 2009/147/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 2009/147/Ε.Ε.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα πτηνά.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών πτηνών ανά Ζώνη Ειδικής Προστασίας (Ζ.Ε.Π.) ή ομάδα Ζ.Ε.Π. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Ζ.Ε.Π. ή ομάδα Ζ.Ε.Π. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών πτηνών.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών πτηνών.

- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών πτηνών.

ΥΠΟΕΡΓΟ 7: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών αμφιβίων και ερπετών

Το αντικείμενο των παρεχόμενων Υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών αμφιβίων και ερπετών της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών αμφιβίων και ερπετών ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών αμφιβίων και ερπετών των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., και όσων εμφανίζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον (ενδημικά Βαλκανικής χερσονήσου, Ελλάδα ή τοπικά ενδημικά, προστατευόμενα από διεθνείς συνθήκες ή την εθνική νομοθεσία).

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν: α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενο των Υπηρεσιών καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) μέσω εργασίας πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του Αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με την Αναθέτουσα Αρχή και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα αμφίβια και ερπετά.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών αμφιβίων και ερπετών ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με την Αναθέτουσα Αρχή, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των

αποτελεσμάτων», ο οποίος πρόκειται να αναδειχθεί από τον διαγωνισμό που έχει προκηρύξει το Υ.Π.Ε.Κ.Α. για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών.

- Η εκπαίδευση του προσωπικού της Αναθέτουσας Αρχής στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών αμφιβίων και ερπετών.

ΥΠΟΕΡΓΟ 8: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών

Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών ψαριών ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών ψαριών των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ., του είδους *Pungitius hellenicus* Stephanidis, 1971 (το οποίο χαρακτηρίζεται στην Ελλάδα ως κρισίμως κινδυνεύον). Τέλος, σημειώνεται ότι για τα είδη *Eudontomyzon spp.*, *Barbus plebejus*, *Cobitis taenia*, η Ε.Ε. έχει εκφράσει επιστημονική επιφύλαξη ως προς την επαρκή κάλυψή τους από Τόπους Κοινοτικής Σημασίας.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) μέσω εργασίας πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των ειδών ψαριών για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα ψάρια.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών ψαριών ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών ψαριών.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των

μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ψαριών.

- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών ψαριών.

ΥΠΟΕΡΓΟ 9: Καταγραφή και αξιολόγηση των ειδών μανιταριών

Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αξιολόγηση και καταγραφή των ειδών μανιταριών του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών μανιταριών ήταν η καταγραφή και η αξιολόγηση των ειδών μανιταριών. Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση των ειδών χρησιμοποιήθηκαν: α) Η εξάπλωση και το εύρος εξάπλωσης, β) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων και γ) Ο τύπος οικοτόπων.

Αντικείμενα του προγράμματος αξιολόγηση και καταγραφή των ειδών μανιταριών αποτέλεσαν:

- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα καταγραφής που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος αξιολόγησης και καταγραφής των ειδών μανιταριών.
- Η εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία αξιολόγησης και καταγραφής των ειδών μανιταριών.

ΥΠΟΕΡΓΟ 10: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων

Το αντικείμενο των παρεχόμενων υπηρεσιών αφορούσε στην αρτιότερη καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, κατά την υλοποίηση της πράξης «ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ» στο πλαίσιο του υποέργου 1 του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. που συγχρηματοδοτείται από ΕΤΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος εποπτείας των ειδών χειροπτέρων ήταν η καταγραφή, η εποπτεία και η αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης όλων των ειδών χειροπτέρων των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.

Ως βάση για την εποπτεία και την αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών χρησιμοποιήθηκαν : α) Η εξάπλωση και εύρος εξάπλωσης, β) Η κατάσταση του πληθυσμού (μέγεθος, δομή και δυναμική πληθυσμού), γ) Η ποιότητα και η έκταση των ενδιαιτημάτων, και δ) Οι επιδράσεις – πιέσεις – απειλές (προοπτικές διατήρησης).

Αντικείμενα του προγράμματος καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων αποτέλεσαν:

- Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή ενός προγράμματος επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου με στόχο την αξιολόγηση και επαναξιολόγηση (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης των ειδών χειροπτέρων για την περίοδο 2011-2015 σύμφωνα με το άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/Ε.Ε., με τρόπο ώστε τα

αποτελέσματα του έργου να τροφοδοτήσουν την 3η Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.

- Η επικαιροποίηση των πεδίων της περιγραφικής βάσης δεδομένων του Δικτύου Natura 2000, με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας του αναδόχου σε όλα τα πεδία που άπτονται του αντικειμένου των προγραμμάτων εποπτείας (περιγραφές, αξιολογήσεις, πίνακας «άλλων ειδών», απειλές, κ.λπ.).
- Η σύνταξη προτάσεων για πιθανή επέκταση του Δικτύου Natura 2000, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο, με βάση τα κριτήρια της Ε.Ε. και μετά από συνεννόηση με τους Φορείς Διαχείρισης και το Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του Υ.Π.Ε.Κ.Α., για περιοχές απαραίτητες για τα χειρόπτερα.
- Η σύνταξη προτάσεων ορισμού Ικανοποιητικών Τιμών Αναφοράς (Favorable Reference Values) των ειδών χειροπτέρων ανά Τόπο Κοινοτικής Σημασίας (Τ.Κ.Σ.) ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί.
- Η σύνταξη προτάσεων για τον ορισμό Στόχων Διατήρησης (Conservation Objectives) ανά Τ.Κ.Σ. ή ομάδα Τ.Κ.Σ. που θα μελετηθεί, με στόχο την επίτευξη ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των ειδών χειροπτέρων.
- Η σύνταξη προτάσεων για το πρόγραμμα παρακολούθησης που θα πρέπει να εφαρμοστεί μετά τη λήξη των προγραμμάτων εποπτείας.
- Η συνεχής επικοινωνία με το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, καθώς και με τον Ανάδοχο της Μελέτης: «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών Εποπτείας και Αξιολόγησης της Κατάστασης Διατήρησης Ειδών και Τύπων Οικοτόπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων» για την καλύτερη επίτευξη του προγράμματος καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χειροπτέρων.
- Εκπαίδευση του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στη μεθοδολογία καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών χειροπτέρων.

ΥΠΟΕΡΓΟ 11: Παραγωγή εντύπων & υλικών ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης

Ο Φορέας Διαχείρισης ανέθεσε βάσει της από 30 Σεπτεμβρίου 2014 σύμβασης (Α/Α 33) στην εταιρεία «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ» την προμήθεια με τίτλο «**Παραγωγή υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης**», για την υλοποίηση του Υποέργου 11 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου ήταν η περίοδος από 30.09.2014 έως 15.12.2015.

Το Υποέργο 11 στο σύνολό του αφορούσε στην παραγωγή και προμήθεια ενημερωτικών φυλλαδίων, υλικού προώθησης και προβολής, ενημερωτικού εγχειρίδιου και βιβλίου, οδηγιών χλωρίδας και εναλλακτικού τουρισμού, καθώς και χαρτών της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Το υλικό αυτό διατίθεται δωρεάν προς το κοινό και έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάδειξη της φυσικής ομορφιάς, της οικολογικής αξίας και των αξιολογών πολιτισμικών γνωρισμάτων που απαντούν στην προστατευόμενη περιοχή, αλλά και της συνεπαγόμενης ανάγκης προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και της φυσικής κληρονομιάς.

Ο Φ.Δ. στο πλαίσιο του Υποέργου 11 προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σχετικά με την ορθή υλοποίηση της προμήθειας. Με την παραλαβή των παραδοτέων τμηματικά, σε τρεις φάσεις (Φάση Α', Β' και Γ') καθώς και την αποπληρωμή του Αναδόχου, εντός του Β' εξαμήνου

του έτους 2015, ολοκληρώθηκε το φυσικό αντικείμενο του έργου και πιο συγκεκριμένα παραδόθηκαν οι παρακάτω εκδόσεις:

Φάση Α' (έως τις 28/02/2015): η προμήθεια των χαρτών παραδόθηκε στην έδρα του ΦΔ στο Άστρος και παραλήφθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ 220/13.02.2015, εμπρόθεσμα και σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές που προκύπτουν από τη σύμβαση του Αναδόχου.

- Χάρτης «Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» ΔΙΑΣΤΑΣΗ 1, 4.000 αντίτυπα.
- Χάρτης «Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2, 2.000 αντίτυπα.

Φάση Β' (έως τις 30/06/2015): οι προμήθειες παραδόθηκαν στην έδρα του ΦΔ στο Άστρος και παραλήφθηκαν, με το υπ' αριθμ. πρωτ 928/29.6.2015, εμπρόθεσμα και σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές που προκύπτουν από τη σύμβαση του Αναδόχου.

- Βιβλίο «Το αλφαβητάρι του Πάρνωννα», 3.000 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού. Γνωριμία με τα ζώα του Πάρνωννα» (παιδική έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 2.000 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» (έκδοση ενηλίκων στην ελληνική γλώσσα), 2.500 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» (έκδοση ενηλίκων στην αγγλική γλώσσα), 500 αντίτυπα.

Φάση Γ' (έως τις 15/12/2015): οι προμήθειες παραδόθηκαν στην έδρα του ΦΔ στο Άστρος και παραλήφθηκε με το υπ' αριθμ. πρωτ 1815/16.12.2015, εμπρόθεσμα και σύμφωνα με τις προβλεπόμενες προδιαγραφές που προκύπτουν από τη Σύμβαση του Αναδόχου.

- Οδηγός για την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού. Φύση, Πολιτισμός, Οικοτουρισμός. (βιβλίο: έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 3.700 αντίτυπα.
- Οδηγός χλωρίδας προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού. Ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη (βιβλίο: έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 2.400 αντίτυπα.
- «Plant guide to Mount Parnon and Moustos wetland protected area. Endemic, rare and threatened species» (βιβλίο: έκδοση στην αγγλική γλώσσα), 400 αντίτυπα.

Εντός του μηνός Φεβρουαρίου (5.2.2015) δόθηκε η εντολή εκτύπωσης για την αποστολή τμήματος της προμήθειας της Α' φάσης του Διαγωνισμού. Πιο συγκεκριμένα παρήχθη ο Χάρτης της Προστατευόμενης Περιοχής όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού σε δύο διαφορετικές διαστάσεις (Διάσταση 1 στην ελληνική γλώσσα και Διάσταση 2 στην ελληνική/ αγγλική γλώσσα).

Εντός του μηνός Ιουνίου (15 & 23.6.2015) δόθηκαν οι εντολές εκτύπωσης για την αποστολή των προμηθειών της Β' φάσης. Πιο συγκεκριμένα παρήχθησαν τα: 1) Βιβλίο «Το αλφαβητάρι του Πάρνωννα» και 2) Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» (παιδική έκδοση στην ελληνική γλώσσα, έκδοση ενηλίκων στην ελληνική

γλώσσα και έκδοση ενηλίκων στην αγγλική γλώσσα). Στις 26.6.2015 εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 4.22/26.6.2015 απόφαση της 4^{ης} Συνεδρίασης του ΔΣ του ΦΔ το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της Γ' Φάσης της προμήθειας αναφορικά με την παραγωγή του Βιβλίου «Οδηγός Χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού».

Εντός του μηνός Νοεμβρίου (26.11.2015) και εντός του μηνός Δεκεμβρίου (4.12.2015) δόθηκαν αντίστοιχα οι εντολές εκτύπωσης για την υλοποίηση της Γ' φάσης προμήθειας. Πιο συγκεκριμένα παρήχθησαν τα βιβλία, «Οδηγός για την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Φύση, Πολιτισμός, Οικοτουρισμός», «Οδηγός χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη» και «Plant guide to Mount Parnon and Moustos wetland protected area. Endemic, rare and threatened species». Σημειώνεται ότι η προμήθεια ολοκληρώθηκε μετά από δύο παρατάσεις του συμβατικού χρόνου υλοποίησης της σχετικής Σύμβασης. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις από 29.9.2015 και 23.11.2015 τροποποιήσεις αυτής (παρατάθηκε ο συμβατικός χρόνος υλοποίησης της Σύμβασης μέχρι τις 30.11.2015 και τις 15/12/2015 αντίστοιχα), χωρίς όμως αυτό να επιφέρει ουδεμία αλλαγή στο συμβατικό τίμημα, ούτε στο φυσικό αντικείμενο της προμήθειας. Οι παραπάνω αλλαγές εγκρίθηκαν με τις υπ' αριθμ. 6.3/24.9.2015 και 7.2/20.11.2015 αποφάσεις της 6^{ης} και της 7^{ης} Συνεδρίασης του ΔΣ του ΦΔ αντίστοιχα.

Κατά το σύνολο της διάρκειας υλοποίησης της προμήθειας προωθήθηκαν στον Ανάδοχο, κείμενα και φωτογραφικό υλικό που αφορούσαν στην Προστατευόμενη Περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού, με τη συνεργασία όλων των τμημάτων του ΦΔ. Επίσης, ζητήθηκε ενημερωτικό υλικό από ειδικούς επιστήμονες, Φορείς/ Οργανισμούς καθώς και εγγεγραμμένους εθελοντές του ΦΔ από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ο ΦΔ παρείχε όλες τις σχετικές πληροφορίες στον Ανάδοχο, αναφορικά με τα αξιοθέατα της Προστατευόμενης Περιοχής στο σύνολό της καθώς επίσης αξιοποιήθηκε άριστα η συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες, Φορείς και Οργανισμούς, για τον προγραμματισμό επισκέψεων προκειμένου να εξασφαλιστεί νέο φωτογραφικό/ ενημερωτικό υλικό για την Προστατευόμενη Περιοχή. Επισημαίνεται τέλος ότι η υλοποίηση του βιβλίου «Οδηγός χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη» οφείλεται κατά κύριο λόγο στους συντελεστές του, κ.κ. Κωνσταντινίδη Θ. και Καλπουτζάκη Ε. (Τομέας Οικολογίας & Ταξινομικής, Τμήμα Βιολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών) οι οποίοι ανέλαβαν εξολοκλήρου την παροχή των συγγραφικών κείμενων και των φωτογραφιών του εν λόγω Οδηγού.

Το σύνολο των παραδοτέων του έργου «Παραγωγή εντύπων & υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης», είναι διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο του Φ.Δ. (<http://www.fdparnonas.gr/downloads/publications/>).

ΥΠΟΕΡΓΟ 12: Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας

Στο πλαίσιο υλοποίησης του Υποέργου 12 «Ολοκλήρωση Έκθεσης Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας», της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού», του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013», το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης (ΚΠΕ) Καστάνιτσας αναδιαμορφώθηκε, αποκτώντας

τη σημερινή του μορφή, που αποτελεί ένα συνονθύλευμα αλληλένδετων και απόλυτα συναφή εννοιών, που έχουν σκοπό την προβολή της αλληλεπίδρασης του ανθρώπου και της φύσης, μέσω μιας αρμονικής συνύπαρξης.

Το έργο περιλάμβανε τις εξής τρεις επεμβάσεις:

1. Την αναδιαμόρφωση της υπάρχουσας έκθεσης του κέντρου (έκθεση φυσικού περιβάλλοντος), με εμπλουτισμό των εκθεμάτων, ώστε να συνεισφέρει στην καλύτερη ενημέρωση και μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση των επισκεπτών, αλλά και στην ενδυνάμωση των τουριστικών δραστηριοτήτων, που σχετίζονται με τη φύση της περιοχής. Πιο συγκεκριμένα:
 - Εκθεματική επιφάνεια που πληροφορεί τον επισκέπτη σχετικά με το Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υδροτόπου Μουστού και τη ζωνοποίηση της προστατευόμενης περιοχής.
 - Εκθεματική επιφάνεια με το χάρτη της προστατευόμενης περιοχής, όπου προβάλλονται σημεία ενδιαφέροντος περιβαλλοντικής, θρησκευτικής και πολιτισμικής σημασίας για τον επισκέπτη.
 - Εντυπωσιακή πανοραμική φωτογραφία του οικισμού της Καστάνιτσας κοσμεί το ΚΠΕ, προβάλλοντας τα σημεία ενδιαφέροντος του οικισμού και της γύρω περιοχής.
 - Αφιέρωμα στα πετρώματα και ορυκτά του Πάρνωνα και στα ενδημικά φυτά της περιοχής, καθώς και παραστατικά ομοιώματα ειδών πανίδας.
 - Εισαγωγική ενότητα της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων που στεγάζεται στο υπόγειο χώρο.
 - Μικροεπεμβάσεις τεχνικού χαρακτήρα (αντικατάσταση υπαρχόντων banners με άλλα με μηχανισμό αναδίπλωσης).
2. Τη διαμόρφωση του ισόγειου χώρου σε σύγχρονο και ικανό χώρο διεξαγωγής προβολών, παρουσιάσεων, ομιλιών και σεμιναρίων, καθώς και σε μόνιμο, μικρό, αλλά περιεκτικό εκθεσιακό χώρο, δίνοντας πληροφορίες για τον οικισμό της Καστάνιτσας, καθιστώντας έτσι το κέντρο ακόμα πιο ζωντανό κύτταρο του χωριού. Η έκθεση περιλαμβάνει τις παρακάτω ενότητες:

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.

- ΕΝΟΤΗΤΑ Α': Η Καστάνιτσα, πορεία στο χρόνο.

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.

- ΕΝΟΤΗΤΑ Α': "ΤΣΑΚΩΝΙΑ"- ο ευρύτερος πολιτισμικός χώρος.
 - Το αρχαιότερο χωριό της Τσακωνιάς.
 - Ένθετα πλαίσια (αναφορές της Καστάνιτσας από ξένους συγγραφείς)
- ΕΝΟΤΗΤΑ Β': Η κοινωνία και οι άνθρωποί της.
 - Η κοινωνία και οι άνθρωποί της.
 - "Πλήρες Δημοτικών Σχολείων εν Καστανίτση".
 - Η Αρχιτεκτονική των Πύργων.
 - Ένθετο πλαίσιο (Ο πύργος του Καψαμπέλη).

3. Τη διαμόρφωση του υπόγειου χώρου σε λαογραφική έκθεση, όπου παρουσιάζεται η στενή σχέση ανθρώπου – φύσης, μέσα από τα, απόλυτα συνυφασμένα με το δάσος, επαγγέλματα που ασκούσαν οι κάτοικοι της Καστάνιτσας.

Τα βασικά επαγγέλματα και οι ασχολίες των κατοίκων της Καστάνιτσας, μέσα από ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία, στοιχειοθετούν τη βασική και ενίοτε κοπιαστική συνδιαλλαγή των ανθρώπων με τη φύση, πηγή επιβίωσης για τους κατοίκους των ορεινών χωριών στο παρελθόν. Η παρουσίαση, μέσα από αυτήν τη σκοπιά των παραδοσιακών επαγγελμάτων του

ασβεστοποιού (καμινιαραίοι) , του **υλοτόμου**, του **αγωγιάτη**, της εκμετάλλευσης του καστανόδασους (**καστανοπαραγωγός**), που ήταν χαρακτηριστικά και πολυπληθέστατα αναλογικά στον οικισμό της Καστάνιτσας, αλλά και της γεωργίας, της κτηνοτροφίας (**γεωργός/κτηνοτρόφος**) και των καθημερινών “οικιακών ασχολιών”, αποτελεί το βασικό σενάριο αυτής της μικρής λαογραφικής έκθεσης.

Αναλυτικότερα οι πληροφορίες που δίνονται για κάθε παραδοσιακό επάγγελμα αναφέρονται παρακάτω:

Α' ΑΞΟΝΑΣ: ΑΣΒΕΣΤΟΚΑΜΙΝΑ

- ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η χρησιμότητα του ασβεστοκάμινου στο παρελθόν.
- Το στήσιμο και η λειτουργία του ασβεστοκάμινου (μόνιμα και πρόχειρα ασβεστοκάμινα, το κάψιμο του καμινιού.
- Τα καμίνια και οι καμινιαραίοι της Καστάνιτσας (συνεταιρισμοί, μετακινήσεις, τα καμίνια γύρω από το χωριό – αριθμός, οικογένειες, ακμή, αφανισμός-αίτια).

Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να θαυμάσει αναπαράσταση - μικρογραφία ασβεστοκάμινου στο χώρο της ενότητας, που κατασκευάστηκε από έμπειρο χτίστη και με βάση τις προδιαγραφές χτισίματος τους, καθώς και σύνεργα που χρησιμοποιούνταν κατά την καύση τους.

Β' ΑΞΟΝΑΣ: ΥΛΟΤΟΜΙΑ

- ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Η σοφία υλοτόμησης και διαχείρισης των δασών κατά το παρελθόν.
- Ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία (τρόπος εργασίας, εποχικότητα, επιλογή δέντρων).
- Προϊόντα υλοτομίας.
- Τα εργαλεία των υλοτόμων.

Γ' ΑΞΟΝΑΣ: ΓΕΩΡΓΙΑ – ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

- Καλλιεργούμενα είδη, παραδοσιακοί τρόποι καλλιέργειας.
- Κτηνοτροφία, (κοπάδια, είδος), παρασκευή τυροκομικών και άλλων προϊόντων.

Δ' ΑΞΟΝΑΣ: “ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΑΓΩΓΙΑΤΗ”

- ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Οι μετακινήσεις στο παρελθόν.
- Ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία (προϊόντα μεταφοράς, караβάνια, χάνια μονοπάτια, αμοιβές).
- Ο αρκαδικός όνος και ημίονος.
- Η αρματωσιά του υποζυγίου.
- Το σαμάρι.
- Αγωγή και αγωγιάτες της Καστάνιτσας (Μονοπάτια, Χάνια, στάσεις, οικογένειες, εμπορεύματα).

Ε' ΑΞΟΝΑΣ: Η ΣΥΓΚΟΜΙΔΗ ΤΟΥ ΚΑΣΤΑΝΟΥ

- Το καστανόδασος της Καστάνιτσας (ποικιλία, έκταση, ετήσια σοδειά).
- Η συγκομιδή κατά το παρελθόν.
- Παραδοσιακές χρήσεις του κάστανου.
- Τα κάστανα στη σύγχρονη κουζίνα και ζαχαροπλαστική.

Τέλος, στο κέντρο της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων της Καστάνιτσας, έχει τοποθετηθεί πάγκος, όπου γίνεται μνεία στο νοικοκυριό και στο σημαντικό ρόλο της Καστανιτωίτισσας, εκθέτοντας πολύτιμα και χρήσιμα οικοκυρικά σκεύη της καθημερινής ζωής της νοικοκυράς.

Η υλοποίηση του έργου στηρίχθηκε σε μια κεντρική ιδέα, που αποτέλεσε και το βασικό κρίκο σύνδεσης του παρελθόντος με το παρόν και ελπίζουμε και με το μέλλον αυτού του τόπου, μέσω της ορθής διαχείρισης των φυσικών πόρων από τους κατοίκους αυτής της ορεινής περιοχής, και του πόσο εναρμονισμένα ζούσαν με τη φύση από τα βάθη της ιστορίας τους, τι συμβαίνει σήμερα και τι

προοπτικές υπάρχουν για το μέλλον. Μέσω της έκθεσης παρουσιάζεται η ιστορία της Καστάνισσας, έχοντας σαν άξονα την αμφιμονοσήμαντη αντιστοιχία των ανθρώπων της με το φυσικό περιβάλλον. Επιπλέον, το έργο έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάδειξη της φυσικής ομορφιάς, της οικολογικής αξίας και των αξιόλογων πολιτισμικών γνωρισμάτων που απαντούν στην προστατευόμενη περιοχή, αλλά και της συνεπαγόμενης ανάγκης προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και της φυσικής κληρονομιάς.

ΥΠΟΕΡΓΟ 13: Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα

Αφορά στις εργασίες που απαιτείται να απαιτείται να πραγματοποιηθούν στο ιστορικό κτήριο του πρώην Δημοτικού Σχολείου Βασκίνας (βρίσκεται στο κέντρο του Παραδοσιακού οικισμού Λεωνιδίου), ώστε να αποκατασταθεί και να αποτελέσει τη βέλτιστη υποδομή για την εγκατάσταση του Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα.

Με το υπ' αριθμ. 132315/29-10-2014 έγγραφο της Διαχειριστικής Αρχής διατυπώθηκε η σύμφωνη γνώμη για την δημοπράτηση του Υποέργου 13 "Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης του Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα".

Βάσει της από 20.12.2013 Προγραμματικής Σύμβασης του άρθρου 22 του Ν. 3614/2007 μεταξύ του ΦΔ και της Αναπτυξιακής Πάρνωνα η υλοποίηση του Υποέργου 13 θα γίνει από την Αναπτυξιακή Πάρνωνα.

Με την υπ' αριθμ. 2753/12-12-2014 (α.π. Αναπτυξιακής Πάρνωνα) διακήρυξη δημοπρατήθηκε το έργο στις 13.01.2015, και το σύστημα υποβολής προσφορών ήταν το σύστημα «προσφοράς επί μέρους ποσοστών έκπτωσης κατά ομάδες τιμών της Υπηρεσίας με έλεγχο ομαλότητας των επί μέρους ποσοστών έκπτωσης» του άρθρου 6 του Ν. 3669/08 (ΚΔΕ).

Με βάση τα αποτελέσματα της δημοπρασίας το έργο κατακυρώθηκε στην εταιρεία «ΕΔΡΑΙΟΣ ΑΤΕ» με μέση έκπτωση 9,40 %, ποσού 543.602,96 € και ημερομηνία σύμβασης την 03.04.2015 η εκτέλεση του έργου αναμένεται να ολοκληρωθεί στις 29.12.2015.

Κατά το Β' Εξάμηνο του 2015 πραγματοποιήθηκε μεγάλο μέρος των εργασιών για την αποκατάσταση του κτιρίου, με κάποιες μικρές καθυστερήσεις που επέφεραν οι πολιτικές εξελίξεις κατά το 2015 και η επιβολή των capital controls. Λόγω του εξ αρχής στενού χρονοδιαγράμματος, το έργο δεν ολοκληρώθηκε εντός αυτού, ήτοι στις 29.12.2015, και αναμένεται να ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου του 2016.

ΥΠΟΕΡΓΟ 14: Σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή & εγκατάσταση Έκθεσης Ερμηνείας Περιβάλλοντος Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα

Το υποέργο αφορά στη δημιουργία (σχεδιασμός, οργάνωση, παραγωγή και εγκατάσταση) έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος με βασικό θέμα την ανάδειξη του χλωριδικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής του Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού. Η έκθεση και οι παράλληλες δράσεις ενημέρωσης για τη χλωριδική αξία της Προστατευόμενης Περιοχής θα ενισχύει τους στόχους της περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του Φορέα Διαχείρισης.

Αντικείμενα του υποέργου είναι:

- Θεματική και χωροταξική οργάνωση έκθεσης. Περιλαμβάνει: τη θεματολογία της έκθεσης και την τεκμηρίωσή της, τη ροή της θεματολογίας σε σχέση και με τη ροή των επισκεπτών (η ροή των

επισκεπτών παρουσιάζεται σε κάτοψη κλίμακας 1:50), τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν για την παρουσίαση της θεματολογίας και το συσχετισμό τους, την περιγραφή των επιμέρους υλικών που θα χρησιμοποιηθούν (είδος του υλικού των εκθεματικών επιφανειών, ειδικός φωτισμός κ.λπ), τις κατόψεις με προτάσεις τοποθέτησης εκθεμάτων και εξοπλισμού (κλιμ. 1:50) και τις προτάσεις ενδεικτικών όψεων εκθεματικών επιφανειών (κλιμ. 1:20).

- Ο σχεδιασμός, η οργάνωση, η κατασκευή και η εγκατάσταση έκθεσης ερμηνείας περιβάλλοντος και ειδικότερα των προθηκών, του εποπτικού υλικού και σχολιασμού των εκθεμάτων, των αναπαραστάσεων, των διοραμάτων και όλων των μουσειογραφικών μέσων, συμπεριλαμβανομένου του ειδικού φωτισμού. Ο μόνιμος εκθεσιακός χώρος θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο: 60 τετραγωνικά μέτρα εκθεματικών επιφανειών, 120 τεμάχια φωτογραφιών, 5 αναπαραστάσεις, 2 διοράματα.
- Η παραγωγή και εγκατάσταση διαδραστικών εφαρμογών για το μόνιμο εκθεσιακό χώρο. Περιλαμβάνει: Διαδραστική εφαρμογή σε οθόνη αφής και 2 διαδραστικά θέματα (interactive rom's)

Η διακοπή της χρηματοδοτικής ροής μέσα στο 2015 προς τον ανάδοχο του Υποέργου 13 είχαν σαν αποτέλεσμα την καθυστέρηση της αποκατάστασης του κτιρίου που θα στεγαστεί η Έκθεσης Ερμηνείας Περιβάλλοντος Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη Χλωρίδα του Πάρνωνα στο πλαίσιο του Υποέργου 14. Η πλήρης αποκατάσταση του κτιρίου και αντίστοιχα η πλήρης υλοποίηση του Υποέργου 13 αναμένεται να έχει γίνει μέσα στους πρώτους μήνες του 2016, οπότε αναγκαστικά παρατάθηκε κατά ένα εξάμηνο και η διάρκεια του Υποέργου 14.

Κεφάλαιο 4

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

ΠΕ1

Οι εργασίες-δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης. Το Τμήμα στελεχώνεται από:

- Γεώργιο Τρυφωνόπουλο, Ph.D Βιολόγος/ Υπεύθυνος Τμήματος,
- Άννα Κανελίδου, Δασολόγος – Περιβαλλοντολόγος M.Sc.

Επικουρούν οι:

- Αργύριος Μπόγλης, Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος M.Sc. / Συντονιστής Έργου ΕΠΠΕΡΑΑ.
- Δήμος Αναστόπουλος, Μηχανικός Περιβάλλοντος M.Sc.

Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2015 και σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης είναι οι ακόλουθες:

Λειτουργίες σχεδιασμού/ προγραμματισμού/ παρακολούθησης/ αξιολόγησης της διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής

Προκειμένου να προχωρήσει ο Φορέας Διαχείρισης στην υλοποίηση των δράσεων του τεχνικού δελτίου για το ΕΣΠΑ, έλαβε υπόψη τις κατευθύνσεις και τους στόχους του προγράμματος, προκειμένου να υπάρχει η απαιτούμενη συμβατότητα και τελικά η δυνατότητα χρηματοδότησής τους. Ο γενικός στόχος του Ε.Π. Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη για την περίοδο 2007-2013 συνοψίζεται στην ανάσχεση της απώλειας και στην προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της επίτευξης και διατήρησης ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος.

Βασικό στοιχείο του γενικού στόχου είναι η «Προστασία και διατήρηση απειλούμενων ειδών, χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης».

Με βάση τα προηγούμενα, βασική προϋπόθεση της προστασίας και διατήρησης των απειλούμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων είναι η πλήρης γνώση της βιοποικιλότητας της κάθε ομάδας στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Στην περιοχή ευθύνης του Φορέα έχουν πραγματοποιηθεί δύο (2) μελέτες: α. Η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού που εκπονήθηκε το 2000 με τίτλο "Πρόγραμμα αντιμετώπισης ειδικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και συστήματος λειτουργίας και διαχείρισης του όρους Πάρνωνα - υγροτόπου Μουστού (Οικολογικό Πάρκο)", σύμφωνα με το κεφ. Δ' του Ν. 1650/86 (ΦΕΚ Α' 160) και του πίν. 4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 69269/5387/1990 (ΦΕΚ Β' 678) και β. Η «Εκπόνηση προγράμματος παρακολούθησης της πανίδας της προστατευόμενης περιοχής Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού» που πραγματοποιήθηκε το 2008, στα πλαίσια του Υποέργου 3 «Εκπόνηση προγράμματος παρακολούθησης» του Έργου «Έργα διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού και λειτουργία ΦΔ», που χρηματοδοτήθηκε από το 3ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ" που συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.) και από εθνικούς πόρους.

Οι δύο μελέτες, αν και παραθέτουν στοιχεία πανιδικά και χλωριδικά, αυτά θεωρούνται ελλιπή (η πρώτη μελέτη δεν τεκμηριώνει την παρουσία των αναφερθέντων ειδών, ενώ η δεύτερη εστιάζει κυρίως στην ορνιθοπανίδα). Συμπερασματικά, εκτός από την Τάξη των Πτηνών και σε πολύ μικρότερο βαθμό αυτής των ερπετών, είναι διαθέσιμα ελάχιστα έως και μηδενικά στοιχεία για άλλες ομάδες ζώων, αλλά και για τον χλωριδικό πλούτο και των πλούτο των οικοτόπων στην προστατευόμενη περιοχή.

Για τους προαναφερθέντες λόγους, και με σκοπό την καταγραφή και αξιολόγηση της βιοποικιλότητας των φυσικών βιοτόπων, προγραμματίστηκαν και σχεδιάστηκαν επισκέψεις πεδίου στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Οι επισκέψεις πεδίου περιελάμβαναν διαφορετικούς τύπους οικοτόπων της προστατευόμενης περιοχής, σε όλη σχεδόν την περιοχή αυτή.

Βέβαια, το κύριο και σημαντικότερο βάρος των εργασιών πεδίου ανέλαβαν οι ανάδοχοι των εννιά (9) υποέργων παρακολούθησης που προκήρυξε ο ΦΔ μέσω της διακήρυξης του Ανοιχτού Διεθνή Διαγωνισμού Παρακολούθησης των ειδών χλωρίδας, πανίδας και τύπων οικοτόπων του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υδροτόπου Μουστου (βλέπε Υποέργα 2-10). Η εργασία των εννιά αναδόχων αποτέλεσε την πρώτη οργανωμένη και πλήρη μελέτη της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής, παρέχοντας σημαντικά στοιχεία που θα χρησιμοποιηθούν για την ορθή διαχείριση και προστασία του φυσικού πλούτου στην περιοχή ευθύνης του ΦΔ.

Λειτουργίες έρευνας/ παρακολούθησης/ τεκμηρίωσης/ αξιολόγησης

Με βάση τον προηγούμενο προγραμματισμό, πραγματοποιήθηκε εργασία στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Οι εργασίες πεδίου επικεντρώθηκαν είτε σε καταγραφές της βιοποικιλότητας ομάδων, κυρίως ζώων, είτε είχε περισσότερο στοχευμένες δράσεις, π.χ. καταγραφή βιοποικιλότητας σπηλαίων. Οι δράσεις που σχετίζονται με την παρακολούθηση/ τεκμηρίωση/ αξιολόγηση αλλά και προστασία συχνά γίνονται με τη συνεργασία φορέων όπως με διεθνή ερευνητικά κέντρα για διευκόλυνση ερευνητών σε εργασίες πεδίου στην Π.Π. και μη κυβερνητικές οργανώσεις (Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, WWF, ANIMA, Ορειβατικούς Συλλόγους, Honeyguide Holidays). Στα πλαίσια της συνεργασίας με ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, χορηγήθηκαν άδειες επιστημονικής έρευνας σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς ερευνητές για μελέτες και συλλογή δειγμάτων στην Π.Π.

Συγκεκριμένα έγιναν οι ακόλουθες δράσεις καταγραφής:

Καταγραφές προστατευόμενης περιοχής Φορέα Διαχείρισης

Η εργασία πεδίου για το 2015 πραγματοποιήθηκε κυρίως το πρώτο εξάμηνο του έτους. Η εργασία πεδίου που εκτελέστηκε κατά το Β' εξάμηνο του 2015 ήταν πολύ περιορισμένη. Σύμφωνα και με τα χρονοδιαγράμματα των αναδόχων των υπηρεσιών παρακολούθησης των ειδών πανίδας, χλωρίδας και τύπων οικοτόπων (Υποέργα 2-10) και το συνολικό προγραμματισμό που είχαν κάνει για τις υπηρεσίες παρακολούθησης του Φορέα Διαχείρισης οι εργασίες πεδίου για την πλειονότητα των υπηρεσιών ολοκληρώθηκαν μέσα στο Α εξάμηνο του 2015, αξιοποιώντας το χρονικό διάστημα μέχρι την 31^η Οκτωβρίου 2015 –καταληκτική ημερομηνία λήξης όλων των υπηρεσιών παρακολούθησης- για επεξεργασία των δεδομένων πεδίου και συγγραφή των αποτελεσμάτων. Το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του ΦΔ πραγματοποίησε εργασία πεδίου σε συνεργασία με τις ομάδες έργου των αναδόχων των υπηρεσιών παρακολούθησης ειδών πανίδας, χλωρίδας και τύπων οικοτόπων, αλλά και αυτόνομα με τη βοήθεια άλλων μελών του προσωπικού του ΦΔ σε συνεννόηση με τους ανάδοχους για την καταγραφή και σε ορισμένες περιπτώσεις και τη συλλογή ειδών.

ΕΙΚΟΝΑ 4.1. ΑΤΟΜΟ ΨΑΡΑΕΤΟΥ (*PANDION HALIAETUS*) ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ: ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΜΟΥΣΤΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΕΙΚΟΝΑ 4.2. ΑΤΟΜΟ ΟΡΘΟΠΤΕΡΟΥ (*SAGA HELLENICA*) ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΕΙΚΟΝΑ 4.3. ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΕΔΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΥΠΟΕΡΓΟ 5: «ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΑΣΠΟΝΔΥΛΩΝ» ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ

Οι καταγραφές πραγματοποιήθηκαν διαφορετικές περιόδους του χρόνου καθώς οι διαφορετικές ομάδες εμφανίζουν και διαφορετικές περιόδους που χαρακτηρίζονται ως βέλτιστες για την καταγραφή και παρακολούθησή τους. Οι ημέρες πεδίου που «δαπανήθηκαν» σε κάθε ομάδα από το προσωπικό του Τμήματος σχετίζονται με και με τη δυνατότητά του να βοηθήσει σε κάθε υπόεργο παρακολούθησης. Συγκεκριμένα, η προμήθεια των αυτόματων φωτογραφικών μηχανών καταγραφής πανίδας από το Φορέα επέτρεψε στο προσωπικό να κινηθεί αυτόνομα για τις καταγραφές θηλαστικών βοηθούμενο από την εξαιρετική του γνώση της προστατευόμενης περιοχής σε συνδυασμό με τη γνώση για τις οικολογικές απαιτήσεις κάθε ζωικής ομάδας, βοηθώντας στη βελτιστοποίηση των προσπαθειών καταγραφής της βιοποικιλότητας και επικουρώντας σε μεγάλο βαθμό στο υπόεργο καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών θηλαστικών. Αντίθετα, οι εξειδικευμένες γνώσεις και ο μέγιστος βαθμός εξειδίκευσης των ερευνητών που απαιτούνται για την παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και μανιταριών της προστατευόμενης περιοχής δεν επιτρέπουν μια αντίστοιχα σημαντική βοήθεια από το προσωπικό.

Από τις αρχές του 2012 και ακολουθώντας τα έτη 2013, 2014 και 2015 το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης συνέλεξε εμέσματα αρπακτικών πτηνών από σπήλαια περιμετρικά της Περιοχής Απόλυτης Προστασίας: Υγρότοπος Μουστου. Το υλικό αυτό επεξεργάστηκε από το προσωπικό του ΦΔ και από μέλος της ομάδας έργου του Υποέργου 6 «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πουλιών» και τα αποτελέσματα χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία αναρτημένης παρουσίασης του ΦΔ στο 13^ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (ICZEGAR) που πραγματοποιήθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης στις 7-11 Οκτωβρίου 2015. Η ετήσια συλλογή εμεσμάτων και η επεξεργασία τους βοηθά στην παρακολούθηση των ειδών μικροθηλαστικών της περιοχής, χωρίς να προκαλέσει μείωση του πληθυσμού τους που συνεπάγονται άλλες μέθοδοι καταγραφής μέσω της σύλληψης ζωντανών δειγμάτων. Στο ίδιο συνέδριο ο ΦΔ συμμετείχε με τρεις ακόμα αναρτημένες παρουσιάσεις που δημιουργήθηκαν σε συνεργασία με τους αναδόχους τριών υποέργων παρακολούθησης (χειροπτέρων, ασπονδύλων και ψαριών) χρησιμοποιώντας δεδομένα των ομάδων έργου.

ΕΙΚΟΝΑ 4.4. ΣΥΛΛΟΓΗ ΕΜΕΣΜΑΤΩΝ ΑΡΠΑΚΤΙΚΩΝ ΠΟΥΛΙΩΝ ΑΠΟ ΣΠΗΛΙΕΣ ΠΛΗΣΙΟΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ: ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΜΟΥΣΤΟΥ

Καταγραφές πανίδας με αυτόματες φωτογραφικές μηχανές

Οι αυτόματες φωτογραφικές μηχανές καταγραφής πανίδας που έγιναν δωρεά στο Φορέα από την ταξιδιωτική ομάδα Honey Guide Holidays (Μεγ. Βρετανία) μαζί με δέκα (10) μηχανές που προμηθεύτηκε μέσα στο 2014 ο ΦΔ στο πλαίσιο της υλοποίησης του Υποέργου 1, με σκοπό την καταγραφή κυρίως σημείων εμφάνισης τσακαλιού και βίδρας αλλά και άλλων ειδών θηλαστικών στον υγρότοπο Μουστού και στις γειτονικές περιοχές και σε άλλες περιοχές της προστατευόμενης περιοχής, δεν χρησιμοποιήθηκαν κατά το 2015 όπως είχε πραγματοποιηθεί τις προηγούμενες χρονιές. Η καταγραφή αυτή είναι πολύ σημαντική και η γνώση αυτή χρησιμοποιήθηκε για την χρήση κλωβών σύλληψης τσακαλιού και βίδρας με σκοπό την τοποθέτηση πομπών για την τηλεπαρακολούθηση ατόμων των δύο αυτών ειδών από τον ανάδοχο του υποέργου «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών», αλλά και για άλλες δράσεις του ΦΔ (δημιουργία παρουσιάσεων για σχολεία και επισκέπτες, δημιουργία μικρών ταινιών με τα είδη πανίδας της προστατευόμενης περιοχής). Εντούτοις, η κλοπή ενός αριθμού φωτογραφικών μηχανών από αγνώστους από τα σημεία που είχαν τοποθετηθεί, παρά τις προσπάθειες του προσωπικού οι φωτογραφικές μηχανές να γίνονται το λιγότερο δυνατό διακριτές από περαστικούς, είχε σαν αποτέλεσμα την αναστολή της τοποθέτησης και πλέον την τοποθέτηση μόνο σε περιπτώσεις προστατευμένων χώρων.

Καταγραφές πανίδας σπηλαίων προστατευόμενης περιοχής Φορέα Διαχείρισης

Τα σπήλαια είναι ιδιόμορφα, κλειστά και ευαίσθητα οικοσυστήματα. Για τη διαμόρφωσή τους χρειάστηκαν εκατομμύρια χρόνια και για τη δημιουργία του σπηλαιοδιάκοσμου τους εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια ομοίως. Η βιοποικιλότητα ενός οικοσυστήματος εξαρτάται κυρίως από και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των ειδών, που συχνά έχει σαν αποτέλεσμα την επικράτηση μικρών απομονωμένων πληθυσμών ειδών που είναι περισσότερο ευαίσθητοι σε δημογραφικά και περιβαλλοντικά προβλήματα και είναι παγκοσμίως μοναδικοί (ενδημικά είδη).

Ειδικότερα για τα σπήλαια της περιοχής ευθύνης του Φορέα αλλά και για τα σπήλαια που βρίσκονται εκτός ευθύνης του Φορέα αλλά σε γειτονικές περιοχές, το προσωπικό του Φορέα ξεκίνησε την καταγραφή και μελέτη τη βιοποικιλότητά τους, καθώς δεν έχουν μελετηθεί καθόλου μέχρι στιγμής και υπάρχουν επιστημονικά δεδομένα που πιθανολογούν για την ύπαρξη ειδών ενδημικών σε κάποια από αυτά. Μεταξύ του 2011 και 2013 καταγράφηκαν δεδομένα για επτά (11) σπήλαια και καταβόθρες στη Νότια Κυνουρία, στην περιοχή ευθύνης και πλησίον του Φορέα Διαχείρισης. Μέσα στο 2014 έγιναν τέσσερις (4) επισκέψεις και έχουν καταγραφεί από το προσωπικό του Τμήματος άλλα τέσσερα (4) σπήλαια της Π.Π. σε τοποθεσίες της Βόρειας Κυνουρίας. Μέσα στο 2015 έγινε επίσκεψη και καταγραφή σε τέσσερα (4) ακόμα σπήλαια της Βόρειας Κυνουρίας, ενώ έχουν συλλεχθεί στοιχεία για επιπλέον σπήλαια της Βόρειας Κυνουρίας που πρόκειται να αποτελέσουν στόχο επίσκεψης και εξερεύνησης –όσον αφορά στα ζωικά είδη τους. Στις περιπτώσεις που η πρόσβαση ήταν δυνατή, έγιναν πανιδικές καταγραφές και συλλέχθηκαν από 2 άτομα σπηλαιόβιων ορθοπτέρων του γένους *Dolichopoda*, γένος με μεγάλο ποσοστό ενδημισμού σε σπήλαια του Ελλαδικού χώρου που έχουν καταγραφεί και μελετηθεί. Οι γενετικές και μορφολογικές αναλύσεις των δειγμάτων από σπηλαιατής προστατευόμενης περιοχής αναμένεται να δώσουν σημαντικά αποτελέσματα και πιθανότατα και νέα είδη καθώς τα σπήλαια και κατ' επέκταση και τα δείγματα των ορθοπτέρων-κατοίκων τους δεν έχουν μελετηθεί ακόμα επιστημονικά. Τα δείγματα διατηρούνται σε απόλυτη αιθανόλη για περαιτέρω επιστημονική μελέτη από ερευνητές που θα συνεργαστούν με το Φορέα Διαχείρισης.

ΕΙΚΟΝΑ 4.4. ΑΤΟΜΟ ΧΕΙΡΟΠΤΕΡΟΥ (*RHINOLOPHUS SP.*) ΣΕ ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΗΣ Β. ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΕΙΚΟΝΑ 4.5. ΟΣΤΑ ΑΡΤΙΟΔΑΚΤΥΛΟΥ ΣΕ ΣΠΗΛΑΙΟ ΤΗΣ Β. ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Δημιουργία/συντήρηση σχετικών βάσεων δεδομένων, βιβλιοθήκης και δειγμάτων.

Τα δεδομένα της εργασίας πεδίου καταγράφηκαν σε φύλλα εργασίας EXCEL με στοιχεία ημερομηνίας παρατήρησης/συλλογής, ακριβής τοποθεσίας παρατήρησης/συλλογής (με χρήση συσκευής καταγραφής γεωγραφικού στίγματος), η επιστημονική ονομασία του καταγεγραμμένου είδους, ο αριθμός των παρατηρηθέντων ατόμων, καθώς και ο τύπος του ευρήματος καταγραφής. Δεδομένου ότι η ζωογεωγραφία της προστατευόμενης περιοχής του ΦΔ είναι πολύ λίγο γνωστή, σε περιπτώσεις που τα νεκρά ζωικά ευρήματα (των αμφιβίων και κυρίως των ερπετών) ήταν σε καλή κατάσταση, αυτά συλλέχθηκαν, αποθηκεύτηκαν σε κατάλληλες συνθήκες για να επεξεργαστούν κατάλληλα και να συμπεριληφθούν στη δημιουργηθείσα «Συλλογή Μουσειακών Δειγμάτων Ερπετών-Αμφιβίων της Προστατευόμενης Περιοχής του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνων-Υγροτόπου Μουστού».

Μέσα στο 2011 συλλέχθηκαν περίπου 35 δείγματα ερπετών. Η συλλογή του 2012 μεγάλωσε τον αριθμό της συλλογής ερπετών σε 56 δείγματα και με το τέλος του 2013 η συλλογή περιλαμβάνει 80 δείγματα. Τα συνολικά ζωικά δείγματα με το τέλος του 2015 υπερβαίνουν τα 120. Το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης χρησιμοποίησε μέρος από το υλικό αυτό και μετά από κατάλληλη επεξεργασία το ενέταξε στη «Συλλογή Ερπετών του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνων-Υγροτόπου Μουστού» που δημιουργήθηκε με το υλικό της περιοχής ευθύνης του Φορέα. Η συλλογή αυτή χρησιμοποιείται από τα Τμήματα Προστασίας & Διαχείρισης και Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας σε παρουσιάσεις σε μαθητές σχολείων και επισκέψεις μαθητών στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους για την κατανόηση και ενημέρωση για τη βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής, με την εξεύρεση πόρων αναμένεται να επεξεργαστούν και τα υπόλοιπα δείγματα ερπετών ώστε να αποκτήσουν εκθεσιακή μορφή.

Επιπλέον, συνεχίζεται η συλλογή ιστών από νεκρά άτομα σπανίων και απειλούμενων ζώων της περιοχής ευθύνης του Φ.Δ. Μέχρι στιγμής έχει συλλεχθεί υλικό κυρίως από νεκρά άτομα τσακαλιού που βρέθηκαν σκοτωμένα στην Π.Π. Το 2012 συλλέχθηκαν τέσσερα δείγματα τσακαλιού. Το 2013 συλλέχθηκαν δύο επιπλέον δείγματα. Το 2014 τα νέα δείγματα τσακαλιού έφτασαν τα οκτώ (8) με το σύνολο των δειγμάτων να φτάνει τα δεκατέσσερα (14), και το 2015 τα δείγματα έφτασαν τα δεκαοκτώ (18). Το τσακάλι αποτελεί το μεγαλύτερο επίγειο θηρευτή της Πελοποννήσου, επιτελεί ένα πολύ σημαντικό οικολογικό ρόλο στα οικοσυστήματα των περιοχών που διαβιεί, είναι πλέον απειλούμενο είδος εξαιτίας τις προκατάληψης του ανθρώπου εναντίον του. Οι περιοχές που εξαπλώνεται είναι απομακρυσμένες μεταξύ τους, χωρίς διόδους επικοινωνίας και δυνατότητα «ανάμιξης των γενετικών δεξαμενών» των υποπληθυσμών του. Η συλλογή και διατήρηση των ιστών σε καθαρή αιθανόλη μπορεί να βοηθήσει μελλοντικές γενετικές μελέτες της δημογραφικής δομής του πληθυσμού του τσακαλιού στον υγρότοπο του Μουστού ώστε να προταθούν μέτρα για την επιβίωσή του. Στο πλαίσιο της συνεργασίας του Φορέα με ερευνητικά ιδρύματα της Ελλάδας και του εξωτερικού, στάλθηκαν δείγματα ιστού νεκρών τσακαλιών στο «Μουσείο και Ινστιτούτο Ζωολογίας» (Museum & Institute of Zoology PAS) της Πολωνίας που έχει αναλάβει τις γενετικές αναλύσεις των δειγμάτων του πανελλήνιου προγράμματος ανίχνευσης της γενετικής ταυτότητας του τσακαλιού (*Canis aureus*). Η επεξεργασία των δειγμάτων μαζί με δείγματα από άλλες χώρες της Ευρώπης και της δυτικής Ασίας κατέλειξε σε στην επιστημονική εργασία, με τη συμμετοχή στους συγγραφείς του υπευθύνου του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης:

A European Concern? Genetic Structure and Expansion of Golden Jackals (*Canis aureus*) in Europe and the Caucasus. 2015. Robert Rutkowski, Miha Krofel, Giorgos Giannatos, Duško Ćirović, Peep Männil, Anatoliy M. Volokh, József Lanszki, Miklós Heltai, László Szabó, Ovidiu C. Banea, Eduard Yavruyan, Vahram Hayrapetyan, Natia Kopaliani, Anastasia Miliou, George A. Tryfonopoulos, Petros Lymberakis, Aleksandra Penezić, Giedrė Pakeltytė, Ewa Suchecka, Wiesław Bogdanowicz. PLOS ONE: November 5, 2015, DOI: 10.1371.

Στα σπάνια και απειλούμενα είδη της Π.Π. που έχουν βρεθεί νεκρά και έχουν συλλεχθεί ιστοί περιλαμβάνονται συλλογές προηγούμενων ετών:

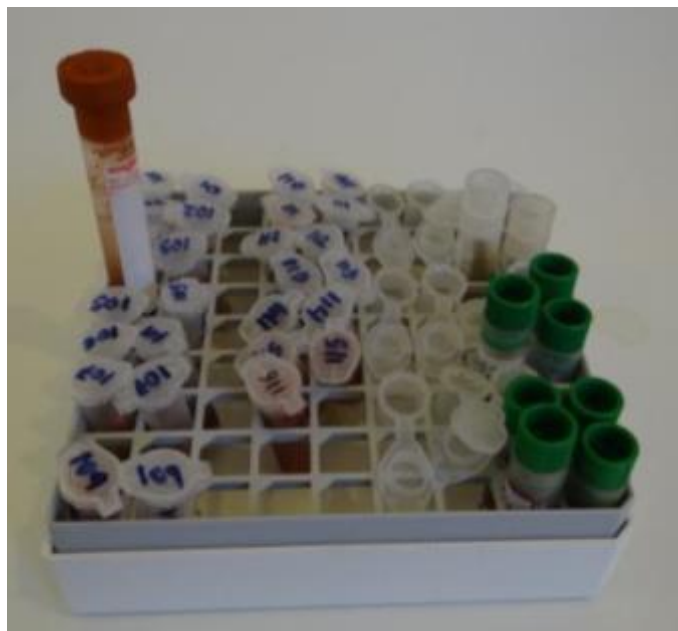
A) Το 2013 συλλέχθηκαν δύο δείγματα από νεκρά άτομα ζαρκαδιού που βρέθηκαν στην Π.Π. Τα δείγματα αυτά είναι χρήσιμα καθώς θα βοηθήσουν στη διευκρίνιση της προέλευσης των πληθυσμών των ζαρκαδιών στην περιοχή ευθύνης του Φ.Δ. Η προέλευση της παρουσίας του είδους αυτού στην περιοχή μας και γενικότερα στην Πελοπόννησο σε άγρια κατάσταση δεν έχει εξακριβωθεί. Το είδος εξαπλώνεται από τη βόρεια Ελλάδα μέχρι και τη Στερεά Ελλάδα ενώ από την Πελοπόννησο εξαφανίστηκε στις αρχές του 20ου αιώνα. Η σημερινή παρουσία άγριων πληθυσμών στην περιοχή προφανώς οφείλεται είτε σε διαφυγές από εκτροφεία της Πελοποννήσου είτε από απελευθέρωση ατόμων μέσω ιδιωτικής πρωτοβουλίας χωρίς επίσημη μελέτη, σχεδιασμό και έγκριση από τους αρμόδιους κρατικούς φορείς.

B) Δύο δείγματα από νεκρά άτομα βίδρας συλλέχθηκαν μέσα στο 2013. Τα άτομα αυτά δεν βρέθηκαν στην Π.Π. αλλά στην γειτονική περιοχή της Νέας Κίου Αργολίδας. Παρόλα αυτά οι ιστοί είναι πολύτιμοι καθώς συγκρινόμενοι με δείγματα που θα συλλεχτούν από άτομα του υγροτόπου Μουστού στο πλαίσιο της υπηρεσίας «Καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών θηλαστικών» του Φ.Δ. θα επιτρέψουν τη σύγκριση των πληθυσμών των δυο περιοχών, με προεκτάσεις στις προοπτικές διατήρησής τους.

Σε συνέχεια των «διασώσεων» ειδών της άγριας πανίδας της Προστατευόμενης Περιοχής που πραγματοποιήθηκαν τα προηγούμενα έτη (διάσωση θαλάσσιων χελωνών *Caretta caretta*, λευκού πελαργού *Ciconia ciconia*, τσαχτοσκικνιά *Ardea cinerea*, γερακίνων *Buteo buteo*, τσακαλιών *Canis*

aureus, ξεφτεριού *Accipiter nisus*, μπούφων *Bubo bubo*, ξεφτεριού *Accipiter nisus*, κίσσας *Garrulus glandarius*, λαγού *Lepus europaeus*, ασημόγλαρου *Larus cachinnans*, τσίχλας *Turdus philomelos*, πετρίτη *Falco peregrinus*, οχιάς *Vipera ammodytes*, μύχου *Puffinus yelkouan*, μικροτσικνιά *Ixobrychus minutus*, με την συντριπτική πελειονότητά τους να μεταφέρονται στην ANIMA για περίθαλψη, το 2015 το Τμήμα κατέγραψε δέκα (10) ακόμα διασώσεις στο ενεργητικό του σε συνεργασία με άτομα άλλων Τμημάτων. Συγκεκριμένα, μεταφέρθηκαν στα γραφεία του ΦΔ τα ακόλουθα: ζαρκάδι *Capreolus capreolus*, γερακίνα *Buteo buteo*, ασημόγλαρος *Larus cachinnans*, πετρίτης *Falco peregrinus*, νεοσσοί κίσσας *Garrulus glandarius*, βραχοκιρκίνεζο *Falco tinnunculus*, φιδαιτός *Circaetus gallicus*, οχιά *Vipera ammodytes*, φιδόσαυρα *Pseudopus apodus*, σκουλικόφιδο *Typhlops vermicularis*. Όλα δέχθηκαν δέχθηκαν τις πρώτες βοήθειες, και όλα -εκτός από τα ερπετά- αποστάλθηκαν στο Σύλλογο Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής (ANIMA) για πλήρη ανάρρωση.

ΕΙΚΟΝΑ 4.6. Η ΠΡΟΘΗΚΗ ΜΕ ΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΕΡΠΕΤΩΝ ΤΟΥ ΦΔΟΠΥΜ (ΑΡΙΣΤΕΡΑ) ΚΑΙ ΤΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΙΣΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ ΖΩΩΝ(ΔΕΞΙΑ)

Σήμανση περιοχής με απειλούμενους κρίνους της θάλασσας (*Pancratium maritimum*)

Στο αποκορύφωμα των φετινών θερινών διακοπών, τα κάτασπρα λουλούδια του «κρίνου της θάλασσας» (*Pancratium maritimum*), ανθίζουν και ευωδιάζουν μεταξύ άλλων και εν τω μέσω της ακτής «Πόρτες Μελιγούς» στην Αρκαδία. Ο Φορέας Διαχείρισης απογράφοντας τον πληθυσμό του στην Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης του υδροτόπου Μουστού, διαπιστώνει την κίνηση αυτοκινήτων πάνω σε έναν από τους μεγαλύτερους και πυκνότερους πληθυσμούς της περιοχής. Σε συνέχεια της δράσης που ξεκίνησε το 2014 με τη σήμανση των φυτών του «κρίνου της θάλασσας», το προσωπικό του ΦΔ στις 31.07.2015 προέβη σε σήμανση και καθαρισμό της περιοχής με προστατευτικό πλέγμα και ενημερωτικές ταμπέλες με πληροφορίες για αυτό το τόσο σημαντικό και πλέον σπάνιο φυτό. Εν συνεχεία, το προσωπικό του ΦΔ, έπειτα από συνεννόηση με το δήμο Β. Κυνουρίας συμμετείχε σε επίβλεψη εργασιών για τη δημιουργία αναχώματος με σκοπό τον περιορισμό και ανάσχεση της εισόδου των οχημάτων στη θέση Πόρτες Μελιγούς, η οποία

χωροθετείται στην ευρύτερη περιοχή απόλυτης προστασίας της φύσης του υγροτόπου Μουστού, και την τοποθέτηση ενημερωτικής πινακίδας και μπάρας απαγόρευσης κίνησης οχημάτων στην περιοχή.

ΕΙΚΟΝΑ 4.7. ΣΗΜΑΝΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΕ ΚΡΙΝΟΥΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ (*PANCRATIUM MARITIMUM*) ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗΣ ΠΙΝΑΚΙΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ:ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΜΟΥΣΤΟΥ

ΕΙΚΟΝΑ 4.8 ΜΠΑΡΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ:ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΜΟΥΣΤΟΥ

Ο «κρίνος της θάλασσας» αποτελεί ένα από τα ομορφότερα φυτά των αμμωδών παραλιών και ενώ εμφανίζει πολλούς πληθυσμούς στη Μεσόγειο είναι λιγότερο διαδεδομένος σε άλλα τμήματα της Ευρώπης. Ανθίζει το καλοκαίρι - συνήθως από τα μέσα Ιουλίου, μέχρι τα τέλη Αυγούστου, ενώ το Σεπτέμβριο τελειώνει η ανθοφορία του - συχνά χωρίς φύλλα, με λευκά αρωματικά άνθη που ξεκινούν από έναν υπόγειο βολβό. Ο οικότοπος του είναι η χαλαρή άμμος στις αμμώδεις παραλίες και στους αμμόλοφους των αμμοθινών, σε άμεση γειτνίαση με τη θάλασσα και παράγει συχνά πυκνές συστάδες.

Ορισμένοι πληθυσμοί του, σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, έχει παρατηρηθεί ότι συρρικνώνονται, καθώς η απρόσεκτη τουριστική αξιοποίηση των παραλιών μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στα φυτά. Στο Μουστό, το *Pancratium* δεν είναι πολύ διαδεδομένο και ο πληθυσμός του χρειάζεται εποπτεία, ώστε να μην υποχωρήσει περαιτέρω.

Σήμανση περιοχής ωοτοκίας θαλάσσιας χελώνας (*Caretta caretta*)

Στις 24.05.2015 το προσωπικό του ΦΔ τοποθέτησε σε παραλίες της Περιοχής Απολύτου Προστασίας: υγρότοπος Μουστού και σε κοντινές αμμώδεις παραλίες πινακίδες ενημέρωσης των επισκεπτών και κατοίκων προστατευόμενης περιοχής για περιστατικά ωοτοκίας θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, ώστε να ενημερώνεται ο ΦΔ για τις πιθανές θέσεις ωοτοκίας και να τις προστατεύει με την τοποθέτηση προστατευτικών πλεγμάτων, δεδομένου ότι η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* αποτελεί είδος προτεραιότητας για προστασία για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΕΙΚΟΝΑ 4.9 ΠΙΝΑΚΙΔΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ/ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΩΟΤΟΚΙΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΧΕΛΩΝΑΣ *CARETTA CARETTA*

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ, ΔΩΣΤΕ ΠΡΟΣΟΧΗ!!!

Παρακαλούνται οι κάτοικοι και οι επισκέπτες της περιοχής, σε περίπτωση που αντιληφθούν στην παραλία χνάρια από θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta*, όπως απεικονίζονται στις φωτογραφίες, να ενημερώσουν το Φορέα Διαχείρισης, καθώς υποδηλώνουν προσπάθεια ωοτοκίας και η φωλιά πρέπει να σημειωθεί για να προστατευτεί. Ευχαριστούμε εκ των προτέρων για την πολύτιμη συνεργασία σας για τη διατήρηση της μοναδικής βιοποικιλότητας της περιοχής.

IMPORTANT NOTICE!!!

We ask the visitors of the area to report to the Management Body any presence of trails of the Loggerhead Turtle *Caretta caretta* as pictured above, indicating a possible nesting place that must be recorded and protected. We thank you in advance for your precious help in the effort to preserve the area's unique biodiversity.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013»
«Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνηθα & υγρότοπος Μουστού»

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άστρος Αρκαδίας
Τ.Κ. 22001
Τηλ/Τελ: 27550 22021
Φαξ/Fax: 27550 22806
Email: info@fdparmonas.gr
Web: www.fdparmonas.gr

Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του οικολογικού πάρκου και της ευρύτερης ζώνης του.

Σύμφωνα με την από 18 Νοεμβρίου 2011 υπογραφείσα Σύμβαση και το χρονοδιάγραμμα αυτής ολοκληρώθηκαν μέσα στον Ιανουάριο 2013 οι συμβατικές υποχρεώσεις του Αναδόχου με την παράδοση των ακολούθων:

- **Παραδοτέο 1.** Έκθεση αποτελεσμάτων των εργασιών που εκτελέστηκαν κατά το 1ο επτάμηνο υλοποίησης του έργου. (Σε ηλεκτρονική μορφή).
- **Παραδοτέο 2.1.** Έκθεση με τίτλο «Φυτοκοινωνιολογική έρευνα του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του». (Σε ηλεκτρονική μορφή και σε ένα έντυπο αντίγραφο).
- **Παραδοτέο 2.2.** Έκθεση με τίτλο «Επιστημονική αναγνώριση των ορίων του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του» συνοδευόμενη από χάρτες ορίων του υγροτοπικού συμπλέγματος, επιμέρους υγροτοπικών μονάδων, χρήσεων/καλύψεων γης και αλλαγών. (Σε ηλεκτρονική μορφή και σε ένα έντυπο αντίγραφο).
- **Παραδοτέο 2.3.** Έκθεση με τίτλο «Λειτουργίες και Αξίες του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του». (Σε ηλεκτρονική μορφή και σε ένα έντυπο αντίγραφο).
- **Παραδοτέο 2.4.** Έκθεση με τίτλο «Έκθεση πεπραγμένων σε θέματα συνεργασίας με τον Φορέα Διαχείρισης επί κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων ως προς τη διατήρηση του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του». (Σε ηλεκτρονική μορφή και σε ένα έντυπο αντίγραφο).
- **Παραδοτέο 2.5.** Τα υφιστάμενα δεδομένα και τα πρωτογενή δεδομένα της εργασίας πεδίου καταχωρημένα σε πίνακες κατάλληλης δομής και μορφής.
- **Παραδοτέο 2.6.** Τα διανυσματικά δεδομένα σε μορφή shape files.
 - 2.6.2.** Όρια υγροτοπικού συμπλέγματος προς τη χέρσο, επιμέρους υγροτοπικές μονάδες, χρήσεις/κάλυψη γης στη χέρσο (σε περιφερειακή ζώνη 200 μ) σε κλίμακα 1:5.000 για το τρέχον έτος: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση υγροτοπικής μονάδας, κλάση χρήσης/κάλυψης γης, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης
 - 2.6.3.** Επιμέρους υγροτοπικές μονάδες του υγροτοπικού συμπλέγματος και χρήσεις/κάλυψη γης στη χέρσο (περιφερειακή ζώνη 200 μ) σε κλίμακα 1:5000, περίπου 10 έτη πριν: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση υγροτοπικής μονάδας, κλάση χρήσης/κάλυψης γης, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης.
 - 2.6.4.** Χρήσεις/κάλυψη γης και υγροτοπικοί τύποι Ραμσαρ του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα 1:25000 για το τρέχον έτος: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση χρήσης/κάλυψης γης και τύπος Ραμσάρ, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης.
 - 2.6.5.** Χρήσεις/κάλυψη γης και υγροτοπικοί τύποι Ραμσαρ του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα 1:25000 για περίπου 10 έτη πριν: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση χρήσης/κάλυψης γης και τύπος Ραμσάρ, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης.
 - 2.6.6.** Χρήσεις/κάλυψη γης του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα από 1:25000 έως και 1:50000 για περίπου 30 έτη: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση χρήσης/κάλυψης γης και τύπος Ραμσάρ, έκταση, περίμετρος, σχόλια ταξινόμησης.
 - 2.6.7.** Χάρτης αλλαγών για περίοδο 10 ετών του υγροτοπικού συμπλέγματος σε κλίμακα 1:5000: 1 shape file με ελάχιστα πεδία: κλάση αλλαγής, έκταση, περίμετρος, σχόλια.
 - 2.6.8.** Χάρτης αλλαγών για περίοδο 10 ετών του συνόλου της περιοχής σε κλίμακα 1:25000: 1 shape file με ελάχιστα πεδία: κλάση αλλαγής, έκταση, περίμετρος, σχόλια.

2.6.9. Χάρτης αλλαγών για περίοδο 30 ετών του συνόλου της περιοχής σε κλίμακα από 1:25000 έως και 1:50000: 1 shape file για όλη την περιοχή με ελάχιστα πεδία: κλάση αλλαγής, έκταση, περίμετρος, σχόλια.

- **Παραδοτέο 2.7.** Εκπαιδευτικό υλικό και αποτελέσματα προγράμματος κατάρτισης.

Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 58/21-1-2013 Πρωτόκολλο Ποιοτικής και Ποσοτικής Παραλαβής της αρμόδιας Επιτροπής Παραλαβής και την υπ' αριθμ. 6 (28/2/2013) απόφαση της 1^{ης} συνεδρίασης του Δ.Σ. του φορέα διαχείρισης, τα παραδοτέα εξετάστηκαν και κρίθηκαν πως είναι τα σωστά.

Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού

Κατόπιν δημοσιοποίησης της εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επιλογή αναδόχου για την υπηρεσία "Παρακολούθηση φυσικοχημικών παραμέτρων των υδάτων της λιμνοθάλασσας του Μουστού" συμβασιοποιήθηκε η παροχή υπηρεσιών στις 08.09.2014. Στις υποχρεώσεις του Αναδόχου συγκαταλέγονται Φυσικοχημικές Αναλύσεις νερού για την παρακολούθηση παραμέτρων και Μελέτη παρακολούθησης ποιοτικών παραμέτρων. Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Τεύχος Προκήρυξης του Έργου, οι φυσικοχημικές παράμετροι παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων στην ευρύτερη περιοχή του υγροτόπου Μουστού είναι οι εξής:

- Οξύτητα - pH.
- Ηλεκτρική Αγωγιμότητα - Αλατότητα.
- Βασικά κατιόντα: κάλιο (K^+), νάτριο (Na^+), ασβέστιο (Ca^{2+}), μαγνήσιο (Mg^{2+}) & Ολική Σκληρότητα.
- Ανιόντα: χλωριούχα (Cl^-) και θειικά (SO_4^{2-}) ιόντα.
- Άζωτο: αμμωνιακά (NH_4^+), νιτρώδη (NO_2^-) και νιτρικά (NO_3^-) ιόντα.
- Φωσφορικά άλατα (PO_4^{3-}) και ορθοφωσφορικά άλατα (P-PV).
- Σίδηρος (Fe) και μόλυβδος (Pb).

Οι παραπάνω παράμετροι παρακολούθησης αφορούν σε σημαντικές παραμέτρους για τον χαρακτηρισμό της ποιότητας και της χημικής κατάστασης των υδάτων στα ύδατα του υγροτόπου Μουστού και την αξιολόγηση της κατάστασης του υδάτινου οικοσυστήματος. Επίσης, στο πεδίο έγινε η μέτρηση της συγκέντρωσης του υπολειμματικού χλωρίου με χρήση εξειδικευμένου δειγματολήπτη. Το χλώριο που χρησιμοποιείται για την απολύμανση των υδάτων ύδρευσης αντιδρά οξειδωτικά με ανόργανες και οργανικές ενώσεις που δεσμεύουν το απαιτούμενο και παραμένει το υπολειμματικό (ελεύθερο) χλώριο.

Για τις αναλύσεις, οι θέσεις δειγματοληψίας που ορίζονται είναι τέσσερις (4), ενώ η συχνότητα είναι ανά τέσσερις (4) μήνες (16 δειγματοληψίες & αναλύσεις). Η επιλογή των σημείων δειγματοληψίας στην Περιοχή Απολύτου Προστασίας «Υγρότοπος Μουστού» έγινε σε συνεργασία με τον ανάδοχο του Υποέργου 8 «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών» και αυτά είναι:

- 1) Πηγή, όπου τα ύδατα επηρεάζονται από την υφάλμυρη πηγή στο δυτικό άκρο της λιμνοθάλασσας Μουστού.
- 2) Αρχή Βαυαρικού Καναλιού, στο σημείο σύνδεσης της λιμνοθάλασσας Μουστού με το κανάλι, το οποίο επικοινωνεί με τη θάλασσα και αποτελεί την κύρια είσοδο των θαλάσσιων υδάτων στη λιμνοθάλασσα.
- 3) Χερονήσι, σημείο της νότιας όχθης της παράκτιας λίμνης στο Χερονήσι σε απόσταση 150 μ. από τη θάλασσα.

- 4) Εκβολές Πόρτες, σημείο της κοίτης της παλαιάς αποχετευτικής τάφρους στην περιοχή Πόρτες σε απόσταση 180 μ. από τη θάλασσα. Επικοινωνεί με τα ύδατα της λιμνοθάλασσας Μουστου και με της θάλασσας, αλλά και ενδεχομένως δέχεται και απορροή από υφιστάμενα μικρά ρέματα.

Εντός του πρώτου εξαμήνου του 2015 πραγματοποιήθηκαν η δεύτερη (09.02.2015) και η τρίτη (15.06.2015) από τις τέσσερις προγραμματισμένες δειγματοληψίες, ενώ η τελευταία στο δεύτερο εξάμηνο, στις αρχές του Οκτώβρη (05.10.2015) .

Η διάρκεια Παροχής Υπηρεσιών καθορίστηκε μέχρι τις 31.10.2015, οπότε και παραδόθηκαν τα αποτελέσματα των αναλύσεων και η μελέτη παρακολούθησης των ποιοτικών παραμέτρων, βάσει της σύμβασης, που συνοπτικά παρουσιάζονται παρακάτω:

- Οι παρατηρούμενες συνθήκες οξύτητας είναι εντός φυσιολογικών ορίων και είναι ευνοϊκές για την ανάπτυξη και διαβίωση των υδρόβιων οργανισμών.
- Τα ύδατα στον υγρότοπο είναι υφάλμυρα λόγω της εισροής της θάλασσας, αλλά και της τροφοδοσίας της λιμνοθάλασσας Μουστου από υφάλμυρες πηγές.
- Η αγωγιμότητα και αλατότητα είναι ο κύριος παράγοντας ελέγχου της συγκέντρωσης των βασικών κατιόντων (πλην ασβεστίου) και ανιόντων.
- Λόγω της υψηλής σκληρότητας και αλατότητας, τα ύδατα στον υγρότοπο είναι ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση και άρδευση των γειτνιαζόντων καλλιεργειών.
- Καταγράφηκαν υψηλές συγκεντρώσεις θρεπτικών ουσιών αζώτου και φωσφόρου (νιτρικών και φωσφορικών ιόντων) που κυρίως στην περίπτωση των νιτρικών φαίνεται να οφείλονται σε ρύπανση γεωργικής προέλευσης, ενώ τα επίπεδα του φωσφόρου ενδεχομένως να ελέγχονται και από εσωτερικές διεργασίες εντός της υδάτινης στήλης, με πιθανότερη την αποδέσμευση του φωσφόρου από το ίζημα και την εσωτερική τροφοδοσία.
- Λόγω των υψηλών συγκεντρώσεων θρεπτικών ουσιών, ο κίνδυνος ευτροφισμού των υδάτων στον υγρότοπο είναι υπαρκτός και σοβαρός και χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης τα επίπεδα χλωροφύλλης και ο όγκος και η σύσταση της βιομάζας του φυτοπλανκτόν.
- Για την καλύτερη κατανόηση των διεργασιών που επηρεάζουν και διαμορφώνουν την ποιότητα των εσωτερικών υδάτων στον υγρότοπο Μουστου, κρίνεται αναγκαία η παρακολούθηση και άλλων φυσικοχημικών παραμέτρων, με σημαντικότερες τη θερμοκρασία και τα επίπεδα διαλυμένου οξυγόνου των υδάτων.

Βάσει των προαναφερόμενων υδρομορφολογικών χαρακτηριστικών κάθε θέσης δειγματοληψίας και αξιολογώντας τα αποτελέσματα των δειγματοληψιών και τα επίπεδα των ποιοτικών παραμέτρων σε κάθε θέση, κρίνεται ότι οι παραπάνω θέσεις δειγματοληψίας είναι αντιπροσωπευτικές των κυριότερων επιμέρους υδάτινων στοιχείων, που συναποτελούν τον υγρότοπο Μουστου και διαμορφώνουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των υδάτων του.

ΕΙΚΟΝΑ 4.10 ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΨΙΑ ΝΕΡΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ:ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΜΟΥΣΤΟΥ

Συμπεράσματα περιόδου 2015

Οι δράσεις της παρακολούθησης είχαν δύο κατευθύνσεις: α) δράσεις που πραγματοποιούνται από το προσωπικό του Φορέα, και β) δράσεις που πραγματοποιούνται από αναδόχους του Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης, υπό την εποπτεία του προσωπικού του Φορέα,.

Στην πρώτη περίπτωση, το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης, αξιοποιώντας τόσο τη γνώση του επιστημονικού προσωπικού του όσο και τον διαθέσιμο εξοπλισμό που διαθέτει πλέον ο Φορέας μέσω των προμηθειών που πραγματοποιήθηκαν, κατέγραψε δεδομένα από την Προστατευόμενη Περιοχή τα οποία - στις περιπτώσεις που αυτό είναι δυνατό - συνοδεύονται και από την αντίστοιχη φωτογραφική τεκμηρίωση. Οι καταγραφές αφορούν στην πλειονότητά τους πανιδικά δεδομένα και κυρίως καταγραφές ερπετών και θηλαστικών. Η ευκολία αναγνώρισης και ανεύρεσης των ζωικών ομάδων των θηλαστικών και των ερπετών συμβάλλουν στην αυξανόμενη γνώση της ζωογεωγραφίας τους στην περιοχή ευθύνης του Φορέα.

Στη δεύτερη περίπτωση, η υλοποίηση των έργων παρακολούθησης των ειδών και τύπων οικοτόπων από τους αναδόχους των εννιά (9) υποέργων παρέχουν δεδομένα που θα συμβάλουν στην καταγραφή όλης ή μεγάλου μέρους της βιοποικιλότητας της περιοχής και κατ' επέκταση και σωστή διαχείριση, προστασία και διατήρηση του μοναδικού πανιδικού και χλωριδικού κεφαλαίου της. Με τη λήξη των υπηρεσιών στις 31 Οκτωβρίου του 2015, θα έχει πραγματοποιηθεί διάστημα παρακολούθησης λίγο μεγαλύτερο των δύο ετών, σαφώς μικρότερο των τριών (3) ετών, το οποίο και θεωρείται επιστημονικά οριακά επαρκές για την διεξαγωγή παρακολούθησης. Παρόλα αυτά, στην πλειονότητα των επισκέψεων των ομάδων έργου των αναδόχων στην Π.Π. για εργασία πεδίου, προσωπικό του Φορέα συμμετείχε ώστε να τεκμηριωθεί η εκτέλεση του φυσικού αντικείμενου των υποέργων από τους αναδόχους, αλλά και να πραγματοποιηθεί –όσο το δυνατόν- η εκπαίδευση του προσωπικού στις τεχνικές καταγραφής και παρακολούθησης, ώστε να είναι ικανό να συνεχίσει –στο μέτρο του δυνατού- την παρακολούθηση των ειδών και τύπων οικοτόπων μετά το πέρας του χρηματοδοτικού προγράμματος Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2009-2013.

Κεφάλαιο 5

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

ΠΕ2

Οι εργασίες-δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας. Το Τμήμα στελεχώνεται από:

- Δημητρακοπούλου Αγγελική, ΠΕ Περιβαλλοντολόγος / Υπεύθυνη Τμήματος και Υπεύθυνη Γραφείου Διοικητικών Υπηρεσιών (σε 7μηνη άδεια άνευ αποδοχών μέχρι τις 27.05.2015, σε άδεια άνευ αποδοχών από 25.09.2015 έως και 25.10.2015 και από τις 26.10.2015 οικειοθελής παραίτηση),
- Αναστασιάδη Αγνή, ΔΕ Ξεναγός / α/α Υπεύθυνη Τμήματος και Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου,
- Πανταζή Κατερίνα, ΤΕ Ξεναγός / Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων και Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους,
- Αρβανίτη Αδαμάντιο, ΔΕ Ξεναγός / Υπεύθυνος Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας.

Αναγκαιότητα των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Η περιβαλλοντική ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού αλλά και των επισκεπτών της περιοχής, σε θέματα που συνδέονται με την προστασία του φυσικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής, αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για αλλαγή της αντίληψης που βλέπει τον άνθρωπο ως απόλυτο κυρίαρχο και για διαμόρφωση νέων ηθικών αξιών σε σχέση με το περιβάλλον.

Η αναγκαιότητα των δράσεων αυτών έγκειται στην κατανόηση της κοινά αποδεκτής αντίληψης ότι ο άνθρωπος αποτελεί μέρος της φύσης και επομένως πρέπει να την σέβεται και να μεριμνά για την αρμονική συμβίωσή του με αυτήν.

Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού, έχοντας ως στόχο την παραπάνω αρχή, προσελκύει επισκέπτες τους οποίους πληροφορεί για τις αξίες και τις φυσικές λειτουργίες της περιοχής και τους καθοδηγεί ώστε να γνωρίσουν από κοντά τον Πάρνωννα χωρίς να βλάψουν τα ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα της προστατευόμενης περιοχής.

Αρμοδιότητες Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας Σύμφωνα με το Ν. 2742/1999

Στις αρμοδιότητες του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας των φορέων διαχείρισης σύμφωνα με τις παρ. 7 & 8 του άρθρου 15 του Ν. 2742/99 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» περιλαμβάνονται:

1. Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς των φορέων διαχείρισης, καθώς και στην προστασία της περιοχής ευθύνης τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι φορείς διαχείρισης μπορούν να ιδρύουν κέντρα πληροφόρησης στην έδρα των προστατευόμενων αντικειμένων, να διοργανώνουν

προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προβολή των στόχων και των επιτευγμάτων της διαχείρισης και να αναλαμβάνουν σχετική εκδοτική δραστηριότητα έντυπης ή και ηλεκτρονικής μορφής.

2. Η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων εντός των ορίων των προστατευόμενων αντικειμένων, σύμφωνα με τους ειδικούς όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται στην ΚΥΑ οριοθέτησης και στον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής.

Δράσεις δημοσιότητας και διάχυσης της ενημέρωσης

Στο πλαίσιο υποστήριξης των δράσεων ενημέρωσης του κοινού, πραγματοποιήθηκαν ενέργειες και δράσεις που είχαν ως στόχο την πληροφόρηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ομάδων επισκεπτών, των κατοίκων της περιοχής και των εμπλεκόμενων φορέων, σε θέματα που αφορούν στην οικολογική και ιστορική - πολιτιστική αξία της περιοχής, αλλά και στη συνεπαγόμενη ανάγκη προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και των φυσικών και πολιτισμικών αξιών της προστατευόμενης περιοχής.

Έχοντας ως εφόδια τη γνώση και την εμπειρία που αποκόμισε το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης από τις προηγούμενες χρονιές, υλοποιήθηκαν ποικίλες δράσεις ευαισθητοποίησης του κοινού μέσω κατάλληλα προγραμματισμένων ενεργειών προβολής και ενημέρωσης. Η στρατηγική που ακολουθήθηκε, βασίστηκε στο εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης που εκπονήθηκε το 2015, έχοντας ως επιδίωξη την προώθηση των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης που εντάσσονται στην πράξη με τίτλο: «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013».

Σχέδιο Δράσης

Το έτος 2015 ο Φορέας Διαχείρισης προχώρησε στην υλοποίηση δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης που είχαν συμπεριληφθεί στο εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης, με την υπ' αριθμ. 1.3/2015 απόφαση του ΔΣ. Η ανάγκη για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών πληροφόρησης και ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού που αφορούν στην προστατευόμενη περιοχή, καθώς επίσης η ενίσχυση της αποδοτικότητας και η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης, θα αποτελέσουν τον βασικό στόχο για την οργάνωση και κατάρτιση του νέου Σχεδίου Δράσης για το έτος 2016. Δεδομένης της δυναμικότητας του ετήσιου Σχεδίου Δράσης το Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας είναι σε θέση να το προσαρμόζει ή/και να το μεταβάλλει ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες, τις προβλέψεις αλλά και τον σχεδιασμό των νέων δράσεων που προκύπτουν κατά τη διάρκεια του έτους.

Έντυπο πληροφοριακό υλικό

Ο Φορέας Διαχείρισης ανέθεσε βάσει της από 30 Σεπτεμβρίου 2014 σύμβασης (Α/Α 33) στην εταιρεία «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ ΑΒΕΕ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ» την προμήθεια με τίτλο «**Παραγωγή υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης**», για την υλοποίηση του Υποέργου 11 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και

Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου ήταν η περίοδος από 30.09.2014 έως 15.12.2015.

Το Υπόεργο 11 στο σύνολό του αφορούσε στην παραγωγή και προμήθεια ενημερωτικών φυλλαδίων, υλικού προώθησης και προβολής, ενημερωτικού εγχειρίδιου και βιβλίου, οδηγών χλωρίδας και εναλλακτικού τουρισμού, καθώς και χαρτών της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Το υλικό αυτό διατίθεται δωρεάν προς το κοινό και έχει ιδιαίτερη σημασία για την ανάδειξη της φυσικής ομορφιάς, της οικολογικής αξίας και των αξιόλογων πολιτισμικών γνωρισμάτων που απαντούν στην προστατευόμενη περιοχή, αλλά και της συνεπαγόμενης ανάγκης προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας και της φυσικής κληρονομιάς.

Ο Φ.Δ. στο πλαίσιο του Υπόεργου 11 προέβη σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σχετικά με την ορθή υλοποίηση της προμήθειας. Με την παραλαβή των παραδοτέων τμηματικά, σε τρεις φάσεις (Φάση Α', Β' και Γ') καθώς και την αποπληρωμή του Αναδόχου, εντός του Β' εξαμήνου του έτους 2015, ολοκληρώθηκε το φυσικό αντικείμενο του έργου και πιο συγκεκριμένα παραδόθηκαν οι παρακάτω εκδόσεις:

Φάση Α' (έως τις 28/02/2015):

- Χάρτης «Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» ΔΙΑΣΤΑΣΗ 1, 4.000 αντίτυπα.
- Χάρτης «Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» ΔΙΑΣΤΑΣΗ 2, 2.000 αντίτυπα.

Φάση Β' (έως τις 30/06/2015):

- Βιβλίο «Το αλφαβητάρι του Πάρνωνα», 3.000 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού. Γνωριμία με τα ζώα του Πάρνωνα» (παιδική έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 2.000 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (έκδοση ενηλίκων στην ελληνική γλώσσα), 2.500 αντίτυπα.
- Εγχειρίδιο με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (έκδοση ενηλίκων στην αγγλική γλώσσα), 500 αντίτυπα.

Φάση Γ' (έως τις 15/12/2015):

- Οδηγός για την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Φύση, Πολιτισμός, Οικοτουρισμός. (βιβλίο: έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 3.700 αντίτυπα.
- Οδηγός χλωρίδας προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Ενδημικά, σπάνια και απειλούμενα είδη (βιβλίο: έκδοση στην ελληνική γλώσσα), 2.400 αντίτυπα.
- «Plant guide to Mount Parnon and Moustos wetland protected area. Endemic, rare and threatened species» (βιβλίο: έκδοση στην αγγλική γλώσσα), 400 αντίτυπα.

Κατά το σύνολο της διάρκειας υλοποίησης της προμήθειας προωθήθηκαν στον Ανάδοχο, κείμενα και φωτογραφικό υλικό που αφορούσαν στην Προστατευόμενη Περιοχή όρους

Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού, με τη συνεργασία όλων των τμημάτων του ΦΔ. Επίσης, ζητήθηκε ενημερωτικό υλικό από ειδικούς επιστήμονες, Φορείς/ Οργανισμούς καθώς και εγγεγραμμένους εθελοντές του ΦΔ από την Ελλάδα και το εξωτερικό. Ο ΦΔ παρείχε όλες τις σχετικές πληροφορίες στον Ανάδοχο, αναφορικά με τα αξιοθέατα της Προστατευόμενης Περιοχής στο σύνολό της καθώς επίσης αξιοποιήθηκε άριστα η συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες, Φορείς και Οργανισμούς, για τον προγραμματισμό επισκέψεων προκειμένου να εξασφαλιστεί νέο φωτογραφικό/ ενημερωτικό υλικό για την Προστατευόμενη Περιοχή.

Το σύνολο των παραδοτέων του έργου «Παραγωγή εντύπων & υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης», είναι διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο του Φ.Δ. (<http://www.fdparnonas.gr/downloads/publications/>).

Ταινίες και ραδιοτηλεοπτικά μηνύματα

Ο Φορέας Διαχείρισης ανέθεσε βάσει της από 15 Σεπτεμβρίου 2014 σύμβασης (Α/Α 32) για την ανάθεση της υπηρεσίας στην εταιρεία «ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ Ε.Π.Ε.» με τίτλο «**Παραγωγή ταινιών και ραδιοτηλεοπτικών μηνυμάτων**», που αφορά στην υλοποίηση τμήματος του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου είναι η περίοδος από 09.09.2014 έως 31.10.2015.

Εντός του 2015 παραλήφθηκαν οι ακόλουθες Φάσεις υλοποίησης:

Β΄ ΦΑΣΗ: Με το υπ' αριθ. πρωτ. 138/03.02.05, παραλήφθηκε η Β΄ Φάση του Έργου, της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Έκθεση προόδου εργασιών για το δεύτερο δίμηνο υλοποίησης του Έργου.
- Προσχέδια σεναρίων στα οποία προσεγγίζονται γενικώς οι θεματικοί άξονες των ακόλουθων ταινιών:
 - Ταινία για το περιβάλλον
 - Ταινία για τα πολιτιστικά μνημεία.
 - Ταινίες για τις δραστηριότητες και τον οικότουρισμό.
 - Ταινία πολιτιστική – πολιτιστική - δραστηριοτήτων.
- Ραδιοφωνικό μήνυμα σε ηλεκτρονική μορφή σε MP3 και WAV
- Media Plan για το ραδιοφωνικό μήνυμα.

Γ΄ ΦΑΣΗ: Με το υπ' αριθ. πρωτ. 839/17.06.2015 παραλήφθηκε η Γ΄ Φάση του Έργου, της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Έκθεση προόδου εργασιών.
- Σενάρια για τις τέσσερις ταινίες:
 - Ταινία για το περιβάλλον
 - Ταινία για τα πολιτιστικά μνημεία.
 - Ταινίες για τις δραστηριότητες και τον οικότουρισμό.
 - Ταινία πολιτιστική – πολιτιστική - δραστηριοτήτων.

- Media Plan για το τηλεοπτικό μήνυμα.
- USB stick με α) τηλεοπτικό μήνυμα, β) επιλογή από υλικό γυρισμάτων.
- 10 DVD υψηλής ανάλυσης με το τηλεοπτικό μήνυμα.

Δ΄ΦΑΣΗ: Με το υπ' αριθ. πρωτ. 1444/21.10.2015 παραλήφθηκε η Δ΄ Φάση του Έργου, της οποίας τα παραδοτέα περιγράφονται ακολούθως:

- Digital Beta από ένα για κάθε ταινία (4 σύνολο).
- Blu-ray από ένα για κάθε ταινία (4 σύνολο).
 - Η 25΄ ταινία «ΑΠΟ ΒΟΡΡΑ ΣΕ ΝΟΤΟ, Σ΄ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ» με μενού επιλογής αγγλικών υποτίτλων και ελληνικών υποτίτλων.
- DVD από 20 για κάθε ταινία (80 σύνολο) σε είκοσι θήκες τετραπλής υποδοχής.
 - Η 25΄ ταινία «ΑΠΟ ΒΟΡΡΑ ΣΕ ΝΟΤΟ, Σ΄ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΔΥΣΗ» με μενού επιλογής αγγλικών υποτίτλων και ελληνικών υποτίτλων.
 - Επιπρόσθετα ως έξτρα επιλογή υπάρχει το trailer / TV Spot.
- Σκληρός δίσκος με περιεχόμενο:
 - Όλες οι ταινίες σε Full HD.
 - Όλες οι ταινίες σε μορφή optimized για Internet και Social Media.
- Επιλογή από το πρωτογενές υλικό σε Full HD.
- Βεβαίωση παραχώρησης των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών.
- Έκθεση για την υλοποίηση media plan για ραδιοφωνικό και τηλεοπτικό spot.
- Πρόταση για το Media Plan την περίοδο μετά την υλοποίηση του έργου.

Με την παραλαβή και της Δ΄ Φάσης, ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου και η αποπληρωμή του Αναδόχου. Το σύνολο των παραδοτέων του έργου «Παραγωγή Ταινιών και Ραδιοτηλεοπτικών Μηνυμάτων», είναι διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο του ΦΔ (<http://www.fdparnonas.gr/downloads/>).

Διαμόρφωση μικρού βοτανικού κήπου στον περιβάλλοντα χώρο του ΚΠΕ Καστάνιτσας

Κατά το έτος 2015, ο ΦΔ προέβη σε όλες τις διαδικασίες για την ολοκλήρωση ενός μικρού βοτανικού κήπου στον περιβάλλοντα χώρο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, όπου φυτεύτηκαν αντιπροσωπευτικά είδη από την πλούσια και σπάνια χλωρίδα του Πάρνωνα.

Στο πλαίσιο της υλοποίησης τμήματος του Υποέργου 1 «Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας» του Φορέα

Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στα πλαίσια της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Ε.Π.

«Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013», δημοσιεύθηκε η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος 2017/15.12.2014 για τη «**Διαμόρφωση μικρού βοτανικού κήπου στον περιβάλλοντα χώρο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισας**».

Στις 02.03.2015 υπογράφηκε η σύμβαση μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του Αναδόχου «ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Η. ΚΟΔΕΛΛΑΣ» για την εκτέλεση της προμήθειας. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της υπογραφείσας σύμβασης, ο Ανάδοχος με το υπ' αριθμ. πρωτ. 762/04.06.2015 παρέδωσε εμπρόθεσμα τα καθορισμένα στη σύμβαση παραδοτέα οπότε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου.

Προμήθεια επιπρόσθετου ηλεκτρονικού εξοπλισμού

Στο πλαίσιο της υλοποίησης τμήματος του Υποέργου 1 «Πρόγραμμα για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας» του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στα πλαίσια της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» του Ε.Π. «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013», δημοσιεύθηκε η πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος (α.α. 2.3.2015) υπ' αριθμ. 760/04-06-2015 για την «**Προμήθεια Επιπρόσθετου Ηλεκτρονικού Εξοπλισμού**». Η προμήθεια του επιπρόσθετου ηλεκτρονικού εξοπλισμού αφορά στον εξοπλισμό του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης της Καστάνισας και του Κέντρου Ενημέρωσης του Λεωνιδίου. Ο Φορέας Διαχείρισης προέβη σε όλες τις απαραίτητες διαδικασίες για την εν λόγω προμήθεια. Η επιλογή αναδόχου έγινε από την Επιτροπή Ανάθεσης του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού με κριτήριο την οικονομικότερη προσφορά.

Στις 15.07.2014 υπογράφηκε η σύμβαση μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του Αναδόχου «ΤΥΠΟΦΩΤ – ΚΟΣΚΙΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ / ΜΗΧΑΝΕΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ – ΦΩΤΟΑΝΤΙΓΡΑΦΙΚΑ» για την εκτέλεση της προμήθειας. Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της υπογραφείσας Σύμβασης (Α/Α 27), ο Ανάδοχος παρέδωσε εμπρόθεσμα στην έδρα του Φορέα τα καθορισμένα στη Σύμβαση, τα οποία παραλήφθηκαν με το υπ' αριθμ. πρωτ 1572/08.10.2014, οπότε και ολοκληρώθηκε η υλοποίηση του έργου.

Δελτία Τύπου

Η δημοσιότητα είναι ο σημαντικότερος και ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, αλλά και της ευρείας προβολής της προστατευόμενης περιοχής. Επίσης, λειτουργεί και ως ένα ισχυρό «εργαλείο» για την οικοδόμηση του ενδιαφέροντος και την αποδοχή του θεσμού της ορθής διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής. Ένα ενημερωτικό δελτίο τύπου είναι ένα από τα βασικά εργαλεία που έχει στη διάθεσή του ο Φορέας Διαχείρισης προκειμένου να απευθυνθεί στο ευρύ κοινό.

Με στόχο την επικοινωνία με άτομα ή/και ομάδες με κοινά περιβαλλοντικά ενδιαφέροντα, αποστάλθηκαν κατά το 2015 συνολικά σαράντα οκτώ (48) δελτία τύπου, τα οποία συνοδεύονταν κατά το πλείστον των περιπτώσεων από πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό [ταινίες μικρής διάρκειας (video), φωτογραφίες, κ.λπ].

Επιπλέον, στο πλαίσιο της παρακολούθησης της διάχυσης-κυκλοφορίας των δελτίων τύπων στα ηλεκτρονικά και έντυπα ΜΜΕ, πραγματοποιείται και η σχετική αποδελτίωσή τους. Μέσω της

διαδικασίας αυτής όλα τα δημοσιευμένα δελτία εντοπίζονται και αρχειοθετούνται ηλεκτρονικούς ή/και έντυπους φακέλους προκειμένου να είναι εύκολα προσβάσιμα από όλα τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης. Με τη μέθοδο αποδελτίωσης αξιολογείται παράλληλα το αναγνωστικό ενδιαφέρον και η ανταπόκριση των αναγνωστών σε κάθε δημοσίευση του Φορέα Διαχείρισης.

Παρακάτω παραθέτουμε σε σύντομη μορφή τα δημοσιευμένα δελτία τύπου κατά τίτλο και ημερομηνία δημοσίευσης:

1. **13/01/2015** Εκδήλωση παρατήρησης υδρόβιων πουλιών μαζί με μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο Μουστού.
2. **02/02/2015** Η πολύτιμη φυσική κληρονομιά του υγροτόπου Μουστού.
3. **03/02/2015** 6^ο τεύχος Newsletter με τα νέα του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού για την περίοδο Σεπτέμβριος – Δεκέμβριος 2014.
4. **05/02/2015** Απολογισμός δράσεων του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού για το 2014.
5. **21/03/2015** Με σχολεία γιορτάζει ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας (21/3/2015).
6. **27/03/2015** Διοργάνωση δράσεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης μαθητών για την «Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό» (22/3/2015).
7. **30/03/2015** Χελιδονίσματα 2015! Περισσότερες από 65 χελιδονοφωλιές έτοιμες για κατοίκηση από τους εαρινούς επισκέπτες.
8. **03/04/2015** Υπογράφηκε η Σύμβαση Ανάθεσης Κατασκευής του έργου «Αποκατάσταση κτηρίου στέγασης Κέντρου Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη χλωρίδα του Πάρνωνα».
9. **08/04/2015** Πασχαλινή κάρτα.
10. **20/04/2015** Πρόσκληση σε εθελοντικό καθαρισμό στα Πελετά Αρκαδίας - Let's Do It 2015.
11. **28/04/2015** Εθελοντικός καθαρισμός στα Πελετά Αρκαδίας με αφορμή την καμπάνια Let's Do It Greece.
12. **29/04/2015** Σήμανση περιοχής με κρίνους της θάλασσας (*Pancratium maritimum*) από τον Φορέα Διαχείρισης με αφορμή την ημέρα της Γης
13. **30/04/2015** Ενημέρωση μαθητών με αφορμή την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου για τα μέτρα φύλαξης και προστασίας.
14. **05/05/2015** Εκδήλωση απελευθέρωσης άγριας ορνιθοπανίδας στο Γεράκι Λακωνίας.
15. **12/05/2015** Εκδήλωση επανένταξης αποθεραπευμένων ειδών γερακιών στο φυσικό τους περιβάλλον - Γεράκι Λακωνίας.
16. **19/05/2015** Εθελοντικοί καθαρισμοί από τον Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στο πλαίσιο της εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
17. **23/05/2015** Δενδροφύτευση στα Δολιανά Αρκαδίας στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βιοποικιλότητας.

18. **27/05/2015** Μέτρα για την προστασία αρωματικών φυτών της προστατευόμενης περιοχής Πάρνωνα - Μουστού.
19. **28/05/2015** Ενημέρωση μαθητών στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας της Χελώνας.
20. **02/06/2015** Διοργάνωση Ημερίδας Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού.
21. **03/06/2015** Με εξαιρετική επιτυχία η Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας.
22. **05/06/2015** Εθελοντικοί καθαρισμοί από τον Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
23. **09/06/2015** Επιτυχής ολοκλήρωση ενημερωτικής Ημερίδας του ΦΔΟΠΥΜ για τον φυσικό πλούτο της προστατευόμενης περιοχής στις Καρυές Λακωνίας
24. **15/06/2015** Εκδήλωση επανένταξης θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta* στο φυσικό της περιβάλλον.
25. **17/06/2015** 7^ο τεύχος Newsletter με τα νέα του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού για την περίοδο Ιανουάριος -Απρίλιος 2015.
26. **18/06/2015** Τηλεοπτικό Σπότε και Ντοκιμαντερ του ΦΔ.
27. **23/06/2015** Τοποθέτηση κυψελών μελισσών στην προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού.
28. **29/06/2015** Επίσκεψη του Αν. Υπουργού Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος & Ενέργειας, κ. Γιάννη Τσιρώνη στην έδρα του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στο Άστρος.
29. **01/07/2015** Ο Αναπληρωτής Υπουργός Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος & Ενέργειας, κ. Γιάννης Τσιρώνης, επισκέφθηκε τα γραφεία του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού.
30. **14/07/2015** Διοργάνωση του αγώνα υπεραπόστασης 70 χλμ. «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» το Σάββατο 18 Ιουλίου στον Πάρνωνα.
31. **21/07/2015** Ο αγώνας «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» ένωσε για 2^η συνεχόμενη χρονιά τα χωριά του Πάρνωνα!
32. **30/07/2015** Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού συμμετέχει στη ΓΙΟΡΤΗ ΤΟΥ ΔΑΣΟΥΣ στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
33. **18/08/2015** Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις της Γιορτής του Δάσους 2015 στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
34. **03/09/2015** Παραγωγή εντύπων και υλικών ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης από τον Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού.
35. **24/09/2015** Εθελοντικός καθαρισμός την Κυριακή 27/09/2015 στην παραλία Κάτω Βερβένων στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών 2015.

36. **29/09/2015** Ολοκληρώθηκε περιβαλλοντική δράση στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών και του Μήνα Εθελοντικής Δράσης για το Θαλάσσιο Περιβάλλον 2015.
37. **30/09/2015** «Ο υπέροχος κόσμος της μετανάστευσης» στον υγρότοπο Μουστού.
38. **06/10/2015** Πανερωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών 2015 με θέμα «το υπέροχο ταξίδι της μετανάστευσης» στον υγρότοπο Μουστού.
39. **12/10/2015** Συμμέτοχη του Φορέα Διαχείρισης στο 13^ο Διεθνές Συνέδριο ICZEGAR.
40. **16/10/2015** Πρόσκληση εγκαινίων της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισας.
41. **21/10/2015** Δράσεις Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού για την «Εβδομάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης».
42. **27/10/2015** Εγκαίνια Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισας.
43. **29/10/2015** Γιορτή Κάστανου 2015 στην Καστάνισα Αρκαδίας
44. **03/11/2015** Δράσεις του Φορέα Διαχείρισης στη 32^η Γιορτή Καστάνου στην Καστάνισα Αρκαδίας.
45. **05/11/2015** Πρόσκληση στην Ημερίδα του ΦΔ Πάρνωννα-Μουστού την Παρασκευή 13 Νοεμβρίου 2015 στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.
46. **23/11/2015** Απολογισμός και παρουσίαση του έργου του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού σε Ημερίδα που διοργανώθηκε στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.
47. **11/12/2015** Περιβαλλοντική ενημέρωση στο Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βουνού.
48. **16/12/2015** Χριστουγεννιάτικη κάρτα 2016.

Ανακοινώσεις – Αναρτήσεις στην ιστοσελίδα

Τα δελτία τύπου και οι ανακοινώσεις που αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Φορέα Διαχείρισης αφορούν, κατά κύριο λόγο, θέματα σχετικά με επισκέψεις και ξεναγήσεις μεμονωμένων/ομάδων επισκεπτών στην προστατευόμενη περιοχή, επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης σε Σχολεία Α΄/Βάθμιας και Β΄/Βάθμιας Εκπαίδευσης από στελέχη του Φορέα, περίθαλψη και αποστολή τραυματισμένων ζώων που εντοπίζονται στην προστατευόμενη περιοχή σε Κέντρα Περίθαλψης Άγριων Ζώων, καθώς επίσης και τη συμμετοχή του Φορέα σε διάφορες τοπικές γιορτές και εκδηλώσεις.

Κατά την διάρκεια του έτους έχουν αναρτηθεί στην επίσημη ιστοσελίδα του Φορέα Διαχείρισης (www.fdragonas.gr) σαράντα τέσσερις (44) ανακοινώσεις οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω κατά μήνα/ημερομηνία και θέμα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ 2015

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
6/2/2015: Το 4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Ναυπλίου στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους

<p>και στον υγρότοπο Μουστού.</p> <p>12/2/2015: Ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού συμμετείχε στις εργασίες του Ευρωπαϊκού ερευνητικού προγράμματος GlobAqua.</p> <p>20/2/2015: Η Γ' τάξη του Γενικού Λυκείου Άστρους στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους.</p> <p>26/2/2015: Το Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους στον υγρότοπο Μουστού και στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους.</p> <p>27/2/2015: Χελιδονίσματα 2015.</p>
ΜΑΡΤΙΟΣ
<p>4/3/2015: Περίθαψη τραυματισμένης γερακίνας.</p> <p>9/3/2015: Εκπαιδευτική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Εξαμιλίων Κορινθίας στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας.</p> <p>13/3/2015: Περιβαλλοντική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Παραλίου Άστρους στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.</p> <p>16/3/2015: Ομάδα της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας στον υγρότοπο Μουστού και στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους.</p> <p>19/3/2015: Η έκτη (ΣΤ') του έκτου (6^{ου}) Δημοτικού Σχολείου Άργους στον υγρότοπο Μουστού.</p> <p>26/3/2015: Το 2^ο Γυμνάσιο Γλυφάδας στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού.</p> <p>26/3/2015: Το 4^ο Γυμνάσιο Κορίνθου στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού.</p> <p>27/3/2015: Το Γυμνάσιο – Λύκειο Λάμπειας & το Γυμνάσιο Πανόπουλου στην προστατευόμενη περιοχή υγροτόπου Μουστού.</p> <p>30/3/2015: Σεμινάριο – Εργαστήριο συγκέντρωσης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς.</p> <p>30/3/2015: Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η ημερίδα για την καλλιέργεια της καστανιάς στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας.</p>
ΑΠΡΙΛΙΟΣ
<p>7/4/2015: Παρουσία του μύκητα <i>Batrachochytrium dendrobatidis</i> στην Ελλάδα.</p> <p>21/4/2015: Συνεχίζονται οι επισκέψεις στα Σχολεία για τα Χελιδονίσματα.</p> <p>22/4/2015: Συνάντηση Συντονιστικού Πολιτικής Προστασίας του Δ. Βόρειας Κυνουρίας.</p> <p>23/4/2015: Ολοκληρώθηκαν τα Χελιδονίσματα 2015 με το 1^ο Νηπιαγωγείο Άστρους.</p> <p>29/4/2015: Περιβαλλοντική επίσκεψη του Δημοτικού Σχολείου Τυρού στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.</p>
ΜΑΪΟΣ
<p>5/5/2015: Η Φυσιολατρική Ομάδα Ερμιόνης στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα και στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου.</p> <p>20/5/2015: Διάσωση αγρίων ζώων της προστατευόμενης περιοχής.</p>
ΙΟΥΝΙΟΣ
<p>22/6/2015: 2^ο Σεμινάριο – Εργαστήριο συγκέντρωσης, κωδικοποίησης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς, στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.</p> <p>23/6/2015: Νέα από την περίθαψη πτηνών στην προστατευόμενη περιοχή.</p>
ΙΟΥΛΙΟΣ
<p>27/7/2015: Διοργάνωση και συμμετοχή σε περιβαλλοντικές εκδηλώσεις στο Καστόρι Λακωνίας.</p>
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

24/8/2015: 4 ^η εκδήλωση «Συμπολιτεία του Πάρνωνα» στον Χάραδρο Αρκαδίας.
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
1/10/2015: Συμμέτοχη του Φορέα Διαχείρισης στο 13ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών».
2/10/2015: Περίθαλψη φιδαιτού (<i>Circaetus gallicus</i>).
23/10/2015: Το Δημοτικό Σχολείο Αγίας Τριάδας Αργολίδας στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού.
27/10/2015: Ομάδα επισκεπτών από την Αργολίδα στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού.
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
3/11/2015: Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 2 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους.
10/11/2015: Ομάδα επισκεπτών από τη Νίκαια στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού.
17/11/2015: Ομάδα φοιτητών από το Πανεπιστήμιο της Πάτρας επιστρέφει στην προστατευόμενη περιοχή Πάρνωνα-Μουστού.
18/11/2015: Η Δ΄ τάξη του 4 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στον υγρότοπο Μουστού.
19/11/2015: Η Β΄ τάξη του 4 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στον υγρότοπο Μουστού.
24/11/2015: Περιβαλλοντική επίσκεψη του 7 ^{ου} Δημοτικού Σχολείου Σπάρτης στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
24/11/2015: Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 4 ^ο Δημοτικό Σχολείου Άργους.
25/11/2015: Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 9 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης.
26/11/2015: Το 3 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρίπολης στον υγρότοπο Μουστού.
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
1/12/2015: Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 3 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης.
2/12/2015: Επίσκεψη του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού Σχολείου Κάτω Δολιανών στον υγρότοπο Μουστού και στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους.
3/12/2015: Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους.
11/12/2015: ΨΗΦΙΣΜΑ του Διεθνούς Επιστημονικού Συμποσίου του Ε.Θ.Π.Ζ.
31/12/2015 Παρατείνονται οι συμβάσεις εργαζομένων στους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών

Newsletter

Ο Φορέας Διαχείρισης προωθεί προς τις επαφές του, καθώς επίσης αναρτά στην ιστοσελίδα του, σε σχετική ενότητα [<http://www.fdparnonas.gr/activities/newsletter/>], ένα ενημερωτικό ηλεκτρονικό φυλλάδιο τύπου Newsletter κάθε τέσσερις μήνες, που έχει ως περιεχόμενο τη σύνοψη όλων των δράσεων του Φορέα για την εκάστοτε χρονική περίοδο. Η σύνταξη και η επιμέλεια των κειμένων του Newsletter γίνεται από τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης. Τα κείμενα κατανέμονται σε ενότητες ανάλογα με το περιεχόμενό τους (Δράσεις Επόπτευσης/ Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης, Δράσεις Προστασίας & Διαχείρισης, Δράσεις Πληροφόρησης Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας, Λοιπές περιβαλλοντικές δράσεις, Δράσεις εκτός ΕΠΠΕΡΑΑ, κ.λπ.).

Για το έτος 2015, εκδόθηκαν αντίστοιχα τρία ηλεκτρονικά φυλλάδια (Newsletter), ένα για κάθε τετράμηνο του έτους, τα οποία αποστάλθηκαν ηλεκτρονικά σε τοπικά και περιφερειακά ΜΜΕ, καθώς επίσης και στις υπόλοιπες επαφές του Φορέα Διαχείρισης (Οργανισμοί, Φορείς, Υπουργεία/ Υπηρεσίες, Εθελοντές, κ.λπ.).

Κοινωνική δικτύωση

Οι σελίδες κοινωνικής δικτύωσης του Φορέα Διαχείρισης στο facebook: [<https://www.facebook.com/fdparnonas>], παρακολουθήθηκαν σε καθημερινή βάση και ενημερώθηκαν με κείμενα, φωτογραφίες και βίντεο από τις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν από το Φορέα Διαχείρισης κατά το έτος 2015.

Επίσης, συνεχίστηκε η ενημέρωση των καναλιών στο YouTube [<http://www.youtube.com/channel/>] και στο vimeo [<http://vimeo.com/parnonas>] με βίντεο που αφορούσαν στις δράσεις του Φορέα Διαχείρισης κατά το 2015.

Τα βίντεο που παρήχθησαν κατά το έτος 2015, τα οποία στη συνέχεια ο Φορέας Διαχείρισης ανάρτησε στα κανάλια που διαθέτει είναι τα ακόλουθα:

1. **21/1/2015:** Εκδήλωση παρατήρησης υδρόβιων πουλιών μαζί με μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο Μουστού.
2. **5/2/2015:** Απολογισμός δράσεων του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού για το 2014.
3. **9/2/2015:** Ραδιοφωνικό μήνυμα του Φορέα Διαχείρισης.
4. **28/4/2015:** Εθελοντικός καθαρισμός στα Πελετά Αρκαδίας με αφορμή την καμπάνια Let's Do It Greece.
5. **29/4/2015:** Σήμανση περιοχής με κρίνους της θάλασσας (*Panocratium maritimum*) από τον Φορέα Διαχείρισης με αφορμή την ημέρα της Μητέρας Γης
6. **12/5/2015:** Εκδήλωση επανένταξης αποθεραπευμένων ειδών γερακιών στο φυσικό τους περιβάλλον - Γεράκι Λακωνίας.
7. **3/6/2015:** Με εξαιρετική επιτυχία η Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας.
8. **17/6/2015:** Τηλεοπτικό σποτ Φορέα Διαχείρισης Πάρνωνα Μούστου
9. **21/7/2015:** Κρόνιο Πέρασμα 2015
10. **18/8/2015:** Με επιτυχία ολοκληρώθηκαν οι εκδηλώσεις της Γιορτής του Δάσους 2015 στην Καστάνισσα Αρκαδίας.
11. **6/10/2015:** Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών 2015 με θέμα «το υπέροχο ταξίδι της μετανάστευσης» στον υγρότοπο Μουστού.
12. **27/10/2015:** Εγκαίνια Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνισσας.
13. **11/11/2015:** Τίτλος ταινίας - ντοκιμαντέρ: "Από άνοιξη χειμώνα".
14. **13/11/2015:** Τίτλος ταινίας - ντοκιμαντέρ: "Από Βορρά σε Νότο, σ' Ανατολή και Δύση".
15. **16/11/2015:** Τίτλος ταινίας - ντοκιμαντέρ: "Από την αυγή των Ιστορικών Χρόνων στο κατώφλι του 21ου αιώνα".
16. **17/11/2015:** Τίτλος ταινίας - ντοκιμαντέρ: "Από αλάτι και χιόνι".
17. **19/11/2015:** Το 4^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους στον υγρότοπο Μουστού 2015.

Αλληλογραφία

Με γνώμονα την ενίσχυση της επικοινωνίας με το κοινό για την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής και την προβολή των δράσεων του Φορέα Διαχείρισης έχει δημιουργηθεί ξεχωριστή διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (press@fdparnonas.gr) την οποία διαχειρίζεται και ελέγχει καθημερινά το προσωπικό του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας.

Συμμετοχή σε ηλεκτρονικές πλατφόρμες για πρακτική άσκηση φοιτητών

Μέσω της εγγραφής του Φορέα Διαχείρισης στον κόμβο ΑΤΛΑΣ βεβαιώθηκε ότι μπορεί να συμμετέχει πλέον στο «Σύστημα Κεντρικής Υποστήριξης της Πρακτικής Άσκησης Φοιτητών ΑΕΙ» ως Φορέας Υποδοχής. Επίσης έχει πραγματοποιηθεί η εγγραφή του φορέα στην πλατφόρμα του Πανεπιστημίου Αιγαίου ΟΠΣ. Ως φορέας υποδοχής, έχει τη δυνατότητα από την ενότητα αυτή να αναρτά τις θέσεις πρακτικής άσκησης που προσφέρει, να περιγράφει αναλυτικά τις απαιτήσεις και τις προδιαγραφές κάθε θέσης κ.λπ.

Για το 2015 ο Φορέας Διαχείρισης εισήγαγε στο σύστημα ΑΤΛΑΣ τις νέες θέσεις πρακτικής άσκησης που επιθυμούσε να διαθέσει στα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ της χώρας.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω εγγραφών ολοκληρώθηκε επιτυχώς, στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης φοιτητών, η άσκηση μίας φοιτήτριας από το Τμήμα Γεωγραφίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και για το χρονικό διάστημα από 13/07/2015 έως 12/08/2015.

Διανομή Ερωτηματολογίων

Τα ερωτηματολόγια αποτελούν το πιο διαδεδομένο εργαλείο συλλογής δεδομένων. Πολλές έρευνες και μελέτες βασίζονται στην καταγραφή πληροφοριών μέσω ερωτηματολογίων. Στο πλαίσιο του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υδροτόπου Μουστού» (ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013) δημιουργήθηκαν: α) το «Ερωτηματολόγιο επισκεπτών» και β) το «Ερωτηματολόγιο κατοίκων». Σκοπός των ερωτηματολογίων είναι η καταγραφή της γνώμης των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής, αλλά και της τοπικής κοινωνίας, αναφορικά με τη λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή, το καθεστώς προστασίας, τα προβλήματα που προκύπτουν από τα διαχειριστικά μέτρα, το ενδιαφέρον των επισκεπτών για την περιοχή, τις προσφερόμενες υπηρεσίες της, κ.ά.

Το «Ερωτηματολόγιο επισκεπτών» διανεμήθηκε στους επισκέπτες που της προστατευόμενης περιοχής και συμπληρώνονταν συνήθως μετά την ξενάγησή τους στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης ή στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Το «Ερωτηματολόγιο κατοίκων» διανεμήθηκε στο ευρύ κοινό της περιοχής, προκειμένου να συλλεχθούν πληροφορίες για το επίπεδο της γνώσης που υπάρχει στην τοπική κοινωνία για το ρόλο, τις αρμοδιότητες, τη λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης, αλλά και για τη σχέση του με τους κατοίκους της περιοχής, για τις δράσεις που υλοποιεί κλπ.

Όλα ανεξαιρέτως τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν από επισκέπτες και κατοίκους της περιοχής κατά το 2015, στο πλαίσιο εκδηλώσεων και των ξεναγήσεων που υλοποίησε ο Φορέας Διαχείρισης, ενώ συλλέχθηκαν 20 ερωτηματολόγια η επεξεργασία των οποίων θα πραγματοποιηθεί στο προσεχές μέλλον.

Η στατιστική επεξεργασία των ερωτηματολογίων, μέσω της σωστής κωδικοποίησης των πληροφοριών που αποτυπώνονται σε αυτά, πρόκειται να περιλαμβάνει πίνακες που αναφέρονται τόσο στις κλειστές ερωτήσεις όσο και στην ταξινόμηση των στοιχείων των ερωτηθέντων ανά φύλλο, ηλικία, τόπο κατοικίας, κ.α. Επίσης θα αποτυπώνονται και οι ερωτήσεις ανοικτού τύπου. Η επεξεργασία των ερωτηματολογίων θα περιλαμβάνει επίσης την καταχώρηση των πληροφοριών σε κατάλληλα σχεδιασμένη βάση δεδομένων

Βιογραφικό Φορέα Διαχείρισης

Η τακτική ενημέρωση του βιογραφικού του Φορέα Διαχείρισης για τις δράσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα είναι μία από τις πάγιες εργασίες του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης. Η διαδικασία αυτή ακολουθήθηκε και κατά το έτος 2015. Το βιογραφικό μπορεί να διανεμηθεί επικαιροποιημένο, όποτε αυτό κριθεί αναγκαίο και να αποτελέσει έναν πλήρη ενημερωτικό οδηγό για τον πολίτη σε ζητήματα σχετικά με τις έργα και δραστηριότητες περιβαλλοντικού χαρακτήρα στην προστατευόμενη περιοχή.

Ημερολόγιο Δράσεων

Το ημερολόγιο δράσεων, είναι ένα βοηθητικό αρχείο που δημιουργήθηκε για την κάλυψη των αναγκών παρακολούθησης των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του Φορέα όπου καταγράφονται οι προγραμματισμένες δραστηριότητες που χρήζουν οργάνωσης. Σκοπός του είναι η αποτελεσματική εσωτερική οργάνωση μεταξύ των στελεχών του Φορέα Διαχείρισης καθώς επίσης και ο συντονισμός των ενεργειών ενημέρωσης. Η εργασία τακτικής ενημέρωσης του ημερολογίου ακολουθήθηκε καθ' όλη της διάρκειας του 2015. Στο ημερολόγιο δράσεων έχει πρόσβαση όλο το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης.

Φωτογραφικό υλικό

Για την οργάνωση, τήρηση αλλά και διαχείριση του πλούσιου φωτογραφικού αρχείου που έχει προκύψει από την έναρξη της λειτουργίας του, ο Φορέας Διαχείρισης έχει προμηθευτεί δύο μονάδες αποθήκευσης (εξωτερικός σκληρός δίσκος). Βασικό στόχο αποτελεί η ασφαλής αρχειοθέτηση αλλά και η μελλοντική αξιοποίηση του φωτογραφικού και βιντεοσκοπικού υλικού, καθώς συνοδεύει μεταξύ άλλων, τα δελτία τύπου καθώς και εμπλουτίζει τις παρουσιάσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης που προβάλλονται στο πλαίσιο των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων που υλοποιεί ο Φορέας.

Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Το περιεχόμενο του παρόντος κειμένου αποτελεί την αποτύπωση των δράσεων και ενεργειών του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας κατά το έτος 2015, για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων και των επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής και της κοινωνίας γενικότερα. Οι δράσεις ενημέρωσης αφορούν επιγραμματικά στα παρακάτω:

- προσέλκυση και γνωριμία της τοπικής κοινωνίας αλλά και του ευρέως κοινού με την προστατευόμενη περιοχή, μέσω της διαρκούς προβολής των δράσεων του Φορέα Διαχείρισης σε αυτήν (αποστολή δελτίων τύπου, συνεντεύξεις σε τοπικά και περιφερειακά ΜΜΕ, ενημέρωση μέσω κοινωνικής δικτύωσης του Φορέα σε facebook, ενημέρωση καναλιών σε Youtube και Vimeo).
- διοργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης με αφορμή, Ημέρες με Παγκόσμιο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και τοπικές γιορτές οικισμών που βρίσκονται εντός της χωρικής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης.
- ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και του ευρέως κοινού για την αξία της προστατευόμενης περιοχής, μέσω ξεναγήσεων επισκεπτών, παραγωγής ενημερωτικών φυλλαδίων και λοιπού πληροφοριακού υλικού, κατασκευής και τοποθέτησης ενημερωτικών

πινακίδων, παραγωγής και μετάδοσης τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων, παραγωγής ταινιών κ.λπ.

- συμμετοχή των στελεχών του Φορέα Διαχείρισης σε δράσεις κατάρτισης – επιμόρφωσης.
- συμμετοχή των στελεχών του Φορέα Διαχείρισης σε συνέδρια – ημερίδες ενημερωτικού χαρακτήρα.

Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης μαθητών

Το Πρόγραμμα αποσκοπεί, στην προώθηση της γνώσης, της ευαισθητοποίησης καθώς και της άμεσης επαφής των μαθητών με τη βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής αλλά και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων πειραματισμού και διερευνητικής σκέψης με αντικείμενο το φυσικό περιβάλλον.

Τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης αξιοποίησαν πλήρως το υπάρχον υλικό του Προγράμματος Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης μαθητών, αλλά και αυτό που παρήχθη από το προσωπικό του εντός του 2015, για την ενημέρωση των σχολικών ομάδων στους χώρους των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής.

Η επικοινωνία του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας με τα σχολεία όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης γίνεται στην αρχή κάθε σχολικού έτους για τον προγραμματισμό και την οργάνωση περιβαλλοντικών επισκέψεων στην προστατευόμενη περιοχή. Προκειμένου ο Φορέας Διαχείρισης να προβεί στην υλοποίηση του προγράμματος περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης αιτήθηκε:

A. για το σχολικό έτος 2014-2015 με την υπ' αριθ. 1318/25-08-2014 επιστολή του προς το αρμόδιο τμήμα περιβαλλοντικής αγωγής υγείας και περιβαλλοντικής αγωγής της διεύθυνσης συμβουλευτικού επαγγελματικού προσανατολισμού και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας τη χορήγηση της σχετικής άδειας επίσκεψης, η οποία και εγκρίθηκε με το υπ' αριθ. 144653/Γ7/12-09-2014.

B. για το σχολικό έτος 2015-2016 με την υπ' αριθ. 1173/01-09-2015 επιστολή του προς το ανωτέρω αρμόδιο τμήμα του Υπουργείου Παιδείας, τη χορήγηση της σχετικής άδειας επίσκεψης, η οποία και εγκρίθηκε με το υπ' αριθ. 147084/Δ2/18-09-2015 έγγραφο.

Εν συνεχεία, αποστάλθηκαν επιστολές προς τους Υπευθύνους Σχολικών Δραστηριοτήτων Α'βάθμιας και Β'βάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Αρκαδίας και του Νομού Λακωνίας, προκειμένου να ενημερωθούν και να διαβιβάσουν το σχετικό ενημερωτικό σημείωμα προς όλες τις σχολικές μονάδες της αρμοδιότητάς τους, αναφορικά με: 1) τη δυνατότητα επίσκεψης περιβαλλοντικής ενημέρωσης από στελέχη του Φορέα Διαχείρισης εντός των σχολικών αιθουσών και 2) τη δυνατότητα υλοποίησης επισκέψεων των σχολείων στην προστατευόμενη περιοχή ούτως ώστε:

α) να γνωρίσουν τα αξιολογικά οικολογικά και πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής,

β) να ενημερωθούν για το ρόλο του Φορέα Διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή,

γ) να μάθουν για τις Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης, Περιοχές Προστασίας της Φύσης, περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 και τα Τοπία Φυσικού Κάλλους,

δ) να πληροφορηθούν για τα σπάνια και ενδημικά φυτά και την αξιολογή πανίδα του Πάρνωνα, καθώς επίσης τις τοποθεσίες με ιδιαίτερο ιστορικό, θρησκευτικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον.

Παρουσιάσεις σε σχολεία εντός και πλησίον της προστατευόμενης περιοχής

Κατά το έτος 2015, ακολουθήθηκε το πρόγραμμα επισκέψεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης μαθητών σε σχολικές μονάδες που βρίσκονται εντός αλλά και πλησίον της προστατευόμενης περιοχής. Περίπου **1.070** μαθητές και εκπαιδευτικοί παρακολούθησαν θεματικές παρουσιάσεις στις αίθουσες των σχολικών τους μονάδων οι οποίες παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 6) κατά ημερομηνία, Σχολείο, τίτλο παρουσίασης και αριθμό μαθητών.

ΠΙΝΑΚΑΣ6. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΣΕ ΣΧΟΛΕΙΑ ΕΤΟΥΣ 2015

Ημερομηνία	Σχολείο	Τίτλος παρουσίασης	Αριθμός μαθητών
02/03/2015	5 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	43
02/03/2015	4 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	17
02/03/2015	11 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	11
03/03/2015	8 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρίπολης	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	23
03/03/2015	1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρίπολης	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	46
04/03/2015	Νηπιαγωγείο Βερβένων	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	30
17/03/2015	Νηπιαγωγείο Δημητσάνας	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	11
17/03/2015	Δημοτικό Σχολείο Δημητσάνας	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	25
21/04/2015	2 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους	«Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια»	15
22/04/2015	Δημοτικό Σχολείο Παρ. Άστρους	«Ο κρίνος της θάλασσας ευωδιάζει στον υγρότοπο Μουστού»	40
24/04/2015	Δημοτικό Σχολείο Πελετών	«Let's do it – Πελετά»	10
28/04/2015	Γυμνάσιο Αγίου Ανδρέα	«Δράσεις επόπτευσης – φύλαξης στον Πάρνωνα»	45
07/05/2015	Δημοτικό Σχολείο Γερακίου	«Απελευθέρωση άγριων πουλιών και επανένταξή τους στο φυσικό τους περιβάλλον»	150
07/05/2015	Γυμνάσιο και Λύκειο Γερακίου	«Απελευθέρωση άγριων πουλιών και επανένταξή τους στο φυσικό τους περιβάλλον»	120
27/05/2015	1 ^ο Νηπιαγωγείο Πόρτο Χελίου	«Χελώνες ...οι απόγονοι των δεινοσαύρων»	29
27/05/2015	2 ^ο Νηπιαγωγείο Πόρτο Χελίου	«Χελώνες ...οι απόγονοι των δεινοσαύρων»	29
12/10/2015	Γυμνάσιο Τυρού	Καταφύγια Άγριας ζωής	26
15/10/2015	Δημοτικό Σχολείο Άστρους	Τάξεις Α-Β: «Οι μύθοι του Αισώπου και τα ζώα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού». Τάξεις Γ-Δ: «Ανακύκλωση στα	150

		απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!». Τάξεις Ε-Στ: «Ένας μικρός βοτανικός κήπος στον Πλάτανο Αρκαδίας».	
16/10/2015	Γυμνάσιο Τροπαίων	Τάξη Α΄: «Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!». Τάξη Β΄: «Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!».	34
16/10/2015	Γυμνάσιο Τροπαίων	Τάξη Γ΄: «Προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού και Φ.Δ.».	18
03/11/2015	2 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους	«Χελώνες ... οι απόγονοι των δεινοσαύρων»	5
24/11/2015	4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους	«Οι μύθοι του Αισώπου και τα ζώα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»	27
25/11/2015	9 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης	«Οι μύθοι του Αισώπου και τα ζώα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»	17
30/11/2015	3 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης	«Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!».	40
03/12/2015	4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους (τάξη Δ΄)	«Η Αξία του Νερού».	27
03/12/2015	4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους (τάξη Δ΄)	«Υγρότοποι, Λειτουργίες, Αξίες, Απειλές».	27
11/12/2015	Δημοτικό Σχολείο Παρ. Άστρους	«Παγκόσμια Ημέρα Βουνού-Όρος Πάρνωνα»	55
Σύνολο			1.070

Ξεναγήσεις μαθητών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής

Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα για την προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες του Φορέα Διαχείρισης. Για τον λόγο αυτό πραγματοποιήθηκαν ξεναγήσεις σχολείων, τόσο στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, όσο και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων περιβαλλοντικής ενημέρωσης των σχολείων - παράλληλα με την επίσκεψη των μαθητών στα κέντρα πληροφόρησης - υλοποιήθηκαν σε αρκετές περιπτώσεις εκπαιδευτικές δραστηριότητες στη φύση, όπως περιήγηση μικρής διάρκειας σε επιλεγμένα πεζοπορικά μονοπάτια καθώς επίσης και παρατήρηση-αναγνώριση άγριας ορνιθοπανίδας.

Ο αριθμός των μαθητών και των συνοδών εκπαιδευτικών που ξεναγήθηκαν, κατά τη διάρκεια του έτους 2015 στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης ή/και που ενημερώθηκαν και περιηγήθηκαν εντός της προστατευόμενης περιοχής, ήταν περίπου **1.891 άτομα**. Σε κάθε ένα από τα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, υπάρχουν εκθέσεις ερμηνείας περιβάλλοντος, όπου οι μαθητές ενημερώθηκαν από τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης για το ρόλο και τις αρμοδιότητές του, την πλούσια πανίδα, χλωρίδα και τους σημαντικούς τύπους οικοτόπων της προστατευόμενης περιοχής,

καθώς και για το καθεστώς προστασίας της περιοχής το οποίο είναι απαραίτητο για την ορθολογική διαχείρισή της.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους: Οι επισκέπτες μαθητές και οι συνοδοί εκπαιδευτικοί ενημερώθηκαν για τον υγρότοπο Μουστού, ο οποίος αποτελεί τον μεγαλύτερο σε μέγεθος, αλλά και πιο αξιόλογο υγρότοπο στην ανατολική πλευρά της Πελοποννήσου και για τον σημαντικό ρόλο, την αξία και τις λειτουργίες του αναφορικά με τη χρήση του ως σταθμό ξεκούρασης και ανεφοδιασμού των πουλιών κατά τις μεταναστεύσεις. Επίσης, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να μεταβούν στον υγρότοπο του Μουστού και να αναγνωρίσουν τα είδη της άγριας ορνιθοπανίδας με τη βοήθεια και την καθοδήγηση του εξειδικευμένου προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης, τη χρήση έντυπων οδηγιών παρατήρησης πουλιών και κατάλληλου εξοπλισμού παρακολούθησης (κιάλια, τηλεσκόπια). Η ξενάγηση, εφόσον οι καιρικές συνθήκες το επέτρεπαν, συνδυαζόταν με πεζοπορία σε πεζοπορικό μονοπάτι που εφάπτεται του υγροτόπου Μουστού.

Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου: Οι επισκέπτες μαθητές και οι συνοδοί εκπαιδευτικοί ενημερώθηκαν για τη μεγάλη οικολογική και επιστημονική αξία του δάσους με Δρυπώδη άρκευθο στην περιοχή της μονής Μαλεβής πλησίον του Αγίου Πέτρου Αρκαδίας, όπου μία έκταση 740 στρ. σύμφωνα με το ΦΕΚ 121Δ/1980 έχει κηρυχθεί «Διατηρητέο μνημείο της φύσης». Οι μαθητές γνώρισαν μέσα από την ξενάγηση τα σπάνια και ενδημικά φυτά του Πάρνωνα, τους οικοτόπους και την προστατευόμενη πανίδα της περιοχής, καθώς και τους ενδιαφέροντες γεωλογικούς σχηματισμούς που είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της περιοχής. Η ξενάγηση, εφόσον οι καιρικές συνθήκες το επέτρεπαν, συνδυαζόταν με περιήγηση στο πεζοπορικό μονοπάτι που βρίσκεται μέσα στο δάσος με Δρυπώδη άρκευθο ή δενδρόκεδρο πλησίον της μονής Μαλεβής.

Κέντρο περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας: Οι επισκέπτες μαθητές και οι συνοδοί εκπαιδευτικοί ενημερώθηκαν για την προστατευόμενη περιοχή με έμφαση στη μακρόχρονη παρουσία του ανθρώπου στον Πάρνωνα, για τα φυσικά μνημεία της περιοχής, για την αρχιτεκτονική της Καστάνιτσας και τα κυριότερα αξιοθέατα της, την καλή προσαρμογή του στις τοπικές συνθήκες, την επίδρασή του στα φυτά και τα ζώα, καθώς την ανάγκη διατήρησης της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς του Πάρνωνα. Επίσης, περιηγήθηκαν στην Έκθεση Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο υπόγειο χώρο του Κέντρου, η οποία εγκαινιάστηκε στις 25 Οκτωβρίου 2015 και πληροφορήθηκαν για βασικές οικολογικές και βιολογικές έννοιες και στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής. Η ξενάγηση, εφόσον οι καιρικές συνθήκες το επέτρεπαν, συνδυαζόταν με μια βόλτα μέσα στον οικισμό της Καστάνιτσας που έχει χαρακτηριστεί ως Τοπίο Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους και από το 1967 έχει ανακηρυχτεί Παραδοσιακός – Διατηρητέος Οικισμός με ιδιαίτερη φυσική και αρχιτεκτονική ομορφιά, στην εκκλησία της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, στα ερείπια του Βυζαντινού Πύργου που βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του χωριού με πανοραμική θέα, αλλά και με περιήγηση σε μονοπάτια που διασχίζουν το περίφημο, από άποψη φυσικής ομορφιάς, καστανόδασος.

Οι επισκέψεις – ξεναγήσεις πραγματοποιήθηκαν χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση των επισκεπτών και διαμορφώθηκαν ανάλογα με τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα της ομάδας. Περιελάμβαναν μία ή περισσότερες από τις κάτωθι δραστηριότητες:

Α. Ξενάγηση στα κέντρα πληροφόρησης, στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους με εκθεματικές επιφάνειες και ενημερωτικό υλικό, για μια συνολική παρουσίαση της προστατευόμενης περιοχής.

Β. θεματικές παρουσιάσεις για την προβολή της προστατευόμενης περιοχής με έμφαση στους κύριους τύπους οικοτόπων, στα προστατευόμενα είδη χλωρίδας και πανίδας με συγκεκριμένες αναφορές στο τσακάλι, στη βίδα, ή στα σπάνια, ενδημικά φυτά του Πάρνωνα, αλλά και σε θέματα του ευρύτερου φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος της προστατευόμενης περιοχής.

Γ. περιήγηση στην προστατευόμενη περιοχή, σε ειδικά επιλεγμένες διαδρομές, για γνωριμία με τους 20 τύπους οικοτόπων, μερικοί από τους οποίους είναι μοναδικοί, όπως η περιοχή του δάσους με Δρυώδη άρκευθο γύρω από την μονή Μαλεβής στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας, που έχει κηρυχθεί από το 1980 «Διατηρητέο μνημείο της φύσης», ή είναι ιδιαίτερα αξιόλογοι για τον ελλαδικό και τον ευρωπαϊκό χώρο, όπως οι παράκτιοι υγρότοποι με προεξάρχουσα τη λιμνοθάλασσα Μουστού, οι εκτεταμένοι καστανώνες και τα δάση της μαύρης πεύκης.

Δ. εκπαιδευτικές δραστηριότητες που στόχευαν στη γνωριμία με τη φύση, όπως πεζοπορίες σε μονοπάτια της προστατευόμενης περιοχής και παρατήρηση - αναγνώριση ειδών της ορνιθοπανίδας στον υγρότοπο του Μουστού.

Επιπλέον, για χρήση στην τάξη και για την προετοιμασία των μαθητών πριν την επίσκεψη στην προστατευόμενη περιοχή, υπήρχε η δυνατότητα να αποσταλεί πληροφοριακό υλικό από τη βιβλιοθήκη του Φορέα Διαχείρισης (σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή) για τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό, καθώς και δραστηριότητες σε φύλλα εργασίας για τους μαθητές (Δημοτικού & Γυμνασίου).

Οι ξεναγήσεις ολοκληρώνονταν με εποικοδομητική συζήτηση μεταξύ των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των ξεναγών σχετικά για την προστατευόμενη περιοχή.

Συνοπτικά, οι επισκέψεις στην προστατευόμενη περιοχή των σχολικών ομάδων κατά το έτος 2015 περιγράφονται στον παρακάτω Πίνακα (πίνακας 7) κατά ημερομηνία, Σχολείο, θέση ξεναγής και αριθμό ξεναγησθέντων μαθητών.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ – ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΕΤΟΥΣ 2015

Ημερομηνία	Σχολείο (τάξεις)	Θέση ξεναγής	Αριθμός ξεναγησθέντων μαθητών
6/2/2015	4 ^ο Δημοτικό Σχολείου Ναυπλίου	Υγρότοπος Μουστού	105
		ΚΠΕ Άστρους	105
20/2/2015	Γ' τάξη Γενικού Λυκείου Άστρους	ΚΠΕ Άστρους	55
26/2/2015	Δημοτικό Σχολείο Παρ. Άστρους	Υγρότοπος Μουστού	55
		ΚΠΕ Άστρους	55
5/3/2015	Δημοτικό Σχολείο Εξαμιλίων Κορίνθου	ΚΠΕ Καστάνισσας	35
13/3/2015	Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους	ΚΠΕ Καστάνισσας	53
19/3/2015	6 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους	Υγρότοπος Μουστού	35
		ΚΠΕ Άστρους	35
21/3/2015	2 ^ο Γυμνάσιο Γλυφάδας	Υγρότοπος Μουστού	55
		ΚΠΕ Άστρους	55
22/3/2015	2 ^ο Γυμνάσιο Γλυφάδας	Δάσος Μαλεβής	55
22/3/2015	4 ^ο Γυμνάσιο Κορίνθου	Υγρότοπος Μουστού	39
		Δάσος Μαλεβής	39
		ΚΠΕ Αγίου Πέτρου	39
26/3/2015	Γυμν. & Λύκειο Λαμπείας & Γυμν. Πανόπουλου	Υγρότοπος Μουστού	49

		ΚΠΕ Άστρους	49
22/4/2015	1 ^ο Νηπιαγωγείο Άστρους	ΚΠΕ Άστρους	19
29/4/2015	Δημοτικό Σχολείο Τυρού	ΚΠΕ Καστάνιτσας	71
30/4/2015	6 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους	Υγρότοπος Μουστού	50
		ΚΠΕ Άστρους	50
14/5/2015	Δημοτικό Σχολείο Καρυών	Υγρότοπος Μουστού	20
26/5/2015	Δημοτικό Σχολείο Λεωνιδίου	Υγρότοπος Μουστού	30
		ΚΠΕ Άστρους	30
13/10/2015	9 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης και συνοδοί	Δάσος Μαλεβής	32
20/10/2015	Δημοτικό Σχολείο Αγίας Τριάδας Αργολίδας	Υγρότοπος Μουστού	70
		ΚΠΕ Άστρους	70
18/11/2015	4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους (Δ' τάξη)	ΚΠΕ Άστρους	52
		ΚΠΕ Άστρους	52
19/11/2015	5 ^ο Δημοτικό Σχολείο Άργους (Β' τάξη)	Υγρότοπος Μουστού	46
		ΚΠΕ Άστρους	46
20/11/2015	7 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σπάρτης	ΚΠΕ Καστάνιτσας	100
26/11/2015	3 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρίπολης	Υγρότοπος Μουστού	80
		ΚΠΕ Άστρους	80
2/12/2015	Δημοτικό Σχολείο και Νηπιαγωγείο Δολιανών	Υγρότοπος Μουστού	40
		ΚΠΕ Άστρους	40
ΣΥΝΟΛΟ			1.891

Ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών

Στα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης του Φορέα Διαχείρισης (Άστρους, Άγιου Πέτρου και Καστάνιτσας Αρκαδίας) υλοποιούνται προγράμματα ξεναγήσης και είναι επισκέψιμα εργάσιμες ημέρες, αλλά και σαββατοκύριακα και αργίες κατόπιν ραντεβού, για απλές επισκέψεις ή επισκέψεις ομάδων. Οι επισκέψεις πραγματοποιούνται χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση και διαμορφώνονται ανάλογα με τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα των ομάδων.

Για την καταγραφή των επισκεπτών τηρείται ειδικό ηλεκτρονικό αρχείο (βιβλίο επισκεπτών) σε κάθε Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης. Τα κέντρα κατά τη διάρκεια του έτους 2015 δέχθηκαν συνολικά περίπου **3.855 επισκέπτες** (μεμονωμένους και ομάδες) οι οποίοι ξεναγήθηκαν στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους τους.

Πέραν των μεμονωμένων επισκεπτών και των μαθητών, παρακάτω παρουσιάζονται οι προγραμματισμένες επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν από ομάδες εντός της προστατευόμενης περιοχής κατά τη διάρκεια του έτους και αφορούσαν α) ξεναγήσεις στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, β) περιήγηση στην προστατευόμενη περιοχή, ή γ) ξεναγήση σε Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στη συνέχεια επίσκεψη στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής για παρατήρηση και γνωριμία με τη φύση.

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 8) αποτυπώνονται συνοπτικά οι οργανωμένες ξεναγήσεις των ομάδων επισκεπτών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στο πεδίο της Προστατευόμενης Περιοχής κατά το έτος 2015, κατά ημερομηνία, ομάδα επισκεπτών, θέση ξεναγήσης και αριθμό ξεναγησθέντων επισκεπτών:

ΠΙΝΑΚΑΣ 8. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ – ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ ΕΤΟΥΣ 2015

Ημερομηνία	Ομάδα επισκεπτών	Θέση ξεναγήσης	Αριθμός ξεναγησθέντων
------------	------------------	----------------	-----------------------

			ΕΠΙΣΚΕΠΤΩΝ
18/1/2015	Επισκέπτες - ορνιθοπαρατηρητές	Υγρότοπος Μουστού	50
23/2/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Καστάνισας	2
15/3/2015	Ομάδα επισκεπτών Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας	Υγρότοπος Μουστού	80
		ΚΠΕ Άστρους	80
16/3/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Άστρους	2
11/4/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Καστάνισας	10
2/5/2015	Φυσιολατρική Ομάδα Ερμιονίδος	ΚΠΕ Αγίου Πέτρου	15
		Δάσος Μαλεβής	15
3/5/2015	Εκδρομικά λεωφορεία και μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Καστάνισας	81
24/5/2015	Σύλλογος Γονέων-Κηδεμόνων 3 ^{ου} Δημοτικού Ναυπλίου	ΚΠΕ Αγίου Πέτρου	150
		Δάσος Μαλεβής	150
5/5/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Άστρους	1
31/5/2015	Σύλλογος Γονέων-Κηδεμόνων 2 ^{ου} Δημοτικού Άργους	Δάσος Μαλεβής	50
		ΚΠΕ Αγίου Πέτρου	50
11/6/2015	Εκπρόσωποι ΜΚΟ (ΑΡΧΕΛΩΝ)	ΚΠΕ Άστρους	2
14/6/2015	Ομάδα δημοσιογράφων	Υγρότοπος Μουστού	15
21/6/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Καστάνισας	4
2/7/2015	Ομάδα δημοσιογράφων	Υγρότοπος Μουστού	3
5-15/8/2015	Επισκέπτες «Γιορτής του Δάσους»	ΚΠΕ Καστάνισας	67
27/8/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Άστρους	1
1/9/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Άστρους	2
7/9/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Άστρους	1
4/10/2015	Επισκέπτες «Πανευρωπαϊκής Γιορτής Πουλίων»	Υγρότοπος Μουστού	80
19/10/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Καστάνισας	2
25/10/2015	Εγκαίνια Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων	ΚΠΕ Καστάνισας	120
27/10/2015	Ομάδα επισκεπτών από την Αργολίδα	Υγρότοπος Μουστού	18
31/10/2015	Επισκέπτες «Γιορτής Κάστανου»	ΚΠΕ Καστάνισας	2.500
7/11/2015	Ομάδα επισκεπτών Εκδρομικού Ορειβατικού, Αθλητικού Συλλόγου Νίκαιας Ο ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΗΣ	Υγρότοπος Μουστού	50
14/11/2015	Ομάδα φοιτητών από το Πανεπιστήμιο Πάτρας	Υγρότοπος Μουστού	100
		ΚΠΕ Άστρους	100
19/11/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Άστρους	2
13/12/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Καστάνισας	12
26/12/2015	Μεμονωμένοι επισκέπτες	ΚΠΕ Καστάνισας	40
ΣΥΝΟΛΟ			3.855

Ακολουθεί μία σύντομη αναφορά στις σημαντικότερες οργανωμένες ξεναγήσεις ομάδων επισκεπτών στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης και στο πεδίο της Προστατευόμενης Περιοχής κατά το έτος 2015:

1. Ενημέρωση επισκεπτών στο πλαίσιο της εκδήλωσης παρατήρησης υδρόβιων πουλιών στον υγρότοπο Μουστού, την Κυριακή 18 Ιανουαρίου 2015.

Στις 18 Ιανουαρίου 2015 διοργανώθηκε εκδήλωση παρατήρησης και αναγνώρισης υδρόβιων πουλιών στον υγρότοπο του Μουστού. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης, μέλη του προσωπικού καθοδήγησαν τους επισκέπτες στην παρατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και διέθεσαν για το σκοπό αυτό ειδικό εξοπλισμό παρατήρησης για την εύκολη και γρήγορη αναγνώριση πουλιών στο φυσικό τους περιβάλλον. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης πραγματοποιήθηκαν και περιβαλλοντικές δραστηριότητες για τα παιδιά (χειροτεχνία, κατασκευές και ζωγραφική).

2. Ομάδα της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας στον υγρότοπο Μουστού και στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους, την Κυριακή 15 Μαρτίου 2015.

Ημερήσια εξόρμηση παρατήρησης πουλιών στην περιοχή της λιμνοθάλασσας Μουστού και της Νέας Κίου, διοργάνωσε η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία στις 15 Μαρτίου 2015, με τη συμμετοχή 80 περίπου μελών, φίλων και υποστηρικτών της. Οι επισκέπτες κατέφτασαν το πρωί της Κυριακής, στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους όπου μετά από μια σύντομη περιήγηση στην Αίθουσα Ερμηνείας Περιβάλλοντος, παρακολούθησαν τη θεματική παρουσίαση με τίτλο «Η πολύτιμη φυσική κληρονομιά του υγροτόπου Μουστού». Οι επισκέπτες κατόπιν μετέβησαν στη λιμνοθάλασσα Μουστού, όπου συνεχίστηκε η ξενάγησή τους από τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης με τη βοήθεια του ειδικού εξοπλισμού παρακολούθησης (κιάλια και τηλεσκόπια) και των πινακίδων ερμηνείας περιβάλλοντος. Στη συνέχεια πεζοπόρησαν στον υγρότοπο, προκειμένου να μνηθούν στην αναγνώριση των υδρόβιων και παρυδάτιων πουλιών που βρίσκονται στο Μουστό κατά την τρέχουσα περίοδο, γνωρίζοντας έτσι από κοντά ορισμένα από τα χαρακτηριστικά είδη ορνιθοπανίδας παράκτιων υγροτόπων.

3. Η Φυσιολατρική Ομάδα Ερμιόνης στην προστατευόμενη περιοχή του δάσους με δενδρόκεδρο στη μονή Μαλεβής και στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου, το Σάββατο 2 Μαΐου 2015.

Δεκαπέντε περίπου μέλη της Φυσιολατρικής Ομάδας Ερμιονίδος επισκέφθηκαν το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου, όπου και ξεναγήθηκαν από τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης. Οι επισκέπτες πεζοπόροι ενημερώθηκαν γενικώς για την περιοχή η οποία έχει χαρακτηριστεί από το 1980 και ως «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης», αλλά και έμαθαν μεταξύ άλλων, για τα διάφορα είδη οικοτόπων που απαντώνται στο Δασικό Σύμπλεγμα Πάρνωννα, το οποίο αποτελείται κυρίως από ψηλά δάση κεφαλληνιακής ελάτης (*Abies cephalonica*) και μαύρης πεύκης (*Pinus nigra*), με συνυπάρχοντα τα δάση δρυός [*Quercus conferta* (*frainetto*)], τα δάση με άρκευθους (*Juniperus drupacea*), τα δάση με πλάτανο (*Platanus orientalis*) και τα δάση καστανιάς (*Castanea sativa*). Η επίσκεψη πλαισιώθηκε με εποικοδομητικό διάλογο με τα μέλη της Φυσιολατρικής Ομάδας και τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης, ενώ στο τέλος μοιράστηκαν ενημερωτικά φυλλάδια, χάρτες και αναμνηστικά του Φορέα Διαχείρισης για την προστατευόμενη περιοχή. Στη συνέχεια η ομάδα πραγματοποίησε συνοδεία των μελών του προσωπικού του Φορέα τρίωρη πεζοπορία στο μονοπάτι της περιοχής Απόλυτης Προστασίας της Φύσης της «Συστάδας δενδρόκεδρου (*Juniperus drupacea*) Μονής Μαλεβής» σε συνδυασμό με τις πληροφορίες που έλαβαν από τις, επί του πεζοπορικού μονοπατιού, τοποθετημένες πινακίδες ερμηνείας περιβάλλοντος. Παράλληλα, την ίδια μέρα, ολιγομελής ομάδα των πεζοπόρων ακολούθησε το μονοπάτι E4 που καταλήγει στην κορυφή του όρους Πάρνωννα (Μεγάλη Τούρλα 1.935μ.).

4. Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του 3^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ναυπλίου στην προστατευόμενη περιοχή δάσους δενδρόκεδρου και στο ΚΠΕ Αγίου Πέτρου, στις 24 Μαΐου 2015.

Εκατόν πενήντα περίπου άτομα από τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του 3^{ου} Δημοτικού Σχολείου Ναυπλίου επισκέφθηκαν την προστατευόμενη περιοχή του δάσους δενδρόκεδρου. Ο περίπατος στο πεζοπορικό μονοπάτι στη Συστάδα Δενδρόκεδρου πλησίον της Μονής Μαλεβής, περιελάμβανε μικρής έκτασης ενημέρωση για τη μοναδικότητα του δάσους και για τον χαρακτηρισμό της περιοχής από το 1980 και ως «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης». Με την ολοκλήρωση της πεζοπορικής διαδρομής οι επισκέπτες επισκέφθηκαν το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου, όπου παράλληλα με την ξενάγηση τους στον χώρο του Κέντρου, παρακολούθησαν παρουσίαση με θέμα «*Προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού – Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού*» και έλαβαν ενημερωτικά φυλλάδια για την προστατευόμενη περιοχή.

5. Ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους στην προστατευόμενη περιοχή δάσους δενδρόκεδρου και στο ΚΠΕ Αγίου Πέτρου, στις 31 Μαΐου 2015.

Πενήντα περίπου άτομα από τον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Άργους, επισκέφθηκαν το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου, όπου τους έγινε παρουσίαση της προστατευόμενης περιοχής παράλληλα με την ξενάγησή τους στον χώρο του Κέντρου. Στη συνέχεια η ομάδα οδηγήθηκε στο πεζοπορικό μονοπάτι της προστατευόμενης περιοχής, στη Συστάδα Δενδρόκεδρου πλησίον της Μονής Μαλεβής.

6. Ομάδα δημοσιογράφων από την Αθήνα στον υγρότοπο Μουστού, στις 14 Ιουλίου 2015.

Δεκαπέντε περίπου δημοσιογράφοι, εκπρόσωποι του Αθηναϊκού τύπου και ΜΜΕ εθνικής εμβέλειας επισκέφθηκαν την προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού. Οι επισκέπτες δημοσιογράφοι ξεναγήθηκαν από τον Πρόεδρο του ΔΣ και δύο στελέχη του Φορέα Διαχείρισης, περιηγήθηκαν στην υγροτοπική περιοχή και έλαβαν έντυπο ενημερωτικό υλικό του Φορέα με περειαίρω πληροφορίες. Η επίσκεψη-ξενάγηση διοργανώθηκε σε συνεργασία με το Δήμο Βόρειας Κυνουρίας στο πλαίσιο του προγράμματος τουριστικής προβολής του Δήμου εν όψει της θερινής περιόδου.

7. Περιβαλλοντική ενημέρωση επισκεπτών στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Γιορτής του Δάσους 2015 στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.

Κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων της Γιορτής του Δάσους στην Καστάνιτσα που διήρκησαν από τις 5 έως τις 15 Αυγούστου 2015, το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης υποδέχθηκε πολλούς επισκέπτες της προστατευόμενης περιοχής στους χώρους του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, όπου είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για τη σημαντική βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής, τα φυσικά μνημεία, τη διαχρονική συνύπαρξη του ανθρώπου με τη φύση, την αρχιτεκτονική του χωριού και τα αξιοθέατά του, ενώ επίσης μοιράστηκαν σε όλους τους επισκέπτες, ενημερωτικά φυλλάδια και χάρτες του Φορέα Διαχείρισης.

8. Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλιών 2015 (Euro Birdwatch 2015) στον υγρότοπο Μουστού στις 4 Οκτωβρίου 2015.

Διοργανώθηκε στον υγρότοπο Μουστού, με ελεύθερη συμμετοχή του κοινού και σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, εκδήλωση που περιελάμβανε εξόρμηση για παρατήρηση και την αναγνώριση ειδών πουλιών, ενημέρωση του κοινού για τη μετανάστευση, καθώς και εργαστήρι χειροτεχνίας για τα παιδιά. Η εκδήλωση είχε ως θέμα «το υπέροχο ταξίδι της μετανάστευσης» και τελούσε υπό τον συντονισμό της Birdlife International η οποία αφιερώνει τη δράση της στα πουλιά και το περιβάλλον. Τη φετινή χρονιά, η εκδήλωση για τον εορτασμό της Γιορτής των Πουλιών συνέπεσε με την Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων, ημέρα δράσης για τα δικαιώματα και την ευζωία όλων των ζώων.

9. Ενημέρωση επισκεπτών στο πλαίσιο των Εγκαίνίων της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, στις 25 Οκτωβρίου 2015.

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα και παρουσία πολλών κατοίκων και επισκεπτών τελέστηκαν τα εγκαίνια της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας. Δεκάδες επισκέπτες την ημέρα εκείνη είχαν την ευκαιρία να περιηγηθούν και να ξεναγηθούν στους χώρους του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας αλλά και στον νέο χώρο της Έκθεσης με τα παραδοσιακά επαγγέλματα της περιοχής.

10. Ομάδα επισκεπτών από την Αργολίδα στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού στις 27 Οκτωβρίου 2015.

Οι επισκέπτες από την Αργολίδα ξεναγήθηκαν στο Μουστό και ενημερώθηκαν γενικώς για την περιοχή η οποία αποτελεί Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης. Με την καθοδήγηση τριών στελεχών του Φορέα Διαχείρισης οι επισκέπτες ενημερώθηκαν αντλώντας παράλληλα πληροφορίες και από τις πινακίδες ερμηνείας περιβάλλοντος που βρίσκονται τοποθετημένες στο πανοραμικό σημείο της λιμνοθάλασσας. Με τη βοήθεια του ειδικού εξοπλισμού παρακολούθησης (κιάλια, τηλεσκόπιο) και των βοηθημάτων αναγνώρισης (έντυποι οδηγοί και φωτογραφίες) γνώρισαν από κοντά ορισμένα από τα χαρακτηριστικά είδη της ορνιθοπανίδας που φιλοξενούνται κατά την τρέχουσα περίοδο στην περιοχή του υγροτόπου. Στο τέλος της επίσκεψης μοιράστηκαν ενημερωτικά φυλλάδια, χάρτες και αναμνηστικά του Φορέα Διαχείρισης για την προστατευόμενη περιοχή.

11. Δράσεις του Φορέα Διαχείρισης στη 32^η Γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας στις 31 Οκτωβρίου 2015.

Χιλιάδες επισκέπτες κατέκλυσαν για άλλη μια χρονιά τον Πάρνωνα στις 31 Οκτωβρίου 2015 με αφορμή τη Γιορτή του Καστάνου που πραγματοποιήθηκε στην Καστάνιτσα Αρκαδίας. Παρά τον άστατο καιρό, το αρχαιότερο Τσακωνχώρι του Πάρνωνα αποτέλεσε πόλο έλξης για πολλούς επισκέπτες από διάφορα μέρη της Ελλάδας. Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης υποδέχθηκε και ξενάγησε εκατοντάδες επισκέπτες στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, όπου είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για τη σημαντική βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής, τα φυσικά μνημεία, τη διαχρονική συνύπαρξη του ανθρώπου με τη φύση, για την Τσακωνική διάλεκτο και την αρχιτεκτονική της Καστάνιτσας. Από ξεναγό του Φορέα Διαχείρισης έγινε προβολή παρουσίασης για τον παραδοσιακό οικισμό της Καστάνιτσας και τα αξιοθέατά του, ενώ παράλληλα, στους χώρους του Κέντρου καθ' όλη την διάρκεια της γιορτής, προβάλλονταν ντοκιμαντέρ του Φορέα Διαχείρισης για την οικολογική και ιστορική-πολιτισμική αξία της περιοχής,

αλλά και τις δράσεις που υλοποιεί στην προστατευόμενη περιοχή. Επίσης, οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να περιηγηθούν στη νέα Έκθεση Παραδοσιακών Επαγγελμάτων, στο υπόγειο χώρο του Κέντρου, η οποία εγκαινιάστηκε στις 25 Οκτωβρίου 2015.

12. Ξενάγηση του Εκδρομικού-Ορειβατικού, Αθλητικού Συλλόγου Νίκαιας «Ο ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΗΣ», στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού στις 7 Νοεμβρίου 2015.

Ομάδα πενήντα περίπου ατόμων από τον Ορειβατικό Σύλλογο «Φυσιολάτρης» επισκέφθηκε στις 7 Νοεμβρίου 2015 την προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού. Στο τέλος της ξενάγησης μοιράστηκαν ενημερωτικά φυλλάδια και χάρτες του Φορέα Διαχείρισης για την προστατευόμενη περιοχή, ενώ οι επισκέπτες πεζοπόρησαν στην ευρύτερη περιοχή του υγροτόπου.

13. Ξενάγηση ομάδας φοιτητών από το Πανεπιστήμιο της Πάτρας στην προστατευόμενη περιοχή Πάρνωνα-Μουστού στις 14 Νοεμβρίου 2015.

Φοιτητές από το 4^ο έτος του Τμήματος Βιολογίας του Πανεπιστημίου Πάτρας, συνοδευόμενοι από έξι καθηγητές τους, επισκέφτηκαν και ξεναγήθηκαν στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και στη λιμνοθάλασσα Μουστού. Επίσης, επισκέφτηκαν και τη συστάδα δενδρόκεδρου (*Juniperus drupacea*) Μονής Μαλεβής. Σημειώνεται ότι πρόκειται για την 3^η χρονιά που επισκέπτεται την περιοχή το συγκεκριμένο Τμήμα του Πανεπιστημίου. Στην αρχή της ημέρας, οι φοιτητές, παρακολούθησαν τις θεματικές παρουσιάσεις: «Φορέας Διαχείρισης και προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστού» και «Η παρακολούθηση της βιοποικιλότητας στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» από στελέχη του Φορέα, μετά από μια σύντομη περιήγηση στην αίθουσα ερμηνείας περιβάλλοντος του Κέντρου. Η επίσκεψη των φοιτητών βιολογίας πλαισιώθηκε, καθ' όλη τη διάρκειά της, με διεξοδική συζήτηση γύρω από θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του ΦΔ καθώς και για τις δυνατότητες που προσφέρει η περιοχή σε επίπεδο επιστημονικής έρευνας.

Εκδηλώσεις – δράσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης

Ο Φορέας Διαχείρισης κατά την διάρκεια του έτους 2015 οργάνωσε ή και συμμετείχε σε διάφορες περιβαλλοντικές εκδηλώσεις και δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, οι οποίες παρουσιάζονται αναλυτικότερα παρακάτω:

1. Εκδήλωση παρατήρησης υδρόβιων πουλιών μαζί με τις μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο Μουστού

Διοργανώθηκε από τον Φορέα Διαχείρισης εκδήλωση παρατήρησης και αναγνώρισης υδρόβιων πουλιών στον υγρότοπο του Μουστού. Στο πλαίσιο της εκδήλωσης, μέλη του προσωπικού καθοδήγησαν τους επισκέπτες στην παρατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας και διέθεσαν για το σκοπό αυτό ειδικό εξοπλισμό παρατήρησης, όπως κιάλια, τηλεσκόπια και έντυπους οδηγούς αναγνώρισης, για την εύκολη και γρήγορη αναγνώριση πουλιών στο φυσικό τους περιβάλλον. Πραγματοποιήθηκαν και περιβαλλοντικές δραστηριότητες

για τα παιδιά όπως χειροτεχνία, κατασκευές και ζωγραφική. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν οι Μεσοχειμωνιάτικες Καταμετρήσεις Υδροβίων Πουλίων (ΜΕΚΥΠ) που διοργανώνονται παγκοσμίως από τη Wetlands International και ειδικότερα στην Ελλάδα, υπό το συντονισμό της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας. Μέλη του

προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης σε συνεργασία με την ομάδα έργου της δράσης «Καταγραφή και παρακολούθηση ειδών πτηνών» κατέγραψαν την ίδια ημέρα τους πληθυσμούς των ειδών πτηνών στο υγροτοπικό σύμπλεγμα Μουστού (λιμνοθάλασσα Μουστού, υγρότοπο Χερωνησίου, εκβολές ποταμών Τάνου και Βρασιάτη, υγρότοπο περιοχής Ατσίγγανου και έλος Κάτω Βερβένων). Η πολύτιμη βιοποικιλότητα του υγροτόπου αναδείχθηκε για άλλη μια φορά από τον αριθμό και τους πληθυσμούς των υδροβίων και παρυδάτιων πουλιών, αλλά και ειδών που έχουν σχέση με τους υγροτόπους, όπως τα αρπακτικά και τα θαλασσοπούλια που καταγράφηκαν σε αυτόν.

2. Εορτασμός της Παγκόσμιας Ημέρας Δασοπονίας με ξεναγήσεις σχολείων στην προστατευόμενη περιοχή.

οικονομία και στο περιβάλλον.

Γιορτάστηκε η Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας από τον Φορέα Διαχείρισης με οργανωμένες επισκέψεις Σχολείων στην προστατευόμενη περιοχή και θεματικές παρουσιάσεις στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης που λειτουργεί. Στις 19, 21 & 22 Μαρτίου περιηγήθηκαν στην προστατευόμενη περιοχή περίπου 185 μαθητές από τα, 6ο Δημοτικό Σχολείο Άργους, 2ο Γυμνάσιο Γλυφάδας και 4ο Γυμνάσιο Κορίνθου προκειμένου να ενημερωθούν μεταξύ άλλων για το δασικό οικοσύστημα του Πάρνωνα και το διαχρονικό του ρόλο στην τοπική κοινωνία, στην

3. Κατασκευή χελιδονοφωλιών στο πλαίσιο της εκδήλωσης «Χελιδονίσματα» από μαθητές Α΄ βάθμιας εκπαίδευσης.

Ο Φορέας Διαχείρισης ολοκλήρωσε με επιτυχία, για 2η συνεχόμενη χρονιά, την κατασκευή χελιδονοφωλιών στο πλαίσιο της δράσης «Χελιδονίσματα 2015» υπό το συντονισμό της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας και σε συνεργασία με την Υπεύθυνη Σχολικών Δραστηριοτήτων της Δ/σης Α/θμιας Εκπ/σης Νομού Αρκαδίας. Το πρόγραμμα περιλάμβανε εντός της Άνοιξης, και συγκεκριμένα στις 2 έως 4, 17 & 30 Μαρτίου και 21 και 22 Απριλίου 2015, επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης από τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης σε Δημοτικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία εντός και πλησίον της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Πιο συγκεκριμένα, η δράση πραγματοποιήθηκε σε τρία Δημοτικά Σχολεία (1ο και 8ο Δημοτικό Σχολείο Τρίπολης και Δημοτικό Σχολείο Δημητσάνας) και επτά Νηπιαγωγεία (4ο, 5ο, 11ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης, 1ο & 2ο Νηπιαγωγείο Άστρους, Νηπιαγωγείο Βερβένων και Νηπιαγωγείο Δημητσάνας) ανεβάζοντας το συνολικό αριθμό των μικρών μαθητών και νηπίων που συμμετείχαν στους 260! Όλα τα υλικά της εκδήλωσης (πηλός, χάρτινα κουτιά και φωτοτυπίες με το ενημερωτικό υλικό και το πατρόν) καλύφθηκαν από το Φορέα Διαχείρισης. Οι μαθητές κατασκεύασαν

περισσότερες από 65 φωλιές για σπιτοχελιδόνα *Delichon urbica*. Οι επισκέψεις, οι οποίες συνδυάστηκαν με δράση κατασκευής μιας χελιδονοφωλιάς ανά ομάδες των τεσσάρων περίπου μαθητών, περιλάμβανε επιγραμματικά τα εξής:

- Παρουσίαση με θέμα «Υποδεχόμαστε την Άνοιξη και τα χελιδόνια» για τα διάφορα είδη χελιδονιών που έρχονται στη χώρα μας, για τη μεταναστευτική διαδρομή που ακολουθούν, τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, τις διατροφικές τους συνήθειες, για το πως κατασκευάζουν τις φωλιές τους, τι υλικά χρησιμοποιούν καθώς και τι μπορούμε να κάνουμε για να τα βοηθήσουμε,
- Ενημερωτικό υλικό για τα χελιδόνια σε ηλεκτρονική μορφή με πληροφορίες για μικρούς και μεγάλους,
- Το πατρών της χελιδονοφωλιάς, οδηγίες και καθοδήγηση.

4. Εθελοντικός καθαρισμός στα Πελετά Αρκαδίας με αφορμή την καμπάνια **Let's Do It Greece**.

Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε για 4η συνεχόμενη χρονιά στην παγκόσμια εθελοντική καμπάνια «Let's Do It – Greece» που έχει ως στόχο να καθαριστούν μέσα σε μία μόνο ημέρα, περιοχές έως και αξιόλογα οικοσυστήματα σε όλη την Ελλάδα με την ενεργοποίηση πολιτών και φορέων. Στο πλαίσιο της εκστρατείας αυτής, πραγματοποιήθηκε καθαρισμός από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης και από

τους μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Πελετών Αρκαδίας. Πριν την έναρξη του καθαρισμού, ο ξεναγός του Φορέα ενημέρωσε τους μικρούς μαθητές για το ιστορικό αυτής της εθελοντικής καμπάνιας που ξεκίνησε για πρώτη φορά το 2008 στην Εσθονία και παρουσίασε βίντεο από παρόμοιες δράσεις του Φορέα Διαχείρισης. Ο καθαρισμός ξεκίνησε από το Δημοτικό Σχολείο Πελετών και συνεχίστηκε σε όλους τους κεντρικούς δρόμους του χωριού. Το σύνολο των απορριμμάτων ήταν για άλλη μια φορά οι πλαστικές σακούλες, κουτάκια αλουμινίου, μπουκάλια, καπάκια πλαστικά, κ.α. Στο τέλος της δράσης μοιράστηκαν σε όλους τους συμμετέχοντες αναμνηστικά δώρα και ενημερωτικά φυλλάδια του Φορέα Διαχείρισης.

5. Διοργάνωση περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους και δράση σήμανσης με εθελοντικό καθαρισμό της περιοχής με κρίνους της θάλασσας (*Pancratium maritimum*) από τον Φορέα Διαχείρισης με αφορμή την ημέρα της Μητέρας Γης.

Ο Φορέας Διαχείρισης αφιέρωσε στην Παγκόσμια Ημέρα της Γης δράση σήμανσης αλλά και καθαρισμό της περιοχής όπου φύονται οι κρίνοι της θάλασσας (*Panocratium maritimum*). Στελέχη του Φορέα Διαχείρισης επισκέφθηκαν νωρίς το πρωί της Παρασκευής 24 Απριλίου 2015 το Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους όπου προβλήθηκε ενημερωτική παρουσίαση με τίτλο «Ο κρίνος της θάλασσας ευωδιάζει

στον υγρότοπο Μουστού» που περιλάμβανε γενικές πληροφορίες για την πλούσια χλωρίδα του Πάρνωννα αλλά και συγκεκριμένη ενημέρωση για τον κρίνο της θάλασσας, τα χαρακτηριστικά του και τις απειλές που δέχεται κυρίως από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Η ημέρα συνεχίστηκε με ενεργό δράση στην ακτή «Πόρτες Μελιγούς» στην Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης του υγροτόπου Μουστού, όπου πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια των πενήντα περίπου μαθητών και συνοδών εκπαιδευτικών του Δημοτικού Σχολείου σήμανση της περιοχής με προστατευτική ταινία και ενημερωτικές ταμπέλες με πληροφορίες για αυτό το τόσο σημαντικό και πλέον σπάνιο φυτό και συμβολικός καθαρισμός της περιοχής.

6. Ενημέρωση μαθητών με αφορμή την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου για τα μέτρα φύλαξης και προστασίας της προστατευόμενης περιοχής.

Στο πλαίσιο της έναρξης της αντιπυρικής περιόδου που ξεκινάει την 1 Μαΐου και ολοκληρώνεται στις 31 Οκτωβρίου, ο Φορέας Διαχείρισης πραγματοποίησε σχετική ενημέρωση στους μαθητές του Γυμνασίου του Αγίου Ανδρέα Αρκαδίας. Η παρουσίαση αφορούσε στα μέτρα φύλαξης και προστασίας που πρέπει να λαμβάνονται από τους πολίτες σε όλη την διάρκεια του χρόνου και ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες που ο κίνδυνος πυρκαγιών είναι μεγαλύτερος.

7. Εκδήλωση επανένταξης αποθεραπευμένων ειδών γερακιών στο φυσικό τους περιβάλλον - Γεράκι Λακωνίας.

Πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη 07 Μαΐου 2015 στο Γεράκι Λακωνίας, η εκδήλωση απελευθέρωσης – επανένταξης άγριων πουλιών στο φυσικό τους περιβάλλον. Ο Φορέας Διαχείρισης σε συνεργασία με τον Σύλλογο Προστασίας και Περιθάλψης Άγριας Ζωής «ANIMA» διοργάνωσε την επανένταξή στη φύση, δύο γερακίων (*Buteo buteo*) και ενός βραχοκίρκινεζου (*Falco tinnunculus*), που μεταφέρθηκαν στην περιοχή ειδικά για το σκοπό αυτό. Τα άγρια πτηνά είχαν περισυλλεχθεί

τραυματισμένα και φιλοξενούνταν στις εγκαταστάσεις της «ANIMA», όπου και αποθεραπεύθηκαν, εωσότου ήταν υγιή και ικανά να αφεθούν ελεύθερα στο φυσικό τους περιβάλλον. Την εμπειρία απελευθέρωσης είχαν την ευκαιρία να ζήσουν περίπου 350 άτομα που παρευρέθησαν στην εκδήλωση, στον προαύλιο χώρο του Ιερού Ναού Αγίου Ιωάννη. Στο σύνολο τους ήταν κυρίως μαθητές και εκπαιδευτικοί από το Νηπιαγωγείο, το Δημοτικό, το Γυμνάσιο και το Λύκειο Γερακίου. Νωρίτερα την ίδια μέρα τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης ενημέρωσαν τους μαθητές στο σύνολό τους, εντός των σχολικών αιθουσών, για αυτά τα χαρακτηριστικά είδη άγριας ορνιθοπανίδας που απαντούν στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού.

8. Δενδροφύτευση στα Δολιανά Αρκαδίας στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βιοποικιλότητας

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας, το Σάββατο 23 Μαΐου 2015, προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης πραγματοποίησε δενδροφύτευση στα

Δολιανά Αρκαδίας, όπου συμμετείχαν μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Δολιανών, ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων Δημοτικού Σχολείου Δολιανών, η Τοπική Κοινότητα Δολιανών, ο Πολιτιστικός Σύλλογος Δολιανών και ο Αθλητικός Σύλλογος Νικηταράς Δολιανών. Η φύτευση των δενδρυλλίων έγινε στην παιδική χαρά του χωριού και στον περιβάλλοντα χώρο του γηπέδου μπάσκετ.

9. Περιβαλλοντική ενημέρωση μαθητών στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας της Χελώνας

Στο πλαίσιο εορτασμού της Παγκόσμιας Ημέρας της Χελώνας διοργανώθηκαν επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης εντός των σχολικών αιθουσών. Οι επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν αφορούσαν στην προβολή της παρουσίασης με τίτλο «Χελώνες, οι απόγονοι των δεινοσαύρων» επισημαίνοντας τις απειλές και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι χελώνες παντός είδους, μεταξύ άλλων και από τις ανθρωπίνες δραστηριότητες. Το φετινό πρόγραμμα διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

- 22 Μαΐου 2015 Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 1^ο Νηπιαγωγείο Άστρους (19 μαθητές).
- 26 Μαΐου 2015 Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης της Α΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου Λεωνιδίου (30 μαθητές) στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού.
- 27 Μαΐου 2015 Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο 1^ο και 2^ο Νηπιαγωγείο Πόρτο Χελίου (58 νήπια) και στο Δημοτικό Σχολείο Πόρτο Χελίου (28 μαθητές). Η επίσκεψη αυτή συνδυάστηκε με το πρόγραμμα περιβαλλοντικής αγωγής που υλοποιείται παράλληλα από τα Σχολεία αυτά και ολοκληρώθηκε με την προβολή δεύτερης παρουσίασης για τα φίδια του Πάρνωνα.

10. Διοργάνωση περιβαλλοντικής ενημέρωσης στη «Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων» στον Πλάτανο Κυνουρίας

Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε για δεύτερη συνεχή χρονιά ενεργά στη γιορτή πραγματοποιώντας ενημερωτική παρουσίαση με θέμα «Πλάτανος, ένας ιδιαίτερος παραδοσιακός οικισμός στην Προστατευόμενη Περιοχή του Πάρνωνα» από προσωπικό του Φορέα. Μέσω της παρουσίασης οι επισκέπτες της γιορτής είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για την ιστορία, τα αξιοθέατα και τα φυσικά τοπία του Πλατάνου αλλά και για τις ποικιλίες των κερασιών που συναντάμε στην περιοχή και τα οφέλη τους στην υγεία. Η φετινή γιορτή περιελάμβανε επίσης περιβαλλοντικές δραστηριότητες και κατασκευές με το κεράσι για τα μικρά παιδιά, διαγωνισμό καλύτερου κερασοστέφανου, παραδοσιακούς χορούς από πολιτιστικούς συλλόγους της περιοχής και φυσικά άφθονα κεράσματα για τους επισκέπτες με βασικό προϊόν το κεράσι.

11. Εθελοντικός καθαρισμός στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».

Για 7η συνεχόμενη χρονιά ο Φορέας Διαχείρισης, συμμετείχε στην πανελλαδική εκστρατεία

«Καθαρίστε τη Μεσόγειο», μία πρωτοβουλία εθελοντικών καθαρισμών παράκτιων και άλλων φυσικών περιοχών, η οποία τελεί υπό τον συντονισμό του Δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS. Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιήθηκε εθελοντικός καθαρισμός την

Πέμπτη 21 Μαΐου 2015 στο Καστρί Κυνουρίας, σε συνεργασία με το Δημοτικό Σχολείο και Νηπιαγωγείο Καστρίου. Ο καθαρισμός ξεκίνησε από το Δημοτικό Σχολείο Καστρίου και συνεχίστηκε σε όλους τους κεντρικούς δρόμους του χωριού. Στο τέλος της δράσης μοιράστηκαν σε όλους τους συμμετέχοντες αναμνηστικά δώρα και ενημερωτικά φυλλάδια του Φορέα Διαχείρισης. Ο προγραμματισμένος εθελοντικός καθαρισμός στην Πλάκα Λεωνιδίου, την Παρασκευή 5 Ιουνίου 2015, ματαιώθηκε λόγω άσχημων καιρικών συνθηκών.

12. Σήμανση περιοχής ωτοκίας θαλάσσιας χελώνας (*Caretta caretta*)

Στις 24 Μαΐου 2015 το προσωπικό του ΦΔ τοποθέτησε σε παραλίες της Περιοχής Απολύτου Προστασίας: υγρότοπος Μουστού και σε κοντινές αμμώδεις παραλίες πινακίδες ενημέρωσης των επισκεπτών και κατοίκων προστατευόμενης περιοχής για περιστατικά ωτοκίας θαλάσσιας χελώνας *Caretta caretta*, ώστε να ενημερώνεται ο ΦΔ για τις πιθανές θέσεις ωτοκίας και να τις προστατεύει με την τοποθέτηση προστατευτικών πλεγμάτων, δεδομένου ότι η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta* αποτελεί είδος

προτεραιότητας για προστασία για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

13. Διοργάνωση ενημερωτικής Ημερίδας του Φορέα Διαχείρισης για τον φυσικό πλούτο της προστατευόμενης περιοχής στις Καρυές Λακωνίας

Διοργανώθηκε ενημερωτική Ημερίδα με θέμα: «Ο φυσικός πλούτος της προστατευόμενης περιοχής – αειφορική χρήση και εκμετάλλευση αυτού», το Σάββατο 06 Ιουνίου 2015. Η Ημερίδα διοργανώθηκε με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος, η οποία γιορτάζεται κάθε χρόνο στις 5 Ιουνίου με απώτερο σκοπό την ενημέρωση του παγκόσμιου πληθυσμού γύρω από τα περιβαλλοντικά προβλήματα του πλανήτη μας και εστίασε στον φυσικό πλούτο της προστατευόμενης περιοχής, στην αξιοποίησή του και τις δυνατότητες της αειφορικής χρήσης του από τον τοπικό πληθυσμό μέσω εναλλακτικών δραστηριοτήτων.

14. Διοργάνωση εκδήλωσης για την επανένταξη θαλάσσιας χελώνας στο φυσικό της περιβάλλον.

Στο πλαίσιο της συνεργασίας του Φορέα Διαχείρισης με τον Σύλλογο για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας «ΑΡΧΕΛΩΝ» διοργανώθηκε την Πέμπτη 11 Ιουνίου 2015 μια από κοινού εκδήλωση για την επανένταξη μιας θαλάσσιας χελώνας στο φυσικό της περιβάλλον, στην περιοχή της

ακτής του Παραλίου Άστρους Αρκαδίας. Ο εικοσάχρονος περίπου «Λευτέρης», μια αρσενική χελώνα του είδους Καρέτα *Caretta caretta* επέστρεψε στη θάλασσα του Αργολικού Κόλπου παρουσία 40 περίπου μαθητών και εκπαιδευτικών από το Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους, αλλά και λουόμενων, οι οποίοι έλαβαν προφορική ενημέρωση από τα στελέχη του Φορέα Διαχείρισης και του Συλλόγου «ΑΡΧΕΛΩΝ» για τη δράση της ημέρας. Η συγκεκριμένη θαλάσσια χελώνα είχε φτάσει πριν από περίπου ένα χρόνο στο Κέντρο Διάσωσης φέροντας σοβαρά τραύματα στο κεφάλι και στο αριστερό περύγιο, πιθανότατα από προπέλα σκάφους. Ο συντονιστής του δικτύου διάσωσης και υπεύθυνος του Κέντρου Διάσωσης του Συλλόγου «ΑΡΧΕΛΩΝ», κύριος Τσάρος Παύλος, μίλησε στους παρευρισκόμενους για τη σημαντικότητα του είδους για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας αλλά και τους πολλούς κινδύνους που το απειλούν, δεδομένου ότι η εξαφάνισή του θα σημάνει καταστροφή για τη θαλάσσια ζωή και σοβαρότατο πλήγμα στην αλιευτική δραστηριότητα

15. Συνδιοργάνωση αγώνα υπεραπόστασης «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» 70 χλμ. στον Πάρνωνα.

Με μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκε ο αγώνας υπεραπόστασης «Κρόνιον Πέρασμα» που πραγματοποιήθηκε στον Πάρνωνα, με 252 εγγεγραμμένους δρομείς από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

Ο αγώνας διεξήχθη το Σάββατο 18 Ιουλίου 2015 με αφετηρία και τερματισμό στον Αγ. Πέτρο Αρκαδίας, καλύπτοντας μια κυκλική απόσταση 70 χλμ. μέσα από τα χωριά Βαμβακού, Βαρβίτσα, Καρυές και Βούρβουρα.

16. Διοργάνωση και συμμετοχή σε περιβαλλοντικές εκδηλώσεις στο Καστόρι Λακωνίας

Ο Πρόεδρος κ. Δημήτρης Μήλιος με δύο στελέχη του Φορέα Διαχείρισης παραβρέθηκαν στο Καστόρι Λακωνίας με αφορμή τη διοργάνωση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων, στο πλαίσιο του πολιτιστικού τετραήμερου που διοργάνωσε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Καστορίου. Κατόπιν καλέσματος του Πολιτιστικού Συλλόγου για τη διοργάνωση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων για τα παιδιά και τη διοργάνωση περιβαλλοντικής ενημέρωσης για την ιδιαιτερότητα και τον πλούτο

του φυσικού περιβάλλοντος του Ταυγέτου, ο Φορέας ανταποκρίθηκε άμεσα και συντόνισε τη συμμετοχή ειδικών επιστημόνων για την ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού αναφορικά με τη χλωρίδα του Ταυγέτου.

17. Δράση σήμανσης και συμβολικής περιφράξης της περιοχής με κρίνους της θάλασσας (*Pancratium maritimum*) στον υγρότοπο Μουστού.

Η δράση σήμανσης πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 31 Ιουλίου 2015 από στελέχη και εγγεγραμμένους εθελοντές του Φορέα Διαχείρισης με στόχο την ευαισθητοποίηση του ευρέως κοινού για τους κρίνους της θάλασσας, αλλά και για την προστασία του υπάρχοντος πληθυσμού τους στην περιοχή. Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκε σήμανση της περιοχής με προστατευτικό πλέγμα και ενημερωτικές ταμπέλες με πληροφορίες για αυτό το τόσο σημαντικό και πλέον σπάνιο φυτό. Πρόκειται για μια ακόμα προσπάθεια του Φορέα Διαχείρισης να αποτραπεί η κίνηση παντός είδους

τροχοφόρου πάνω στον πληθυσμό του κρίνου της θάλασσας της περιοχής καθώς η απρόσεκτη τουριστική αξιοποίηση των παραλιών μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις στον ήδη ευαίσθητο βιολογικό κύκλο των συγκεκριμένων φυτών. Στο Μουστό, το *Panocratium* δεν είναι πολύ διαδεδομένο για το λόγο αυτό τόσο ο πληθυσμός του όσο και ο βιότοπός του, χρειάζονται εποπτεία και προστασία, ώστε να μην συρρικνωθούν περαιτέρω.

18. Επίβλεψη δράσης αποκλεισμού εισόδου οχημάτων στην περιοχή απόλυτης προστασίας στη θέση Πόρτες Μελιγούς.

Προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης συμμετείχε σε δράση επίβλεψης εργασιών για τη δημιουργία αναχώματος με σκοπό τον περιορισμό και ανάσχεση της εισόδου των οχημάτων στη θέση Πόρτες Μελιγούς, η οποία χωροθετείται στην ευρύτερη περιοχή απόλυτης προστασίας της φύσης του υγροτόπου Μουστού. Στο σημείο αυτό φύτευται και ο κρίνος της θάλασσας (*Panocratium maritimum*), όπου στελέχη του ΦΔ προέβησαν στη σήμανση της περιοχής χρησιμοποιώντας ενημερωτικές ταμπέλες με πληροφορίες για αυτό το τόσο σημαντικό και πλέον σπάνιο φυτό και οριοθετώντας την με προστατευτικό πλέγμα.

19. Συνδιοργανωτής εκδήλωσης περιβαλλοντικής ενημέρωσης κοινού και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων για παιδιά στη Γιορτή του Δάσους 2015, στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.

Από τις 3 έως και τις 15 Αυγούστου 2015 στο πλαίσιο της Γιορτής του Δάσους πραγματοποιήθηκαν στην Καστάνιτσα Αρκαδίας εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης. Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε ενεργά στις εκδηλώσεις με ενημερωτική ομιλία για τα φαράγγια του Πάρνωνα, με περιβαλλοντικές δραστηριότητες και ομαδικά παιχνίδια στην πλατεία του χωριού, αλλά και με κληρώσεις αναμνηστικών δώρων για μικρούς και με μεγάλους όπως καπέλα, σημειωματάρια και άλλα αντικείμενα με το λογότυπο του Φορέα Διαχείρισης.

Κατά τη διάρκεια των εκδηλώσεων, το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης υποδέχθηκε πολλούς επισκέπτες και κατοίκους της προστατευόμενης περιοχής στους χώρους του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, όπου είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για την σημαντική βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής, τα φυσικά μνημεία, τη διαχρονική συνύπαρξη του ανθρώπου με την φύση, την αρχιτεκτονική του χωριού και τα αξιοθέατά του, ενώ επίσης μοιράστηκαν σε όλους τους επισκέπτες, ενημερωτικά φυλλάδια και χάρτες του Φορέα Διαχείρισης.

20. Συμμετοχή στην 4^η εκδήλωση «Συμπολιτεία του Πάρνωνα» στον Χάραδρο Αρκαδίας για την περιβαλλοντική ενημέρωση του κοινού.

Το Σάββατο 22 Αυγούστου 2015 πραγματοποιήθηκε στον Χάραδρο Κυνουρίας, η 4^η εκδήλωση της Συμπολιτείας του Πάρνωνα. Η εκδήλωση αυτή αποτελεί το αντάμωμα των τεσσάρων χωριών και των Πολιτιστικών Συλλόγων τους και συγκεκριμένα της Σίταινας, Καστάνιτσας, Πλατάνου και Χαράδρου. Το θέμα της φετινής συνάντησης ήταν «Συμπολιτεία του Πάρνωνα: Αποτυπώματα συλλογικών δράσεων στο χώρο και στο χρόνο: Ιδέες, δράσεις, συνεργασίες, προκλήσεις και προσδοκίες για το μέλλον». Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε στην φετινή συνάντηση, όπως και στην αντίστοιχη της Καστάνιτσας το 2013, με παρουσίαση για την προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα, με αναφορά στην τοπική χλωρίδα και πανίδα, στα φυσικά μνημεία και αξιοθέατα των τεσσάρων χωριών και με

φωτογραφικό υλικό από τις προηγούμενες συναντήσεις. Με την φετινή εκδήλωση ολοκληρώθηκε ένας πρώτος κύκλος συναντήσεων και στα τέσσερα χωριά του Πάρνωνα.

21. Συνδιοργάνωση περιβαλλοντικής δράσης στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών και του Μήνα Εθελοντικής Δράσης για το θαλάσσιο περιβάλλον 2015

Η περιβαλλοντική δράση καθαρισμού ακτών στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών, στην οποία ο Φορέας Διαχείρισης συνδιοργάνωσε με την Ελληνική Ένωση Προστασίας Θαλασσιού Περιβάλλοντος – HELMEPA και συμμετείχε με εννέα μέλη από το προσωπικό του, υλοποιήθηκε την Κυριακή 27 Σεπτεμβρίου 2015. Σκοπός της δράσης, είναι να μετρήσει το βαθμό περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης ατόμων και τοπικών κοινωνιών όταν καλούνται να καθαρίσουν εθελοντικά από τα σκουπίδια τις παραλίες που όλοι απολαμβάνουμε το καλοκαίρι. Καθώς ο ουσιαστικός λόγος ύπαρξης των

Παγκόσμιων Ημερών που έχουν μέχρι σήμερα καθιερωθεί για την προστασία του περιβάλλοντος, έγκειται στην ενημέρωση και στην ευαισθητοποίηση όλων των πολιτών, την αφύπνιση και εξέλιξή τους σε ενεργούς πολίτες, ο Φορέας Διαχείρισης υποστηρίζει και προβάλλει πάντα τέτοιες πρωτοβουλίες.

22. Διοργάνωση Πανευρωπαϊκής Γιορτής των Πουλιών 2015 (Euro Birdwatch 2015) στον υγρότοπο Μουστού.

Ο Φορέας Διαχείρισης για 4^η συνεχόμενη χρονιά, διοργάνωσε την Κυριακή 4 Οκτωβρίου 2015 με ελεύθερη συμμετοχή του κοινού και σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, εκδήλωση στον υγρότοπο Μουστού που περιελάμβανε εξόρμηση για παρατήρηση και την αναγνώριση ειδών πουλιών, ενημέρωση του κοινού για τη μετανάστευση καθώς και εργαστήρι χειροτεχνίας για τα παιδιά. Η εκδήλωση είχε ως θέμα «το υπέροχο ταξίδι της μετανάστευσης» και τελούσε υπό τον συντονισμό της Birdlife International η οποία αφιερώνει τη δράση της στα πουλιά και το περιβάλλον.

Στόχος της φετινής διοργάνωσης ήταν η προώθηση της ευαισθητοποίησης για το αξιοθαύμαστο ταξίδι της μετανάστευσης αλλά και των αναγκών των μεταναστευτικών πουλιών στους τόπους αναπαραγωγής, τα μεταναστευτικά περάσματα και τις περιοχές διαχείμασής τους στη Μεσόγειο και την Αφρική. Τη φετινή χρονιά, η εκδήλωση για τον εορτασμό της Γιορτής των Πουλιών συνέπεσε με την Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων, ημέρα δράσης για τα δικαιώματα και την ευζωία όλων των ζώων.

23. Διοργάνωση δράσεων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος με σχολεία, στο πλαίσιο της «Εβδομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης 2015».

Στο πλαίσιο της «Εβδομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης» η οποία καθιερώθηκε από το Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων κατά την 2^η Εβδομάδα του Οκτωβρίου κάθε έτους, ο Φορέας Διαχείρισης υλοποίησε δράσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος σε συνεργασία με Σχολεία εντός και πλησίον της προστατευόμενης περιοχής. Οι δράσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

μαθητών πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου 12-16.10.2015 και παρουσιάζονται επιγραμματικά στη συνέχεια.

- (12.10.2015) Στο Γυμνάσιο Παραλίας Τυρού προβλήθηκε η θεματική παρουσίαση «Καταφύγια άγριας ζωής στον Πάρνωνα». Την παρουσίαση παρακολούθησαν 26 μαθητές οι οποίοι ενημερώθηκαν κατά κύριο λόγο για τα 7 καταφύγια άγριας ζωής εντός της προστατευόμενης περιοχής και τη διαχείρισή τους σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- (14.10.2015) Το 9^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης επισκέφτηκε την Περιοχή Απόλυτης Προστασίας της Φύσης της συστάδας δενδρόκεδρου Μονής Μαλεβής. Οι 15 μικροί μαθητές και οι συνοδοί τους παράλληλα με τη σύντομη πεζοπορία τους στο δάσος ενημερώθηκαν για το εξαιρετικά ευαίσθητο αυτό οικοσύστημα, τα σπάνια ζώα και μοναδικά φυτά της περιοχής.
- (15.10.2015) Στο Δημοτικό Σχολείο Άστρους παρουσιάστηκαν ανά τάξη τρεις θεματικές παρουσιάσεις. Τις παρουσιάσεις παρακολούθησαν 120 περίπου μαθητές και εκπαιδευτικοί, πιο συγκεκριμένα, οι τάξεις Α'-Β' παρακολούθησαν το θέμα «Οι μύθοι του Αισώπου και τα ζώα της προστατευόμενης περιοχής», οι τάξεις Γ'-Δ' το «Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!» και οι τάξεις Ε'-ΣΤ' το «Ένας μικρός βοτανικός κήπος στον Πλάτανο Αρκαδίας».
- (16.10.2015) Στο Γυμνάσιο Τροπαιών, οι 17 μαθητές της περιβαλλοντικής ομάδας της Γ' τάξης παρακολούθησαν το θέμα «Προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου και Φορέας Διαχείρισης» ενώ στη συνέχεια οι 35 μαθητές του υπόλοιπου Σχολείου παρακολούθησαν το θέμα «Ανακύκλωση στα απορρίμματα, ας τους δώσουμε μια ΔΕΥΤΕΡΗ ευκαιρία!».

24. Εγκαίνια Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελματιών στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας την Κυριακή 25 Οκτωβρίου 2015

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα και παρουσία πολλών κατοίκων και επισκεπτών τελέστηκαν τα εγκαίνια της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελματιών στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, στην Καστάνιτσα Αρκαδίας. Τα εγκαίνια διοργάνωσαν ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου και ο Μορφωτικός και Φυσιολατρικός Σύλλογος των Απανταχού Καστανιτσιωτών. Με το πέρας του αγιασμού και τους σχετικούς χαιρετισμούς από τους επισήμους, ακολούθησε προβολή ταινίας με αναφορά στις δράσεις του Φορέα Διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου και ξενάγηση στους παρευρισκομένους στους χώρους του ολοκληρωμένου πλέον Κέντρου Ενημέρωσης.

25. Δράσεις του Φορέα Διαχείρισης στη 32^η Γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.

Υλοποιήθηκε η Γιορτή του Καστανου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας στις 31 Οκτωβρίου 2015. Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε ενεργά για 5η συνεχή χρονιά σε μια γιορτή που διοργανώνεται για 32η χρονιά από τον Μορφωτικό και Φυσιολατρικό Σύλλογο των Απανταχού Καστανιτσιωτών. Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης υποδέχθηκε εκατοντάδες επισκέπτες στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, όπου είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για τη σημαντική βιοποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής, τα φυσικά μνημεία, τη διαχρονική συνύπαρξη του ανθρώπου με τη φύση, για την Τσακωνική διάλεκτο και την αρχιτεκτονική της Καστάνιτσας. Από ξεναγό του Φορέα Διαχείρισης έγινε προβολή παρουσίασης για τον παραδοσιακό οικισμό της Καστάνιτσας και τα αξιοθέατά του, ενώ παράλληλα, στους χώρους του Κέντρου καθ' όλη την διάρκεια της γιορτής, προβάλλονταν ντοκιμαντέρ του Φορέα Διαχείρισης για την οικολογική και ιστορική-πολιτισμική αξία

της περιοχής, αλλά και τις δράσεις που υλοποιεί στην προστατευόμενη περιοχή. Επίσης, οι επισκέπτες είχαν την ευκαιρία να περιηγηθούν στη νέα Έκθεση Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο υπόγειο χώρο του Κέντρου, η οποία εγκαινιάστηκε στις 25 Οκτωβρίου 2015.

26. Υλοποίηση Ημερίδας με θέμα «Η συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού στην προστασία και ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής» στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.

Ο Φορέας Διαχείρισης πραγματοποίησε ημερίδα την Παρασκευή 13 Νοεμβρίου 2015 στην Αίθουσα Πολυώρου του κτηρίου της ΦΑΜΠΡΙΚΑΣ στο Λεωνίδιο Αρκαδίας, με θέμα «Η συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού στην προστασία και ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής».

Η ημερίδα υλοποιήθηκε στο πλαίσιο ολοκλήρωσης της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013».

Σκοπός της ημερίδας ήταν να παρουσιαστεί στο ευρύτερο κοινό η συνεισφορά του Φορέα στην επίτευξη των στόχων του έργου και η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του.

27. Περιβαλλοντική ενημέρωση στο Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βουνού στις 11 Δεκεμβρίου 2015.

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βουνού, προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης επισκέφθηκε το Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους. Οι πενήντα πέντε μαθητές μαζί με τους εκπαιδευτικούς τους, παρακολούθησαν παρουσίαση με θέμα: «Όρος Πάρνωννα» που αφορούσε την ιστορία του όρους Πάρνωννα, τις ψηλότερες κορυφές, τη γεωγραφική και μορφολογική του θέση, τα σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας που απαντώνται και των προσφερόμενων αγαθών και υπηρεσιών. Παράλληλα, τονίσθηκε ότι ο Πάρνωννας, λόγω των σημαντικών οικοτόπων και ειδών του, έχει ενταχθεί στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Natura 2000 και

έχει χαρακτηριστεί προστατευόμενη περιοχή. Η παρουσίαση ολοκληρώθηκε με προβολή ταινίας-ντοκιμαντέρ του Φορέα Διαχείρισης για την προβολή της ιστορικής-πολιτιστικής αξίας αλλά και της συνεπαγόμενης ανάγκης για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας και των φυσικών αξιών της προστατευόμενης περιοχής.

Οι δράσεις και εκδηλώσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης τις οποίες διοργάνωσε ή και συμμετείχε ο Φορέας Διαχείρισης παρουσιάζονται συνοπτικά στον ακόλουθο Πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΤΟΥΣ 2015

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
Διοργανωτής εκδήλωσης παρατήρησης πουλιών στον υγρότοπο Μουστού και συνδιοργανωτής στις μεσοχειμωνιάτιες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών 2015

ΜΑΡΤΙΟΣ
Ξεναγήσεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης σχολείων με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας
Συνδιοργάνωση εκδήλωσης «Χελιδονίσματα 2015»
ΑΠΡΙΛΙΟΣ
Συνδιοργανωτής σε εθελοντική δράση καθαρισμού στο πλαίσιο της καμπάνιας «Let's do it Greece 2015» στην περιοχή της Τοπικής Κοινότητας Πελετών του Δήμου Νότιας Κυνουρίας.
Διοργάνωση περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους με δράσης σήμανσης και εθελοντικού καθαρισμού της περιοχής με κρίνους της θάλασσας (<i>Pancratium maritimum</i>) με αφορμή την ημέρα της Μητέρας Γης.
Περιβαλλοντική ενημέρωση μαθητών με αφορμή την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου για τα μέτρα φύλαξης και προστασίας της προστατευόμενης περιοχής.
ΜΑΪΟΣ
Διοργανωτής εκδήλωσης επανένταξης άγριας ορνιθοπανίδας στο φυσικό περιβάλλον.
Διοργανωτής εκδήλωσης δενδροφύτευσης στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βιοποικιλότητας.
Συνδιοργανωτής στη Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας
Συνδιοργανωτής σε εθελοντική δράση καθαρισμού στο Καστρί Κυνουρίας, στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
Διοργανωτής δράσης σήμανσης περιοχής ωοτοκίας θαλάσσιας χελώνας <i>Careta careta</i> στην προστατευόμενη περιοχή.
ΙΟΥΝΙΟΣ
Διοργανωτής Ημερίδας με θέμα: «Ο φυσικός πλούτος της προστατευόμενης περιοχής – αειφορική χρήση και εκμετάλλευση αυτού».
Διοργάνωση εκδήλωσης για την επανένταξη θαλάσσιας χελώνας στο φυσικό της περιβάλλον.
ΙΟΥΛΙΟΣ
Συνδιοργανωτής του αγώνα υπεραπόστασης 70 χλμ. «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» που διεξήχθη για 2 ^η φορά στον Πάρνωνα.
Διοργανωτής εκδήλωσης περιβαλλοντικής ενημέρωσης που αφορούσε σε δραστηριότητες για παιδιά και ομιλίες για το ευρύ κοινό στο Καστόρι Λακωνίας, στο πλαίσιο πολιτιστικού τετραήμερου του Πολιτιστικού Συλλόγου Καστορίου.
Σήμανση και συμβολική περίφραξη της περιοχής με κρίνους της θάλασσας (<i>Pancratium maritimum</i>) στον υγρότοπο Μουστού.
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ
Επίβλεψη δράσης αποκλεισμού εισόδου οχημάτων στην περιοχή απόλυτης προστασίας στη θέση Πόρτες Μελιγούς.
Συνδιοργανωτής εκδήλωσης περιβαλλοντικής ενημέρωσης κοινού και περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων για παιδιά στη Γιορτή του Δάσους 2015, στην Καστάνιτσα Αρκαδίας.
Συμμετοχή στην 4 ^η εκδήλωση «Συμπολιτεία του Πάρνωνα» στον Χάραδρο Αρκαδίας για την περιβαλλοντική ενημέρωση του κοινού.
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
Συνδιοργανωτής δράσης εθελοντικού καθαρισμού στη θέση Παλαιόχανο στην Παραλία

Κάτω Βερβένων, στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Εθελοντικού Καθαρισμού Ακτών και του Μήνα Εθελοντικής Δράσης για το θαλάσσιο περιβάλλον 2015.
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
Διοργανωτής εκδήλωσης παρατήρησης άγριας ορνιθοπανίδας στον υγρότοπο Μουστού, στο πλαίσιο της Πανευρωπαϊκής Γιορτής των Πουλιών 2015 (Euro Birdwatch 2015), σε συνεργασία της ΕΟΕ.
Διοργάνωση δράσεων περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος με σχολεία, στο πλαίσιο της «Εβδομάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης 2015».
Διοργανωτής της εκδήλωσης εγκαινίων της Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας σε συνεργασία με τον Μορφωτικό και Φυσιολατρικό Σύλλογο των Απανταχού Καστανισσιωτών. Ξενάγηση επισκεπτών στους χώρους του Κέντρου.
Διοργανωτής εκδήλωσης περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης της Καστάνιτσας, στο πλαίσιο της 32ης Γιορτής Καστάνου. Ξενάγηση επισκεπτών με παράλληλη προβολή παρουσίασης και ταινιών ντοκιμαντέρ του Φ.Δ. στο Κέντρο.
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
Διοργανωτής Ημερίδας με θέμα: « <i>Η συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στην προστασία και ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής</i> » στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
Περιβαλλοντική ενημέρωση μαθητών με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Βουνού στις 11 Δεκεμβρίου.

Συμμετοχή προσωπικού σε συνέδρια-ημερίδες και συναντήσεις εργασίας

Συμμετοχή στην ημερίδα για την καλλιέργεια της καστανιάς στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας.

Στις 28 Μαρτίου 2015 στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας πραγματοποιήθηκε ημερίδα για την καλλιέργεια της καστανιάς, Προσωπικό και μέλη του Φορέα Διαχείρισης συμμετείχαν στην ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα της κοινότητας του Αγίου Πέτρου μετά από πρωτοβουλία του γεωπόνου Μαρίνου Παινέση. Καστανοπαραγωγοί αλλά και κάτοικοι από πολλά χωριά του Πάρνωνα παρακολούθησαν τις ομιλίες των προσκεκλημένων εισηγητών καθώς, η Αρκαδία είναι ο πρώτος νομός σε παραγωγή καστάνου στην χώρα μας με πάνω από 2.000 τόνους ετησίως. Κατά τη διάρκεια της ημερίδας έγιναν αναφορές για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το κάστανο, όπως είναι η ασθένεια του έλκους της καστανιάς, αλλά και μια νέα ασθένεια που έχει εντοπισθεί στην Κατερίνη και έχει προσβάλει τα καστανόδεντρα της περιοχής και ονομάζεται η «σφήκα της καστανιάς». Ιδιαίτερη αναφορά έγινε για την καλλιέργεια και την μεταποίηση του κάστανου, καθώς η Ελλάδα σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες καλλιεργεί ακόμα με παραδοσιακό τρόπο και μεταποιεί πολύ μικρές ποσότητες κάστανου. Τέλος, συζητήθηκαν προτάσεις που θα συμβάλουν στην προβολή του κάστανου ως σημαντικού τοπικού προϊόντος αλλά και επενδυτικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη της περιοχής.

Ο Αναπληρωτής Υπουργός Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος & Ενέργειας, κ. Γιάννης Τσιρώνης, επισκέφθηκε τα γραφεία του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού.

Ο Υπουργός Αναπληρωτής Παραγωγικής Ανασυγκρότησης Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Γιάννης Τσιρώνης, στο πλαίσιο περιοδείας του στην Πελοπόννησο, επισκέφθηκε την Τρίτη 30 Ιουνίου 2015 τα γραφεία του Φορέα Διαχείρισης στο Άστρος Αρκαδίας. Ο Πρόεδρος Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης, κ. Δημήτρης Μήλιος, τον ξενάγησε στην Έκθεση Ερμηνείας Περιβάλλοντος που στεγάζεται στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους και τον ενημέρωσε για την υψηλή οικολογική αξία της προστατευόμενης περιοχής, τον ανεκτίμητο χλωριδικό της πλούτου και την εξαιρετικά πλούσια πανίδα.

Συμμετοχή στο 13^ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (ICZEGAR).

Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε στο 13^ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας και Οικολογίας της Ελλάδας και των Γειτονικών Περιοχών (ICZEGAR) που διοργανώθηκε στο Ηράκλειο Κρήτης από τις 7 έως τις 11 Οκτωβρίου 2015. Η συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στο συνέδριο υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Υποέργου 1 του ΤΔΠΠ από τα στελέχη του προσωπικού του Φορέα, PhD Βιολόγο και MSc Δασολόγο, καθώς και τον Πρόεδρο του Δ.Σ.

Η συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης αφορούσε στην παρουσίαση τεσσάρων επιστημονικών ανακοινώσεων που επιμελήθηκαν, ο υπεύθυνος του Τμήματος Προστασίας Διαχείρισης και ο Συντονιστής Έργου ΕΠΠΕΡΑΑ του Φορέα, σε συνεργασία με μέλη των ομάδων έργου τεσσάρων προγραμμάτων παρακολούθησης πανίδας του Φορέα. Συγκεκριμένα παρουσιάστηκαν οι ακόλουθες αναρτημένες ανακοινώσεις (poster) σχετικά με την πανίδα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού:

- Diet of the Barn Owl (*Tyto alba*) in NE Peloponnese.
- Mount Parnon: a micro-hotspot of freshwater-dependent biodiversity in Greece.
- Bats (Chiroptera) of Mount Parnon and Moustos Wetland.
- *Aphanius almiriensis*: an established and breeding population in Moustos wetland.

Συμμετοχή του Προέδρου Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης στο Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο στη Ζάκυνθο στις 4-6 Δεκεμβρίου 2015

Ο Πρόεδρος του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης συμμετείχε στις εργασίες του Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου, που πραγματοποιήθηκε στη Ζάκυνθο και διοργανώθηκε από το Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου και που αφορούσε σε ψήφισμα για την εύρυθμη λειτουργία των Φορέων Διαχείρισης μετά τις 31/12/2015. Παρακάτω, παρατίθεται αναλυτικά τα κείμενο του Ψηφίσματος:

«Οι Σύεδροι του Διεθνούς Επιστημονικού Συμποσίου, μέλη Επιστημονικών Εταιρειών για την μελέτη και προστασία του Χερσαίου και Θαλάσσιου Περιβάλλοντος (Ελληνική Οικολογική Εταιρεία – Ε.Ο.Ε., Ελληνική Βοτανική Εταιρεία – Ε.Β.Ε., Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία – Ε.Ζ.Ε.), Επιστήμονες σε Ακαδημαϊκά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα, Φορείς Διαχείρισης και Περιβαλλοντικές Μ.Κ.Ο. της Χώρας, Επιστημονικό δυναμικό εμπλεκόμενων Φορέων (Δήμος Ζακύνθου, Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Αποκεντρωμένη Δοίκηση, Υ.Π.Ε.Ν., κ.λ.π.) στην Ελλάδα και στο εξωτερικό (π.χ. Δίκτυο Θαλάσσιων Προστατευόμενων Περιοχών της Μεσογείου MedPAN), που άμεσα ή έμμεσα

συμβάλουμε ενεργητικά στην Προστασία και Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών και του φυσικού περιβάλλοντος κρίνουμε ότι κύριο μέλημα της Ελληνικής Πολιτείας θα πρέπει να είναι:

Α) Η μακροπρόθεσμη (τουλάχιστον σε χρονικό ορίζοντα πενταετίας 2015-2020) διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας και οικονομικής βιωσιμότητας των Φ.Δ.Π.Π. με την α) άμεση (εντός του τρέχοντος μηνός Δεκεμβρίου) εξασφάλιση Κρατικών Πόρων για τα πάγια έξοδα λειτουργίας τους, από τον Τακτικό Προϋπολογισμό και/ή επιχορηγήσεις από το Πράσινο Ταμείο που να καλύπτουν τις δαπάνες για τα Πάγια Λειτουργικά Έξοδα των 28 Φ.Δ. της χώρας (ποσό περίπου 8.000.000 €/έτος), β) χρηματοδότηση δράσεων των Φ.Δ.Π.Π. από Ευρωπαϊκά Κοινοτικά Κονδύλια (π.χ. Μέτρα του «Πλαισίου Δράσεων Προτεραιότητας για τις Π.Π» – ΡΑΦ, ΗΜΕΠΕΡΑΑ), γ) δυνατότητα εξεύρεσης και εξασφάλισης άντλησης ιδίων πόρων από τους Φ.Δ.Π.Π. μέσα από την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών και προϊόντων, ανταποδοτικών οφελών από χρήσεις/δράσεις εντός των ορίων των Φ.Δ., κ.λπ.

Β) Άμεση ρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει το εργασιακό καθεστώς απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού των ΦΔΠΠ.

Οι προαναφερόμενες δράσεις θα συμβάλλουν στην αποφυγή της διακοπής λειτουργίας των Φ.Δ.Π.Π. μετά τις 31/12/2015, κάτι που σήμερα αποτελεί έναν ορατό κίνδυνο. Σε αντίθετη περίπτωση η Χώρα μας εκτίθεται ανεπανόρθωτα καθώς αδυνατεί να ανταποκριθεί στις Ευρωπαϊκές και Διεθνείς υποχρεώσεις της.

Το Κείμενο αυτό αποτελεί ομόφωνη απόφαση και υιοθετείται από το σύνολο των συμμετεχόντων στο πλαίσιο του Διεθνούς Επιστημονικού Συμποσίου που διοργανώθηκε από το Φορέα Διαχείρισης του Εθνικού Θαλάσσιου Πάρκου Ζακύνθου.»

Επιμόρφωση προσωπικού

1^ο Σεμινάριο – Εργαστήριο συγκέντρωσης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς.

Προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης συμμετείχε σε σεμινάριο συγκέντρωσης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς. Το επιμορφωτικό πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε σε κύκλους, με φυσική παρουσία και συμμετοχή σε συνεργασία μέσω διαδικτύου.

Ο πρώτος κύκλος του σεμιναρίου πραγματοποιήθηκε στο Λεωνίδιο, την Παρασκευή 27 Μαρτίου 2015, στην αίθουσα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης του Δήμου και είχε ως αντικείμενο τη συλλογή και τεκμηρίωση πολιτισμικών, ιστορικών και επιστημονικών δεδομένων για την Ιστορία της Τσακωνιάς. Τα δεδομένα θα συμβάλουν στο διαρκή εμπλουτισμό του πολιτιστικού – εκπαιδευτικού ψηφιακού αποθετηρίου της Φάμπρικας Πολιτισμού. Ο δεύτερος κύκλος αφορούσε στην παρουσίαση των εργασιών αλλά και στην τελική διαμόρφωση και διαμοιρασμό της συλλογής του εκπαιδευτικού περιεχομένου.

Συμμετοχή σε επιμορφωτικό πρόγραμμα του ΙΝΕΠ του ΕΚΔΔΑ.

Στο θεματικό κύκλο της Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Αποκέντρωσης των προγραμμάτων του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης (ΙΝΕΠ) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.), διοργανώθηκε επιμορφωτικό πρόγραμμα με τίτλο: «ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ: ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗΣ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ». Το πρόγραμμα διάρκειας 21 ωρών (τριήμερο) – 22/04/2015 έως 24/04/2015 - παρακολούθησε ο Συντονιστής Έργου ΕΠΠΕΡΑΑ του Φ.Δ. Σκοπός του επιμορφωτικού προγράμματος ήταν να καταρτιστούν στελέχη του δημοσίου τομέα σε θέματα που άπτονται της διαδικασίας και της σύνταξης υποβολής υποψηφιότητας χρηματοδότησης σε Ευρωπαϊκά προγράμματα ώστε να τους καταστήσει διοικητικά ικανούς να ενημερώνονται έγκαιρα για τα σχετικά προγράμματα, να διερευνούν τις δυνατότητες συνεργασίας με εταίρους, να επεξεργάζονται και να καταθέτουν έναν πλήρη φάκελο υποψηφιότητας και να παρακολουθούν με επιτυχία την υλοποίηση του υποβαλλόμενου έργου ως συντονιστές.

2ο Σεμινάριο – Εργαστήριο συγκέντρωσης, κωδικοποίησης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς, στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.

Την Παρασκευή 19 Ιουνίου 2015, πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης του στο Λεωνίδιο, ο δεύτερος κύκλος του σεμιναρίου – εργαστηρίου συγκέντρωσης, κωδικοποίησης και τεκμηρίωσης πληροφορίας για την Ιστορία και τον Πολιτισμό της Τσακωνιάς, με την συμμετοχή προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης. Το δεύτερο σεμινάριο είχε ως αντικείμενο την παρουσίαση και διερεύνηση των επιλογών που οι ψηφιακές τεχνολογίες προσφέρουν στη συλλογή, τεκμηρίωση και προβολή δεδομένων και πληροφοριών. Αυτά τα δεδομένα θα συμβάλουν στο διαρκή εμπλουτισμό του πολιτιστικού – εκπαιδευτικού ψηφιακού αποθετηρίου της Φάμπρικας Πολιτισμού.

Επισκέψεις πεδίου για την καταγραφή ειδών

Με δεδομένο ότι το σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) είχε ήδη τεθεί σε εφαρμογή, τα στελέχη του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας συνέβαλαν κατά το έτος 2015 ως μέλη των Ομάδων Έργου στην καταγραφή και παρακολούθηση διαφόρων ειδών χλωρίδας, πανίδας και τύπων οικοτόπων. Κατά συνέπεια, συμμετείχαν ενεργά σε επισκέψεις πεδίου, προκειμένου να ενισχυθεί το πρόγραμμα παρακολούθησης και να εξειδικευθούν περαιτέρω στην αναγνώριση και την καταγραφή της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής. Κατά το έτος 2015 πραγματοποιήθηκε εργασία πεδίου σε συνεργασία με το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του Φ.Δ. για την καταγραφή και σε ορισμένες περιπτώσεις και τη συλλογή ειδών.

Συμμετοχή στις διασώσεις τραυματισμένων άγριων ζώων

Συνεχίστηκε και κατά το έτος 2015 η ενεργή συμμετοχή του προσωπικού του Τμήματος Πληροφόρησης στις «διαδώσεις» ειδών της άγριας πανίδας της Προστατευόμενης Περιοχής που πραγματοποιήθηκαν, με τη συνεργασία του προσωπικού των άλλων Τμημάτων. Η συντριπτική πλειονότητα των τραυματισμένων ζώων -εκτός από τα ερπετά- μεταφέρθηκε στην ANIMA (Σύλλογος Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής), όπου τους παρασχέθηκαν οι πρώτες βοήθειες και παρέμειναν εκεί έως και την πλήρη ανάρρωσή τους και στη συνέχεια η απελευθερωσή τους.

Συνεργασίες

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχέστερη εκπόνηση των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του Φορέα Διαχείρισης, είναι η καλή συνεργασία με διάφορους φορείς (τοπικούς, εκπαιδευτικούς κ.ά.) που έχουν άμεση σχέση με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων του. Σε περιπτώσεις συνδιοργάνωσης δράσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα στην προστατευόμενη

περιοχή με άλλον φορέα ή υπηρεσία, το προσωπικό του Τμήματος πραγματοποίησε άμεσα όλες τις απαραίτητες επαφές/ συνεννοήσεις προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή συνεργασία.

Πολύ αποδοτική υπήρξε η συνεργασία με τους υπεύθυνους σχολικών δραστηριοτήτων των Νομών της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Αρκαδίας, Λακωνίας, Αργολίδας, Κορινθίας και Μεσσηνίας). Μέσω αυτής της συνεργασίας, το Τμήμα παρέιχε άμεσα πληροφοριακό υλικό σε μαθητές, εκπαιδευτικούς και συλλόγους γονέων και κηδεμόνων, όποτε αυτό κρίνονταν απαραίτητο, αναφορικά με τις διάφορες περιβαλλοντικές δράσεις του Φορέα Διαχείρισης.

Ημερίδες

Η διοργάνωση των ημερίδων έχουν ως στόχο τη γνωριμία του ευρύτερου κοινού με την πανίδα, τη χλωρίδα και τους φυσικούς οικοτόπους της προστατευόμενης περιοχής. Η ενέργεια αυτή κρίνεται απαραίτητη σε μια προσπάθεια ενημέρωσης και επιμόρφωσης του πληθυσμού και των επισκεπτών γύρω από θέματα αναγόμενα στην προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας και των σημαντικών φυσικών οικοσυστημάτων της προστατευόμενης περιοχής.

Ο Φορέας Διαχείρισης, ως το τέλος του προγράμματος Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013, πραγματοποίησε δύο θεματικές ημερίδες και μία διημερίδα, που είχαν ως στόχο τη γνωριμία του ευρύτερου κοινού με τη βιοποικιλότητα και τα σημαντικά φυσικά οικοσυστήματα της προστατευόμενης περιοχής.

Ο Φορέας Διαχείρισης ανέθεσε βάσει της από 09 Σεπτεμβρίου 2014 σύμβασης (Α/Α 31) την ανάθεση της υπηρεσίας στην εταιρεία «ΑΦΟΙ ΤΕΡΖΗ Ο.Ε.» με τίτλο «Διοργάνωση Ενημερωτικών Ημερίδων», που αφορά στην υλοποίηση τμήματος του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας», του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Η συνολική διάρκεια υλοποίησης του έργου είναι η περίοδος από 09.09.2014 έως 31.10.2015.

Το έργο περιλάμβανε την πλήρη ανάληψη από εξωτερικό συνεργάτη της διοργάνωσης μίας (1) διημερίδας/workshop, και δύο (2) θεματικών ημερίδων σε θέματα που ενδεικτικά αφορούν στην ενημέρωση και επιμόρφωση του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών γύρω από θέματα αναγόμενα στην προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στην προώθηση των ήπιων οικονομικών δραστηριοτήτων για τη δημιουργία μιας βιώσιμης οικονομίας προς όφελος των τοπικών κοινωνιών συμβατής με την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής, μέσω της ανταλλαγής επιστημονικών απόψεων αλλά και της ανάδειξης των καλών πρακτικών εφαρμογής σε άλλες προστατευόμενες περιοχές. Στα συμπεράσματα και στα αποτελέσματα από την υλοποίηση του έργου.

Εντός του 2015 ολοκληρώθηκε το έργο «Υπηρεσίες Διοργάνωσης Ενημερωτικών Ημερίδων» με τη διεξαγωγή των προγραμματισμένων ημερίδων. Αναλυτικότερα:

- Το Σάββατο 6 Ιουνίου 2015, πραγματοποιήθηκε η ενημερωτική Ημερίδα στις Καρυές Λακωνίας, με θέμα: **«Ο φυσικός πλούτος της προστατευόμενης περιοχής – αιφορική χρήση και εκμετάλλευση αυτού»**. Βασικός σκοπός της εκδήλωσης, ήταν η ενημέρωση των πολιτών γύρω από την αξιοποίηση και εκμετάλλευση του φυσικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού, και η συμβατότητα των διαφόρων δραστηριοτήτων υπό το πρίσμα της διασφάλισης των αξιών της περιοχής, αλλά και των στόχων διατήρησης του τόπου και των κατοίκων της. Η δράση αυτή κρίθηκε απαραίτητο να υλοποιηθεί σε μια

προσπάθεια ενημέρωσης για τις δυνατότητες που παρέχει η προστατευόμενη περιοχή στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

Οι εισηγητές οι οποίοι εκλήθησαν και ανταποκρίθηκαν άμεσα στο κάλεσμα του Φορέα Διαχείρισης κατά σειρά παρουσιάσής τους ήταν οι ακόλουθοι:

- Ο κ. Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Phd Βιολόγος, Υπεύθυνος Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του Φορέα Διαχείρισης με θέμα: «Ο φυσικός πλούτος της προστατευόμενης περιοχής - αειφορική χρήση και εκμετάλλευση αυτού».
- Οι κ.κ. Κωνσταντίνος Καρύγιαννης, Προγραμματιστής, και Γεώργιος Μαγγίνας, συνιδρυτής εταιρίας Grek Gid, με θέμα: «Εναλλακτικός Τουρισμός στην Κυνουρία – Το παράδειγμα του Αναρριχητικού Πάρκου Λεωνιδίου».
- Ο κ. Ηλίας Κοντάκος, Αναπληρωτής Διευθυντής Δασών Π.Ε. Λακωνίας με θέμα: «Φυσικός πλούτος – Διαχείριση και Προστασία δασικού συμπλέγματος Πάρνωνα».
- Ο κ. Γεώργιος Πορτοκάλου, Αντιπρόεδρος Συλλόγου ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο (Σπηλαιολογικός Ελληνικός Εξερευνητικός Όμιλος) με θέμα: «Τα Σπήλαια ως Εναλλακτική Μορφή Τουρισμού».
- Ο κ. Ελευθέριος Καλπουτζάκης, Γεωπόνος, Δρ. Φαρμακευτικής, με θέμα: «Η χλωριδική ποικιλότητα του Πάρνωνα – Δυνατότητες εκμετάλλευσής της».
- κατά την οποία θα πραγματοποιηθεί παρουσίαση για τη συνολική συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης στην επίτευξη των στόχων του έργου και θα ακολουθήσει συζήτηση για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων του.
- Την Παρασκευή 13 Νοεμβρίου 2015, στο πλαίσιο ολοκλήρωσης της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013, πραγματοποιήθηκε η τελευταία Ημερίδα του Φορέα Διαχείρισης. Η Ημερίδα είχε θέμα: **«Η συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου στην προστασία και στην ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής»**, και αφορούσε στην παρουσίαση και συζήτηση των αποτελεσμάτων του έργου και τη συνολικότερη συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης στην επίτευξη των στόχων του έργου αλλά και από τη λειτουργία του στην προστατευόμενη περιοχή. Υλοποιήθηκε στο Αμφιθέατρο του κτηρίου «ΦΑΜΠΡΙΚΑ - Κέντρο Προβολής της Αγροτικής Ιστορίας και των Δρόμων της Θάλασσας στην Ανατολική Πελοπόννησο» στο Λεωνίδιο Αρκαδίας.

Οι εισηγητές οι οποίοι εκλήθησαν και ανταποκρίθηκαν άμεσα στο κάλεσμα του Φορέα Διαχείρισης κατά σειρά παρουσιάσής τους ήταν οι ακόλουθοι:

- Ο κ. Αργύριος Μπόγλης, M.Sc., Δασολόγος –Περιβαλλοντολόγος, Συντονιστής έργου Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. του ΦΔΟΠΥΜ, με θέμα: «Αποτίμηση υλοποίησης της Πράξης "Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου" του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013».
- Η κα Αγνή Αναστασιάδη, Ξεναγός, α/α Υπεύθυνη Τμήματος Πληροφόρησης, Ενημέρωσης & Δημοσιότητας του ΦΔΟΠΥΜ, με θέμα: «Περιβαλλοντική ενημέρωση-ευαισθητοποίηση μαθητών και επισκεπτών στην προστατευόμενη περιοχή».

- Η κα Φωτεινή Δημάκου, Φύλακας/Ειδικός Δασικής Προστασίας, Στέλεχος Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης του ΦΔΟΠΥΜ, με θέμα: «Δράσεις επόπτευσης-φύλαξης και η συμβολή τους στην προστασία της προστατευόμενης περιοχής».
- Ο κ. Στέλιος Χαραλαμπόπουλος, Σκηνοθέτης, Ανάδοχος έργου «Παραγωγή Ταινιών και Ραδιοτηλεοπτικών Μηνυμάτων» του ΦΔΟΠΥΜ για την παρουσίαση του Ντοκιμαντέρ «Από Βορρά σε Νότο, σ' Ανατολή και Δύση».
- Ο κ. Γεώργιος Τρυφονόπουλος, Ph.D. Βιολόγος, Υπεύθυνος Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης του ΦΔΟΠΥΜ, Υπεύθυνος έργου Παρακολούθησης, με θέμα: «Η παρακολούθηση της βιοποικιλότητας στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού».
- Ο κ. Θεοφάνης Κωνσταντινίδης, Επίκουρος Καθηγητής Συστηματικής Βοτανικής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Επιστημονικός Υπεύθυνος Προγράμματος «Καταγραφή και Παρακολούθηση ειδών χλωρίδας» του ΦΔΟΠΥΜ και Ε. Καλπουτζάκης, Γεωπόνος, Ph.D. Φαρμακευτικής, με θέμα: «Η έρευνα και η κατανόηση της χλωρίδας του Πάρνωνα: διδάγματα από το πρόγραμμα εποπτείας και μελλοντικές προοπτικές».
- Η κα Παναγιώτα Μαραγκού – Ph.D. Βιολογίας, Επιστημονική Υπεύθυνη Προγράμματος «Καταγραφή και Παρακολούθηση Ειδών ερπετών και αμφιβίων» του ΦΔΟΠΥΜ, Συντονίστρια Δράσεων Επιστημονικής Τεκμηρίωσης WWF Hellas, με θέμα: «Τα ερπετά και τα αμφίβια στην περιοχή διαχείρισης του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού».
- Η κα Έλενα Παπαδάτου – Ph.D. Οικολογίας, Επιστημονική Υπεύθυνη Προγράμματος «Καταγραφή και Παρακολούθηση Ειδών χειροπτέρων» του ΦΔΟΠΥΜ, με θέμα: «Νυχτερίδες της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού».

Πρώθηση της συμμετοχικής διαδικασίας - Εθελοντισμός

Ο Φορέας Διαχείρισης μέσω ανοικτού καλέσματος σε τοπικούς φορείς και ντόπιους κατοίκους που ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα εθελοντισμού που υλοποιεί στο πλαίσιο του προγράμματος Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013, έχει δημιουργήσει (έως και τον Δεκέμβριο 2015) μία ομάδα εθελοντών εβδομήντα τεσσάρων μελών, με σκοπό την παρακολούθηση, την προστασία και την ανάδειξη της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής.

Με αφετηρία την πρώτη ενημερωτική συνάντηση για το πρόγραμμα εθελοντισμού στις 17 Μαρτίου 2014 με την οποία ενεργοποιήθηκαν οι εγγεγραμμένοι εθελοντές του Φορέα Διαχείρισης, πραγματοποιήθηκαν εντός του 2015 δύο εκπαιδευτικά σεμινάρια που περιγράφονται στη συνέχεια.

3^ο και 4^ο σεμινάριο εθελοντών στο πλαίσιο του προγράμματος εθελοντισμού με θέμα «Τρόποι καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών πουλιών» και «Τρόποι καταγραφής και παρακολούθησης των πληθυσμών των ειδών ψαριών».

Τα σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους: α) την Κυριακή 08 Φεβρουαρίου 2015 με θέμα: «Τρόποι καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών πουλιών» και β) τη Δευτέρα 09 Φεβρουαρίου 2015 με θέμα: «Τρόποι καταγραφής και παρακολούθησης των πληθυσμών των ειδών ψαριών». Τα σεμινάρια περιελάμβαναν ενημέρωση των

συμμετεχόντων για τα είδη πουλιών και ψαριών (θεωρητική προσέγγιση) με παράλληλη επίσκεψη στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής (εργασία πεδίου).

Τα δύο σεμινάρια εστίασαν στα ενδημικά, προστατευόμενα και απειλούμενα είδη που απαντούν στην προστατευόμενη περιοχή. Έγινε αναφορά στους τρόπους καταγραφής, εποπτείας και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησής τους. Η υλοποίησή τους πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο ενίσχυσης του προγράμματος παρακολούθησης (monitoring) ειδών, και βασικοί ομιλητές τους ήταν ο κ. Ευστράτιος Μπουρδάκης, ειδικός επιστήμονας/ορνιθολόγος και ο καθηγητής του Τμήματος Βιολογικών Εφαρμογών και Τεχνολογιών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Ιωάννης Λεονάρδος, για τα είδη πουλιών και ψαριών, αντίστοιχα. Επίσης, στο πλαίσιο του σεμιναρίου για τους τρόπους παρακολούθησης και καταγραφής των ειδών ψαριών παραβρέθηκε στην περιοχή του Μουστού εκπρόσωπος του Αναδόχου του έργου παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων της ευρύτερης περιοχής του Μουστού κ. Κωνσταντίνος Γιαννιός, ο οποίος αναφέρθηκε, εν συντομία, στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των δειγματοληψιών – παρακολούθησης των υδάτων του Μουστού.

Η διεξαγωγή των σεμιναρίων έγινε στο πλαίσιο του Πακέτου εργασίας 2.4: Προώθηση της συμμετοχικής διαδικασίας και της ενίσχυσης του Πακέτου εργασίας 1: Προστασία και Διατήρηση των ειδών χλωρίδας, πανίδας και των τύπων οικοτόπων, του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» του ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013, που υλοποιείται από το Φορέα Διαχείρισης.

5^ο Σεμινάριο εθελοντών στο πλαίσιο του προγράμματος εθελοντισμού με θέμα «Πρώτες βοήθειες σε άνθρωπο και τραυματισμένο άγριο ζώο»

Το Σάββατο 16 Μαΐου 2015 στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους πραγματοποιήθηκε το 5ο προγραμματισμένο σεμινάριο του Φορέα Διαχείρισης για τους εγγεγραμμένους εθελοντές του στο πλαίσιο του προγράμματος εθελοντισμού που υλοποιεί. Το σεμινάριο με θέμα: «Πρώτες βοήθειες σε άνθρωπο και τραυματισμένο άγριο ζώο» αποτελούταν από δύο ενότητες.

Η πρώτη ενότητα αφορούσε στην παροχή Πρώτων Βοηθειών σε ανθρώπους, με εισηγήτρια τη Διευθύντρια του Κέντρου Υγείας Άστρους ιατρό, κα Πηγή Περδικάκη. Στους εθελοντές παρουσιάστηκε μεταξύ άλλων, ο τρόπος αντιμετώπισης της καρδιοαναπνευστικής ανακοπής, της εξωτερικής αιμορραγίας, των εγκαυμάτων, της πνιγμονής, της θερμοπληξίας, της ηλεκτροπληξίας, των αλλεργιών και των καταγμάτων, των τσιμπημάτων εντόμων και όφρων, καθώς και ο ορθός τρόπος καθαρισμού τραυμάτων. Η παρουσίαση της πρώτης ενότητας ολοκληρώθηκε με εποικοδομητικό διάλογο και ερωτήσεις μεταξύ της εισηγήτριας και του ακροατηρίου για ιατρικά θέματα.

Κατά τη δεύτερη ενότητα παρουσιάστηκε η παροχή Πρώτων Βοηθειών σε τραυματισμένα άγρια ζώα με εισηγήτρια την εκπρόσωπο του Συλλόγου Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής «ANIMA» και νοσηλεύτρια άγριων ζώων, κα Καίτη Αλευρά. Παρουσιάστηκαν μεταξύ άλλων, οι βασικές αρχές για την παροχή πρώτων βοηθειών σε άγρια πτηνά, οδηγίες περίθαλψης σε περίπτωση εύρεσης νεοσσών, βασικοί κανόνες παραλαβής άγριων ζώων γενικά αλλά και σύλληψής τους στη φύση, οι τρόποι απομάκρυνσης από το τρίχωμα ή το πτέρωμά τους χημικών όπως π.χ. κόλλα, πίσσα, κ.λπ. οι τρόποι απομάκρυνσης αγκιστριών, κ.α. Παρουσιάστηκαν επίσης γενικές πληροφορίες αναφορικά με την ανατομία των πτηνών για τη σωστή ακινητοποίησή τους κατά την

αποστολή τους σε Κέντρα Περίθαλψης Άγριων Ζώων. Η παρουσίαση της δεύτερης ενότητας ολοκληρώθηκε με συζήτηση μεταξύ της εισηγήτριας και του ακροατηρίου για τον ορθό τρόπο σύλληψης, συσκευασίας και μεταφοράς των τραυματισμένων ζώων που εντοπίζονται στην προστατευόμενη περιοχή, με το ΚΤΕΛ ή άλλα μέσα μεταφοράς.

Η διεξαγωγή του σεμιναρίου έγινε στο πλαίσιο του Πακέτου εργασίας 2.4: Προώθηση της συμμετοχικής διαδικασίας του Υποέργου 1 της Πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» του ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013, που υλοποιείται από το Φορέα Διαχείρισης.

Συμπεράσματα Περιόδου 2015

Μολονότι η δυσχερής οικονομική περίοδος των τελευταίων ετών συνέβαλε εν μέρει στη μείωση των σχολικών εκδρομών σε ολόκληρη τη χώρα, η σημαντική άνοδος της καταγράψιμης από τον Φορέα Διαχείρισης, επισκεψιμότητας τόσο στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού όσο και στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης μπορεί να αποδοθεί αφενός, στην επικοδομητική συνεργασία με τους υπεύθυνους των σχολικών δραστηριοτήτων άλλα και αφετέρου με τους υπεύθυνους των σχολικών μονάδων. Ως αποτέλεσμα της καλής αυτής συνεργασίας υπήρξε και η ικανοποιητική ανταπόκριση των εκάστοτε υπευθύνων στην υλοποίηση περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων τόσο εντός των σχολικών αιθουσών όσο και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής, σε συνεργασία με τον Φορέα Διαχείρισης.

Ειδικότερα, μέσω της συχνής τόσο γραπτής όσο και προφορικής επικοινωνίας των στελεχών του Φορέα Διαχείρισης με τα Σχολεία, επιτεύχθηκε ως επί το πλείστον ικανοποιητική συμμετοχή σχολικών μονάδων στο προγράμματα περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης μαθητών που υλοποιεί ο Φορέας Διαχείρισης. Το ενδιαφέρον των Σχολείων να υποδεχτούν το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης στις σχολικές αίθουσες προκειμένου να προβάλλουν θέματα σχετικά με την προστατευόμενη περιοχή, συνεχίστηκε καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ενώ παράλληλα παρουσιάστηκε αύξηση των σχολικών επισκέψεων στην προστατευόμενη περιοχή καθώς και στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης κατά το 2015 σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Συμπληρωματικά με τα παραπάνω και προκειμένου να προωθηθούν περαιτέρω οι επισκέψεις των σχολικών ομάδων στην προστατευόμενη περιοχή και κατόπιν της έγκρισης του ΤΔΠΠ του Φορέα Διαχείρισης, πρόκυψε και η δυνατότητα κάλυψης των εξόδων μετακίνησης επιλεγμένων Σχολείων. Κατά συνέπεια, αμέσως μετά την έναρξη του σχολικού έτους 2014-2015, ο Φορέας Διαχείρισης, κάλυψε εξ' ολοκλήρου τα έξοδα μετακίνησης συνολικά πέντε σχολικών μονάδων, προκειμένου να επισκεφτούν τόσο την προστατευόμενη περιοχή όσο και τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης.

Συμπερασματικά αξίζει να σημειωθεί ότι, προσεγγίστηκε σε ικανοποιητικό βαθμό ο στόχος που έχει θέσει ο Φορέας Διαχείρισης για αύξηση των προγραμματισμένων επισκέψεων σχολικών μονάδων τόσο στην προστατευόμενη περιοχή όσο και στα τρία Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, με θετική πρόβλεψη και για το άμεσο μέλλον.

Η επικοινωνία με την τοπική κοινωνία και η συμβολή του Φορέα Διαχείρισης στη διαμόρφωση φιλοπεριβαλλοντικών αντιλήψεων αλλά και η συνεισφορά του στην απόκτηση και ανάπτυξη νέων προτύπων συμπεριφοράς των πολιτών, είναι υψίστης σημασίας. Για τον λόγο αυτό επιδιώχθηκε η διοργάνωση πληθώρας δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης οι οποίες προβλήθηκαν από όλα τα διαθέσιμα μέσα του Φορέα Διαχείρισης, με απώτερο στόχο την αλλαγή της κουλτούρας του τοπικού πληθυσμού σε σχέση με την επαφή που έχει με το φυσικό περιβάλλον. Σημαντικά εργαλεία του Φορέα Διαχείρισης προς την κατεύθυνση αυτή υπήρξαν, τόσο το Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, όσο και η δημιουργία νέων υποδομών όπως η νέα Έκθεση Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο ισόγειο του Κέντρου Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας, αλλά και το νέο - υπό κατασκευή - Κέντρο Πληροφόρησης Λεωνιδίου για τη χλωρίδα του Πάρνωνα. Επίσης, οι ενημερωτικές πινακίδες σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής και σε θέσεις εισόδου σε αυτή, η συμμετοχή των στελεχών του Φ.Δ. σε πληθώρα συνεδρίων, ημερίδων και εκδηλώσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα, η διοργάνωση από τον Φ.Δ. δύο ακόμα ημερίδων εντός της προστατευόμενης περιοχής, η κυκλοφορία του έντυπου ενημερωτικού υλικού του Φ.Δ., κ.α. Επίσης,

για τη σύγκλιση με τους επιθυμητούς στόχους ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του ευρέως κοινού προβλήθηκαν σε εθνική εμβέλεια τα ραδιοτηλεοπτικά μηνύματα και οι ταινίες ντοκιμαντέρ του Φορέα Διαχείρισης.

Σημαντικό πόρισμα αυτής της προσπάθειας είναι ότι ενισχύθηκε περαιτέρω το ενδιαφέρον των πολιτών για την αξία της προστατευόμενης περιοχής, το οποίο βεβαιώνεται από την αύξηση της συμμετοχής τους στις δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης που υλοποιήθηκαν από το Φορέα Διαχείρισης κατά την περίοδο του έτους.

Γενικότερα, το βασικό συμπέρασμα που εξάγεται από τις αναφορές του παρόντος Κεφαλαίου είναι ότι το Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας, προσεγγίζει ολοένα και περισσότερο τους στόχους που έχει θέσει καθώς και κάθε άλλη συναφή προς τους σκοπούς του αρμοδιότητα.

Κεφάλαιο 6

ΦΥΛΑΞΗ

ΠΕ1

Οι εργασίες -δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Επόπτευσης / Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης. Το Τμήμα στελεχώνεται ως εξής:

- Δήμος Αναστόπουλος, Μηχανικός Περιβάλλοντος M.Sc., Υπεύθυνος Τμήματος
- Φωτεινή Δημάκου, Φύλακας
- Ιωάννης Δημητρακόπουλος, Ειδικός Δασικής Προστασίας / Φύλακας
- Γεώργιος Λυτρίβης, Φύλακας
- Γεώργιος Κωλέττης, Φύλακας
- Κωνσταντίνος Μάγγος, Ειδικός Δασικής Προστασίας / Φύλακας (Παραίτηση την 15.09.2015)

Επικουρούν οι:

- Αργύριος Μπόγλης, Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος M.Sc.
- Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Ph.D Βιολόγος
- Άννα Κανελίδου, Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος M.Sc.

Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2015 και σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του Τμήματος Επόπτευσης / Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης είναι οι ακόλουθες:

Γενική περιγραφή φύλαξης

Σκοπός της φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής είναι η μεγαλύτερη δυνατή προστασία της περιοχής, για την καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και κυρίως για την πρόληψη και την αποτροπή τους και αποτελεί βασική αρμοδιότητα του Φορέα.

Λόγω της ανεπάρκειας του θεσμικού πλαισίου του Φορέα, παρόλο που έχει εκδοθεί η Κ.Υ.Α. χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής, το προσωπικό φύλαξης δεν έχει τη δυνατότητα να διενεργεί ελέγχους, και η φύλαξη ουσιαστικά περιορίζεται στην παρατήρηση, στην σύσταση και στην άμεση ειδοποίηση των αρμόδιων, για έλεγχο, υπηρεσιών.

Τόσο για τους ορεινούς όγκους όσο και για την υγροτοπική περιοχή, ο Φορέας Διαχείρισης με τα μέσα που διαθέτει έφτασε γενικά σε ένα πάρα πολύ ικανοποιητικό επίπεδο φύλαξης/προστασίας λόγω του ότι σε αυτό συνέβαλε η συνεχής εποπτεία, ενημέρωση, καθοδήγηση και συνεργασία των φυλάκων με όλα τα θεσμοθετημένα όργανα φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής, όπως:

- Πυροσβεστική Υπηρεσία
- Δασική Υπηρεσία
- Θηροφυλακή
- Αστυνομία

Τμήμα Επόπτευσης / Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης

Τα μέσα που χρησιμοποίησε το Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης κατά την περίοδο του έτους 2015 ήταν:

α) Ένα αγροτικό όχημα και δύο φύλακες στο Άστρος

β) Ένα αγροτικό όχημα και δύο φύλακες στον Άγιο Πέτρο

γ) Ένα αγροτικό όχημα και ένας φύλακας στο Λεωνίδιο

Κάθε όχημα και κάθε βάρδια περιλαμβάνει ένα οδηγό και σε ειδικές περιπτώσεις δύο υπαλλήλους. Ακολουθείται πρόγραμμα διαδρομών που συντάσσει ο Υπεύθυνος του Τμήματος Επόπτευσης / Φύλαξης και Εφαρμογών

Διαχείρισης.

Η προμήθεια σύγχρονου και αξιόπιστου εξοπλισμού επέτρεψε να παρέχονται πλέον στο πεδίο αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Ο εξοπλισμός κάθε οχήματος είναι:

- Ένα σταθερό και ένα φορητό ασύρματο, οι οποίοι χρησιμοποιούν τις συχνότητες των δύο Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Αρκαδίας και Λακωνίας ανάλογα με την περιοχή στην οποία βρίσκονται (Αρκαδία ή Λακωνία). Οι ασύρματοι παραμένουν ανοικτοί καθ' όλη τη διάρκεια της βάρδιας, στην ανάλογη συχνότητα της περιοχής που βρίσκονται. Με αυτό τον τρόπο είναι πιο άμεση η επέμβαση της πυροσβεστικής υπηρεσίας και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης.
- Ένα βυτίο πυρόσβεσης χωρητικότητας 500 λίτρων και μάνικες πυρόσβεσης.
- Κιάλια, φακό, εργαλειοθήκη, αλυσοπρίονο, φωτογραφική μηχανή, αυτόματη κάμερα, φορητό GPS, οδηγό αναγνώρισης πουλιών/ φυτών/ ερπετών, ένα βίντσι (εργάτης), αντιολισθητικές αλυσίδες κ.α.
- Γαλότσες και ολόσωμες αδιάβροχες φόρμες.
- Αναλυτικοί χάρτες της περιοχής.
- Υπηρεσιακό κινητό τηλέφωνο.

Κατά τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας συμπληρώνονται τα εξής έντυπα:

- **Δελτίο Κίνησης Οχήματος:** όπου καταγράφονται οι διαδρομές με τις χιλιομετρικές αποστάσεις, η ημέρα κίνησης και η αντιστοίχιση του τιμολογίου βενζίνης. Παραδίδεται στον υπεύθυνο φύλαξης και αποστέλλεται μαζί με τα Μηνιαία δελτία δήλωσης δαπανών και τα αντίστοιχα τιμολόγια βενζίνης. Σημειώνεται ότι το όχημα κίνησης είναι είτε του Φορέα Διαχείρισης είτε ιδιωτικό όχημα.
- **Φύλλο Καταγραφής Συμβάντων Φύλαξης (Βιβλίο Συμβάντων):** όπου καταγράφονται οι διαδρομές με τα διανυθέντα χιλιόμετρα και τυχόν παρατηρήσεις του υπαλλήλου. Χρησιμοποιείται για την Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων Φύλαξης και αποτελεί παραδοτέο της φύλαξης.
- **Δελτίο Παρακολούθησης:** όπου καταγράφονται τα βιοτικά δεδομένα που εντοπίζονται και μαρκάρονται με το GPS, ώστε να υπάρχει επικουρία του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης.

Ο υπεύθυνος του Τμήματος Επόπτευσης/ Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης είναι συνοπτικά αρμόδιος για:

- την κατάρτιση των **Μηνιαίων Προγραμμάτων Φύλαξης**, τα οποία αποτελούν το πρόγραμμα βαρδιών κάθε υπαλλήλου στη φύλαξη. Τα Μηνιαία Προγράμματα αποστέλλονται στην Επιθεώρηση Εργασίας μηνιαίως προς έγκριση.
- Την κατάρτιση του **Εβδομαδιαίου Προγράμματος Φύλαξης**, στο οποίο καταγράφονται αναλυτικά οι διαδρομές κάθε υπαλλήλου. Υποχρεούται επίσης να το αποστέλλει σε κάθε

συνεργαζόμενη υπηρεσία (πυροσβεστική, δασαρχείο κλπ), ώστε να γνωρίζουν οι αρμόδιες οι υπηρεσίες ποια σημεία εποπτεύονται καθημερινά.

- Συμπληρώνει πριν από κάθε κίνηση οχήματος την **Διαταγή Πορείας**, όπου αναγράφονται η ημερομηνία κίνησης, η αιτιολογία της κίνησης, και οι επιβαίνοντες στο όχημα. Αποστέλλεται μαζί με το Δελτίο Κίνησης Οχήματος και το αντίστοιχο τιμολόγιο βενζίνης στην Διαχειριστική Αρχή.
- Την σύνταξη του **Δελτίου Αυτοψίας**, σε περίπτωση εντοπισμού παράβασης, με επισύναψη φωτογραφικής τεκμηρίωσης
- Την παραπομπή των σημαντικότερων αυτοψιών – καταγγελιών προς το Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης με σκοπό τη σύνταξη επιστολών και καταγγελιών.
- Συγκεντρώνει μηνιαίως τα Φύλλα Καταγραφής Συμβάντων Φύλαξης, τα οποία αρχειοθετούνται ανά μήνα ως Μηνιαίο Βιβλίο Συμβάντων και χρησιμοποιούνται στην σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης Πεπραγμένων Φύλαξης.
- Σύνταξη Ετήσιας Έκθεσης πεπραγμένων φύλαξης.
- Συνεργασία με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Τήρηση του φωτογραφικού αρχείου φύλαξης.

Φύλακες του Φορέα Διαχείρισης

Καταγραφή παράνομων δραστηριοτήτων

Πυρκαγιές

Η πρόληψη των πυρκαγιών αποτελεί βασική αρμοδιότητα των φυλάκων του Φορέα Διαχείρισης τόσο στις ορεινές περιοχές του Πάρνωνα όσο και στις πεδινές. Η περίοδος επικινδυνότητας για τις πυρκαγιές ξεκινάει από αρχές Μαΐου και λήγει τέλος Οκτωβρίου. Κατά τους μήνες αυτούς διαμορφώνεται κατάλληλα ο εξοπλισμός των οχημάτων φύλαξης με βυτία πυρόσβεσης, χωρητικότητας 500 λίτρων νερού και μάνικες κατάσβεσης.

Την περίοδο του 2015, συμμετείχαν σε 16 (δέκα έξι) κατασβέσεις σε δασικά και υγροτοπικά οικοσυστήματα. Τα αίτια των παραπάνω πυρκαγιών ήταν, τις περισσότερες φορές από αμέλεια κτηνοτρόφων και ιδιωτών, ενώ ελάχιστες θεωρήθηκαν ως εμπρησμός.

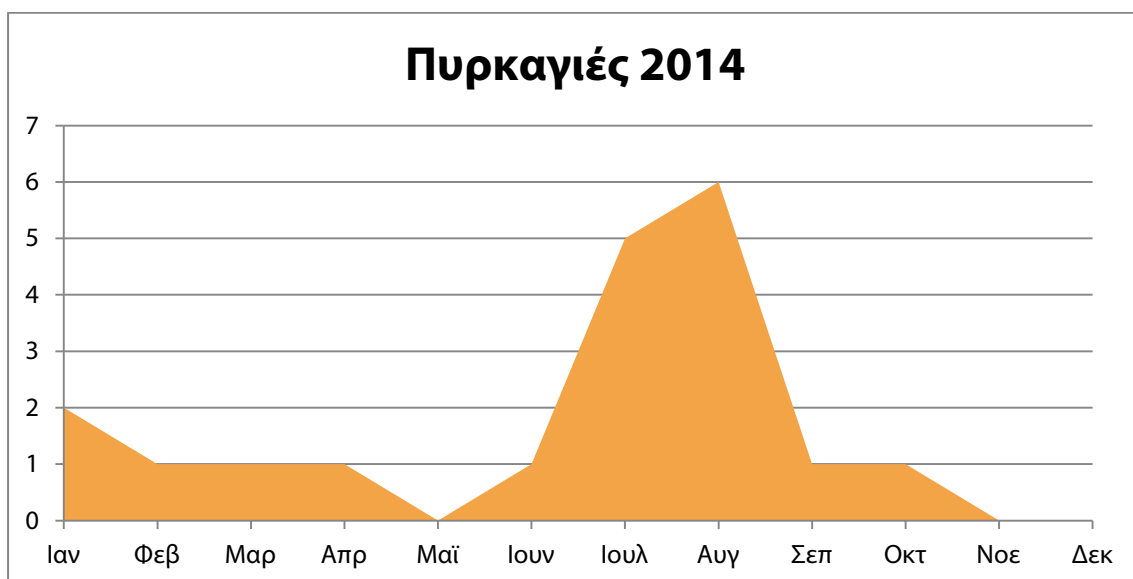

Καμμένη έκταση στον Ζυγό

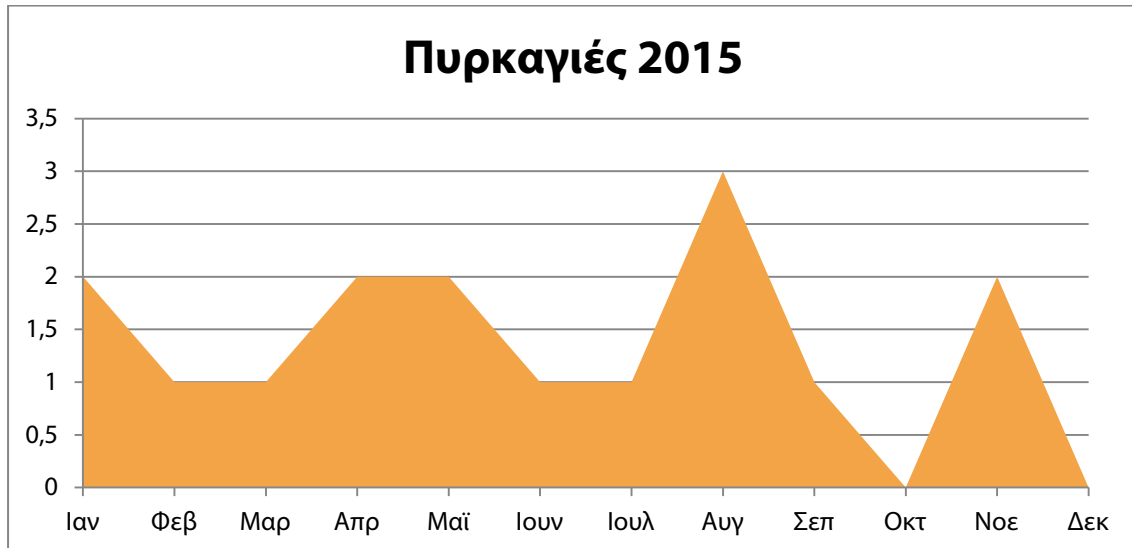

Πυρκαγιά στον Άγιο Πέτρο

Οι φύλακες είχαν καθημερινή και συνεχή επαφή με την Πυροσβεστική Υπηρεσία (Αρκαδίας και Λακωνίας), μέσω ασυρμάτων, και έτσι κατάφερναν να ειδοποιούν έγκαιρα σε περίπτωση φωτιάς καθώς και να επικουρούν την Πυροσβεστική Αρκαδίας ή Λακωνίας στο έργο της, περιπολώντας σε περιοχές που δεν υπήρχαν περιπολίες της υπηρεσίας. Στα περισσότερα περιστατικά η κατάσβεση γινόταν από κοινού, και σε αρκετά γινόταν αποκλειστικά από τους φύλακες του Φορέα Διαχείρισης. Οι εργαζόμενοι του Τμήματος Επόπτευσης, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, εργάζονταν υπερωριακά ώστε να βοηθούν την Πυροσβεστική Υπηρεσία στις κατασβέσεις των πυρκαγιών.

Συγκριτικά με το 2014 (19 κατασβέσεις), τα περιστατικά ήταν πιο μειωμένα, αλλά της ίδιας χαμηλής έντασης.

Τα αυξημένα κρούσματα που παρατηρούνται το έτος 2015 κατά την ανοιξιάτικη και φθινοπωρινή περίοδο οφείλονται κυρίως στην κύρια απασχόληση του τοπικού πληθυσμού που είναι η ελαιοπαραγωγή και κατά τους μήνες εκείνους γίνεται η συλλογή των καρπών, τα κλαδέματα των δένδρων και το κάψιμο των κλαδιών. Κατά το έτος 2014 αυτά τα κρούσματα ήταν μειωμένα σε σύγκριση με το 2015.

Τα περιστατικά κατά το μήνα Αύγουστο για τα έτη 2014 & 2015 οφείλονται στις υψηλές θερμοκρασίες που επικρατούν στην περιοχή κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και ευνοούν την εκδήλωση πυρκαγιών. Διαπιστώνεται μια αύξηση για τον μήνα Οκτώβριο του 2015 όπου οφείλεται καθαρά στην ελαιοκομική περίοδο και στο κάψιμο χόρτων και κλαδιών.

Η άψογη συνεργασία με το Πυροσβεστικό Σώμα Αρκαδίας και Λακωνίας, επέφερε σημαντικότερα αποτελέσματα στην αποτροπή και άμεση επέμβαση στα περιστατικά πυρκαγιών που είχαμε κατά τη θερινή περίοδο του 2015, με αποτέλεσμα οι εκτάσεις αυτών, να είναι ιδιαίτερα περιορισμένες.

Συλλογή τσαγιού και ειδών χλωρίδας

Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. υπ. αριθμ. 33999/2010, δεν επιτρέπεται η συλλογή φυτών χωρίς ειδική άδεια από το αρμόδιο Δασαρχείο. Στα φυτά αυτά κατατάσσονται κυρίως το τσάι (*Sideritis clandestina*) του Πάρνωνα, η ρίγανη (*Origanum onites*) καθώς και άλλα τοπικά ενδημικά είδη της περιοχής.

Το Δασαρχείο Σπάρτης είναι αρμόδιο για την διαχείριση του υψηλού δάσους του Πάρνωνα όπου και φύεται το τσάι. Οι φύλακες του Φ.Δ. προσπάθησαν να αποτρέψουν την αλόγιστη συλλογή και εμπορία του και με την αλλαγή του ωραρίου τους κατά τη περίοδο συγκομιδής του – μήνες Μάιος με Ιούλιο – αλλά και με στοχευόμενα εβδομαδιαία δρομολόγια, στις περιοχές του Πάρνωνα όπου φύεται.

Δεν καταγράφηκαν το 2015 περιστατικά συλλογής τσαγιού κατά τη περίοδο συγκομιδής του λόγω του σωστού προγραμματισμού δρομολογίων και ωραρίου, αλλά και της συνεργασίας με τα αρμόδια Δασαρχεία.

Απόρριψη απορριμμάτων και στερεών αποβλήτων - Επιχωματώσεις

Κατά πολύ μειωμένος το 2015, 11(έντεκα) περιστατικά ο αριθμός των χώρων ανεξέλεγκτης απόθεσης απορριμμάτων αλλά και στερεών αποβλήτων καταγράφηκαν από τους φύλακες του Φορέα Διαχείρισης σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής.

Μπάζα & οικοδομικά υλικά στην περιοχή της Βαρβίτσας

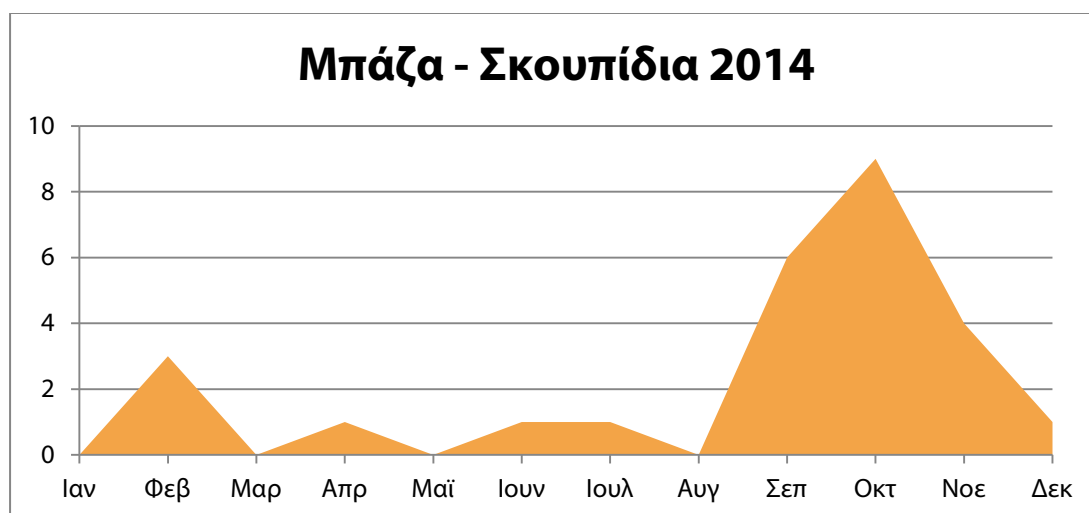

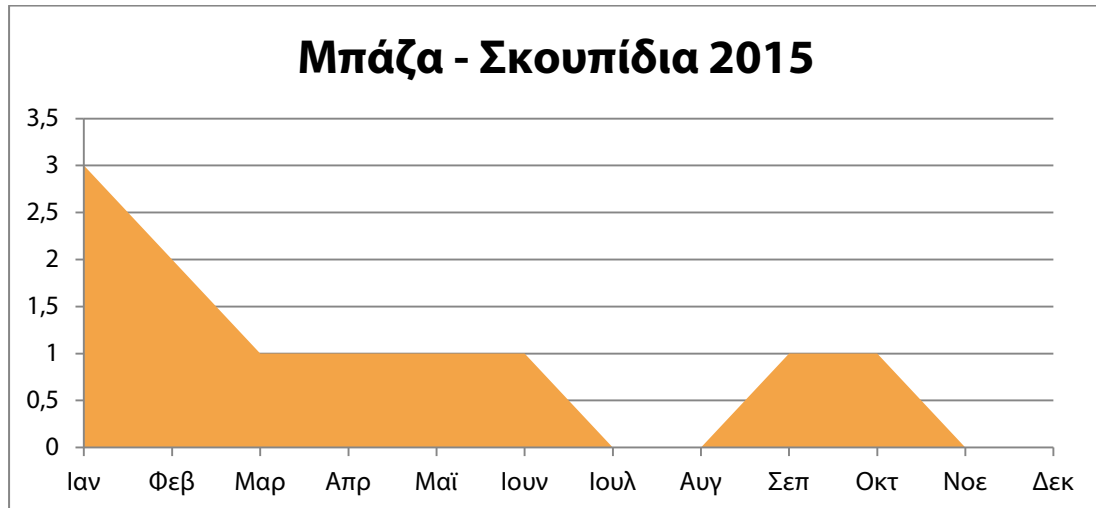
Μπάζα και στερεά απόβλητα στην περιοχή των Καρυών

Απόρριψη απορριμμάτων και στερεών αποβλήτων - Επιχωματώσεις

Κατά πολύ μειωμένος το 2015, 11(έντεκα) περιστατικά ο αριθμός των χώρων ανεξέλεγκτης απόθεσης απορριμμάτων αλλά και στερεών αποβλήτων καταγράφηκαν από τους φύλακες του Φορέα Διαχείρισης σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής.

Για τις περιπτώσεις των αποθέσεων στερεών αποβλήτων ή απορριμμάτων, έγιναν έγγραφα από το Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης κατόπιν υποδείξεων του Τμήματος Φύλαξης για ενέργεια προς τις αρμόδιες υπηρεσίες για 6 περιπτώσεις.

Σε συνέχεια του εντοπισμού και της καταγραφής των θέσεων ανεξέλεγκτης απόθεσης απορριμμάτων, ενημερώθηκαν οι αρμόδιες υπηρεσίες, όπως οι Δήμοι, η Περιφέρεια Πελοποννήσου, το ΥΠΕΚΑ και η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου Δυτικής Ελλάδας και Ιονίων Νήσων, τόσο εγγράφως όσο και προφορικά.

Οι κατανομές των καταγεγραμμένων παράνομων δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια των ετών 2014 & 2015, φαίνονται στα παραπάνω γραφήματα. Διαπιστώνεται έντονη μείωση για το 2015 σχεδόν καθ' όλη τη διάρκεια του έτους μέχρι και το φθινόπωρο λόγω της εντατικοποίησης των περιπολιών του Φορέα Διαχείρισης.

Λαθραλιεία

Η καθημερινή επίπτευση της απόλυτου προστασίας περιοχής του Υγροτόπου Μουστού, όπου και απαγορεύεται κάθε είδους δραστηριότητας, είχε το επιθυμητό αποτέλεσμα, και κατά τη διάρκεια του 2015 αυξήθηκαν ελάχιστα σε σχέση με το 2014 οι καταγεγραμμένες περιπτώσεις λαθραλιείας.

Το γεγονός ότι δεν υπάρχει επαρκής σήμανση, που να δηλώνει την απαγόρευση της εν λόγω δραστηριότητας, δεν διευκόλυνε το έργο των φυλάκων, οι οποίοι ενημέρωναν αρχικά τους παραβάτες και στη συνέχεια

τους απομάκρυναν από το σημείο. Έγιναν συνολικά 3 συστάσεις στην περιοχή του Μουστού.

Λοιπές παράνομες δραστηριότητες

Αμμοληψίες: η συγκεκριμένη δραστηριότητα διενεργείται κυρίως στην περιοχή του υγροτόπου Μουστού και στα ρέματα του Τάνου και Βρασιάτη. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2014 εντοπίστηκε μόλις μια περίπτωση παράνομης αμμοληψίας.

Απορρίψεις υγρών αποβλήτων: αφορά κυρίως υγρά απόβλητα ελαιοτριβείων, στα ρέματα Τάνου και Βρασιάτη, από ελαιοτριβεία της περιοχής κατά τους μήνες συγκομιδής ελαιοκάρπων. Υπάρχουν σταθερά σημεία απόρριψης των εν λόγω λυμάτων και ο Φορέας κατήγγειλε το γεγονός με επιστολές προς τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η απόθεση των αποβλήτων στις συγκεκριμένες περιοχές γίνεται εδώ και χρόνια, όπως αποδεικνύεται από σχετικές αεροφωτογραφίες. Καταγράφηκε 1 περιστατικό.

Υγρά απόβλητα από ελαιοτριβείο

Λαθροθηρία: Τα επτά καταφύγια Άγριας Ζωής που υπάρχουν στην περιοχή του Φ.Δ. κάνουν ιδιαίτερα δύσκολο το έργο των φυλάκων αλλά μέχρι και σήμερα δεν έχει εμφανιστεί κάποιο ιδιαίτερο κρούσμα λαθροθηρίας. Η πολύ καλή συνεργασία με τη θηροφυλακή και τους κυνηγητικούς συλλόγους καθώς και οι συνεχείς περιπολίες βοήθησε αρκετά στη πρόληψη και καταστολή της λαθροθηρίας. Ένα μειονέκτημα του Φ.Δ., πέραν της ελλιπέστατης νομοθεσίας περί αρμοδιοτήτων, είναι το ωράριο εργασίας, το οποίο δεν είναι δυνατόν να εκτελείται κατά τις νυχτερινές και πρώτες πρωινές ώρες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην έχουν εντοπιστεί κρούσματα λαθροθηρίας, ενώ είναι γνωστό ότι υπάρχουν, κυρίως τις νυχτερινές ώρες.

Υλοτομίες: Ειδικότερα στην περιοχή του ορεινού και δασικού όγκου της προστατευόμενης περιοχής έχουν εντοπισθεί ορισμένα περιστατικά παράνομων υλοτομιών. Δεν εντοπίστηκε κάποιο περιστατικό παράνομης υλοτομίας, κατά τη διάρκεια του 2015.

Λοιπές αρμοδιότητες και δραστηριότητες περιόδου 2015

Καταγραφή άγριας πανίδας και ορνιθοπανίδας

Τσακάλι

Μία από τις συμπληρωματικές αρμοδιότητες του Τμήματος Φύλαξης αποτελεί και η Καταγραφή και Παρακολούθηση ειδών, στα πλαίσια της συμμετοχής του στο Πρόγραμμα Καταγραφής & Παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων, στην περιοχή ευθύνης του Φορέα.

Κατά τη διάρκεια των περιπολιών τους οι φύλακες είχαν τη δυνατότητα να κάνουν παρακολούθηση διαφόρων ειδών ορνιθοπανίδας και άγριας πανίδας. Η χρήση οδηγών για ερπετά/ πτηνά/ θηλαστικά, κιαλιών, φωτογραφικών μηχανών και αυτόματων καμερών ήταν τα κύρια μέσα για να κάνουν αναγνώριση στο πεδίο, ενώ με τη χρήση φορητού GPS κατάφεραν να καταγράψουν το ακριβές σημείο και την περιοχή που βρίσκονταν.

Γερακίνα

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν θα χρησιμοποιηθούν στην καταγραφή και χαρτογράφηση της ζωογεωγραφίας των ειδών της προστατευόμενης περιοχής.

Δεντρογαλιά

Στο κεφάλαιο της Παρακολούθησης εντάσσονται και η συμμετοχή των Φυλάκων στις υπηρεσίες καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών και τύπων οικοτόπων της Προστατευόμενης Περιοχής που υλοποιείται στο πλαίσιο της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού» του ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013.

Μανιτάρι (*Amanita muscaria*)

Επιπλέον, έχουν διασωθεί τραυματισμένα άγρια ζώα και έχουν αποσταλεί σε οργανώσεις περίθαλψης άγριων ζώων (ANIMA, κ.λπ).

Βίδρα

Δεντρομωξός

Πρώτες βοήθειες σε τραυματισμένη Γερακίνα

Συντήρηση υποδομών - Τεχνική Υποστήριξη ΦΔ

Η συντήρηση κτηριακών υποδομών, του παραπάνω εξοπλισμού του Φορέα καθώς και η συντήρηση των μονοπατιών στην προστατευόμενη περιοχή, των παρατηρητηρίων κλπ. είναι μια από τις αρμοδιότητες των φυλάκων καθώς επίσης και η υποστήριξη, εξυπηρέτηση και ο έλεγχος της κίνησης των επισκεπτών μέσα στα όρια της προστατευόμενης περιοχής και η ενημέρωσή τους για τα υπάρχοντα μέτρα προστασίας της περιοχής.

Καθαρισμός παραλίας Παλιόχανου

Κατά τη διάρκεια του 2015, συντηρήθηκαν εκ νέου οι εγκαταστάσεις που βρίσκονται εντός του Υγροτόπου Μουστού, καθώς και της ευρύτερης περιοχής του Φορέα Διαχείρισης. Έγιναν καθαρισμοί

απορριμμάτων και στερεών υλικών κυρίως στις περιοχές απολύτου προστασίας, όπως στη λιμνοθάλασσα του Μουστού, στη παραλία Πόρτες πλησίον του υγροτόπου Μουστού, στα ρέματα Τάνου και Βρασιάτη, καθώς και στις περιοχές του ορεινού όγκου του Πάρνωνα. Επίσης, το τμήμα φροντίζει για την συντήρηση των υποδομών του Φορέα, πχ. των οχημάτων και του κτηριακού εξοπλισμού.

Καθαρισμός παραλίας Μουστού

Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση

Μια από τις αρμοδιότητες των φυλάκων είναι και η επικουρία στις δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης του Φορέα Διαχείρισης.

Οι εργαζόμενοι του Φορέα με τον αναπληρωτή Υπουργό Περιβάλλοντος κ. Τσιρώνη και τον Δήμαρχο Βόρειας Κυνουρίας κατά την επίσκεψή τους στην έδρα του Φορέα

Οι φύλακες λειτουργούν τα Κέντρα Ενημέρωσης του Φορέα στο Άστρος, Άγιο Πέτρο και Καστάνιτσα, σε έκτακτες περιπτώσεις κατά την απουσία των ξεναγών και συμβάλουν άμεσα σε όλες τις δράσεις – εκδηλώσεις Ενημέρωσης-Ευαισθητοποίησης. Παίζουν ενεργό ρόλο στις δράσεις που στοχεύουν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, οι φύλακες του Τμήματος, συμμετείχαν σε δεκάδες ξεναγήσεις ομάδων και σχολείων στην προστατευόμενη περιοχή, ενώ βοήθησαν σημαντικά στην

επιτυχημένη ολοκλήρωση διαφόρων εκδηλώσεων του Φορέα Διαχείρισης (Πανευρωπαϊκή Γιορτή πουλιών, Γιορτή Κασάνου, απελευθέρωση θαλάσσιας χελώνας *careta careta* κ.λπ.). Ιδιαίτερη σημασία για το Φορέα αλλά αποτέλεσε η συμμετοχή στην 2η διοργάνωση του αγώνα υπεραπόστασης 70 χλμ. το «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» με αφετηρία και τερματισμό στον Αγ. Πέτρο Αρκαδίας, καλύπτοντας μια κυκλική απόσταση 70 χλμ .

Ενημέρωση μαθητών με αφορμή την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου για τα μέτρα φύλαξης και προστασίας από τον Υπεύθυνο Επόπτευσης/Φύλαξης

Στο πλαίσιο της έναρξης της αντιπυρικής περιόδου που ξεκινάει την 1 Μαΐου και ολοκληρώνεται στις 31 Οκτωβρίου, ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού πραγματοποίησε σχετική ενημέρωση στους μαθητές του Γυμνασίου του Αγίου Ανδρέα Αρκαδίας. Η παρουσίαση αφορούσε στα μέτρα φύλαξης και προστασίας που πρέπει να λαμβάνονται από τους πολίτες σε όλη την διάρκεια του χρόνου και ιδιαίτερα τους θερινούς μήνες που ο κίνδυνος πυρκαγιών είναι μεγαλύτερος.

Με στόχο την αποτελεσματική φύλαξη στην προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωννα & υγροτόπου Μουστού, οι πέντε (5) φύλακες/επόπτες του Φορέα Διαχείρισης, εκτελούν καθημερινώς δρομολόγια, τόσο στον ορεινό όγκο της προστατευόμενης περιοχής, όσο και στην παραλιακή ζώνη. Με δεδομένες τις παρούσες αρμοδιότητες του προσωπικού, η φύλαξη έχει κυρίως εποπτικό, προληπτικό και αποτρεπτικό χαρακτήρα και σε δεύτερο βαθμό κατασταλτικό με στόχο να αποτρέπονται οι παράνομες δραστηριότητες στην προστατευόμενη περιοχή. Επίσης, η συνέχιση και η ενίσχυση συνεργασίας του προσωπικού με τις λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες της περιοχής αποτελεί βασική προτεραιότητα του Φορέα Διαχείρισης.

Την Τρίτη 31 Μαρτίου 2015 κατόπιν πρόσκλησης, ο υπεύθυνος του Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης, συμμετείχε σε συνεδρίαση του Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας Περιφερειακής Ενότητας Αρκαδίας με σκοπό την αποτίμηση της χειμερινής περιόδου και τον προγραμματισμό για τα φαινόμενα πυρκαγιών, υπό την προεδρία του αντιπεριφερειάρχη Αρκαδίας κ. Ευάγγελου Γιαννακούρα, στην αίθουσα συνεδριάσεων του κεντρικού καταστήματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου.

Συμμετοχή του Υπεύθυνου του Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης
στη Πρόσκληση του Συντονιστικού ΣΟΠΠ Π.Ε. Αρκαδίας

Παρόντες στη σύσκεψη ήταν Δήμαρχοι, Αντιδήμαρχοι, εκπρόσωποι των ενόπλων δυνάμεων, της Π.Υ. Τρίπολης και αρκετοί εκπρόσωποι Φορέων που έχουν εμπλοκή στα θέματα πρόληψης και καταστολής των πυρκαγιών. Στη διάρκεια της σύσκεψης, που αποτελεί την καθιερωμένη συνάντηση που γίνεται κάθε χρόνο πριν την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου, συζητήθηκαν τυχόν προβλήματα που προέκυψαν κατά την χειμερινή περίοδο και καθορίστηκαν λύσεις τους. Ακόμα συζητήθηκαν θέματα που τυχόν προκύψουν κατά την καλοκαιρινή περίοδο και την αντιμετώπισή τους από τα όργανα της Πολιτικής Προστασίας.

Επίσης ο Φορέας Διαχείρισης και πιο συγκεκριμένα το Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης ανταποκρίθηκε στο κάλεσμα του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας για σύσκεψη του Συντονιστικού Πολιτικής Προστασίας, την Τετάρτη 22 Απριλίου 2015. Η συνάντηση είχε σκοπό τη συζήτηση μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, ώστε να διαπιστωθούν ανάγκες και ελλείψεις (κρουνοί, δεξαμενές) της κάθε Τοπικής Κοινότητας του Δήμου, την προτροπή λήψης προληπτικών μέτρων (κλάδεμα των προεξεχόντων στο δρόμο κλαδιών, οργάνωση ομάδας κρούσης) για την αποφυγή εκδήλωσης πυρκαγιάς και τη γρήγορη αντίδραση των κατοίκων σε περίπτωση εκδήλωσής της και, τέλος, το συντονισμό των δράσεων από τους εμπλεκόμενους φορείς για την πιο αποτελεσματική πρόληψη και κατάσβεση των πυρκαγιών, ενόψει της αντιπυρικής περιόδου.

Συμμετοχή του Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης
στη Συνάντηση Συντονιστικού Πολιτικής Προστασίας του Δ. Βόρειας Κυνουρίας

Στη σύσκεψη έλαβαν μέρος στελέχη του Δήμου Β. Κυνουρίας, ο Δ/ντης του Συντονιστικού της Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οι διοικητές του Πυροσβεστικού Κλιμάκιου Άστρους και του Αστυνομικού Τμήματος Άστρους, ο Δασάρχης του Δασαρχείου Κυνουρίας, ο Πρόεδρος της ΔΕΥΑΒΚ,

εκπρόσωποι του Φορέα Διαχείρισης Πάρνωννα-Μουστού και του Λιμενικού Σώματος Άστρους, καθώς και οι Πρόεδροι των 26 Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου.

Η συνάντηση αποτέλεσε και έναυσμα για κάλεσμα των κατοίκων της περιοχής να βρίσκονται σε εγρήγορση, αναφέροντας στις αρμόδιες Αρχές κάθε ύποπτη και ασυνήθιστη ενέργεια που αντιλαμβάνονται, ακόμα κι αν αυτή φαίνεται ασήμαντη.

Στις 22 Ιουλίου πραγματοποιήθηκε έκτακτη συνάντηση Συντονιστικού Πολιτικής Προστασίας του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας, με αφορμή την εκδήλωση πυρκαγιών, ήδη από τα μέσα της αντιπυρικής περιόδου, και με σκοπό την, κατά δύναμη, πρόληψη μελλοντικών, λόγω τις υψηλής επικινδυνότητας από τις ευνοούμενες, για πυρκαγιές, κλιματικές συνθήκες (παρατεταμένη ξηρασία, ισχυροί άνεμοι) που επικρατούν στην περιοχή.

Στη συνάντηση εργασίας παρευρέθηκαν στελέχη του Δ. Β. Κυνουρίας και οι πρόεδροι των Τοπικών Κοινοτήτων του Δήμου, οι διοικητές του Πυροσβεστικού Κλιμακίου Άστρους, εκπρόσωποι του Αστυνομικού Τμήματος και του Λιμεναρχείου Άστρους, καθώς και στελέχη του Φορέα Διαχείρισης Πάρνωννα-Μουστού και της Θηροφυλακής.

Συμμετοχή στην Έκτακτη Συνάντηση Συντονιστικού Πολιτικής Προστασίας του Δ. Βόρειας Κυνουρίας

Η συζήτηση ξεκίνησε με την τοποθέτηση του Διοικητή της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, ο οποίος αναφέρθηκε για ακόμα μια φορά στις ανάγκες που υπάρχουν, ώστε να αποτραπεί η εκδήλωση πυρκαγιάς, αλλά και να διευκολύνεται, στο μέγιστο δυνατό, το έργο της πυρόσβεσης. Έτσι, αναφέρθηκε στην ανάγκη απομάκρυνσης της καύσιμης ύλης από τα ακαθάριστα οικόπεδα, στην αποφυγή ανάματος φωτιάς αυτή την περίοδο και στο κλάδεμα οπωροφόρων δέντρων, τα κλαδιά των οποίων δυσχεραίνουν την κυκλοφορία των πυροσβεστικών οχημάτων. Τέλος, έκανε έκκληση στους προέδρους των τοπικών κοινοτήτων να βοηθήσουν στην κινητοποίηση και ευαισθητοποίηση των κατοίκων, ώστε να προβούν στις προαναφερόμενες απαραίτητες εργασίες, καθώς και ο Δήμος να επιβάλει τα οριζόμενα σε όσους αμελούν.

Με τη σειρά τους τα υπόλοιπα Σώματα Ασφαλείας (Αστυνομία και Λιμενικό), ανταποκρίθηκαν θετικά στην ανάγκη για περιπολίες, τουλάχιστον στην περιοχή δικαιοδοσίας τους, και παρότρυναν τους Προέδρους να τους ειδοποιήσουν άμεσα σε περίπτωση ύποπτης κίνησης. Στο ίδιο ύφος ήταν και η τοποθέτηση του εκπροσώπου της Θηροφυλακής, ο οποίος τοποθετήθηκε υπέρ των περιπολιών, λόγω

όμως οικονομικών δυσχερειών πρότεινε στους εκπροσώπους του Δήμου οικονομική στήριξη, με την εξασφάλιση των καυσίμων. Συμφωνήθηκε εξασφάλιση πόρων εκ μέρους του Δήμου και συνεργασίας μεταξύ Θηροφυλακής και Δασαρχείου, ώστε να εξασφαλιστεί η πληρέστερη περιπόληση σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο κομμάτι του ορεινού όγκου του Πάρνωννα. Και ο Φορέας Διαχείρισης δεσμεύτηκε να συνδράμει στο δύσκολο αυτό έργο.

Τέλος Στις 18 Δεκεμβρίου ο Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωννα – υγροτόπου Μουστού ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση της Δ/σης Πολιτικής Προστασίας για συμμετοχή στη σύσκεψη για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση έντονων καιρικών φαινομένων της περιόδου 2015-2016. Στη σύσκεψη παρευρέθηκαν οι Διοικητές των Πυροσβεστικών Σωμάτων όλων των μονάδων της Περιφέρειας Πελοποννήσου, εκπρόσωποι του Αστυνομικού Σώματος και του Στρατού Ξηράς, καθώς και προϊστάμενοι των Δασικών Υπηρεσιών (Αργολίδας, Αρκαδίας, Λακωνίας, Μεσσηνίας), στελέχη της Αποκεντρωμένης Διοίκησης (κος Μήλιος, ως Δ/ντης Υδάτων) και μέλη των Δημοτικών Αρχών της Περιφέρειας.

Η σύσκεψη ξεκίνησε με την παρουσίαση στελέχους του Πυροσβεστικού Σώματος, αναφερόμενη στο έμπυχο και άψυχο δυναμικό των Πυροσβεστικών Δυνάμεων της Περιφέρειας, στις ζώνες υψηλού κινδύνου και στις περιοχές που πλήττονται συχνότερα από τα έντονα καιρικά φαινόμενα (χιονόπτωση, πλημμύρες, ανεμοστρόβιλοι, πυρκαγιές κλπ). Τέλος, ο ομιλητής αναφέρθηκε στην ετοιμότητα και στη δυνατή άμεση επέμβαση του Σώματος σε περίπτωση ανάγκης, καθώς το Επιχειρησιακό Σχέδιο έχει συνταχθεί από τη πλευρά του. Την επιβεβαίωση για άμεση δράση έδωσαν με τη σειρά τους και οι παρευρισκόμενοι Διοικητές της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας.

Συμμετοχή στην Συνάντηση Συντονιστικού Πολιτικής Προστασίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου – Δυτ. Ελλάδα & Ιονίου.

Από τη δική τους πλευρά οι εκπρόσωποι των Δασικών Υπηρεσιών, κατέθεσαν τους προβληματισμούς και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ως Δημόσιοι Φορείς, και που αφορούν κυρίως οικονομικά ζητήματα (πχ αδυναμία μετακινήσεων), αλλά και αδυναμία χρησιμοποίησης υπάρχοντος υλικού (πχ οχημάτων εκχιονιστικών), λόγω απουσίας κατάλληλου προσωπικού. Φυσικά η συμβολή τους όπου είναι δυνατό θεωρείται αυτονόητη και δεδομένη. Ο κος Μήλιος, ως εκπρόσωπος της Δ/σης Υδάτων τοποθετήθηκε στο θέμα διευθέτησης των υδάτων προς αποφυγή πλημμύρων φαινομένων, ορμώμενος από την πρόσφατη, μεγάλης έντασης, πυρκαγιά στη περιοχή της Νεάπολης Λακωνίας, που μπορεί να έχει περαιτέρω καταστροφικές επιπτώσεις με τη μορφή πλημμύρων.

Στη συνέχεια οι εκπρόσωποι των Δημοτικών Αρχών έκαναν λόγο για δυσκολίες οικονομικής φύσεως, αφού η χρηματοδότηση καθυστερεί, και πρότειναν μια έκτακτη επιχορήγηση για το διάστημα της χειμερινής περιόδου, αλλά αναφέρθηκαν και στην έλλειψη προσωπικού με γνώση χειρισμού των εκχιονιστικών μηχανημάτων. Επίσης, προτάθηκε η επόμενη συνάντηση ανάλογου περιεχομένου να προγραμματίζεται νωρίτερα (Οκτώβριο), ώστε να εξασφαλίζεται άμεση πρόληψη πιθανών έντονων καιρικών φαινομένων.

Την Κυριακή 5 Απριλίου το Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης, κατόπιν πρόσκλησης από τους διοργανωτές συμμετείχε στον αγώνα Scramble Μοτοσυκλέτας με δυο φύλακες και ένα όχημα του Φορέα και βοήθησε στην ομαλή διεξαγωγή του αγώνα όπου διεξείχθη στην περιοχή των Καρυών και διοργάνωνε το αθλητικό σωματείο Α.Μ.Ο.Σ. πληρώνοντας τον Αθλητικό Νόμο 2725/99 και τον γενικό κανονισμό αγώνων Μοτοσυκλέτας της αθλητικής ΜΟΤ.Ο.Ε..

Συμμετοχή του Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης στον 2ο Αγώνα Scramble Ελλάδος στις Καρυές Λακωνίας.

Συνέντευξη στο τοπικό διαδικτυακό κανάλι ArcadiaSpot.gr παραχώρησαν στελέχη του ΦΔ την Τετάρτη 12 Αυγούστου, με φόντο την περιοχή απόλυτης προστασίας του υγροτόπου Μουστού. Ο κ. Γ. Τρυφωνόπουλος – Υπεύθυνος Τμήματος Προστασίας μεταξύ άλλων, περιέγραψε τις ιδιαιτερότητες του νερού της πηγής υγροτόπου, οι οποίες προσελκύουν δεκάδες επισκέπτες κάθε χρόνο, κυρίως κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Ο κ. Δ. Αναστόπουλος -Υπεύθυνος του Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης του Φορέα, τόνισε τη σημαντική εργασία των Φυλάκων του ΦΔ στην επόπτευση και φύλαξη της περιοχής.

Συνέντευξη του Υπεύθυνου Τμήματος Φύλαξης

Παρακάτω απεικονίζεται το σύνολο των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης που συμμετείχαν οι φύλακες κατά το έτος 2015:

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
Μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών 2015 της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ
Συμμετοχή των φυλάκων στο Σεμινάριο «Τρόποι καταγραφής και παρακολούθησης των ειδών πουλιών»
ΜΑΡΤΙΟΣ
Συμμετοχή στη Πρόσκληση Συντονιστικού ΣΟΠΠ Π.Ε. Αρκαδίας με θέμα τις Δασικές Πυρκαγιές για την περίοδο του 2015
Συμμετοχή στην ημερίδα «Καλλιέργεια καστανιάς. Προοπτικές – προστασία - μεταποίηση».
Ξεναγήση 6ου Δημοτικού Σχολείου Άργους στον Μουστό
Ξεναγήση Γυμνασίου Γλυφάδας στη Μαλεβή
Καθαρισμός θέσης θέας στο Μουστό από χόρτα
Δημοτικό Βερβένων- Χελιδονίσματα
Επίσκεψη στο 1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρίπολης- Χελιδονίσματα
Επίσκεψη στο 8 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρίπολης- Χελιδονίσματα
Επίσκεψη στο 11 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης - Χελιδονίσματα
Επίσκεψη στο 4 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης - Χελιδονίσματα
Επίσκεψη στο 5 ^ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης - Χελιδονίσματα
ΑΠΡΙΛΙΟΣ
Εθελοντικός καθαρισμός στα Πελετά Αρκαδίας με αφορμή την καμπάνια Let's Do It Greece.
Συμμετοχή του ΦΔΟΠΥΜ στη διεξαγωγή του 2ου αγώνα Scramble Νοτίου Ελλάδος μοτοκροσς
Επίσκεψη στο 2ο Νηπιαγωγείο Άστρους – Χελιδονίσματα
Δράση σήμανσης με απειλούμενους Κρίνους της θάλασσας κ καθαρισμός με το δημοτικό σχολείο Παραλίου Άστρους
Ξεναγήση του Δημοτικού Σχολείου Τυρού στο ΚΠΕ Καστανίτσα
Συμμετοχή στην εκδήλωση εθελοντικού καθαρισμού στα Πελετά, μαζί με το Δημοτικό Σχολείο Λεωνιδίου.
Επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης στο Δημοτικό Σχολείο Παρ. Άστρους με αφορμή την παγκόσμια ημέρα της γης με το τμήμα Ξεναγήσης του Φ.Δ

Σήμανση περιοχής με κρίνους της θάλασσας (<i>Panocratium maritimum</i>) από τον Φορέα Διαχείρισης με αφορμή την ημέρα της Μητέρας Γης
Ενημέρωση μαθητών με αφορμή την έναρξη της αντιπυρικής περιόδου για τα μέτρα φύλαξης και προστασίας

ΜΑΪΟΣ

Εκδήλωση επανένταξης αποθεραπευμένων ειδών γερακιών στο φυσικό τους περιβάλλον - Γεράκι Λακωνίας.
Ενημέρωση μαθητών στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας της χελώνας
Συμμετοχή στη Γιορτή Κερασιών, Νερών και Ερώτων στον Πλάτανο Κυνουρίας

ΙΟΥΝΙΟΣ

Εθελοντικοί καθαρισμοί από τον Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στο πλαίσιο της πανελλαδικής εκστρατείας «Καθαρίστε τη Μεσόγειο».
Συμμετοχή στην ενημερωτική Ημερίδα του Φορέα Διαχείρισης για τον φυσικό πλούτο της προστατευόμενης περιοχής στις Καρυές Λακωνίας
Συμμετοχή στη Διοργάνωση εκδήλωσης για την επανένταξη θαλάσσιας χελώνας στο φυσικό της περιβάλλον.

ΙΟΥΛΙΟΣ

Συνεδρίαση συντονιστικού του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας «Οργάνωση και συντονισμός Πολιτικής Προστασίας Πυροπροστασίας περιόδου 2015»
Συμμετοχή στον αγώνα υπέρ- απόστασης «ΚΡΟΝΙΟΝ ΠΕΡΑΣΜΑ» για 2 ^η συνεχόμενη φορά
Σήμανση και καθαρισμός της περιοχής με κρίνους της θάλασσας (<i>Panocratium maritimum</i>) στον υγρότοπο Μουστού.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Επίβλεψη δράσης αποκλεισμού εισόδου οχημάτων στην περιοχή απόλυτης προστασίας στη θέση Πόρτες Μελιγούς
Παραχώρηση συνέντευξης προσωπικού του ΦΔ σε τοπικό κανάλι web

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Συμμετοχή στον Εθελοντικός Καθαρισμός στην Παραλία Κάτω Βερβένων (Θέση Παλιόχανο).
--

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

Παρουσίαση για τις περιοχές Καταφυγίων Άγριας Ζωής της προστατευόμενης περιοχής στο Γυμνάσιο Τυρού με την ξεναγό Αναστασιάδη Αγνή.
Ξεναγήση στη Μαλεβή με την Αναστασιάδη Αγνή στο 9ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης
Ξεναγήση στο 9ο Νηπιαγωγείο Τρίπολης στο Δάσος της Μαλεβής
Μετάβαση στα Τρόπαια Αρκαδίας για την περιβαλλοντική ενημέρωση των μαθητών του Γυμνασίου Τροπαιών, με προβολή παρουσίασης στην Περιβαλλοντική Ομάδα της Γ΄ Γυμνασίου με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή ΟΠΥΜ και ΦΔ» και με την προβολή παρουσίασης στην Α΄ και Β΄ Γυμνασίου με τίτλο «Ανακύκλωση», στο πλαίσιο του Πακέτου Εργασίας 2.2 του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» του ΕΠΠΕΡΑΑ.
Γιορτή Καστάνου - Καστάνιτσα Αρκαδίας
Συμμετοχή στη Πανευρωπαϊκή Γιορτή των Πουλίων 2015 (Euro Birdwatch 2015) στον υγρότοπο Μουστού
Συμμετοχή στα Εγκαίνια Έκθεσης Παραδοσιακών Επαγγελμάτων στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ξεναγήση στον Μουστό σε ομάδα φοιτητών Βιολογίας από το Παν/μιο Πατρών
--

Ξεναγήση στο 4ο Δημοτικό σχολείο Άργους - Ε' τάξη
Ξεναγήση στον Μουστό στο 4ο Δημοτικό σχολείο Άργους - Δ' τάξη
Ξεναγήση στο ΚΠΕ Καστάνισσας στο 7ο Δημοτικό σχολείο Σπάρτης
Ξεναγήση στο 3ο Δημοτικό Τριπόλεως στον Μουστό.
Λήψεις πεδίου για την ταινία δημοσιότητας του ΕΠΠΕΡΑΑ
Συμμετοχή στην γιορτή του καστανού στη Καστάνισσα
Συμμετοχή και συνεισφορά στην Υλοποίηση Ημερίδας με θέμα «Η συνεισφορά του Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού στην προστασία και ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής» στο Λεωνίδιο Αρκαδίας
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ
Ξεναγήση στο Νηπιαγωγείο και Δημοτικό Σχολείο Δολιανών στον Μουστό
Σύσκεψη για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση έντονων καιρικών φαινομένων της περιόδου 2015-2016
Συμμετοχή στην Περιβαλλοντική ενημέρωση στο Δημοτικό Σχολείο Παραλίου Άστρους στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βουνού.

Προστασία και Διαχείριση

Οι φύλακες συμμετέχουν ενεργά στις δράσεις προστασίας και διαχείρισης για την υποστήριξη/υλοποίηση εργασιών διαχείρισης, για την αναγνώριση ειδών πανίδας και χλωρίδας, για την ορθή υποστήριξη των επιστολών που αποστέλλονται σχετικά με τις καταγγελίες παράνομων δραστηριοτήτων και για τη διευκόλυνση της κίνησης του υπόλοιπου προσωπικού.

Η συνεργασία των δύο τμημάτων (της Προστασίας και της Φύλαξης) είναι άμεση κυρίως όσον αφορά τις καταγγελίες των παράνομων δραστηριοτήτων, και στην τεκμηρίωση των επιστολών που αφορούν επιχωματώσεις και απορρίψεις στερεών υλικών και απορριμμάτων, μέσω των αυτοψιών που διενεργούνται από τους φύλακες.

Οι φύλακες συμμετείχαν στις εξής επιπλέον εργασίες:

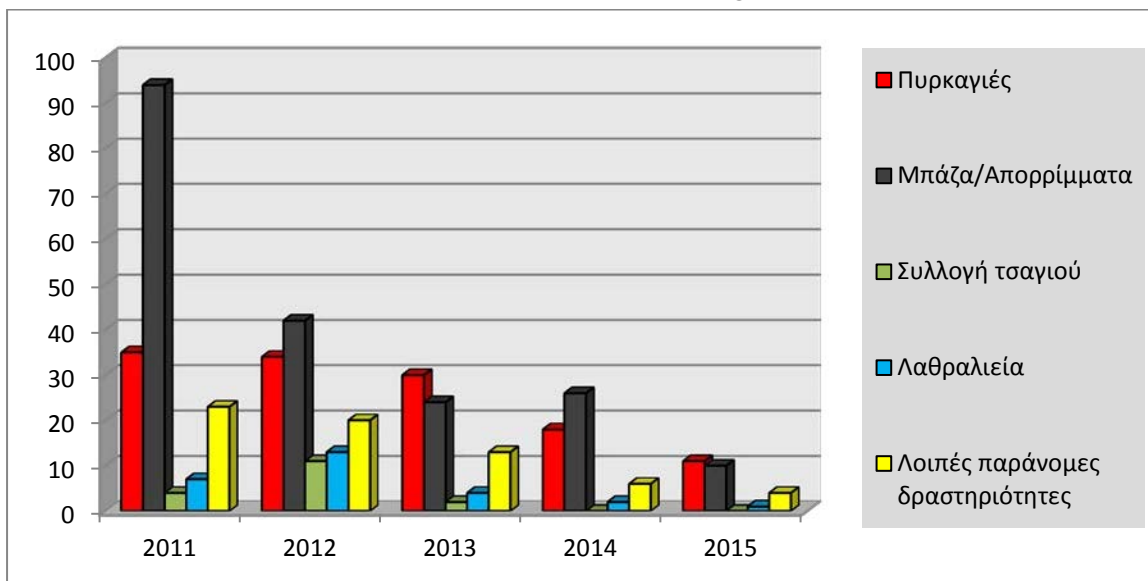
- ▷ Υπόδειξη στο κλιμάκιο Έλεγχου Ποιότητας της Περιφέρειας Πελοποννήσου των παράνομων δραστηριοτήτων εντός της περιοχής προστασίας του Φ.Δ.
- ▷ Καθαρισμό της Λιμνοθάλασσας του Μουστού και των όχθων της από απορρίμματα.
- ▷ Εργασίες πεδίου και μετακίνηση υπαλλήλων του Φορέα για καταγραφή των ειδών πανίδας και τυχόν τραυματισμένων ζώων.
- ▷ Τοποθετήσεις φωτογραφικών καμερών για την παρακολούθηση και καταγραφή των ζώων της περιοχής.
- ▷ Καθαρισμό μονοπατιών και δρόμων για την ασφαλή προσέλαση τους.
- ▷ Μεταφορά τραυματισμένων ζώων και διακομιδή τους σε οργανώσεις περίθαλψης άγριων ζώων (ANIMA κλπ).
- ▷ Υποστήριξη ομάδων έργων χλωρίδας, πανίδας και τύπων οικοτόπων
- ▷ Καταγραφή στο Δελτίο Παρακολούθησης τα βιοτικά και αβιοτικά στοιχεία που εντοπίζουν στις περιοχές αρμοδιότητας τους, μαρκάρουν με το GPS τη γεωγραφική θέση και σημειώνουν το είδος και τον αριθμό των ατόμων που παρατηρούν.
- ▷ Ενημέρωση, εξυπηρέτηση και έλεγχος της κίνησης των επισκεπτών μέσα στα όρια της προστατευόμενης περιοχής
- ▷ Συλλογή πρωτογενών δεδομένων από το πεδίο
- ▷ Σήμανση περιοχών με προστατευόμενα είδη χλωρίδας και πανίδας

Συμπεράσματα Περιόδων 2011- 2015

Κάνοντας χρήση της γνώσης που αποκτήθηκε στο πεδίο και στο αντικείμενο της φύλαξης πρέπει να απαντηθεί πρώτα το ερώτημα αν η φύλαξη πέτυχε ή όχι τους στόχους της. Η γενική άποψη που απορρέει από τα αποτελέσματα του Τμήματος είναι πως η φύλαξη κρίνεται επιτυχής και αυτό το αποδεικνύουν τα νούμερα που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια των περιόδων και τα οποία είχαν φθίνουσα πορεία όσον αφορά στην πλειοψηφία των παράνομων ενεργειών από τον Απρίλη του 2011 όπου και έγινε η πρόσληψη των φυλάκων, σε σύγκριση με τα υπόλοιπα έτη και το κλείσιμο του προγράμματος στα τέλη του 2015.

Το παρακάτω γράφημα απεικονίζει τη σύγκριση των τεσσεράμισι περίπου ετών:

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ 2011 – 2015
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΙΜΩΝ ΑΝΑ ΕΤΟΣ

Παρόλο που οι φύλακες περιορίζονταν στην επίβλεψη και την εποπτεία της περιοχής χωρίς να μπορούν να κάνουν ουσιαστικό έλεγχο όταν εντόπιζαν οποιαδήποτε παράβαση, η παρουσία τους και μόνο στο πεδίο με τις περιπολίες που πραγματοποιούσαν έπαιξε ανασταλτικό ρόλο. Όμως δεν παύει η ανεπάρκεια στην δυνατότητα ανακριτικών αρμοδιοτήτων, να είναι κάτι που αποδεδειγμένα θα απέφερε πολλά περισσότερα αποτελέσματα.

Η φύλαξη κρίνεται επαρκής και αυτό αποδεικνύεται από το σύνολο των καταγεγραμμένων περιστατικών (Απρίλιος 2011-2015) τα οποία είχαν φθίνουσα πορεία αναφορικά στις παράνομες ενέργειες. Η παρουσία των φυλάκων στο πεδίο, παρόλο που περιορίζεται στην επίβλεψη, τη σύσταση και την εποπτεία της περιοχής, έπαιξε ανασταλτικό ρόλο.

Τα περισσότερα περιστατικά παρατηρήθηκαν πλησίον κατοικημένων τοποθεσιών και των περιοχών με τη μεγαλύτερη τουριστική δραστηριότητα. Επιπλέον, για τους πολίτες το πιο σύνηθες περιβάλλον απόρριψης απορριμμάτων είναι τα ρέματα, χείμαρρους και υγροτοπικές περιοχές. Για αυτό το λόγο η πλειοψηφία των περιστατικών, δεν εμφανίστηκε μόνο στην περιοχή του Άστρους αλλά επεκτάθηκε και στις άλλες 2 ζώνες περιπολίας Άγιο Πέτρο & Λεωνιδίου όπου περιπολούν οι φύλακες. Μέσα από το γράφημα διακρίνουμε μια πτώση σε όλες σχεδόν τις παράνομες δραστηριότητες χρόνο με το χρόνο εντός της Προστατευόμενης Περιοχής.

Στο επίπεδο των συνεργασιών ο Φορέας Διαχείρισης κατάφερε να εμπλέξει όσο το δυνατόν περισσότερους ενεργούς φορείς και να συνεργάζεται στενά όχι μόνο με τα θεσμοθετημένα όργανα του Νόμου αλλά και με υγιείς κοινωνικές ομάδες (κτηνοτρόφους, παραγωγούς, συνεταιρισμούς κ.α.) των οποίων η συνεργασία είναι πολλές φορές ουσιαστική και ωφέλιμη. Τα έτη που διανύσαμε ήταν καίρια η συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, λόγω των αυξημένων πυρκαγιών στην περιοχή, αλλά και με τα κατά τόπους Δασαρχεία με αποτέλεσμα την αναστολή πολλών παράνομων δραστηριοτήτων.

Το Σχέδιο Επόπτευσης - Φύλαξης, περιόδου 06/2013 - 12/2015 (εγκρίθηκε με την υ.α. 53/2013 απόφαση του Δ.Σ.) εκπονήθηκε από το Φορέα Διαχείρισης και σύμφωνα με αυτό πραγματοποιήθηκε η φύλαξη από το προσωπικό για το παρόν χρονικό διάστημα. Το Σχέδιο Φύλαξης συνοδεύεται από ένα εκτενέστατο τεύχος χαρτών, οι οποίοι είναι βασικοί άξονες για την υλοποίηση του. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθεί ότι ο τομέας του προσωπικού παρουσιάζει πρόβλημα σε σχέση με τον αριθμό των φυλάκων δεδομένου ότι τα όρια χωρικής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης εξαπλώνονται σε δύο Νομούς (Αρκαδίας, Λακωνίας) καταλαμβάνοντας έκταση περί τα 1.147,000στρέμματα. Είναι φανερό ότι με μόνο πέντε φύλακες είναι ανέφικτη η καθημερινή κάλυψη τόσο μεγάλων χιλιομετρικών αποστάσεων και η ταυτόχρονη επίπτευση όλων των περιοχών προστασίας. Η διασπορά των φυλάκων και των οχημάτων τους σε τρεις περιοχές βοήθησε το έργο τους σε μεγάλο βαθμό αλλά και πάλι είναι αδύνατον να γίνεται εποπτεία σε βάρδιες καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας για να υπάρχει πλήρης έλεγχος των παράνομων δραστηριοτήτων στο πεδίο. Επίσης, με την υποβάθμιση που έχουν υποστεί μερικοί από τους ήδη υπάρχοντες φορείς (Πυροσβεστική Υπηρεσία, Δασαρχείο), λόγω περικοπών των απαραίτητων κονδυλίων, οι φύλακες μαζί με τους Ομοσπονδιακούς θηροφύλακες, μένουν να είναι οι μόνοι που ελέγχουν τις περιοχές προστασίας καθημερινά και εφόσον οι βάρδιες απαρτίζονται από ένα μόνο άτομο (εκτός ειδικών περιπτώσεων) γίνεται κατανοητό ότι επιτελείται ένα αρκετά δύσκολο έργο και με μεγάλο προσωπικό ρίσκο για όσα έχουν επιτευχθεί.

Τέλος, ο σύγχρονος και αξιόπιστος εξοπλισμός του Φορέα Διαχείρισης εμπλουτίστηκε κατά τη διάρκεια των ετών αυτών και αυτό συντέλεσε ακόμη περισσότερο στην καλή παρουσία των φυλάκων στο πεδίο και στην προσπάθεια τους τόσο στο να καταγράψουν είδη χλωρίδας, πανίδας και παράνομων δραστηριοτήτων όσο και στο να τις καταστείλουν.

Προτάσεις Περιόδου 2016

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω, θέτονται προτάσεις οι οποίες θα πρέπει να εφαρμοστούν κατά τη νέα περίοδο του έτους 2016, για να δώσουν στην προστατευόμενη περιοχή μία φύλαξη που ως μοναδικό αποτέλεσμα θα έχει την αποτροπή και καταστολή των παράνομων ενεργειών.

Επιμόρφωση-Εκπαίδευση

Η συνεχή επιμόρφωση - εκπαίδευση των φυλάκων, με σεμινάρια από διάφορους ενεργούς φορείς και όργανα, σε θέματα που αφορούν τον τομέα τους θα οπλίσει το προσωπικό με ακόμα περισσότερα προσόντα ώστε να είναι ακόμη πιο αποτελεσματική η προστασία.

Συνεργασίες

Στο θέμα των συνεργασιών είναι αναγκαίο να γίνονται περιπολίες με μικτά κλιμάκια, με τα θεσμοθετημένα όργανα του Νομού, έτσι ώστε να μπορεί να πραγματοποιείται πλήρης έλεγχος και άμεση καταστολή των παράνομων δραστηριοτήτων και όχι απλή καταγραφή αυτών.

Προσωπικό

Με βάση την εμπειρία που έχει αποκτηθεί εκτιμάται ότι οι πραγματικές απαιτήσεις σε προσωπικό είναι οι εξής: Λαμβάνοντας υπόψη άδειες, ρεπό, το εναλλασσόμενο ωράριο κ.λπ. απαιτεί τουλάχιστον 16 άτομα προσωπικό φύλαξης για την Προστατευόμενη Περιοχή της οποίας το μέγεθος είναι ιδιαίτερα μεγάλο. Η καθιέρωση δύο βάρδιών κατά τη θερινή περίοδο αποτελεί βασική προϋπόθεση της αποτελεσματικότητας κυρίως της πυροφύλαξης.

Οχήματα

Για την αποτελεσματική φύλαξη της Προστατευόμενης Περιοχής και με βάση την εμπειρία που έχει αποκτηθεί, εκτιμάται ότι οι πραγματικές απαιτήσεις σε προσωπικό και εξοπλισμό φύλαξης είναι οι εξής: Τέσσερα (4) οχήματα αγροτικού τύπου σε μόνιμη βάση ώστε να πληρούνται όλες οι επιθυμητές βάρδιες φύλαξης. Το κάθε όχημα θα πρέπει να έχει τηλεσκόπιο, κινητό τηλέφωνο και ενσωματωμένο GPS.

Στόλος των οχημάτων του Φορέα Διαχείρισης

Κεφάλαιο 7

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΠΕ3

Χαρτογράφηση του συνόλου της Προστατευόμενης Περιοχής

Εντός της περιόδου 2011-2014 υλοποιήθηκε η χαρτογράφηση της Προστατευόμενης Περιοχής. Συγκεκριμένα η δράση αφορά την δημιουργία βάσης δεδομένων για το σύνολο της Προστατευόμενης Περιοχής, που θα περιέχει:

- Τα γεωγραφικά όρια της χωρικής αρμοδιότητας του ΦΔ και των Περιοχών Προστασίας (Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης και Περιοχές Προστασίας της Φύσης).
- Ισοϋψείς καμπύλες (ισοδιάσταση 20m) (Υπολείπεται η χαρτογράφηση 2 Φ/Χ ΓΥΣ κλίμακας 1:50.000).
- Υδρογραφικό Δίκτυο.
- Οδικό Δίκτυο.
- Οικισμοί.
- Γεωλογικό υπόβαθρο.
- Τριγωνομετρικά σημεία.
- Λεκάνες απορροής.
- Αεροφωτογραφίες για το σύνολο της Προστατευόμενης Περιοχής [Χορήγηση άδειας χρήσης αεροφωτογραφιών της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε., σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Α.Π.ΠΡ 1439/23.02 & ΠΡ 1537/23.02, ΡΔ: 1218282/1219228 Άδεια χρήσης για τον ΦΔ (ΑΔΑ: Β4ΓΚ46Ψ84Η-Ο0Ψ)].
- Ψηφιακό μοντέλο εδάφους (DEM) για την περιοχή αρμοδιότητάς σε μορφότυπο ERDAS Imagine (img) [Χορήγηση DEM από τη ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε., σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Α.Π. ΔΨΣΥΠΠ 1541/18.11.2014, ΡΔ: 1434426 Άδεια χρήσης για τον ΦΔ (ΑΔΑ: 6ΤΔΗ46Ψ84Η-ΓΡΟ)].
- κ.α.

Η ανάπτυξη και συντήρηση της βάσης δεδομένων θα χρησιμοποιηθεί και αξιοποιηθεί για την εύρυθμη λειτουργία του ΦΔ, τους τοπικούς φορείς αλλά και τους αρμόδιους κεντρικούς φορείς.

Ο ΦΔ εντός του 2011 προμηθεύτηκε εξειδικευμένα προγράμματα (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών – GIS) και συσκευές (δύο (2) ArcPad), η χρήση των οποίων είναι αναγκαία για την χαρτογράφηση της Προστατευόμενης Περιοχής και την υλοποίηση της εν λόγω δράσης.

Η χαρτογράφηση και οριοθέτηση των ζωνών προστασίας της Προστατευόμενης Περιοχής αναμένεται να συμβάλλει θετικά:

- Στην αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και εποπτεία της προστατευόμενης περιοχής.
- Στην ανάπτυξη και διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου της παρακολούθησης (monitoring) ειδών.
- Στην έγκαιρή και έγκυρη ενημέρωση των πολιτών και των συναρμόδιων υπηρεσιών, διότι θα υπάρχει άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες για την προστατευόμενη περιοχή σχετικά με επιτρεπόμενες δραστηριότητες και όρους άσκησής τους, ώστε άμεσα να επιλύονται τυχόν ερωτήματα.

Με την χωρική βάση δεδομένων που δημιουργήθηκε δίνεται η δυνατότητα:

- Για την προάσπιση και ορθολογική διαχείριση της δημόσιας περιουσίας, σημαντικό μέρος της οποίας είναι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, καθώς και η αξιόπιστη οριοθέτηση τους για την αποτροπή από πάσης φύσεως φαινομένων καταπάτησης, παράνομων εκχερσώσεων και βίαιης αλλαγής της χρήσης τους.
- Για την διερεύνηση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και την προβολή των εμπράγματων δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου εντός των προστατευόμενων περιοχών, αξιοποιώντας το υπόβαθρο της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε. ως αναπτυξιακό εργαλείο άσκησης πολιτικής γης.
- Για την επίλυση χρόνιων προβλημάτων κάλυψης γης των εκτάσεων της Π.Π.
- Για τον καθορισμό των στόχων κατά τον σχεδιασμό της περιβαλλοντικής προστασίας των Π.Π. αλλά και των επενδύσεων των παραγωγικών κλάδων των τοπικών κοινωνιών.
- Για τον συνδυασμό γεωχωρικών δεδομένων, την αυτοματοποίηση της διαδικασίας ανάλυσης και διαχείρισης των δεδομένων και αναπαράσταση των αποτελεσμάτων με την βοήθεια χαρτών και διαγραμμάτων μέσω της χρήσης Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (G.I.S.).

Η ψηφιακή χαρτογραφική αναπαράσταση είναι το κατάλληλο εποπτικό περιβάλλον που επιτρέπει στους χρήστες του, ελέγχους νομιμότητας ή μη δραστηριοτήτων και έργων εντός των περιοχών προστασίας, για την ορθολογική προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και την διευκόλυνση της στρατηγικής λήψης αποφάσεων με την οποία θα βελτιωθεί η εφαρμογή πολιτικών προστασίας στο μέλλον.

Η βάση δεδομένων αποτελεί ένα δυναμικό εργαλείο το οποίο είναι υπό συνεχή επικαιροποίηση και εμπλουτισμό δεδομένων. Με την έναρξη της εκπόνησης των έργων Εποπτείας και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης και των τύπων οικοτόπων, αναμένεται να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη χωρική βάση δεδομένων.

Διεκπεραίωση – σύνταξη εγγράφων

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης, το προσωπικό του διεκπεραιώνει έγγραφα που σχετίζονται με τα ακόλουθα:

- Επικουρία των αρμοδίων διοικητικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών όρων που ισχύουν ή επιβάλλονται αντιστοίχως για έργα ή δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους.
- Σύνταξη αναφορών προς αρμόδιες υπηρεσίες για την αναστολή ή ματαίωση επιβαρυντικών για την προστατευόμενη περιοχή δραστηριοτήτων, έργων και την απομάκρυνση οχλουσών δραστηριοτήτων.
- Διενέργεια αυτοψιών σε εγκαταστάσεις ή δραστηριότητες, ιδίως όταν πιθανολογείται ότι η λειτουργία τους υποβαθμίζει το περιβάλλον, η σύνταξη σχετικών εκθέσεων, που κοινοποιούνται στις αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές και η εισήγηση των επιβλητέων κυρώσεων ή άλλων μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 1650/1986.

Συγκεκριμένα, μέσα στο 2015 συντάχθηκαν έγγραφα που αφορούσαν την περιοχή ευθύνης του Φορέα (Περιοχές Απόλυτης Προστασίας, Περιοχές Προστασίας της Φύσης και λοιπές περιοχές Φορέα). Τα έγγραφα απευθύνονταν κυρίως σε υπηρεσίες και φορείς, όπως η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος & Ιονίου (Γενική Δ/νση Χωροταξικής & Περιβαλλοντικής Πολιτικής – Δ/νση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού Πελοποννήσου - Δασαρχείο Σπάρτης - Δασαρχείο Κυνουρίας), η Περιφέρεια Πελοποννήσου (Δ/νση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού - Δ/νση Τεχνικών Έργων/Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας - Δήμος Βόρειας Κυνουρίας- Δήμος Νότιας Κυνουρίας), το Υ.Π.ΕΝ. (Γενική Δ/νση Περιβάλλοντος – ΕΥΠΕ Τμήμα Β', Γενική Δ/νση Περιβάλλοντος – Δ/νση Περιφερειακού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος, ΕΠΠΕΡΑΑ), Αναπτυξιακή Εταιρεία Πάρνωνα και πολίτες.

Δεδομένης της υποχρέωσης συμμόρφωσης με τους περιορισμούς και όρους που θέτει η ΚΥΑ 33999/6.09.2010 και τροποποιήσεις αυτής, ένας αριθμός εγγράφων που αφορούσαν στην διευκρίνιση της ένταξης μια δραστηριότητας εντός ή εκτός των ορίων ευθύνης του Φορέα, αποδείχθηκε ότι ήταν εκτός των ορίων αυτών. Συγκεκριμένα συντάχθηκαν τα ακόλουθα:

- Ενημέρωση χρήσεων γης-περιορισμών και χωροθέτηση δραστηριοτήτων και οικοπέδων: 14 έγγραφα.
- Έγγραφα για χορήγηση στοιχείων του Φ.Δ.: 9 έγγραφα.
- Έγγραφες καταγγελίες προς αρμόδιες υπηρεσίες: 4 έγγραφα.
- Έγγραφα καθορισμού περιβαλλοντικών όρων δραστηριοτήτων σε περιοχές ευθύνης του Φ.Δ.: 9 έγγραφα.
- Έγγραφα για θέματα ενημέρωσης υπηρεσιών, συνεργασίας, διαγωνισμούς, κ.ά.: 99 έγγραφα.

Κεφάλαιο 8

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Οι εργασίες -δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Γραφείου Διοικητικών Υπηρεσιών. Το Γραφείο στελεχώνεται από δύο άτομα και υποστηρίζεται και από τους άλλους εργαζόμενους του Φορέα Διαχείρισης:

- Αγγελική Δήμα, ΠΕ Οικονομολόγος/Λογίστρια
- Αγγελική Δημητρακοπούλου, ΠΕ Περιβαλλοντολόγος, (Παραίτηση την 26.10.2015)

Αρμοδιότητες γραφείου διοικητικών υπηρεσιών

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 21393/2006

Στις αρμοδιότητες του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών των Φορέων Διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 8 του «Κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» [Υ.Α. υπ' αριθ. 21393 (ΦΕΚ747/Β/21-6-2006)] περιλαμβάνονται συνοπτικά λειτουργίες:

- Διοικητικής υποστήριξης των Οργάνων διοίκησης του Φορέα
- Διοικητικής υποστήριξης των υπηρεσιών του Φορέα

Ειδικότερα οι αρμοδιότητες του Γραφείου είναι οι ακόλουθες:

Διοικητική υποστήριξη των Οργάνων διοίκησης του Φορέα

- Η παροχή κάθε φύσης γραμματειακής υποστήριξης για τις ανάγκες του Δ.Σ. και του Προέδρου του Δ.Σ.
- Η συγκέντρωση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Φορέα των κάθε φύσης κειμένων ή γενικά του πληροφοριακού υλικού, που προορίζονται για τα μέλη των Οργάνων διοίκησης του Φορέα.
- Η οργανωτική προετοιμασία των συνεδριάσεων του Δ.Σ.
- Η τήρηση των πρακτικών των αποφάσεων του Δ.Σ. με ιδιαίτερη μέριμνα για την οριστική διατύπωση των αποφάσεων του Δ.Σ. με τη συνεργασία του Συντονιστή έργου ΕΠΠΕΡΑΑ και του Γρ. Νομικής υποστήριξης.
- Η τήρηση αρχείων πρακτικών, εισηγήσεων και αποφάσεων των Οργάνων διοίκησης.
- Η μέριμνα για την αναπαραγωγή, διανομή ή αποστολή των αποφάσεων ή εισηγήσεων των Οργάνων διοίκησης στους κατάλληλους αποδέκτες, σύμφωνα με τις οδηγίες του Διευθυντή.
- Διοικητική υποστήριξη των υπηρεσιών του Φορέα.
- Η τήρηση πρωτοκόλλου όλων των εισερχομένων/εξερχόμενων εγγράφων.
- Η συνεργασία με τον Συντονιστή έργου ΕΠΠΕΡΑΑ για τον χαρακτηρισμό/κωδικοποίηση και τη διανομή των προηγούμενων εγγράφων, εντός ή εκτός του Φορέα. Η διεκπεραίωση της διανομής αυτής.
- Τήρηση γενικού αρχείου εγγράφων του φορέα.
- Η τήρηση αρχείου αποδεκτών.
- Η διεκπεραίωση διοικητικών εργασιών για τις ανάγκες των υπηρεσιών (δακτυλογράφηση, αναπαραγωγή κειμένων, τευχοποίηση διαφόρων εντύπων, σφράγισμα φακέλων, επιμέλεια και αποστολή διαφόρων εντύπων, αποστολή fax κ.λπ.)

- Ο χειρισμός Τηλεφωνικού Κέντρου, FAX και άλλων μέσων επικοινωνίας.
- Υποδοχή, πληροφόρηση επισκεπτών στα γραφεία του Φορέα.
- Δακτυλογράφηση/Εισαγωγή στοιχείων σε Η/Υ.
- Εξωτερικές εργασίες κλητήρα και μεταφορά υλικών, εξοπλισμού και προσώπων με τα οχήματα του Φορέα σε συνεργασία με το Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης.
- Η μέριμνα σχετικά με την ασφάλεια και την καθαριότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του Φορέα.

Αναγκαιότητα – σημαντικότητα διοικητικών υπηρεσιών υποστήριξης

Απώτερος στόχος του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών του φορέα διαχείρισης είναι η υποβοήθηση της επιτάχυνσης της υλοποίησης του έργου ΕΠΠΕΡΑΑ, η ενίσχυση της ποιότητας της διαχείρισης και της παρακολούθησης της υλοποίησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βέλτιστη αξιοποίηση των κοινοτικών και εθνικών πόρων.

Εργασίες γραφείου διοικητικών υπηρεσιών

Κατά το έτος 2015 το προσωπικό του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών, παρείχε καθημερινή διοικητική υποστήριξη τόσο στα όργανα διοίκησης, όσο και στα διάφορα τμήματα και γραφεία του φορέα διαχείρισης.

Αναφορικά στη διοικητική υποστήριξη των οργάνων διοίκησης του φορέα:

- Παρασχέθηκαν κάθε φύσης γραμματειακής υποστήριξης υπηρεσίες για τις ανάγκες του Δ.Σ., του Προέδρου του Δ.Σ. και του Συντονιστή του έργου ΕΠΠΕΡΑΑ.
- Συγκεντρώνονταν και αποστέλλονταν τα κάθε φύσης κείμενα που αφορούσαν τα μέλη Δ.Σ. του φορέα.
- Προετοιμάστηκαν οργανωτικά οκτώ (8) συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι εργασίες που περιελάμβανε η προετοιμασία του κάθε Διοικητικού Συμβουλίου περιγράφονται αναλυτικά ακολούθως: α) απεστάλησαν προσκλήσεις με ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα, β) πραγματοποιήθηκε τηλεφωνική επικοινωνία με τα μέλη του ΔΣ με στόχο την εξασφάλιση της απαρτίας του αριθμού των συμμετεχόντων, γ) διαμορφώθηκαν οι εισηγήσεις σε ενιαίο κείμενο μορφής pdf, το οποίο στη συνέχεια στάλθηκε στα μέλη ΔΣ για την ενημέρωσή τους για τα θέματα που θα συζητούνταν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης.
- Τηρήθηκαν τα πρακτικά των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, τα οποία περιελάμβαναν εκατόν εβδομήντα (170) αποφάσεις. Επίσης, μετά την κάθε συνεδρίαση του σώματος ΔΣ ενημερωνόταν ο κατάλογος αποφάσεων ΔΣ, ένας συνοπτικός πίνακας που χρησιμεύει στην γρήγορη αναζήτηση των αποφάσεων του σώματος ΔΣ από την έναρξη λειτουργίας του φορέα μέχρι σήμερα.
- Τηρήθηκαν τα αρχεία πρακτικών, εισηγήσεων και αποφάσεων οκτώ (8) συνεδριάσεων του σώματος Δ.Σ. σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.
- Αναρτήθηκαν στο site του φορέα (www.fdparnonas.gr) οι αποφάσεις του σώματος ΔΣ, μετά από ειδική διαμόρφωση των πρακτικών.
- Εξασφαλίστηκε η άμεση αναπαραγωγή, διανομή ή αποστολή των αποφάσεων ή εισηγήσεων στους κατάλληλους αποδέκτες, σύμφωνα με τις οδηγίες του Συντονιστή του έργου ΕΠΠΕΡΑΑ.

Αναφορικά στη διοικητική υποστήριξη των υπηρεσιών του Φορέα.

- Ενημερωνόταν το πρωτόκολλο του φορέα καθημερινά με όλα τα εισερχόμενα και εξερχόμενα έγγραφα.
- Σε συνεργασία με τον Συντονιστή του έργου ΕΠΠΕΡΑΑ, γινόταν ο χαρακτηρισμός /κωδικοποίηση των εισερχόμενων εγγράφων και ακολουθούσε η διανομή τους, εντός ή εκτός του Φορέα.

- Ενημερωνόταν καθημερινά το γενικό αρχείο εγγράφων του φορέα.
- Πραγματοποιήθηκαν κάθε φύσης διοικητικές εργασίες, όποτε αυτό κρίθηκε απαραίτητο για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών του φορέα (δακτυλογράφηση, αναπαραγωγή κειμένων, τευχοποίηση διαφόρων εντύπων, σφράγισμα φακέλων, επιμέλεια και αποστολή διαφόρων εντύπων, αποστολή fax κ.λπ.)
- Διαχειριζόταν καθημερινά το τηλεφωνικό κέντρο, το fax και το email του φορέα διαχείρισης: info@fdparnonas.gr.
- Υποδεχόταν και πληροφορούσε επισκέπτες στα γραφεία του Φορέα.
- Εξωτερικές εργασίες κλητήρα και μεταφορά υλικών, εξοπλισμού και προσώπων.
- Φρόντισε για την ασφάλεια και την καθαριότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του φορέα.

Κεφάλαιο 9

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Οι εργασίες -δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών. Το Γραφείο στελεχώνεται από ένα άτομο και υποστηρίζεται και από άλλους εργαζόμενους του Φορέα Διαχείρισης και από τον Ανάδοχο (εξωτερικό συνεργάτη) παροχής Λογιστικών Υπηρεσιών:

- Αγγελική Δήμα, ΠΕ Οικονομολόγος / Λογίστρια, Υπεύθυνη Γραφείου

Αρμοδιότητες γραφείου οικονομικών υπηρεσιών

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 21393/2006

Στις αρμοδιότητες του Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών των Φορέων Διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 7 του «Κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» [Υ.Α. υπ' αριθ. 21393 (ΦΕΚ747/Β/21-6-2006)] περιλαμβάνονται συνοπτικά οι λειτουργίες:

- Οικονομικής διοίκησης
- Λογιστηρίου
- Διαχείρισης προμηθειών
- Ταμειακής διαχείρισης
- Μισθοδοσίας και διαχείρισης θεμάτων προσωπικού

Ειδικότερα:

1. Οικονομική διοίκηση

- Η μέριμνα για τη τήρηση όλων των διαδικασιών που προβλέπονται στο Κανονισμό οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης του Φορέα.
- Η σύνταξη του προϋπολογισμού και του απολογισμού
- Η παρακολούθηση της υλοποίησης των εγκεκριμένων προϋπολογισμών, ο εντοπισμός αποκλίσεων και η εισήγηση για διορθωτικές παρεμβάσεις.
- Η διαμόρφωση και παρακολούθηση του ταμειακού προγράμματος του Φορέα.
- Η μέριμνα για την κανονική είσπραξη των εσόδων του Φορέα και την έγκαιρη κατάθεσή τους.
- Η διαχείριση / αξιοποίηση των χρηματικών διαθεσίμων του Φορέα.
- Η διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών.
- Η κατάρτιση σχεδίων χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του Φορέα σε συνεργασία με το Τμ. Πληροφόρησης, Δημοσιότητας και Εκπαίδευσης.
- Η μελέτη των οικονομικών καταστάσεων, η εξαγωγή συμπερασμάτων για την οικονομική πορεία και η διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας του Φορέα.

2. Λογιστήριο

- Η παροχή κάθε είδους στοιχείων για τη διαμόρφωση των οικονομικών προγραμμάτων του Φορέα.

- Τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των οικονομικών πράξεων του Φορέα (Λογαριασμοί λογιστικού σχεδίου, βιβλία, καταστάσεις κ.λπ.) σύμφωνα με το υφιστάμενο λογιστικό σχέδιο.
- Η τήρηση των διαδικασιών ετοιμασίας των παραστατικών για τη διενέργεια εισπράξεων και πληρωμών μετά από έλεγχο των σχετικών δικαιολογητικών.
- Η παροχή στοιχείων για την κοστολόγηση των έργων και των υπηρεσιών του Φορέα.
- Η τήρηση υποχρεώσεων της ασφαλιστικής και φορολογικής νομοθεσίας.
- Η εκκαθάριση και εντολή πληρωμής κάθε δαπάνης του Φορέα, η έκδοση των σχετικών ενταλμάτων πληρωμών στο όνομα των δικαιούχων, η καταχώρηση αυτών στα αντίστοιχα λογιστικά βιβλία και ο έλεγχος της νομιμότητας της κάθε δαπάνης.
- Η παρακολούθηση των τραπεζικών και άλλων δανείων.
- Η τήρηση αρχείου με όλα τα παραστατικά έγγραφα και αποδεικτικά δαπανών.
- Η σύνταξη του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων της χρήσης και όλων των απαιτούμενων οικονομικών εκθέσεων.

3. Προμήθειες

- Η τήρηση των διαδικασιών για την προμήθεια αναλωσίμων ή παγίων υλικών (Συγκέντρωση παραγγελιών από τις υπηρεσίες, έρευνα αγοράς, διενέργεια διαγωνισμών, ετοιμασία συμβάσεων κ.λπ.) που προβλέπονται στο κανονισμό προμηθειών του Φορέα.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση της εκτέλεσης των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών από τρίτους και της προμήθειας υλικών.
- Η τήρηση των διαδικασιών παραλαβής, αποθήκευσης και χορήγησης αναλωσίμων ή παγίων υλικών.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση των παγίων, καθώς και των κάθε φύσης αποθεμάτων υλικών του Φορέα.
- Τήρηση αρχείων προμηθειών, προμηθευτών και εξωτερικών συνεργατών του Φορέα.

4. Ταμείο

- Η διενέργεια όλων των εισπράξεων και πληρωμών που βασίζονται σε νόμιμα δικαιολογητικά.
- Η τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των ταμειακών πράξεων (Εκδίδει τα αποδεικτικά παραλαβής, συγκεντρώνει και καταχωρεί στα σχετικά λογιστικά βιβλία τις εισπράξεις εσόδων καθώς και των πληρωθέντων χρηματικών ενταλμάτων).
- Η εκτέλεση όλων των οικονομικών δοσοληψιών που σχετίζονται με Τράπεζες.
- Η απόδοση των κρατήσεων που γίνονται υπέρ τρίτων μέσα στις νόμιμες προθεσμίες.

5. Μισθοδοσία και διαχείριση θεμάτων προσωπικού

- Η τήρηση των διαδικασιών μισθοδοσίας προσωπικού. (Σύνταξη των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού, εκκαθάριση μισθών και ημερομισθίων, παρακράτηση των εισφορών των ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού και μέριμνα για τις σχέσεις με τα ασφαλιστικά ταμεία).
- Η τήρηση του μητρώου του προσωπικού του Φορέα με συνεχή ενημέρωση των υπηρεσιακών μεταβολών του.
- Η τήρηση των διαδικασιών που σχετίζονται με τις κάθε φύσης διοικητικές υποθέσεις του προσωπικού (προσλήψεις, στοιχεία ατομικής και οικογενειακής κατάστασης, εξέλιξη, αμοιβές, άδειες, απουσίες, βεβαιώσεις, πειθαρχικά κ.λπ.) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο παρόντα Κανονισμό και την εργατική νομοθεσία.
- Η παρακολούθηση και τήρηση των νόμων και των γενικών ρυθμίσεων της πολιτείας σε θέματα προσωπικού και εργασιακών σχέσεων.

Εργασίες γραφείου οικονομικών υπηρεσιών

Κατά το έτος 2015 εκτελέστηκαν από το Γραφείο Οικονομικών Υπηρεσιών, οι παρακάτω οικονομοτεχνικές εργασίες για τους σκοπούς του προγράμματος του ΕΠΠΕΡΑΑ και στο πλαίσιο λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης, συνεπικουρούμενο από τον ανάδοχο που έχει αναλάβει την παροχή υπηρεσιών Λογιστικής Υποστήριξης του (με βάση τη σύμβαση με ημερομηνία 15/11/2011, εγκεκριμένη με την υπ' αριθ. 31/2011 απόφαση του ΔΣ) και από το Συντονιστή του Προγράμματος ΕΠΠΕΡΑΑ.

Αναφορικά στην Οικονομική διοίκηση, τη διαχείριση του Λογιστηρίου και τη διαχείριση του Ταμείου του Φορέα Διαχείρισης:

- Προετοιμασία και σύνταξη Μηνιαίου Δελτίου Δήλωσης Δαπανών (ΔΔΔ), Αποστολή σε ΕΠΠΕΡΑΑ (ταχυδρομικά και ηλεκτρονικά), αποστολή ΔΔΔ ηλεκτρονικά σε ΟΠΣ.
- Ενέργειες για την εκταμίευση χρημάτων από το ΕΠΠΕΡΑΑ (σύνταξη αιτήματος – και των λοιπών απαραίτητων αρχείων - και έγκρισή του από το ΔΣ, αποστολή του στο ΕΠΠΕΡΑΑ και έπειτα από την έγκριση της Κατανομής, αποστολή στον Υπόλογο των απαραίτητων εγγράφων για την εκταμίευση του ποσού). Οι παραπάνω εργασίες, μέχρι το τελευταίο στάδιο της εκταμίευσης του ποσού, εκτελούνται σταδιακά σε χρονικό ορίζοντα 2-3 μηνών.
- Επικοινωνία με τη Διαχειριστική Αρχή του ΕΠΠΕΡΑΑ & με τμήματα του ΥΠΕΝ, του Υπ. Οικονομικών & του Υπ. Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας για ενημέρωση και για επίλυση διαφόρων θεμάτων.
- Η μέριμνα για τη τήρηση όλων των διαδικασιών που προβλέπονται στο Κανονισμό οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης του Φορέα.
- Σύνταξη και αποστολή (ηλεκτρονικά και μη) στατιστικών πινάκων σε ΕΛΛΣΤΑΤ (τριμηνιαία και ετήσια), ΥΠΕΚΑ (μηνιαία οικονομικά στοιχεία για τη Δ39 & το Βιβλίο Μητρώου Δεσμεύσεων), σε Υπ. Οικ., Δ/ση ΔΕΚΟ (μέσω ΟΠΣ για το έτος 2012, τριμηνιαία οικονομικά στοιχεία απολογισμού & αποτελεσμάτων χρήσης, μηνιαία στοιχεία Προσλήψεων-Αποχωρήσεων προσωπικού), σε Υπ. Οικ., ΓΛΚ, Δ/ση 22 Μισθολογίου (τριμηνιαία οικονομικά στοιχεία Μισθοδοσίας, Ισοζύγια των λογαριασμών του Λογιστικού Σχεδίου '60' & '61' και αντίγραφα Μισθοδοτικών Καταστάσεων).
- Αποστολή στοιχείων για το προσωπικό και για οικονομικά, μισθοδοτικά, νομικά και λοιπά ζητήματα σε ΥΠΕΝ (διάφορα τμήματα), σε Υπ. Διοικητικής Μεταρρύθμισης, σε Υπ. Οικονομικών (Δ/ση ΔΕΚΟ).
- Αποστολή στοιχείων σε ΥΠΕΝ (Δ/ση Δημοσ. Αναφορών & ΠΥ, Τμ. Παρακ. Εποπτ. Φορέων) για την κατάρτιση Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Πολιτικής 2015-2018.
- Αποστολή στοιχείων για το Προσωπικό και για Οικονομικά – Νομικά ζητήματα σε ΥΠΕΚΑ (Γεν. Δ/ση Διοικήσεως, Δ/ση Νομοθετικού Έργου, Τμήμα Εποπτείας Νομικών Προσώπων).
- Αποστολή επιστολής σε ΥΠΕΝ (Δ/ση Δημοσ. Αναφορών & ΠΥ, Τμ. Παρακ. Εποπτ. Φορέων) σχετικά με την Κατάρτιση Προϋπολογισμού Εσόδων.
- Αποστολή Επιχειρησιακού και Στρατηγικού Σχεδίου του ΦΔ για την περίοδο 2016 - 2019, στο Υπ. Οικονομικών (Δ/ση ΔΕΚΟ) και στο ΥΠΕΝ.
- Τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των οικονομικών πράξεων του Φορέα (Λογαριασμοί λογιστικού σχεδίου, βιβλία, καταστάσεις κ.λπ.) σύμφωνα με το υφιστάμενο λογιστικό σχέδιο.
- Η διαχείριση / αξιοποίηση των χρηματικών διαθεσίμων του Φορέα.
- Η τήρηση των διαδικασιών ετοιμασίας των παραστατικών για τη διενέργεια εισπράξεων και πληρωμών μετά από έλεγχο των σχετικών δικαιολογητικών.
- Η διενέργεια όλων των εισπράξεων και πληρωμών που βασίζονται σε νόμιμα δικαιολογητικά.
- Η τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των ταμειακών πράξεων (Εκδίδει τα αποδεικτικά παραλαβής, συγκεντρώνει και καταχωρεί στα σχετικά λογιστικά βιβλία τις εισπράξεις εσόδων καθώς και των πληρωθέντων χρηματικών ενταλμάτων).

- Η απόδοση των κρατήσεων που γίνονται υπέρ τρίτων και των ασφαλιστικών εισφορών μέσα στις νόμιμες προθεσμίες.
- Η εκτέλεση όλων των οικονομικών δοσοληψιών που σχετίζονται με Τράπεζες.
- Η τήρηση υποχρεώσεων της ασφαλιστικής και φορολογικής νομοθεσίας.
- Εξέταση διαφόρων σταλμένων εγγράφων από υπηρεσίες υπουργείων, Νόμων & Εγκυκλίων.
- Η εκκαθάριση και εντολή πληρωμής κάθε δαπάνης του Φορέα, η έκδοση των σχετικών ενταλμάτων πληρωμών στο όνομα των δικαιούχων, η καταχώρηση αυτών στα αντίστοιχα λογιστικά βιβλία και ο έλεγχος της νομιμότητας της κάθε δαπάνης.
- Τήρηση του Μητρώου Δεσμεύσεων.
- Καταχώρηση στο Βιβλίο Εγκρίσεων και Εντολών Πληρωμής.
- Προετοιμασία των εγγράφων για την Ανάρτηση της Απόφασης Ανάλιψης δαπανών του ΦΔ στην ΔΙΑΥΓΕΙΑ.
- Ενημέρωση αρχείων λογιστικού περιεχομένου.
- Αρχαιοθέτηση και οργάνωση των φακέλων του έργου, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Διαχειριστικής Αρχής και έπειτα από παρακολούθηση σεμιναρίου, που διεξάχθηκε από το ΕΠΠΕΡΑΑ.
- Σύνταξη βεβαιώσεων & αποστολή τους προς μισθωτούς, προμηθευτές και αναδόχους του ΦΔ.
- Η παρακολούθηση των τραπεζικών λογαριασμών και η υποβολή δικαιολογητικών στην ΕΤΕ για την ανανέωση της γνωμάτευσης για τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων.
- Η τήρηση αρχείου με όλα τα παραστατικά έγγραφα και αποδεικτικά δαπανών.
- Η σύνταξη του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων της χρήσης και όλων των απαιτούμενων οικονομικών εκθέσεων του 2014.
- Σύνταξη Προϋπολογισμού 2016 και αποστολή του στο ΟΠΣ-ΔΕΚΟ του Υπ. Οικ., Δ/νση ΔΕΚΟ.
- Η παρακολούθηση της υλοποίησης του εγκεκριμένου προϋπολογισμού 2015 και σύνταξη Πιθανής Εκτέλεσης του Προϋπολογισμού του 2015 και αποστολή του στο ΟΠΣ-ΔΕΚΟ του Υπ. Οικ., Δ/νση ΔΕΚΟ.
- Σύνταξη δηλώσεων & καταστάσεων και υποβολή τους στη ΔΟΥ Τρίπολης και στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ) του Υπ. Οικονομικών, μηνιαία .
- Συναντήσεις και συνεργασία με τα λοιπά τμήματα του Φορέα Διαχείρισης για ενημέρωση και για ενέργειες για την υλοποίηση των έργων και των προγραμμάτων του.
- Επικοινωνία και συνεργασία με άλλους Φορείς Διαχείρισης για ενημέρωση και για επίλυση διαφόρων θεμάτων.
- Επικοινωνία και συνεργασία με τη Νομικό, τον Ορκωτό Λογιστή & το Λογιστή για ενημέρωση και για επίλυση διαφόρων θεμάτων.

Αναφορικά στη διαχείριση των Προμηθειών του Φορέα Διαχείρισης:

- Τήρηση αρχείων προμηθειών, προμηθευτών και εξωτερικών συνεργατών του Φορέα, και συγκεκριμένα ενημέρωση Πινάκων Αναδόχων και Προμηθευτών βάση των εντύπων της Διαχειριστικής Επάρκειας.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση της εκτέλεσης των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών από τρίτους και της προμήθειας υλικών.
- Ειδικότερα, παρακολούθηση της εκτέλεσης των υπηρεσιών των αναδόχων, στα οποία είναι υπεύθυνο το προσωπικό των Οικονομικών Υπηρεσιών.
- Η τήρηση των διαδικασιών για την προμήθεια αναλωσίμων ή παγίων υλικών, που προβλέπονται στο κανονισμό προμηθειών του Φορέα.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση των παγίων, καθώς και των κάθε φύσης αποθεμάτων υλικών του Φορέα.

Αναφορικά στη Μισθοδοσία και τη διαχείριση θεμάτων προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης:

- Η τήρηση των διαδικασιών μισθοδοσίας προσωπικού. (Σύνταξη των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού, εκκαθάριση μισθών και ημερομισθίων, παρακράτηση των εισφορών των ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού και μέριμνα για τις σχέσεις με τα ασφαλιστικά ταμεία, μηνιαία υποβολή Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης στο ηλεκτρονικό σύστημα του ΙΚΑ).
- Η τήρηση του μητρώου του προσωπικού του Φορέα με συνεχή ενημέρωση των υπηρεσιακών μεταβολών του.
- Η τήρηση των διαδικασιών που σχετίζονται με τις κάθε φύσης διοικητικές υποθέσεις του προσωπικού (προσλήψεις, στοιχεία ατομικής και οικογενειακής κατάστασης, εξέλιξη, αμοιβές, βεβαιώσεις κ.λπ.) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο παρόντα Κανονισμό και την εργατική νομοθεσία.
- Σύνταξη της Συγκεντρωτικής Ετήσιας Κατάστασης Προσωπικού για το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας και ηλεκτρονική μηνιαία υποβολή του Προγράμματος Φυλάκων και Ξεναγών του Φορέα Διαχείρισης.
- Η παρακολούθηση και τήρηση των νόμων και των γενικών ρυθμίσεων της πολιτείας σε θέματα προσωπικού και εργασιακών σχέσεων.

Κεφάλαιο 10

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ - ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Ο Φ.Δ. αντιμετωπίζει τα ακόλουθα προβλήματα με σειρά σπουδαιότητας (κάποια από τα οποία έχουν καταγραφεί και στις εκθέσεις αναφοράς παρελθόντων ετών, αλλά δεν επιλύθηκαν):

1. Μερική διατάραξη του συστήματος πληρωμών

Αναφορικά στις διαδικασίες εκταμιεύσεων και πληρωμών για το έτος 2015 διεξήχθησαν ομαλά, εκτός από την περίοδο αναμονής έγκρισης του Προϋπολογισμού έτους 2015 (Ιανουάριος έως Μάιος 2015). Βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας και μέχρις εγκρίσεώς του Προϋπολογισμού του έτους επιτρέπεται η πληρωμή μόνο ανελαστικών δαπανών (μισθοδοσίες, λειτουργικές δαπάνες). Ως εκ τούτου οι πληρωμές των αναδόχων έργων, μελετών υπηρεσιών και προμηθειών του ΦΔ είχαν «παγώσει» με αποτέλεσμα την εύλογη δυσφορία και δικαιολογημένη απειλή εκ μέρους τους για δικαστικές προσφυγές, ένεκα της μη καταβολής των οφειλομένων τους, τη δημιουργία εντυπώσεων στις τοπικές κοινωνίες ότι ο Φορέας Διαχείρισης είναι ασυνεπής ως προς τις οικονομικές του υποχρεώσεις, γεγονός που υποβαθμίζει τις με τόσο κόπο εδραιωμένες σχέσεις τους με τον Φορέα. Επιπλέον, με την επιβολή των capital controls παρατηρήθηκαν καθυστερήσεις τόσο στην χρηματοροή όσο και στην εκτέλεση των εργασιών, κυρίως των μεγάλων έργων (αυτών που περιελάμβαναν και κατασκευαστικές εργασίες).

2. Η αργή αποδοχή του ΦΔ από την τοπική κοινωνία

Η αργή αποδοχή του ΦΔ και των περιορισμών και όρων που συνεπάγεται η Προστατευόμενη Περιοχή από τον τοπικό πληθυσμό που ζει και δραστηριοποιείται εντός αυτής, και συχνά η αδιαφορία για την ανάγκη προστασίας και διατήρησης, είναι ένα από τα χρόνια προβλήματα του ΦΔ. Έχει επιτευχθεί η αναγνωρισιμότητα και μια ανερχόμενη αποδοχή, παρόλα αυτά είναι αναγκαία η συνεχής προσέγγιση όλων των εμπλεκόμενων στην προστατευόμενη περιοχή.

3. Η αντιμετώπιση του έργου του Φ.Δ. αυστηρά ως project

Η αντιμετώπιση του προσωπικού του Φορέα από την ΕΥΔ/ Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. ως «παροδική κατάσταση», θέτοντας εμπόδια και απαγορεύσεις σε αιτήματα επιμόρφωσης, κατάρτισης, παρακολούθησης ημερίδων αμέσου ενδιαφέροντος κ.α. είναι από τα βασικότερα προβλήματα που καλείται να λύσει η διοίκηση του ΦΔ. Η επιμόρφωση και κατάρτιση δεν σταματά με την απόκτηση κανενός πτυχίου, καθώς τα επιστημονικά πεδία των φυσικών επιστημών συνεχώς εξελίσσονται. Παραδείγματος χάριν, ο κλάδος της χαρτογράφησης εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς ακολουθώντας και τις εξελίξεις των ηλεκτρονικών υπολογισμών (λογισμικό και τεχνικός εξοπλισμός). Ακόμη, ο κλάδος της παρακολούθησης και διαχείρισης οικοσυστημάτων και ειδών συνεχώς εμπλουτίζει τη γνώση των βιολόγων και περιβαλλοντολόγων, κυρίως από μελέτες που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό, με στόχο την ορθότερη διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών. Επίσης, ένας ΦΔ του οποίου το προσωπικό δεν μετέχει σε ημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια κ.λπ. και επομένως δεν διευρύνει τις γνώσεις του, τις γνωριμίες του και την επαφή του με την πανελλήνια ή και διεθνή Κοινότητα Διατήρησης (Conservation Community) γρήγορα θα τείνει προς τη στασιμότητα, την απομόνωση και τον μαρασμό.

4. Ανεπάρκεια προσωπικού φύλαξης - εποπτείας

Ο αριθμός του προσωπικού παρουσιάζει πρόβλημα σε σχέση με τον αριθμό των φυλάκων δεδομένου ότι τα όρια χωρικής αρμοδιότητας του ΦΔ εξαπλώνονται σε δύο Νομούς (Αρκαδίας, Λακωνίας) καταλαμβάνοντας έκταση περί τα 1.147.000 στρέμματα. Είναι φανερό ότι με μόνο τέσσερις φύλακες είναι ανέφικτη η καθημερινή κάλυψη τόσο μεγάλων χιλιομετρικών αποστάσεων και η ταυτόχρονη επίπτευση όλων των περιοχών προστασίας. Η διασπορά των φυλάκων και των οχημάτων τους σε τρεις περιοχές βοήθησε το έργο τους σε μεγάλο βαθμό αλλά και πάλι είναι αδύνατον να γίνεται εποπτεία σε βάρδιες καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας για να υπάρχει πλήρης έλεγχος των παράνομων δραστηριοτήτων στο πεδίο. Επίσης, με την υποβάθμιση που έχουν υποστεί μερικοί από τους ήδη υπάρχοντες φορείς (Πυροσβεστική Υπηρεσία, Δασαρχείο), λόγω περικοπών των απαραίτητων κονδυλίων, οι φύλακες μαζί με τους Ομοσπονδιακούς θηροφύλακες, είναι πλέον οι μόνοι που ελέγχουν τις περιοχές προστασίας καθημερινά και εφόσον οι βάρδιες απαρτίζονται από ένα μόνο άτομο (εκτός ειδικών περιπτώσεων) γίνεται κατανοητό ότι επιτελείται ένα αρκετά δύσκολο έργο και με μεγάλο προσωπικό ρίσκο για όσα έχουν επιτευχθεί, π.χ. κατά την προσπάθεια πυρόσβεσης.

Οργανόγραμμα* Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού

*(όπως 12/2015)

Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού

Άστρος Αρκαδίας, ΤΚ 22001
Τηλ. 27550 22021 Fax. 27550 22806
Email: info@fdparnonas.gr, WEB: www.fdparnonas.gr

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013»
«Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωννα & υγροτόπου Μουστού»

Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΤΠΑ

ΕΠΠΕΡΑΑ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

«Κάνουμε τις πράξεις, ζούμε το αποτέλεσμα»

ΕΣΠΑ
2007-2013

πρόγραμμα για την ανάπτυξη

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης